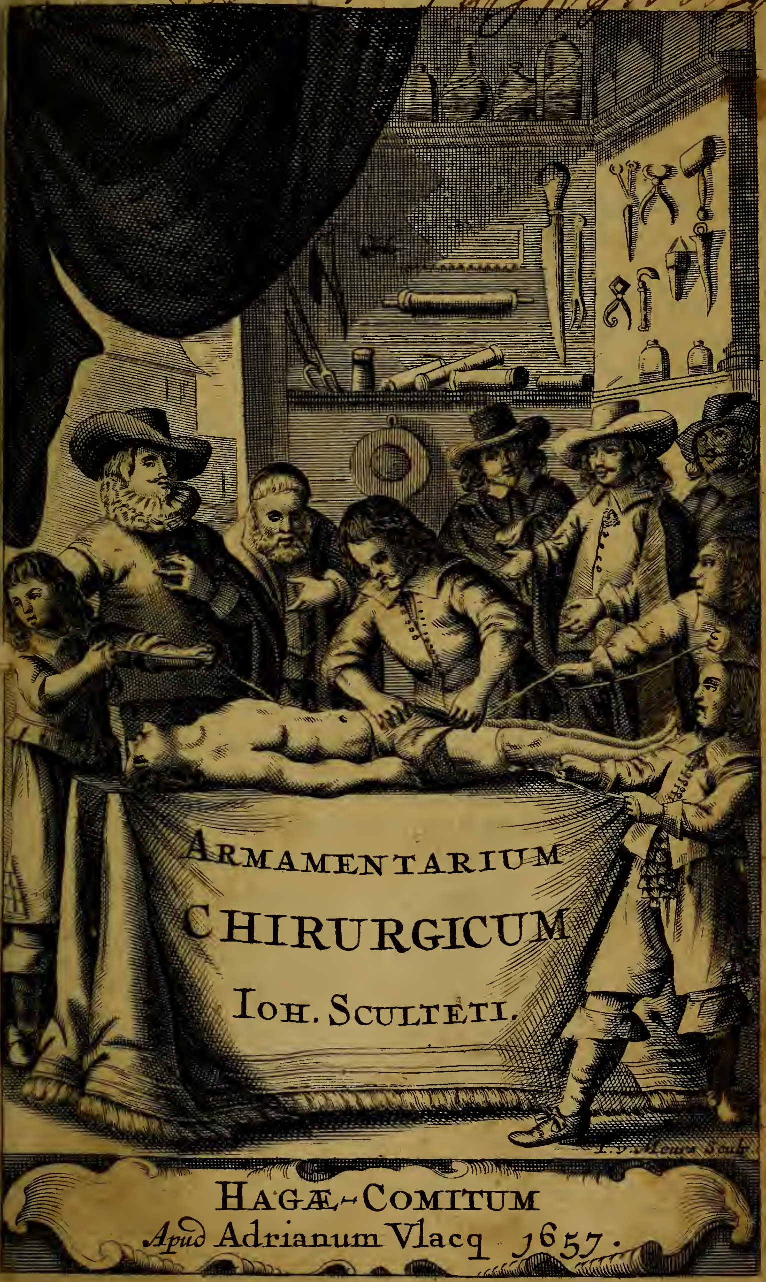
New ed: 1656.

[First = Ulm 1655]

Johann Schultes
[Scultetus] 1595–1645

ARMAMENTARIUM
CHIRURGICUM
IOH. SCULTETI.
HAGÆ-COMITUM
Apud Adrianum Vlacq 1657.

ΧΕΙΡΟΠΛΟΘΗΚΗ;

Seu

D. Joannis Sculteti,

Physici & Chyrurgi apud Ulmenses
olim felicissimi

ARMAMENTARIUM CHIRVRGICVM

XLIII. Tabulis Æri elegantissimè incisis, nec ante hac visis, exornatum.

OPUS POSTHUMUM,

Medicinæ pariter ac Chrirurgiæ Studiosis perutile & necessarium,

In quo tot, tam Veterum ac Recentiorum Instrumenta ab Authore correcta, quàm noviter ab ipso inventa, quot ferè hodiè ad usitatas operationes manuales feliciter peragendas requiruntur, depicta reperiuntur, cum annexa brevi Tabularum descriptione, & sequentibus cautionibus ac curationibus Chirurgico-Medicis per omnes ferè corporis humani partes externas observatis.

Cum triplici Instrumentorum, Curationum, rerumque memorabilium Indice.

HAGÆ-COMITUM,

Ex Officina Adriani Vlacq,

M. DC. LVI.

MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS,

Amplissimis, Consultissimis & Prudentissimis

D N N.

DUUM-VIRIS,

CONSULIBUS AC SENATORIBUS

Inclytæ Reipubl. Imperialis

U L M E N S I S.

Dnn. ac Fautoribus meis omni honoris cultu æternum prosequendis, salutem & observantiam.

Vnusquisque, Viri Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi, Consultissimi, & Prudentissimi, qui æterni rerum Moderatoris & Arbitri mira opera inconnivo mentis oculo intuetur, dulcissima contemplatione oblectatur, & oblectatus magis magisque ea rimatur, & rimando indies plura addiscit, & discendo lubens volensque publico usui consecrat, & experimenta sua auxilio chalcographiæ seræ posteritati transmittit. Et licet plurima Scriptores anteriores dixe-

rint, tamen multò majora posteris suis dicenda reliquerunt. Dominus meus Patruus p. m. primum, admirando Dei ductu, Studio Medico à juventute animum dedicavit, & cum in eo felicissimis Chirurgiæ operationibus non infimam gloriam, absit invidia dictis, consecutus fuerit, stupendum Dei miraculum, hominem scilicet, tanquam objectum suum, suavissima oblectatione contemplans, cotidie novas observationes didicit, quas foliis chartaceis inscripsit, ea opinione & eo animo, ut aliquando revisæ in vulgus exirent. Et utinam fata mitiora vitæ ipsius diem in plures annos produxissent, ut ipsius hunc suum ingenii fœtum potuisset ad umbilicum pertexere. Sed cum, Deo ita disponente, propter improvisum ejus ex vivis discessum, ego unus ex illius hœredibus ab intestato veniens, ejusque voluntati à pueritia morem gerens parilem professionem nactus, nefas esse duxi, ut hunc mei educatoris laborem Cimmeriis quasi tenebris involverem, præprimis cum hæres teneatur defuncti vota dissolvere. Quod ego hac mea qualicunque opella præstitisse, insuperque nonnullorum amicorum desideriis, qui operis publicam editionem per literas instanter petierunt, satisfecisse spero, confido. Causa autem princeps hæc fuit, quæ me impulit, ut V. V. St. Str. Nobill. Magg. hoc opus inscriberem, quia inter opera Domini mei patrui posthuma scriptam hanc ejus voluntatem invenire licuit, illum ipsum, si diutius vitali fruitus fuisset aura, sæpe laudatum suum laborem, V. V. St. Str. Nobili. Mag. consecraturum fore. Quare maximè reprehendendus & valdè incivilis essem, si vel tantum cineribus piis vellem reluctari.

Utrumque autem & Patruum & me in justam sui admirationem rapuit vester pulchrior pulchra Urbe Ulma

ma Senatorius ordo, & quidem is ordo, qui in trino ſtatu, Eccleſiaſtico ſcilicet, Politico & Militari in ſublimi honoris culmine floret, qui, quod in anima mens, in corpore oculus, & in oculo pupilla eſt, hoc in Ulma, oculo Sueviæ Senatoribus ordo, tanquam pupilla eſt. Libera eſt Laudatiſſima veſtra Reſpublica à jugo imperioſo conſcientiæ, libera eſt curia ab aſſentatoribus, clementia favoreque intempeſtivo; libera ſunt mœnia ab externo milite, & libera eſt lingua in civitate libera. Quis igitur vos Patriæ Parentes non eadem amoris veneratione proſequatur, qua Patria vel ipſa maximè afficienda, colendaque eſt? Quis non ſcriptis & dictis ſubmiſſum erga vos animum conteſtetur? Bellum tricenarium Germanicum, de cujus plagis etiamnunc penè tota gemit Germania, & quod Chriſtianus contra Chriſtianum movit, Defenſore Deo, vobiſque Directoribus, mœnia noſtra non conquaſſavit, aras & templa non violavit, pudorem virgineum non conſtupravit, ſed hæc omnia conſtantiſſima Veſtra Tutela defendit, ſumma Prudentia conſervavit, & ingenita ſedulitas protexit. Utrumque vos, & Patruum honeſto ſalario conductum, & me (quem inprimis ærarii veſtri favor liberaliſſimè complexus eſt, ſine quo, Athenis præſertim Venetis ultra triennium degens, nec vivere, nec Sudiis operam navare potuiſſem,) dignati eſtis in Concilium Medicorum recipere in eorum Collegio Collegam fieri juſſiſtis. Hæc, aliorumque beneficiorum cumulum ille vivens gratiſſimus agnovit, ejus cineres quieti deprædicant, ego ſuperſtes grata pariter memoria nullo non tempore perſequar. Ea propter, Patriæ Patres conſcripti, veſtra ſingularis naturæ benignitas, & incredibilis humanitas, quæ fronte totoque corporis habitu relucet, mihi tantum addidit fiduciæ, ut

nec ipse dubitarim, vos hac Armamentarii Chirurgici dedicatione interpellare, vestroque patrocinio, tanquam Ajacis clypeo, lucubrationes hasce Medicas præmunire.

Accipite igitur, Patriæ Proceres, hoc observantiæ erga vos, gratumque mentis levidense pignus serena fronte, quod vobis submissè offero, Deumque ter Optumum Maximum veneror, ut Divina sua protectione, vos Gubernatores inclytæ hujus Reipublicæ, una cum gubernaculis & puppi tota, in nostrum omnium & posteritatis commodum, quam diutissimè pios, felices & fortunatos conservet, protegat & defendat. Ulmæ III. Iduum Martii, Anno M. DC. LV.

V. V. St. Str. Nobill. Magg.

Observantissimus

JOANN. SCULTETUS.

PRÆ-

SUmmo à Numine, parentes nostros primos corporis perfectione insignes, æqualitate temperamentorum beatos, oleaginosi humidi purissimaque vitæ flammula imprægnatos, ossium robore decoratos, atque omnibus numeris absolutos, conditos & creatos fuisse, vel infallibile hoc argumentum pressè proponit, quoniam in Statu innocentiæ, illis licuisset, hanc sui corporis molem, sine ullo mortis periculo gubernare, & calore consumptum humidum illud radicale, eadem bonitate, eademque copia restaurare, imò ad immortalitatem perducere, nisi Serpentis astutia decepti, de vetita gustassent arbore, & ita & ipsi morti obnoxij, & posteros sibi similes progenerassent.

Verum & hi, ante diluvium, ortui suo propinquiores, vitæ sanctimonia, & esculentorum è vegetabilibus petitorum innocentia simplicitateque: alij eorum ad millesimum fermè annum; alij ad secula aliquot, præfixum vitæ terminum (respectu secundarum causarum, quibus Deus cursum suum relinquit, mutatque prout ipsi visum fuerit,) protraxerunt, & distulerunt. Subsequentibus attamen temporibus, cum mortales gulæ incontinentia ad varia ferculorum genera invitaret, illicitusque veneris usus illorum pedetentim corpora debilitaret, exhauriretq;, miro modo vitæ periodus abbreviata, & dies centum & viginti annorum fuerunt. Ut enim densa nubes solares radios excipit & obscurat: ita vitiosa corporis dispositio vitæ nostræ lucernam, tanquam corporis lumen, obnubilat. Hæc ergo quotidiana necessitas, Therapeuticæ Medicinæ initium præbuit, & Euporista sanitatis, atque domestica, auxilia, sibi suisque circumspectos patres familias comparare coëgit, ut lethi festinam inclementiam retardarent.

Quantumvis autem solius naturæ robore, & sex rerum non naturalium convenienti observatione, vel alterantium atque purgantium medicamentorum debita administratione, tanquam per

duo humanæ salutis præsidia, plures morbi expugnentur: dantur tamen alij, qui hæc spernentes nullo alio modo, nullaque ratione, corrigi & emendari possunt, nisi manuali aut chirurgica operatione (continuum videlicet dividendo; disjunctum uniendo, & p n. superfluum extirpando,) juxta verissimum nostri Senis effatum, sect. 8. aph. 6. Quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat: quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat; quæ ignis non sanat, ea incurabilia putare oportet.

In quibus Chirurgicis operationibus, & olim & nunc, passim verè infiniti & industrij Medicinæ cultores, Ægyptij, Græci, Arabes, Latini cum Italis, Galli, & omnium fermè nationum, ob inevitabilem necessitatem, & generis humani commodum, per integrum vitæ suæ cursum, ita sedulò sudarunt, ut nihil non intentatum reliquerint, usque dum & huic Medicinæ parti majorem perfectionem adjecerint, eandemque scriptis, aureisque lucubrationibus, posteritati sacrarint. Præsentes igitur XLIII. Tabulæ chirurgicæ, ob accuratam instrumentorum, (& formæ & magnitudinis ratione) delineationem, commonstratum operandi modum fidelem, & superadditas utiles observationes, luce fortassis publica non indignæ, in publicum mortalium commodum (in iis enim traduntur meis aut manibus aut oculis crebro feliciter experta & comprobata) *à me congestæ sunt, ut & ego pro tenuitate ingenii & modulo à Patre luminum accepti talenti studiosæ posteritati in lectione præsertim Hieronymi Fabricij (cujus verba hîc, & vestigia secutus sum in praxi,) inservirem, & alij, succedentibus annis, magis ardua aggrederentur, deficientia supplerent, hisque perfectiora in lucem ederent: procul enim à me cum absit omnis invidiæ stimulus, patefactam & liberam arenam, omnibus ingenuis lubens relinquo, & animitus precor, ut vel elaboratiora tradere, vel feliciter his interim frui dignentur.*

In

I.

In Armamentarium Chirurgicum

D. JOHANNIS SCULTETI,

Reip. Ulmensis Med. Ordin. Collegæ sui honorandi.

NOn aliter quam si Zeuxes, nova symbola pingens,
Crassa quidem primum lineamenta facit,
Et sensim gnavo studio nascentia fingit,
Quo vulgi culpet lima sinistra nihil,
Et quo naturam dubia vel provocet arte,
Vel fallat sensus ingeniosa manus:
Græci sic Arabesque simul ratione probata
Primum struxerunt artis opus Medicæ;
Addidit inventis horum vigilante labore
Italiæ Medicans, orbe stupente, chorus,
Qui claris operas manuales dotibus auxit,
Fœto digna loquens experimenta cedro.
Sic Collega meus non inferiora secutus
Ornavit Spartam quam bene nactus erat:
Id quod scripta docent jam primum publica facta,
Et quorum laudes vivida fama canit.

L. M. Q. apposuit

Iohannes Georgius Gockelius, Phil. & Med. D. Phys. Ord.

II.

TU, quòd ab interitu immunes, SCULTETE, tabellas,
Cognati à blattis à tineisque cupis,

Quas

Quas Tibi quas grates aget ac feret ordo Medentûm,
Quam ſtatuet laudi digna trophæa tuæ?
Hoc ipſum inprimis laudem meruiſſe putatur,
Juſtaque quò referat præmia quiſque cliens.
Quin Tibi pro meritis princeps Heliconidos umbræ
Cingit Apollo Tuas Delide fronde Comas:
Atque æterna tui vivent monimenta laboris,
Tùm tua laus pariter, tùm patruique ſenis.

Excellentiſſimo Viro, Medico Experientiſſimo & Chirurgo Exercitatiſſimo veræ amicitiæ ergò l. m. adpoſuit

Johan. Georg. Volckamer, Reipubl. Noribergenſis Medicus.

III.

EGREGIIS LABORIBUS

Excellentiſſimi Viri

D. JOHANNIS SCULTETI,

qui Obſervationes Chirurgicas, publicæ ſaluti à ſe deſtinatas, in lucem emittere ſatagebat, at morte heu! improviſa præventus, Cognato ſuo deſideratiſſimo, Viro Præclariſſimo D. JOANNI SCULTETO, Medico exercitatiſſimo, curam iſtam glorioſam reliquit.

Honorificæ memoriæ ergò ponebat

LUCAS Schröck / D.

Est ſapientis opus liber hic, quem conſpicis Hoſpes
Et ſuperis gratum, terrigeniſque ſimul.
Hîc varia & ſcita, & methodo comprenſa decenti
Plurima pervigili parta labore nitent:
Authorem hinc operis ſua gloria digna manebit
Poſteritas famam & tollet ad aſtra ſuam.

Nam

Nam Medicis etiam multis Chirurgia *rara*
Ipsius Genium cepit & Ingenium ,
Is dum nec lectu, visu quoque nota nec ulli
Instrumenta *suis multa videnda dedit.*
Ergò dum studio stabunt exculta frequenti,
Florida SCVLTETI & fama perennis erit.

IV.

ULmica terra tibi, niveum Decus inter Olores,
A teneris, HEINSI, dulcis origo fuit.
HORSTIADEM scriptis eadem re prædicat Ulma,
Plaudit THONERO Nobilis Ulma Sene,
(Plures Ulma dedit, Medica qui laude canendi,
Quos tamen obscuros fama noverca premit.)
Ambos his jungit SCULTETOS Ulma Melampis,
Ambos perpetuo charta loquetur anus.

Bonæ acclam. ergò scripsit

Ernestus Gockelius, Vlm.
ICt.

V.

AD LECTOREM DE LIBRO.

A*RMA cupis, Danaos Podaliri atque Machaon*
Queîs juvêre suos? En! tibi Lector habes.
At non hæc tantùm: sed plurima præcipuorum,
Tollere qui morbos nos docuêre manu.
Quæ correcta leges partim; partimque videbis
Ingenium Medici prorsus olere novum.

SCUL-

SCVLTETVM dico, qui rectos edocet usus,
Effectusque observans, quos habuêre, notat.
Ille suâ vivus Patriam olim sedulus arte
Iuvit; nunc alios mortuus hisce juvat.

In honorem Dn. Autoris p. m. lmq; apposuit

Joan. Pfautz, Phil. & Med. D.

V.

QUam præstans fuerit Patruus tuus arte medendi
Hic, SCULTETE, liber monstrat abunde satis.
Cui tu nunc par es, rumpantur ut Ilia Momo,
Consiliis nec non dexteritate manus.
Non opus ergo Senem procul huc arcessere Coum,
Istud enim per te Suevia Nomen habet.

Fecit veræ amiciciæ ergo

Tobias VVagner, Med. D.

V I.

ARmorum formas varias fabricare modosque,
Mortis ut effigies sic quoque mille vias,
Id jam grande, tenet quos publica cura salutis
Quo fruimur Pacis tempore, crimen habet.
Armorum verò pingendo docere figuras,
Membra quibus nostri corporis arte vigent;
Artificis solius opus Iugisque laboris,
Nonnisi condigna nomina laudis habet.

Ergò

Ergò SCULTETUM, *qui talia gnaviter ausim*,
Fama vel æternùm *post sua fata manet*.

Obſervant. affect. monum. poſ.

Vitus Riedlin, Ulm. M.D.

VIII.

NOn petit ſanus Medici juvamen,
nec bibit ſanctum medicamen ejus
temperatus mas; ait IPSE, noſtra
Vita, Saluſque:
Ergo non-ſanus; dubiique prenſus
impetu morbi, Medicum vocabat,
tumque, opem ferret ſibi, præmiante
voce rogabat;
Temporis ſed nunc neque ſanus ullus
conſulit planè, neque ſanitatis
indigus noſtros Medicos, ut ipſi
ſæpe queruntur.
Imperitos nam vocat hoc aduſtus
quilibet raſor, ciniflo, coquentes
unguen, obliti fidei in medendi
arte miniſtri.
Hinc anus muſſans, gravicors ſacerdos,
Martha naſutans, monachuſque triſtis,
hiſtrio, Judas, idiota, miles
Phy! medicantur.
Unici reſtant Jatrum vocantes
Eruditum, qui temerante turbâ
cognitâ ſerò ſapiunt in ima
mortis agone:

Hi

Hi Sacerdoti patrio remiſſi
atque Prætori, (det ut hic ſepulchrum,)
execrantur Phymedicos avaros
per-que-feroces:
Execrantur ſed quoque Præitorem
civium, ſic & Parochum ſupinum!
Paſtor & Prætor bonus eſtne, ubi tot
Phymedici ſunt?
Iſtius verùm generis querelæ
execrandæ ne pariant furorem,
turba nec mulo-medicans ruinam
augeat Orbis:
Ecce SCULTETUS Vir Apollinaris,
efficax arte, experientiâque,
inter Ulmanos, ſpecimen dietim
exhibet auctum,
Quale ſincerus perhibere debet
DOCTOR ægrotis, ratione rectâ
trutinans utrum levis aut acutus
morbus onuſtet;
Pharmacum non vult dare, ſi diætam
ritè correxiſſe ſat eſt, & urit
neminem ſolo medicamine unquam
reſtituendum.
Alterum ſi quod Medici probati
expetis ſignum, reperis legendo:
Arma Chirurgûm Bona, Quanta, Quando,
Quî-que ferantur.
Prætor huc ergo veniens requirens,
cui poteſtatem dare ſit neceſſum,
Urbe in Urbana, medicationem
perficiendi:

Paſtor

Paſtor hîc adſis, ovium querelas
morbidarum qui reputare geſtis,
diſce noſcas carnifices, amuſos
circuitores;
Advolate omnes refici volentes
temporì, uſuri Sapiente Jatro,
atque SCULTETO Medico abſoluto
plaudito cuncti.

Ἰατρίας τε καὶ φιλίας ἕνεκα ἐποίει
Iuſtus Ioh. Quittenbaum,
Brunſvigas, D.

IX.

QUæ præclara petunt circumdata mœnia vallo
Hoſtiles technas, & flocci pendere ructus;
Quæque petunt ſalvam ſub tecto degere vitam,
Armorum flagrans ornatus ſplendet eorum,
Sique modò cupiant Martis proſternere turbam
Poſſunt, ſic validè pacem ſervare beatam.
Sic qui mundicolæ mortis vitare pericla
Optant, qui cupiunt luxata reducere in artus,
Aut qui deſudant curabile pellere vulnus,
Auxilium hic quærant, licet hinc decerpere fructus,
Quæque fugent morbos, liber hic monſtrabit apertus,
Invenies facili ſtudio medicamina ſalva:
Laudem cantabit numeroſam Teutona proles
SCULTETI, dum Sol radiis illuminat auras.

Debitæ obſervantiæ ergo hæc accinere voluit
Eberhardus Gockelius, M. C.

)()(INDEX

INDEX INSTRUMENTORUM.

A.

B.

C.

Cana-

Ha-

H.

I

Spa-

S.

NOTA.

Figuræ hujus Editionis ad dimidiam proportionem Ulmensis exactè diminutæ sunt; quare duplum earum sumendo, habebis justam magnitudinem ab Authore primùm depictam.

D. JOANNIS SCULTETI, &c.

TABULARUM ARMAMENTARII CHIRURGICI EXPOSITIO.

TABULA PRIMA.

De cannulis, ferramentis solidis & incidentibus, quibus inuruntur fonticuli.

FIG. I. est instrumentum ferreum, quod Hieron. Fabritius ab Aquapendente, *de fonticulo in sutura coronali, cannulam* vocat, & invento notatoque atramento fonticuli loco, sinistra manu fortiter imprimit, ut ea impressione & innata cannulæ frigiditate, calor ferri candentis (*Fig.* II. *subsequentis*) & dolor exinde subortus mitigetur, partesque vicinæ ab ignis offendiculo defendantur.

FIG. II. est *ferramentum solidum* & uniforme, sine manubrio (ei tamen vel osseum vel ligneum, quale præcedens cannula obtinet, adaptari potest) quod benè ignitum, dextraque manu superiori cannulæ intrusum, fontanellam inurit. Duobus hisce ferramentis fonticuli parantur in solis humani corporis artubus, videlicet quando ægri ferrum ignitum non formidant, aut Chirurgus capsulam Iulii Casserii Placentini, quæ cauterium actuale abscondit, non habet.

FIG. III. est *cannula* quoque ferrea, superiore tamen paululum profundior, ad recipiendum instrumentum proximè sequens.

FIG. IV. est *instrumentum simpliciter cavum & incidens*, quo candefacto, & antecedenti cannulæ immisso, fonticulum efficimus in

TABVLA I.

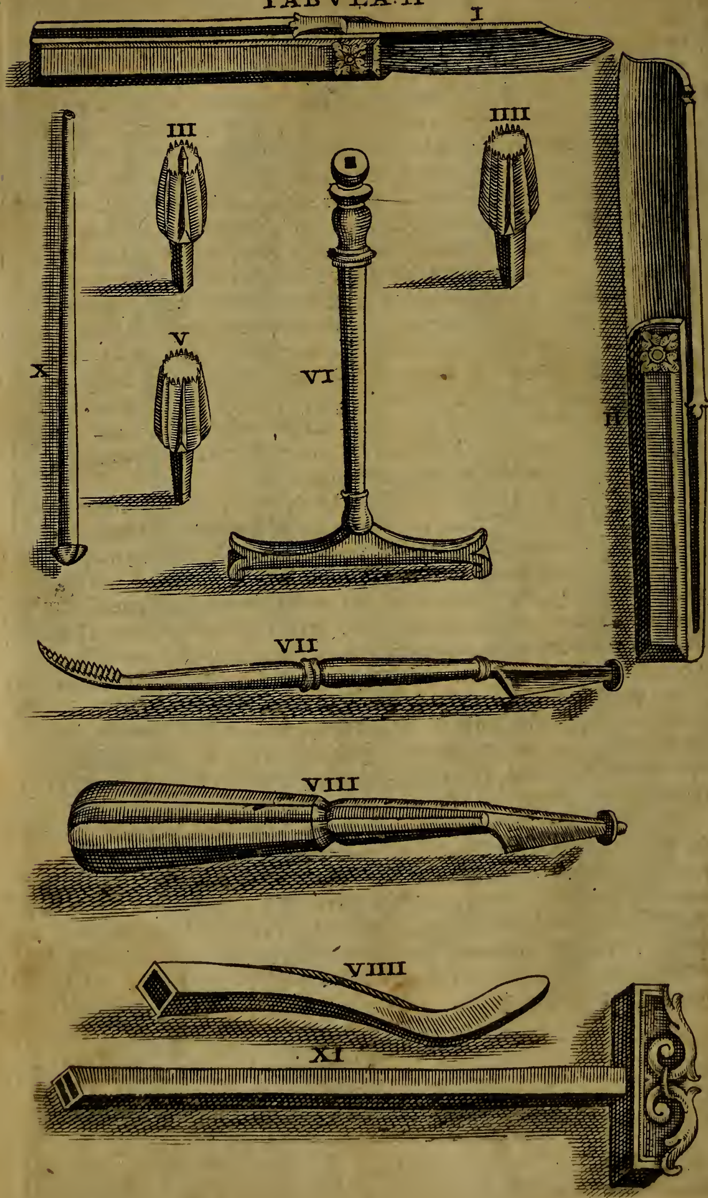
ſuturæ coronalis & ſagittalis concurſu, non tantùm adurentes, ſed etiam incidentes, ob inſtrumenti acumen, quod habet in extremitate. *Hoc quando calvariam attingit, circumvolvendum eſt, ut cranio aliquod veſtigium imprimat.* Hujus inſtrumenti uſum improbant multi, non ſolùm ob dolorem, quem inferre dicunt, verùm etiam ob periculoſæ inflammationis metum in pericranio, quæ poſtmodum duræ matri ſubjectæ, per ſuturarum conjunctionem facilimè communicari poſſit; unde hoc rejecto, ſolidum ei & uniforme (FIG. II. *hujus Tabulæ depictum*) recentiores ſubſtituunt: cavum tamen meo judicio huic præferendum eſt, quoniam ſolidum illud enarrata modò incommoda multò facilius inferre poteſt: addo quod inuſtio ſuturarum cum ſolido ferramento nimis tardè procedat, ob cutis in capite craſſitiem, duritiem, ac denſitatem; adminiſtrationes autem chirurgicæ, inprimis eæ, quæ ferro peraguntur ignito, citiſſimè perficiendæ ſunt.

FIG. V. & VI. ſunt ferramenta non ſimpliciter incidentia & cava, ſed prius *ſtellatum*, poſterius verò *dentatum* eſt: quorum illud propter ſtellam circumvolvi omninò nequit: hoc verò propter dentes non ita promptè incidit. Quapropter chirurgi moderni, & inter eos ferè Princeps Hieronym. Fabritius ab Aquap. hæc duo inſtrumenta, tanquam ad operationem inepta, rejiciunt.

FIG. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. conjunctìm conſideratæ conſtituunt *Capſulam*, *inſtrumentum ad inurendos fonticulos, in partibus extra caput collocatis, omnium optimum, omnibuſque numeris perfectiſſimum,* quod excogitavit Iulius Caſſerius Placentinus, ut tria illa incommoda (quæ maſculi timidioris animi, fœminæ, ac pueri expaveſcunt) calorem ſcilicet, dolorem, & ignis aſpectum evitaret. Hoc Placentini inventum occultat cauterium actuale, quod (*cum eſcharam promptiſſimè inducat, ita ut ægri vix animadvertant*) potentialibus ſi non præferendum, optimo ſaltem jure ſubſtituendum eſſe ſentio. Nec enim propter vaginæ extremitatem, graviorem ex depreſſione incubitum, & miram operationis celeritatem, vel quicquam doloris, vel etiam ſubuſtionis, percipitur; quam ob cauſam nec vicinarum offendiculum partium, in minimis metuendum eſt.

FIG. VII. eſt lamina cannulata ferrea, circularis & immobilis (*a. b.*) huic & laminæ ſuperiori itidem ferreæ, circulari, in medio perforatæ & verſus inferiora mobili (*c*) quatuor rotulæ filo æneo circumductæ (*d*) infiguntur, ut *Stylus* (FIG. VIII.) *ex cupro ſolidus*, candefactus, prædictiſque laminis immiſſus (veluti FIG. IX. oſtendit) & in FIG. X. capſulam ligneam repoſitus, ut operculo FIG. XI. foraminato abſcondi, & beneficio claviculæ (FIG. XII. & XIII.) umbellatæ, deprimi poſſit.

TABVLA II

TABULA II.

De Spatha Celsi, cultro rasorio, modiolorum mare, fœminis, & vertibulo; instrumento lenticulari, vecte debilissimo, membranæ custode, instrumento decussorio: quibus Chirurgo opus est ad curandas fracturas Cranii.

FIG. I. est instrumentum, quod ab Hipp. *lib. 2. de morb. cap. de suppurata peripneumonia*, μαχαιρὶς σηθοειδὴς, à Celso autem & Paulo passim *Spatha* appellatur: Scalpellus nimirum anceps, utrinque acutus, & in superiore parte paululum latus, qui in extremitate sua in unam cuspidem coit. Hoc vulnera capitis in crucem vel triangulum dilatantur, & paracentesis in thorace tutò peragitur.

FIG. II. est *culter rasorius*, sive scalpellus rectus, ex una tantùm parte incidens, ex altera verò retusus, quo utuntur, quando partium subjectarum non est habendo ratio, videlicet in cute capitis incidenda usque ad cranium, & gummatibus Gallicis, in tibia præsertim vel alibi, aperiendis: deinde ubi utraque acies aliquid lædere potest, ut in fœtu mortuo intra uterum in plures portiones dissecando, & vulvæ carunculis incidendis. *Itaque vocatur Scodeghino.*

FIG. III. est *Modiolus mas*, seu instrumentum ex optimo chalybe paratum, cavum, teres, imis oris serratum & quatuor alis præditum: illa scilicet pars Trypani, quæ circa os circumvolvenda est, & dicitur Græcis χοινίκιον, Celso verò *l.* 8. *c.* 3. modiolus: qui in medio clavum habet, ut, in principio circumvolutionis, *calvariæ à pericranio denudatæ*, firmiter insistat, & partes circumpositæ, labia nempè vulneris & pericranium, ut maximè sensibiles, ab offensione tutiores reddantur. Quod si modiolus in principio adhibendus clavum non haberet, summo cum periculo, & vehementi dolore fieret perforatio calvariæ.

FIG. IV. & V. sunt *Modioli fœminæ*, ejusdem magnitudinis cum præcedenti masculo, neque aliter differunt hi & ille, nisi quod clavo careant, unde fœminæ nuncupantur. Antequam his fœminis utimur, beneficio masculi cranio aliquod vestigium imprimendum, ut ei fœminæ firmius insistere possint. *Pro perforatione autem Cranii administrator ad minimum tres, sed exactissimè æquales modiolos in promptu habeat, unum nimirum masculum & duas fœminas*, ut aliquoties mutari, & in aquam frigidam, aut oleum rosaceum immergi queant, ne vel scobe pleni operationem retardent, vel ex crebra circumrotatione calefacti, cranium ipsique subjectas membranas inflamment.

Inventio alarum, quæ modiolos in cerebri membranas, vel propriam ſubſtantiam immergi prohibent, ſummum Hieronym. Fabritii ab Aquap. ingenium arguit: nam quamvis ex recentioribus nonnulli, ut Vid. Vid. *l. Chir.* 4. *c.* 10. & Joan. Andr. à Cruce *l.* 7. *de inſtrum.* etiam alarum in modiolis mentionem faciant, eas tamen nullus eorum tàm exactè & accuraté fabrefieri curavit, quam Fabritius. His modiolis nunquam non felici ſucceſſu ſum uſus, utunturque hodierna tempeſtate (omnibus veterum inſtrumentis, quæ olim ad perforandam calvariam excogitaverunt, & quorum ſchemata apud citatos modò Autores & Paræum. *lib.* 9. *cap.* 18. inveniuntur, rejectis) chirurgi, præcipuè Patavini, Fabritiique in praxi & profeſſione chirurgica ſucceſſores; inter quos ſuperſtes eſt celeberrimus ille Medicus, Chirurgus & Profeſſor Patavinus, Petrus de Marchettis, Eques Divi Marci Venetorum, meus olim in Anatomia & Chirurgia, per plures annos, reſpectivè condiſcipulus, cujus mirificam operandi dexteritatem (qua ferè omnibus Italis palmam præripit) tota non tantùm Italia, & undique concurrens ſtudioſorum cohors ſtupet, ſed ea innumeri feliciſſimè reſtituti quaſi ad cœlos uſque extollunt.

FIG. VI. eſt Trypani altera pars, quæ manubrium ſeu *vertibulum* appellatur, & excifum habet foramen, quo mediante *modiolorum apex goſſipio involutus* promptè excipitur & extrahitur, quotieſcunque commutatio τ̃ χοινικίων fuerit neceſſaria. Hac ratione ex modiolo & vertibulo componitur *Trypanum*, quo citò, tutò & jucundè perforatur cranium.

FIG. VII. eſt inſtrumentum compoſitum ex ſcalpro (ob lenticulam in extremitate) lenticulari dicto, & vectè. In fine perforationis cranii, hic *Vectis* inter labia excifi oſſis immittitur, ad oſſiculum hinc inde movendum, ut vacillet, & volſellæ (*Tabul. IV. Fig. I.*) parte dentata auferri poſſit: Confert quoque ad Modicas cranii depreſſiones elevandas, firmitatem ſuam in manu ſola chirurgi obtinens. Lenticula inſervit ad aſperitates (*quæ poſt tenebrationem, & oſſis excifi remotionem relinquuntur*) abradendas & levigandas, ne cerebri membranæ, ob continuum earum motum, illis alliſæ offendantur.

FIG. VIII. eſt *inſtrumentum Lenticulare* ſolùm, quod oras facti foraminis, veluti modò dictum, levigat, ne membranas pungendo, dolorem & inflammationem inferant.

FIG. IX. eſt lamina argentea (*ex ferro enim nunquam parari debet, ob ipſi ingenitam frigiditatem, quæ tam craſſæ quàm tenui membranæ cerebri nocet*) firma, paulum reſima, & ab exteriore parte levis, qua utimur in magnis cranii depreſſionibus, & fracturis, ubi ter, quaterve,

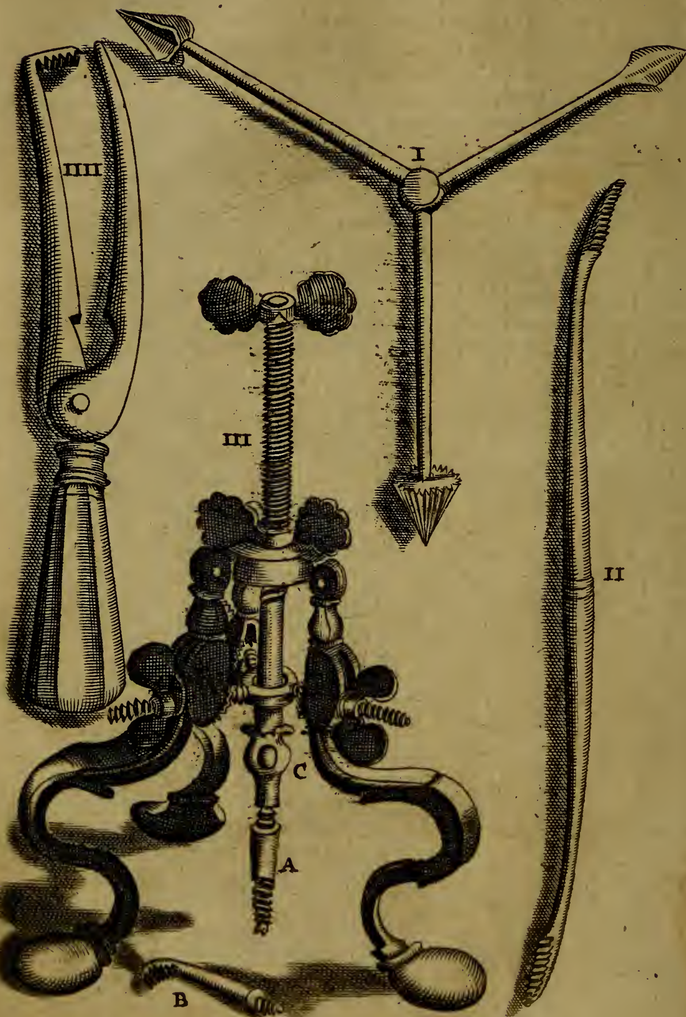
cranii

cranii os trypano perforare, atque foraminum interstitia excidere necessarium est: tunc enim lamina inter calvariam & duram matrem demittitur, ut ejus pars exterior cerebro propior sit, ne acumine forcipum & ferrularum (*quarum delineationes videantur infra Tab. V. & VI.*) membranæ cerebri vel pungantur, vel incautè incidantur: hinc Celso, qui in describendis ferramentis Chirurgicisque instrumentis, admodum sedulus fuit, *lib.* 8. *cap.* 3. *Membranæ custos* dicitur, Græcis *μηνιγγοφύλαξ*.

FIG. X. est *instrumentorum decussorium*, quo dura mater modicè depressa, cranio exactè applicatur, ut purulenta materia inter cranium & membranas collecta, per foramen modiolis factum, facilè egrediatur.

FIG. XI. est *malleus plumbeus*, quem olim usurparunt, quando scalpris incisoriis (*quorum imagines variæ reperiuntur apud Paræum lib. 9. cap. 5.*) particulam cranii separare voluerunt, ad evitandum strepitum, & prohibendam cerebri commotionem. Recentiores, & hac ætate cautiores chirurgi utuntur ad hanc operationem forcipibus & ferrulis, de quibus paulò infra, *Tabul. IV.* & *VII.*

TAB. III

TABULA III.

De Terebra triformi, vecte validiore, Inſtrumento triploide, & elevatorio Paræi, quibus cranii puncturæ abolentur, ejuſdemque depreſſiones eriguntur.

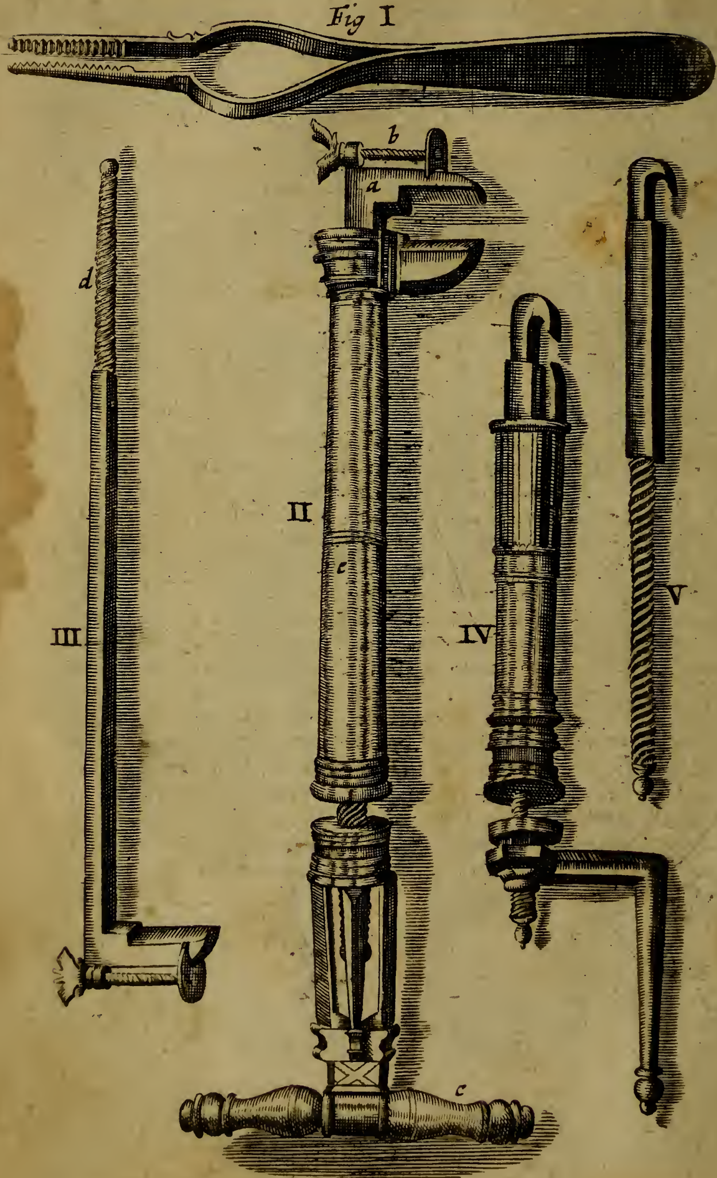
FIG. I. eſt *Terebra triformis*, inſtrumentum ſcilicet merè ferreum, tribus iiſque diverſis terebris conſtans, quorum uſus in punctura cranii, quæ ambas laminas non penetrat, eſt neceſſarius, ut iis veſtigium calvariæ impreſſum deleatur. Hujus inſtrumenti pars triangularis etiam ſubſtitui poteſt terebello, quo Guilhelmi Fabritius Hildanus primam ferè laminam perforat, antequam triploidis torcular adhibet.

FIG. II. eſt *vectis*, quem in depreſſionibus cranii elevandis uſurpo: hic valentiore attollit robore, quam ille Tab. II. Fig. VII. delineatus, quoniam firmitatem non in manu tantùm elevatoris, ſed etiam in capite ſuam habet.

FIG. III. eſt *inſtrumentum*, ob triplicem baſin, quam habet *Triploides* appellatum: ſi depreſſio cranii tàm magna eſt, ut præcedentes vectes ob infirmitatem non ſufficiant, *Triploidis vectem B.* (ſi ſpatium adeſt) ſubmitto, & os depreſſum perpendiculariter attollo. Si autem locus huic vecti non conceditur, media depreſſio, *Triploidis terebra* A. ultra diploidem perforari debet, & dicto electo vari modo, *unicè cavendo, ne terebra ambas cranii laminas perforet, & duram matrem pungat.* Vide Guil. Fabritium Hildanum, *centur.* 2. *obſ.* 4. ubi modum depreſſiones elevandi accuratiſſimè docet, licet aliis inſtrumentis, quibus ego nunquam uſus, ſed hac triploide unam & alteram depreſſionem bono cum ſucceſſu repoſui.

FIG. IV. eſt *Vectis*, quo utuntur alii in maximis calvariæ impreſſionibus, imitando vietores, qui doliorum aſſulas intus depreſſas ſimili vecte ſolent retrahere. Indita igitur adunca vectis extremitate (a) ſub os depreſſum, alterum vectis brachium (b) rectum, oſſi ſano inniti debet, ut, dum manubrium dextra deprimitur, adunca inſtrumenti parte id, quod depreſſum eſt, erigatur. Hunc vectem adumbravit quoque & deſcripſit Ambroſ. Paræus *l.* 9. *c.* 5.

TABVLA IV

TABULA IV.

De Volsella & forcipe cum rostro psittaco, atque vulturino, quibus ossicula cerebri membranas pungentia abrumpuntur, & eximuntur.

FIG. I. est instrumentum, ad operationes manuales valdè necessarium, quod Paulus Ægin. *lib.6. cap.* 32. ἀγκυτομέβολον, & C. Cels. *lib.* 7. *cap.* 30. *volsellam* vocat. Hujus parte duplicata & dentata A. frustulum ossis corruptum ac mobile, spicula itidem & globuli, eorumque fragmenta, turundæ atque pili, & quæ id genus alia in vulneribus extranea reperiuntur, extrahunt. Idem peragitur instrumentis, Tab. XI. Fig. III. & VI. delineatis, quorum alterutrum pro opportunitate usurpandum. Singulariter etiam hæc volsellæ pars inservit ad pilos è palpebris evellendos, qui oculos irritant. Præter dictos usus, quos præstat, famulatur medicinæ comptoriæ, eâ namque fœminæ, præsertim regiæ, pilos in superciliis, & aliis corporis partibus radicitus extirpant. *Notandum, si ossiculum, aut aliundè faucibus extraneum eximendum, hanc instrumenti partem altero tantò majorem debere confici, quam fuit depicta.* Latiore sui parte B. ad ceratorum conducit extensionem, supra linteamina vel corium, in defectu spatulæ; ad tutam pericranii ab osse separationem, antequam modiolus & scalprum cranio admovetur, in defectu unguium manus digiti indicis & pollicis paulò longiorum, aut manubrii illius scalpelli, qui infra Tab. XII. Fig. IV. adumbratus est. Unguibus tamen illis longioribus, multò securius pericranium à cranio deducitur, quàm manubrio scalpelli citati, aut cultro separatorio Paræi, aut hâc volsellæ parte latâ.

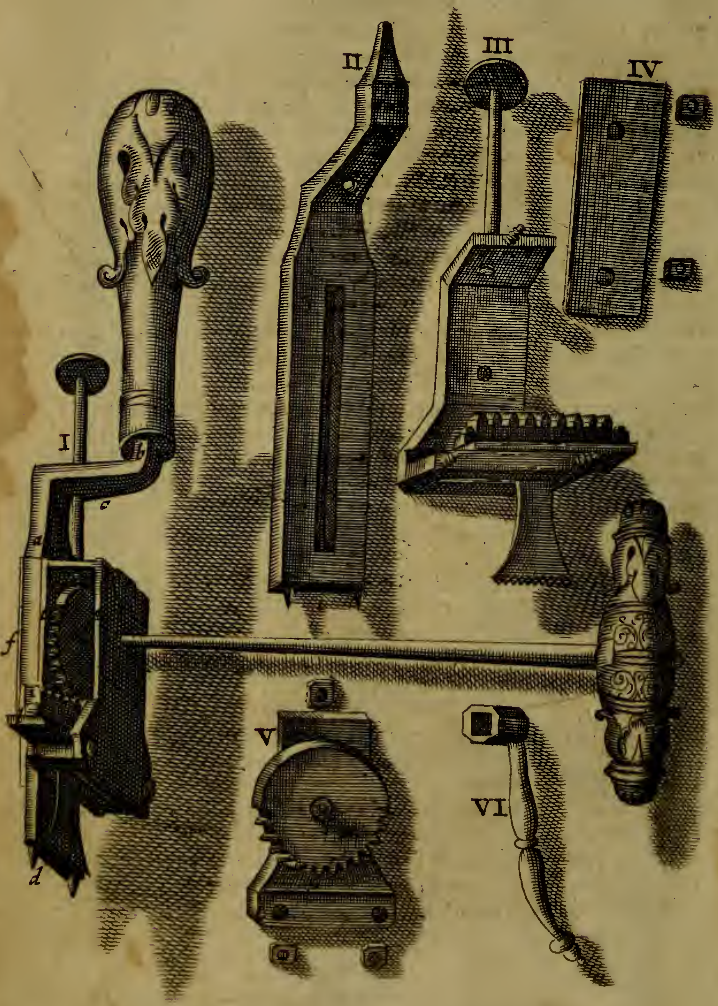
FIG. II. est forceps excisoria, cum *rostro psittaceo*, (*a*) cui superius cochlea umbellata (*b*) affigitur, quæ rostrum ad duram matrem (*utor enim in fracturis cranii*) immergi vetat, undè non incommodè ἀσφαλὴς appellari posset: inferius habet manubrium (*c*) quod cochleæ (*d*) Fig. III. circumvolvitur.

FIG. III. est rostrum psittaceum, extra suam cannulam (*d.* Fig. II.) positum, ut artifex cochleam rostri evidentius cernere queat.

FIG. IV. est forceps, alia cum *rostro vulturino*, cannulata, ad cujus cochleam circumducitur.

FIG. V. est *rostrum vulturinum*, sine cannula depictum. His duabus forcipibus, ut & illis, quas infra Tab. XI. Fig. I. & II. & Tab. XIX. Fig. I. depingi curavi, ossis aliquod frustulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, aufertur: quæ omnes magnitudine saltem & formâ differunt, pro varietate ossium, quæ removenda sunt.

TABVLA V

TABULA V.

De Serrula versatili, quâ duorum foraminum interstitium excipitur.

FIG. I. est *serrula versatilis*, tympanis duobus iisque dentatis prædita, utilis maximè ad intercidenda duorum vel trium foraminum, modiolis factorum, interstitia: ubi enim vectes supra delineati & descripti, ob rimæ (*quæ nuper impressionibus in adultorum craniis ferè semper jungitur*) angustiam, spacium non habent, interdum opus est, ut in cranio duo vel plura foramina modiolis conficiantur, quorum interstitium hac serrula, *citra ullum læsionis periculum interciditur*, quo vectis ad elevandum commodus submitti, & ossis frustulum, quod non rarò membranas pungit, eximi possit. Hujus instrumenti, quod ego excogitavi, partes conjunctæ literis minusculis, separatæ verò majusculis notantur.

FIG. II. est *lamina ferrea* A. in medio secundum longitudinem excisa, quæ superius manubrium B. habet, & foramen C. in flexura laminæ, inferius autem utrinque aciem acuminatam D. quibus firmiter cranio nudato insistit.

FIG. III. est *claviculus umbellatus*, qui asterismo notatur, & per foramen C, Fig. II. transiens, capsulæ E. infigitur. Hæc Capsula E. laminæ ferreæ foramini A Figur. II. beneficio orichalceæ lamellæ Fig. IV. regulariter annectitur, per duas cochleas, quas capsula in parte aversa obtinet, correspondentes orichalceæ lamellæ, totidemque nodulos, ut Chirurgus beneficio claviculi capsulam, in ipso operandi actu, sursum & deorsum, pro libitu movere valeat. Foramini H. axis rotulæ imponitur, ut ex Fig. V. & rotulæ centro apparet. Lamella I. superius dentata est, & ibi excipit rotulam; inferius L. utrinque æqualis, ut serrula K. in capsula, & Fig. V. fissuris M. beneficio rotulæ & capuli, regulariter dextrorsum & sinistrorsum moveri apta sit. Lamina Orichalcea N. in medio cava est, & duas habet cochleas O. hujus laminæ beneficio serrula, cum instrumentum planè fuerit compositum, æqualiter hinc indè ducitur.

FIG. IV. est *Lamella orichalcea*, cum duabus materculis, quas supra nodulos vocavi.

FIG. V. est *rotula semidentata* P. & dimidia capsula Q. una cum tribus foraminibus R. quibus tres cochleas Fig. III. recipit, cum nodis seu materculis tribus S. firmatas.

FIG. VI. est *clavis*, qua instrumentum in suas partes dividitur, & iterum ex iis componitur.

Lit. T. axin notat, quæ capsulam & rotulam in parte aversa perforat: V. verò manubrium indicat.

TA-

TABVLA. VI

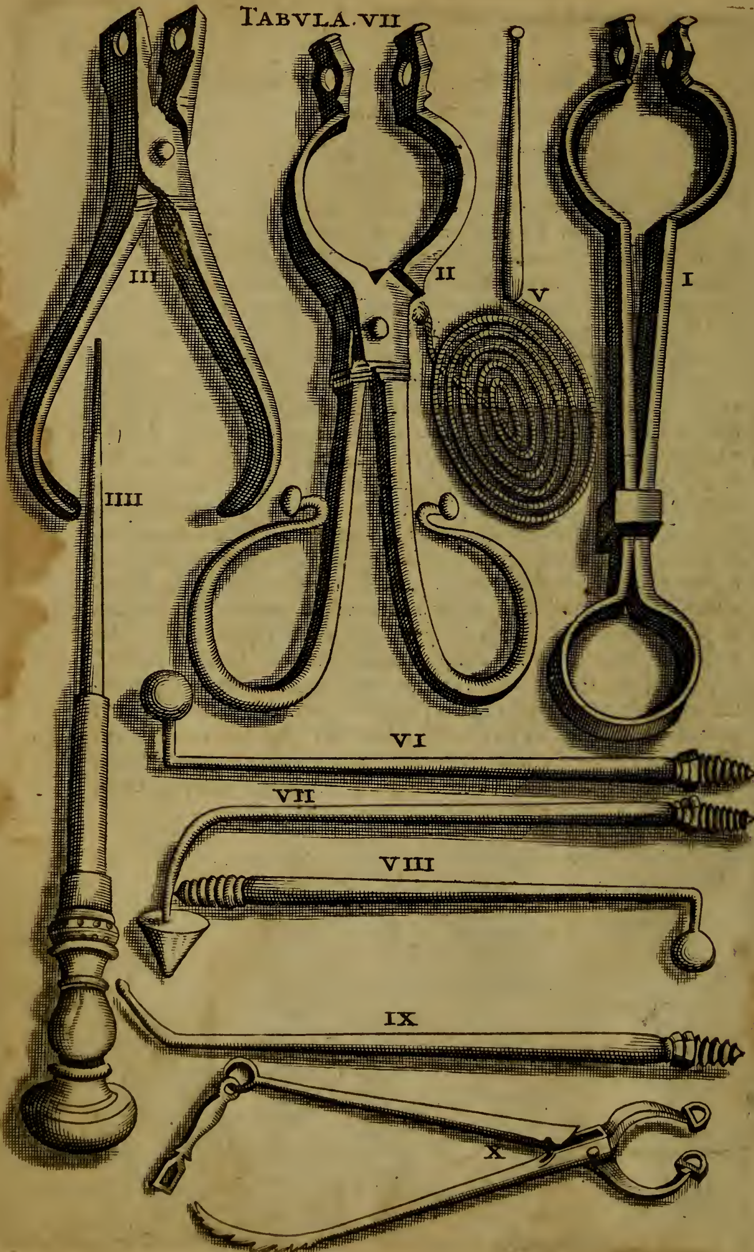
TABULA VI.

De Serrulis rectis, & variis scalpris, quibus cranium vel cariosum vel fissum abraditur.

FIG. I. & II. sunt *serrulæ rectæ*, quibus alii interstitia foraminum modiolis in cranio factorum intercidunt, scissuras capillares ac non penetrantes abolent, & cariem cranii abradunt.

FIG. III. Galen. *l. 6. meth. med. c. 6.* tria scalprorum genera describit, *primum* cavum, κυκλίσκον seu scalprum excisorium appellat, cujus delineationem supra Tab. II. Fig. IX. vidimus: *alterum*, quod in ima sui parte lenticulam refert, quod φακωτὸν vocat: Cujus usum & delineationem, Tabulâ modò citatâ Fig. VIII. descriptam & depictam habemus: *tertium* radendo idoneum, quod Græci ξυστῆρα, Latini scalprum rasorium, & Barbari raspatorium nuncupant. Hoc tertio scalprorum genere recentiores utuntur, in tentandis & abradendis fissuris cranii capillaribus. seu de penetratione dubiis, ejusque varias, pro ratione sedis aut rimæ, formas excogitarunt. Cavam scilicet, ut Fig. III. IV. V. & VI. semilunarem, ut Fig. VII. acuminatam, ut Fig. VIII. & denique planam, Fig. IX. & X. *Chirurgus scalpra, cujusvis formæ, ad minimum quatuor, semper parata habeat, ne ex indigentia aliunde ea petere cogatur, aut occasionem operandi, quam præcipitem esse nemo non ignorat, cum patientis periculo, & famæ suæ naufragio perdat.* Cum os cariosum in partibus extremis, femore, tibia, humero & cubito, deradendum est, scalpra his majora & validiora parari debent. Conficitur autem unumquodque scalprum ex Chalybe optimè depurato, ut aciem acquirat, qua promptissimé abradat. Scalpris veteres omnibus & singulis suum proprium manubrium adoptarunt: recentiores contra, *sed meo judicio minùs rectè*, unicum manubrium parant, ex ligno vel ossibus, in cujus imo foramen cochleatum habet, quo omnium scalprorum caudas pariter torculatas excipit, ut ex Fig. III. & reliquis patet.

TABVLA VII

TABULA VII.

De variis ad parandum in nucha setaceum instrumentis, forcipibus scilicet quatuor, acu, & setone armato, deque cauteriis, quibus inuritur occiput.

FIG. I. est *forceps*, quæ propè foramen superius, quod neque nimis latum, neque nimis angustum est, *cavitatem habet amplam & circularem, annulumque ferreum*, qui instrumentum seu forcipem ex se stringit, tum necessarius, quando Chirurgus famulum non habet, qui sibi acum optimè ignitam, ad parandum in nucha setaceum, porrigit.

FIG. II. est *forceps, quæ* superius similem habet cavitatem, *at ob defectum annuli, non* ex se, sed à Chirurgo, quantum satis est, *stringitur*. His forcipibus utuntur, quando occiput perforandum venit valdè carnosum & pingue: quibus cutis apprehensa, cum crassa sit, circulum ingreditur, ut non elabatur.

FIG. III. est *forceps, quæ neque cavitatem*, ut Fig. *I.* & *II. neque annulum* ut Fig. *II. habet*: eâ Chirurgus machilentorum nucham apprehendit, donec acu candefacta, & à ministro porrecta, cutim perforarit.

FIG. IV. est *acus* pro setaceo, quæ neque nimis longa, ne cuspis foramen oppositum fallat, sed palmam æquat; neque nimis tenuis, neque nimis plena, sed foraminibus prædictarum forcipum paulò minus respondet: unde benè ignita & candens quam citissimè pertransit, setaceumque ferè citra dolorem perficit.

FIG. V. est *puntale* longum & angustum, setonem seu funiculum rotundum, ex serico purpureo adstrictum habens, qui ad medietatem traductus, in foramine relinquitur. Puntali affixus est globulus cereus, ut sine mora & dolore transeat.

FIG. VI. VII. VIII. & IX. sunt *ferramenta* sine manubriis varia, quibus benè candentibus occipitium in infantibus & puerulis, (in quibus epilepsiæ, apoplexiæ, & vertiginis signum aliquod apparet) in Italia frequentissimè comburitur. Eadem inustio quandoque auxiliatur adultis, cum hujusmodi affectibus corripiuntur.

FIG. X. est *forceps ex se stringens*, qua apprehenditur cutis, si setaceum sectione parandum est: hoc instrumentum dimidia parte majus sit oportet, quàm hic depictum cernitur, scalpellus autem forcipi huic respondens, & justa magnitudine depictus, videatur infra Tab. *XVII.* Figur. *IV.* & apud Guilhelm. Fabritium Hildan. cent. 1. obs. 40.

TABVLA VIII

TABULA VIII.

De Instrumento crinali, acubus argenteis ad depositionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, specillis, scalpello falcato, hamulo acuto, & vasculo vitreo oculis imponendo.

FIG. I. est *instrumentum crinale*, curvum & interius gossipio & syndone nigra obductum, quod exterius propter duas fibulas & ligulas annexam habet claviculam umbellatam, qua sinus in oculi majore angulo comprimitur. Hoc instrumentum excogitavit Hieronym. Fabr. ab Aquapendente, cujus mentionem facit, *de ægylope per chirurgiam curanda.*

FIG. II. duas monstrat *acus argenteas*, ad suffusionem deponendam factas, quæ manubrio argenteo & octogano inseruntur, quod utrinque habet glandem perforatam, per quam acus argenteæ transeunt.

FIG. III. est *manubrium* illud apertum, cujus acus ex una parte inseritur, ex altera cochlea non nihil conspicitur.

FIG. IV. est *acus* ad curationem cataractæ accommodata, cum manubrio & vagina argenteis.

FIG. V. est *annulus æneus* (alii laudant plumbeum) ad firmandum oculum pro excisione pterygii, aliisque operationibus in oculo peragendis.

FIG. VI. est *specillum* oblongum, teres & argenteum, ut pro necessitate possit inflecti: cujus alterum extremum latius est, alterum verò globulum habet rotundum & politum. Lata specilli parte, quam Celsus *l. 7. c. 7. de ancyloblepharo oculorum vitio*, specillum adversum vocat, non solùm curatur palpebrarum coalitus, verùm etiam pulveres & plagulæ unguenteis illitæ ulceribus applicantur : globosam partem Chirurgi adhibent ad perscrutandum vulnerum & fistularum statum.

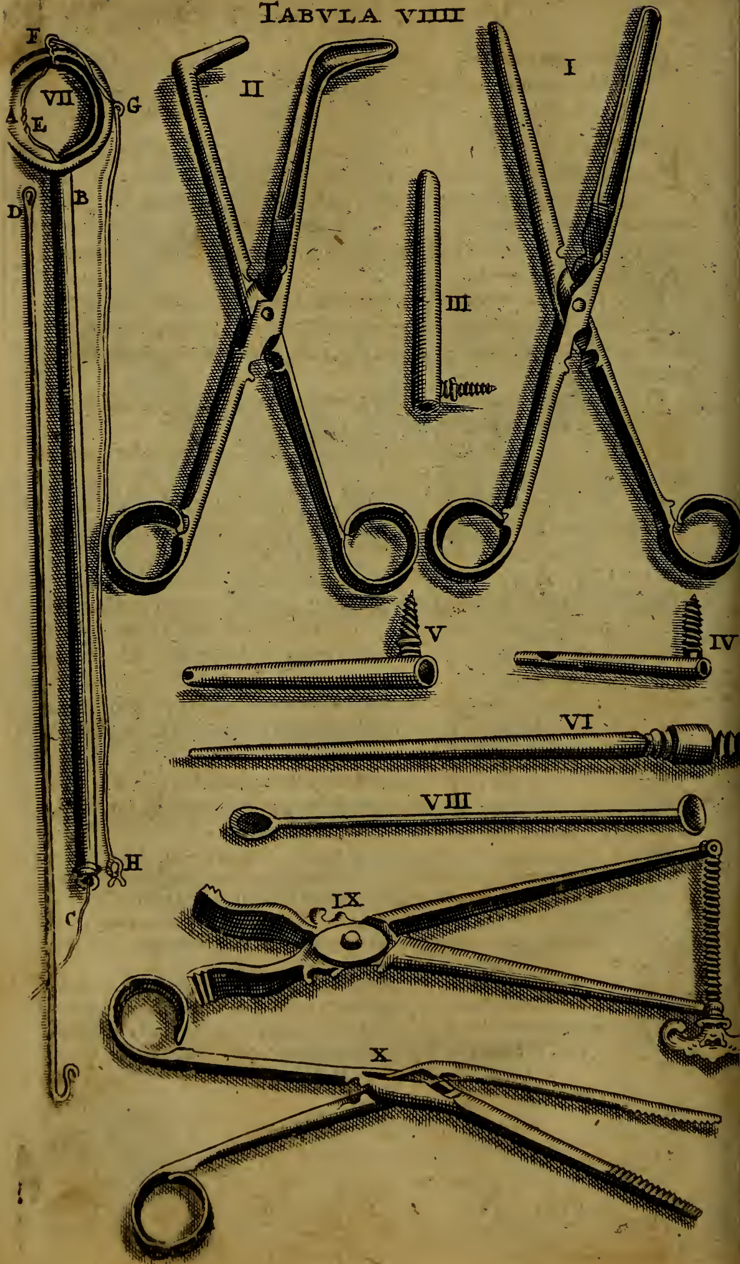
FIG. VII. est *specillum compositum* ex lato ad dictos usus, & cochlea acuminata, quæ gossipio obvolvitur, pro detersione sordium, in vulneribus, ulceribus, ac præsertim fistulis.

FIG. VIII. est *scalpellus falcatus*, ex una tantùm parte incidens, cujus mucroni argenteus affixus est globulus. Hoc scalpello utitur Eraclides Tarentinus & Celsus pro separatione palpebrarum, quæ coiverunt cum tunicis oculi.

FIG. IX. est *hamulus acutus*, & mucrone paululum intus recurvatus, qui tàm ad palpebram attollendam, quàm oculorum unguem levandum, maximè est idoneus.

FIG. X. est *vasculum oculare*, vitreum, oblongum & ex crystallo conficiendum, ita ut exactè orbitæ oculi respondeat, & medicamenta per infundibulum immissa contineat, ne defluant. Hoc instrumentum oculare invenit, & fusius descripsit Hieron. Fabritius ab Aquap. de suffusione, qui videatur.

TABVLA VIIII

TABULA IX.

De Forcipe ad polypum recta, & curva; cannulis, quæ naribus immittuntur, cum suo stylo: instrumento, quo abscinditur uvula: cochleari uvulæ relaxatæ admovendo, dilatorio oris, & rostro gruino obtuso.

FIG. I. est *instrumentum* Hieronym. Fabririi ab Aquapendente *pro polypo* extrahendo *rectum*, ex chalybe confectum, extrinsecus convexum & intrinsecus concavum, quod aciem habet introrsum recurvatam, qua nihil aliud valemus incidere, quàm polypum jam apprehensum.

FIG. II. est *instrumentum incurvatum*, quo inciditur & extrahitur polypus, qui per narium foramina in palato ad fauces tendit, & suffocationem minatur.

FIG. III. est *cannula ex ferro solida*, quæ naribus tâm altè immittitur, ut ulceris, quod ozænam vocant, adæquet longitudinem; postea cannulæ huic omninò integræ, nullibique perforatæ, inditur stylus ferreus & benè ignitus, quo cannula calefit, & ulcus exiccatur.

FIG. IV. est *cannula ad latus perforata*, pro callo perduro ulceris in narium latere existentis, per cauterium actuale consumendo, aut osse corrupto maximè exiccando, idonea.

FIG. V. est *cannula in summitate foramen habens*, quæ naribus inditur, quando post incisionem, & extractionem polypi sanguis nimium profluens chirurgiâ per inustionem sistendus est; præterea usurpatur, cum summitas narium pro ossis corrupti remotione, aduri debet.

FIG. VI. est *Stylus* ferreus, qui benè candens dictis cannulis imittitur, statimque retrahitur: quæ immissio & retractio toties repetenda est, quoties necessarium fuerit. Ad operationem hanc citò perficiendam, Chirurgus ad minimum duos in promptu stylos habeat, quos alternatim candefactos cannulæ immittat. *Notandum* verò, quod vasculum oculare Tab. VIII. Fig. X. atq; hæ cannulæ naribus immittendæ, in justa magnitudine depingi nequeant, quoniam pro ratione ætatis ægrorum & magnitudine locorum affectorũ debent confici.

FIG. VII. est *instrumentum, quo abscinditur uvula*, orichalceum, quod in parte superiore circulum habet nonnihil excavatum *A.* in inferiore fistulam *B.* per quam fili (postquam in seminodum circumvolutum *E.* & in concavum annuli, ne hinc indè vacillet, repositum fuerit) extremum *C.* mediante stylo superius perforato *D.* trahitur: alterum fili extremum, per duos circuli annexos annulos ducitur, & inferiori fistulæ annulo alligatur. Hoc instrumentorum primus invenit & descripsit Guilhelm. Fabritius Hildanus cent. 2. observ. 21. quo correcto uvulam militis Cæsariani, à Lue Gallica infectam & corruptam, absque negotio ligavi, & bono cum successu abscidi, Ulmæ die 8. Iunij anno 1637.

FIG. VIII. est *instrumentum uvulæ relaxatæ admovendum*, pariter orichalceum, cochlear nempe parvum (*dimidio autem majus debet parari, quàm delineatum est*) cujus manubrium fistulosum, & novem pollices longum, inferiori cochlearis parti annectitur. Hoc cochlear pulveribus adstringentibus & digerentibus mixtis repletur, & uvulæ relaxatæ submittitur: deinde Chirurgus ore arripit fistulæ basin, & inflando pulveres columellæ & palato undiq; aspergit.

FIG. IX. est *instrumentum oris dilatatorium* cum cochlea, ex Paræi l. 9. c. 25. delineatum, quo dentes constricti, validéque commissi diducuntur, ut cibus præberi possit, ne fame pereat æger.

FIG. X. est *rostrum gruinum*, denratum, & in angulum obtusum directũ, globulis, & peregrinis corporibus, arripiendis, & è vulneribus extrahendis idoneum.

TABVLA X

TABULA X.

De Instrumento volsellæ simili, cannula faucibus immittenda, forcipe pelicano, rostro corvino, vectibus trifidis, & infundibulo.

FIG. I. est *instrumentum Acantabolo* (Tab. IV. Fig. I.) *simile*, forceps nimirum in semicirculum recurvata, dentata, & in apice nodulo donata, qua officula, spinæ, aliæve res extraneæ, imis faucibus infixæ solent eximi. Quando Clariss. Hieron. Fabritius ab Aquap. *in faucium Chirurgia* acantaboli mentionem facit, intelligit instrumentum aliquod oblongum & tenue, quod duplex, alterum rectum Tab. IX. Fig. X. adumbratum; alterum recurvum, quale hoc est: utrumque tamen ob arripiendi & extrahendi facultatem volsellæ nomen meretur.

FIG. II. est *cannula* argentea ut faucibus immitti queat, *incurvata*, crassitie pennæ oloris, & longitudine unius pedis, cum dimidio vel circiter. Est undique perforata, & in sua extremitate spongiam, magnitudine avellanæ, novam & firmiter alligatam habet, qua ad spinas è faucibus & medio æsophago trahendas felici successu utitur Guilhelm. Fabritius Hildan. Cent. 1. Obs. 16. ubi docet operandi modum per cannulam hîc depictam.

Sequentia ferramenta usurpantur ad dentes perforatos, aut mobiles, aut vehementissimè per intervalla dolentes, sub acerbissimo doloris paroxysmo eximendos: unde

FIG. III. est forceps, *pelicanus* dicta, quoniam rostro pelicani volucris assimulatur: eo autem utuntur ad extrahendos dentes molares.

FIG. IV. est *forceps dentaria communis*, Italis cagnolo appellata, quod firmum canis morsum imitetur.

FIG. V. est *forceps rostrum corvinum* referens: qua dentium radices extrahuntur: de qua Cornel. Celsus (*quem veluti in omnibus Chirurgiis mirabilem, nocturnâ versare manu versare diurna consulit Fabrit. ab Aquap.*) l. 7. c. 12. de dentibus ita scribit: quotiescunque dente exempto radix relicta est, protinus ea quoque ad id facta forcipe, quam Græci ῥιζάγραν vocant, eximenda.

FIG. VI. & VII. sunt *forcipum dentariarum effigies*, quæ valent ad dentes evellendos, quibus neque pelicani, neque forcipis communis opera potest opitulari.

FIG. VIII. & IX. sunt *vectes trifidi* appellati, quod plærumque tres cuspides habeant ad protrudendos & excutiendos dentes, incisorios, & caninos, qui maxillarum alveolis simplici radici infiguntur.

TABVLA. XI

FIG. X. est *dentiscalpium*, quo separatur gingiva à dentibus, ut minori cum molestia & periculo evellantur. Ut igitur dentis evulsio feliciter succedat, observatis observandis, humili in loco collocetur æger, capite inter Chirurgi crura inclinato: tùm Chirurgus dentem extrahendum altius quasi circumradat, separando gingivam dentiscalpio: qui si à gingiva liberatus vacillet, concutiendus, & submisso vecte protrudendus est. At si tenacius hæreat, neque post concussionem moveatur, forcipibus dentariis (nunc hac, nunc illa, pro ut dentis magnitudo, figura & situs, postulare videbitur) excipiendus & evellendus. In harum forcipum dentariarum usu (inquit Ambros. Paræus l. 16. c. 27. exercitatum & industrium dentispicem desiderem, his enim nisi qui solerter uti noverit, committere vix poterit, quin tres unica concussione dentes excutiat, eo sæpè inconcusso & relicto, qui dolorem movet.

FIG. XI. est *infundibulum* seu fistula argentea, cujus pars angustior inter gingivas ægri, qui arctè constrictos habet dentes, extremas ponitur; latior verò cibum liquidum & potum excipit, atque ad æsophagum demittit.

TABULA XI.

De alia forcipe cum rostro psittacino & corvino speculo oris, instrumento ad incidendas carunculas oris & rostro gruino recto.

FIG. I. est *forceps alio cum rostro psittacino*, qua utimur in fracturis cranii, quando frustulum ossis, quod membranas cerebri vel pungit, vel deprimit, auferendum.

FIG. II. est *instrumentum cum rostro corvino* in eundem finem affabrè factum: *notandum* verò, quod ambæ hæ forcipes, tertia parte majores, quam depictæ sunt, debeant confici.

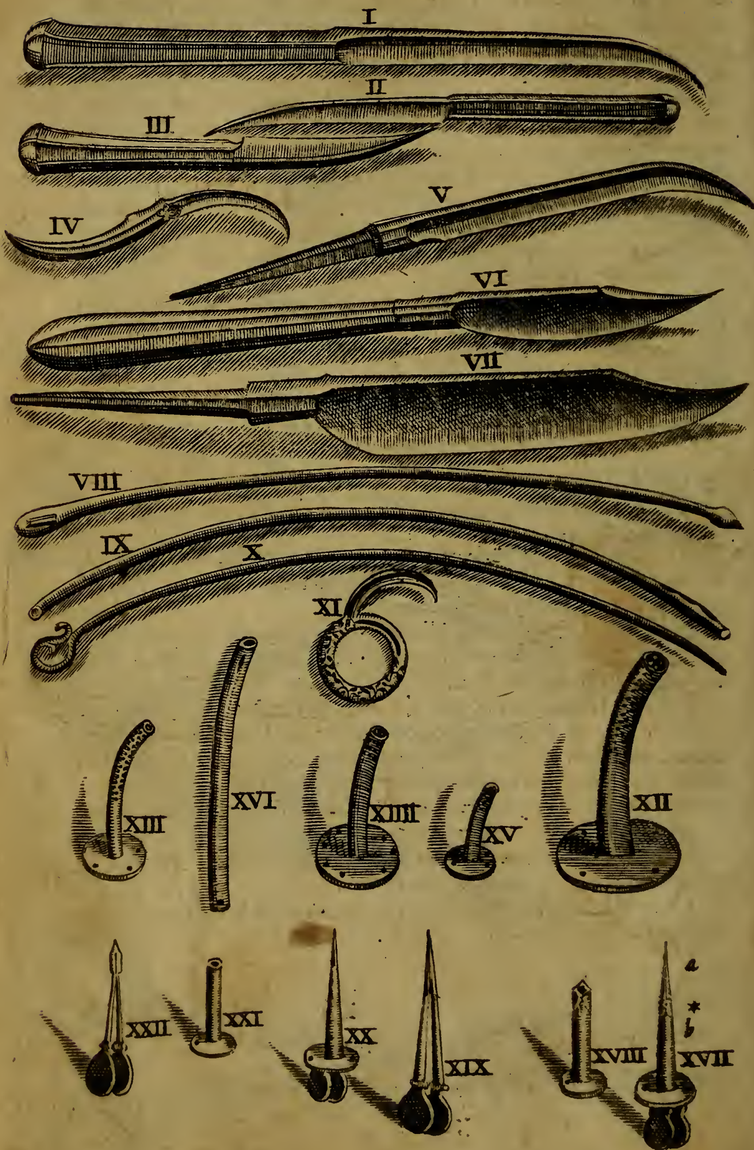
FIG. III. quid sit, ex Tab. *IX*. Fig. *X*. constat.

FIG. IV. est *speculum oris*, quo deprimitur lingua & maxilla inferior, ut oris vitia exactè perspici, & idoneis tàm instrumentis quàm medicamentis tractari possint. Inprimis autem factum est, ut eo furiosorum & attonitorum dentes diducti serventur, donec cibus & potus sufficiens fuerit deglutitus.

FIG. V. est *instrumentum incisorium* instar forcipis, quo exscinduntur tumores & carunculæ oris.

FIG. VI. est *forceps cum rostro gruino*, dentata & recta, quæ volsellæ vices agere potest.

TABVLA XII

I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XIII
XVI
XIIII
XV
XII
XXII
XXI
XX
XIX
XVIII
XVII
a
*
b

TABULA XII.

De Σκολοπομαχαιρίοις seu scalpellis falcatis, cultro ancipite, acu longissima, Siphone aureo, scalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fistula aurea meatui urinario immittenda, & instrumentis, quibus hydropicorum venter & scrotum aperitur.

FIG. I. est *scalpellus*, Σκολοπομαχαίριον à Græcis nominatus, ob rostrum illius avis, quæ Latinis Gallinago, & Græcis Σκολόπαξ dicitur, nempe longus, & ad cuspidem paululum incurvatus veluti rostrum scolopacis. Hoc scalpello dilatantur vulnera thoracis nimis angusta, & aperiuntur abscessus magni. Eundem laudat Fabrit. ab Aquap. pro apertione abdominis hydropicorum infra umbilicum ad aquam emittendam. Nota, hic scalpellus pro dilatatione vulneris in thorace requirit globulum (qualem ex argento scalpellus Tab. VIII. Fig. VIII. habet) ferreum in mucrone, ne pulmones cuspide scalpelli offendantur.

FIG. II. & III. sunt *scalpelli ad mucronem recurvati*, & scolopomachærii Græcorum formam referentes, quibus fistulæ in habitu corporis mediocres commodè inciduntur, unde etiam συριγγότομοι appellari solent.

FIG. IV. est *scalpellus falcatus*, qui Italis vocatur gammaut, & incidit ex parte cava, retusus in parte gibba est. Hoc frequentissimè utor ad omnem incisionem, quæ passim fit in omni apostemate, præcipuè verò in parvis incisionibus. Hic scalpellus habet manubrium osseum, quod commodum est, ad dividendum ac separandum aliquid ab aliquo: unde Celsus l. 7. c. 16. *de tumoribus tunicatis* dicit: tum scalpelli manubrio tunica (quæ post incisionem cutis protinus alba & intenta se ostendit) diducenda à cute & carne est, ejiciendaque cum eo, quod intus tenet: hoc diducitur quoque pericranium à cranio, & unguis ab oculo.

FIG. V. est *scolopomacherium* sine manubrio.

FIG. VI. & VII. sunt *scalpelli ancipites*, qui ad extremitatem referunt formam foliorum myrti: iis utimur ad mammas mulierum cancro affectas abscindendas.

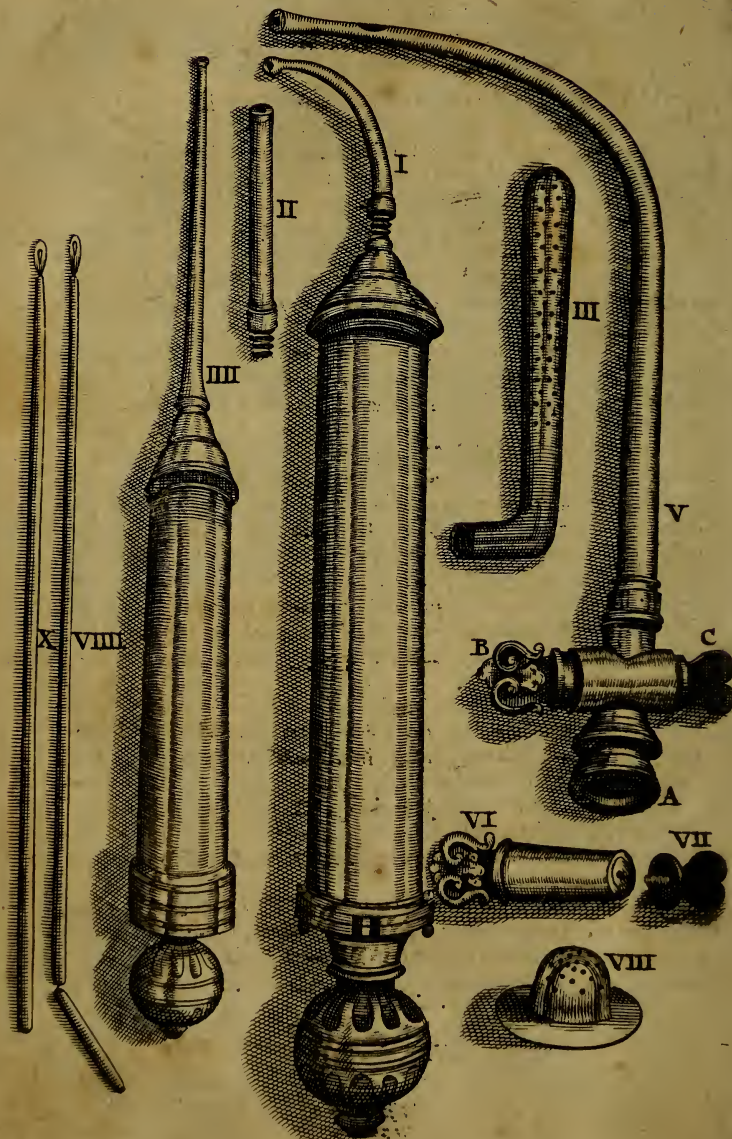
FIG. VIII. est *acus acutissima*, longa & anceps, qua mammæ auferendæ trajiciunter in basi.

FIG. IX. est *canalis ex auro Vngarico* paratus, & plurimis foraminibus perforatus.

FIG. X. est *stylus* ex eâdem materiâ confectus, qui cannulæ priori immittitur, ut ex duabus figuris unicum fiat instrumentum, quod in vulneribus thoracis pro Siphone utiliter applicatur, & sanguinem ex thorace non concretum, aut pus tenue, trahit. Instrumentum hoc

tracto-

TABVLA XIII

tractorium in angulum rectum vel obliquum flecti, & thoraci per vulnus, casu vel studio factum, immitti potest, ut sanguinem nondum concretum vel saniem contingat: Chirurgus extrahat stylum ex canali, & statim profluet de canali materia in thorace contenta. Hic trahendi modus ex thorace materiam tenuem, ubi sectio inter 5. & 6. juxta Paulum, vel inter tertiam & quartam costam juxta Hipp. propter virium debilitatem vel aliud prohibens non conceditur, optimè succedit.

FIG. XI. est *scalpellus* ille recurvus, qui annulo aureo potest abscondi: inciduntur hoc apostemata in facie aut gena puerorum & in mammis fœminarum timidarum, ne conspicientes scalpellum perterrefiant, & ita incisionem abscessus prohibeant.

FIG. XII. XIII. XIV. & XV. sunt *cannulæ* magnitudine differentes, *alatæ*, & pluribus foraminibus perforatæ, ut vulnus thoracis teneant apertum. Sunt alatæ, ne vulneri immissæ, dum æger spirat, thoracem ingrediantnr: tot verò foramina habent ut ea ex omnibus, prout opus erit, possit exire colluvies.

FIG. XVI. est *fistula* ex auro Ungarico fabrefacta, *quæ* ante excretionem urinæ *meatui urinario immittitur*, ut per eam exeat urina, atque ita leniatur sævissimus ille dolor & ardor, quem sentiunt ægri, quando urinam sine cannula reddunt, ob ulcus ex Gonorrhæa virulenta subortum in meatu urinario.

FIG. XVII. est *instrumentum acu tricuspide* (*a*) & *cannula alata* (*b*) constans, quo hydropicorum umbilicus, & in hernia aquosa scrotum perforatur, ad emittendam aquam. Hoc instrumentum intruditur usque ad cannulæ asterismum, postea acus retrahitur, & cannusola ad alam intrusa in abdomine relinquitur, absque omni periculi metu.

FIG. XVIII. est *cannula sola*, & sine acu depicta.

FIG. XIX. est *acus sola* extra cannulam posita.

FIG. XX. est *acus rotunda* cum suo tubulo, qua, in defectu acus tricuspidis, pari securitate perforatur hydropicorum umbilicus, & herniosorum scrotum aqua repletum.

FIG. XXI. est solus acus rotundæ tubulus.

FIG. XXII. est sola acus rotunda.

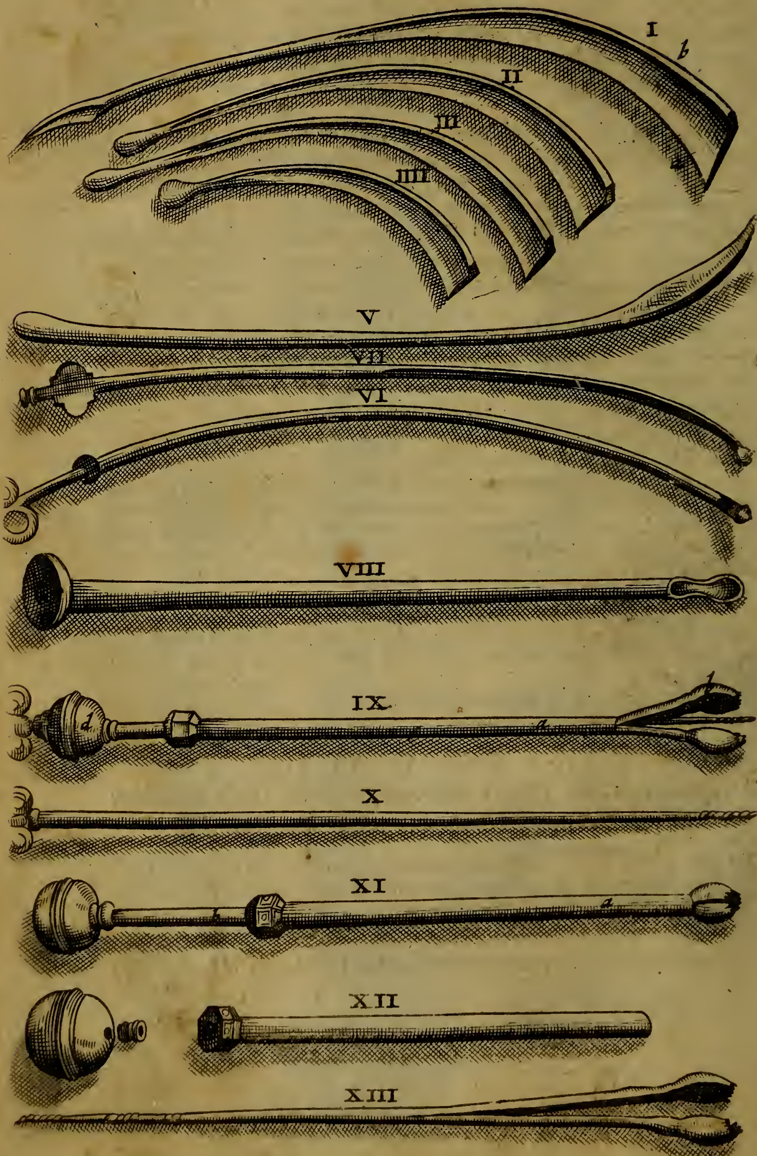
TABULA XIII.

De Siphone cum tubo recto, & incurvato; matriculari, & auriculari: fistula enematum, pileolo argenteo, & candelis cereis.

FIG. I. est *Sipho* ad extrahendum & infundendum aliquid, sæpè necessarius, qui hic tubum curvum habet annexum, rectum verò FIG. II. potest recipere, quando curvus ad extrahendum aut infundendum aliquid non est aptus.

Huic Siphoni interdum accommodatur tubus FIG. III. plurimis fora-

TABVLA XIV

foraminibus perforatus, quem Græci & Galenus l. 9. de compos. med. sec. loc. c. 8. & l. 5. met. med. c. 5. *Metrenchytam* nominant. Hoc fœminæ, quæ negotium immittendi clysterem in uterum aliis præ pudore non facile concedunt, sibi ipsis liquores pro curatione variorum affectum uteri, & ejus vaginæ, varios, commodè applicant.

FIG. IV. est sipho auricularis *Otenchyta dictus*, quo liquores in auditus organa, pro ulcerum detersione & consolidatione, infunduntur.

FIG. V. est *Enterenchyta*, canalis nempe orichalceus in forma γαστήρ recurvatus, quem parari curent illi, qui sibi ipsis clysterem applicare malunt, quam ab alio quovis accipere, præsertim, si ob intestinorum, præcipuè verò recti, vitia, creber enematum usus requiritur.

FIG. VI. est dicti canalis seu fistulæ incurvatæ clavis B. Fig. V. cujus beneficio liquor Enematis in vesica, quæ circa lit. A. Fig. V. vulgari modo alliganda, ad libitum ægrotantis retinetur, prout canalem claudit & aperit.

FIG. VII. est claviculus umbellatus, c. Fig. V. qui clavi B. Fig. V. intorquetur, ne aliquid de clystere, in circumrotatione clavis, possit elabi, quod linteamina inquinet. Hoc instrumentum, ut cuilibet apparet, multum differt ab eo, quod Iohann. Heurn. in sua method. ad praxin medicam cap. de Clysteribus, & Guilhelm. Fabrit. Hildanus centur. 1. observat. 78. depingi curarunt, ad clysteres in alvum injiciendos.

FIG. VIII. est *pileus argenteus*, & ubique perforatus, qui exulceratis mammarum papillis applicatur, ut infantem nutrices absque molestia lactare possint. Usurpatur insuper hic pileus in vulneribus thoracis; postquam enim cannularum prædictarum aliqua thoraci fuerit immissa, & particula Spongiæ orificio cannulæ propè alam indita, superponitur pileus, ut materia, omni quasi momento, per ejus foramina paulatim, & sine virium jactura, transudet.

FIG. IX. & X. sunt *candelæ ex* filo forti duplicato & *cera* alba (cui modicum terebenthinæ additum sit, ne tàm facilè frangantur) *parandæ*, quæ usurpantur ad suppressionem urinæ ex caruncula in meatu urinario existente, curandam. *Candela fig. IX. fracta est, ne in extractione candelæ frustulum ceræ, quæ non nunquam in medio filum non habet, in meatu relinquatur, & ischuria augeatur:* quare portionem fractam ad ellychnii extremitatem chirurgus forcipe abscindat, deinde meatui urinario, quantum opus erit, immittat candelam, oleo amygdalarum dulcium illitam.

TABULA XIV.

De syringotomis, acu qua pertunditur scrotum post sectionem herniæ Nursinam, & fundus fistulæ declivioris: cathetere, itinerario & duobus instrumentis, quibus glandes è sclopetorum vulneribus trahuntur.

FIG. I. est scalpellus recurvus, qui parte interna (*a*) aciem habet, & externa (*b*) est retusus, *Syringotomus* scilicet, ex altera extremitate (*c*) pungens & incidens, quo utimur in fistula quavis unum

unum foramen habente, ut finis fistulæ perforetur, & postea ab uno ad alterum foramen incidatur interstitium: ad hujus cuspidem infigere oportet globulum ex cera alba formatum, quo fistulæ immissus scalpellus, sine omni obstaculo, dolore & noxa, ad fundum perveniat.

FIG. II. & III. sunt scalpelli *syringotomi*, quorum uterque ex altera extremitate obtusus est, & globulum ex ferro levigatum obtinet: His inciditur fistularum penetrantium totus ductus.

FIG. IV. est *scalpellus* Syringotomus, quo dilatantur *vulnera abdominis*, ut intestina prolapsa & flatibus turgida commodè reponi possint. Globum habet in altero extremo multò majorem, quam scalpelli duo priores, ne vulneri intrusus intestina lædat.

FIG. V. est *acus, seu instrumentum* ferreum, aciem ancipitem habens, quod Nursini meo tempore in Italia hac in Chirurgia (*quæ hernias curat cum excisione testiculi*) maximè exercitati, eoque nomine celeberrimi castratores, per inguinis vulnus ad scroti fundum demiserunt, quem instrumenti cuspide (*cui perpetuò ceræ albæ exiguum globulum annectere oportet*, ob rationem supra allatam) perforant, quo purulenta materia, quæ per inguinis vulnus ad scrotum descendit, expurgetur. Hæc operatio, quoniam satis & horribilis, & maximo vitæ periculo non vacat, (*quod illius auctores optimè norunt, unde curandos suscipiunt ut mortuos*) chirurgiæ studiosis alium eumque tutum hujus instrumenti usum aperiam. Inciduntur eo feliciter fines sinuum declives, quorum causæ fistulæ expurgari nequeunt, nisi æger ita situetur, ut pedes sursum & caput deorsum convertat, ac materia dein proprio motu emanet. Notum enim est, sinus illos, qui callum nondum contraxerunt, de quibus etiam hic sermo est, medicamentis solum agglutinantibus, & fascia convenienti posse curari, modò materia in sinu collecta exitum quotidiè habeat. Cum autem situs iste sursum conversis pedibus & capite deorsum, satis sit importunus, hoc instrumento, cujus cuspidi globulus ex cera debet annecti, sinuum fundus perforatur (intacto foraminum interstitio) ut pus per inferius foramen egredi possit, & sinuum parietes agglutinari.

FIG. V. est *catheter seu Syringa tentativa*, quâ in canalem virgæ & vesicam positâ exploramus intimos vesicæ anfractus, in quibus latitare solet lapillus, quo humana natura sæpè numero cruciatur: Græcis appellatur καθετήρ, & usurpatur ad urinam suppressam reddendam. Est argentea, ut inflecti possit, omni asperitate vacat, ne pars exquisitissimo sensu prædita in transitu catheteris afficiatur, & ut sine dolore vesicam ingrediatur. Pluribus in extremo foraminibus perforata est, ut retracto stylo, urina in vesica contenta, per fistulam liberè, & sine difficultate exeat. Notandum, quod stylus fistulæ non immititur, ut quasi vi vacui urinam suppressam secum trahat, sed ne urina

urina ſtatim effluat, dum Lithotomus vel Medicus lapillum expiſcatur occultum. Magnitudinem catheteris deſcribit Celſus l. 7. c. 26. vid. Tab. *XXXIX.* Fig. *IX.*

FIG. VII. eſt *ſtylus argenteus*, qui inflecti debet, ut fiſſuram, quam in medio ſui uſque ad extremum obtinet, in dorſo vel gibba parte habeat: Latinis vocatur *Itinerarium*, eò quod virgæ immiſſum fideliſſimè collum veſicæ monſtret, & ſuper ipſum inciſio facienda ſit, pro extractione calculi veſicæ.

FIG. VIII. eſt *inſtrumentum* orichalceum, *quo extrahitur calculus, qui in meatu urinario reſedit*; ſpecillum ſcilicet, quod parte, qua ad cochlearis auricularis ſimilitudinem excavatum eſt, in canalem colis demittitur, ita ut lapillum prætereat & ſuperet, ipſumque ſuo labro & cavo comprehendat: quo facto, per ſtylum ſpecilli cannulatum & lato orificio donatum, uretræ, ut lubrica fiat, immittitur oleum amygdalarum dulcium, poſtea ſpecillum ſenſim extrahitur, & canalis poſt lapillum digito comprimitur, donec is è meatu urinario foras deducatur.

FIG. IX. eſt *inſtrumentum globulis ex vulnere trahendis* maximè idoneum, ex optimo chalybe fabrefactum, & tribus conſtans partibus, duabus nempe *cannulis & terebello*. Cannula externa (*a*) cannulam internam, quæ altera in extremitate in duo diviſa eſt cochlearia (*b*) ferrata, claudere poteſt, ut globulum firmet, ne cum terebello, quod ipſi infigendum eſt, circumvolvatur. Terebellum (*c*) acutiſſimum eſt, & duabus ſuis cannulis paulò longius, quod per foramen capuli (*d*) cannulæ immiſſum cernitur.

FIG. X. eſt *terebellum* extra ſuas cannulas depictum.

FIG. XI. eſt inſtrumentum idem cum priore (niſi quod terebello careat) quo extrahuntur globuli, duabus conſtans partibus, cannula (*a*) & ſtylo (*b*) ſolido, qui in altera extremitate in duo cochlearia deſinit, quæ globulum in ſe recipere poſſunt. *Hoc inſtrumentum idem præſtat quod Alphonſinum Tabulæ ſequentis.*

FIG. XII. eſt inſtrumenti præcedentis cannula ſola.

FIG. XIII. eſt inſtrumenti ſtylus, ad dimidium ſolidus, in extremitate altera cochlearium dentatorum effigiem referens, in altera cochleas, capulo & nodulo, diſtentas.

FIG. XIV. eſt ſtyli capulus cum matercula, rotundus & cavus.

FIG. *IX. X. XI. XII. XIII.* & *XIV. hujus Tabulæ tertia parte majores fieri debent, quàm hic depictæ videntur.*

TABVLA XV

TABULA XV.

De aliis ferramentis ad globulos sclopetorum eximendos idoneis, instrumento nempe Alphonsino, forcipe anserina cum & sine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & spatula, quæ rostrum anserinum refert.

FIG. I. II. & III. est *instrumentum Alphonsinum* dictum, ad extrahendas è vulneribus sclopetrorum glandes accommodatum, quod Alphonsus Ferrius, Medic. Neapolitanus *l. 2. de vulnerib. sclopetor. c. 3. his verbis* describit. Non involvendum tamen silentio est, gruinum rostrum (ut vocant) utpote, quod & ipsum ad extrahendum instrumentum est excellentissimum, atque ab omnibus, cum veteribus tum recentioribus, commendatum: quo non solùm pilulæ è difficillimis locis, sed & alia, ut armorum, & cæterarum rerum frustula, extrahuntur. Huic nos, ut commodius manu ac valentius teneri possit, atque ita pilæ, ac cætera extranea, in vulnere certius explorari, annulos forcipularum adjicimus hoc pacto: Figuræ primæ annulus A. ad anteriorem partem missus, instrumentum claudit. Figuræ secundæ annulo B. ad manubrium retracto instrumentum aperitur. Figura tertia est instrumentum, quod globulum jam apprehendit.

Sequentium instrumentorum imagines desumptæ sunt ex Barthol. Maggii tractatu de curatione vulnerum à bombardarum & sclopetorum globulis illatorum.

FIG. IV. est *forceps anserina*, quæ circa manubrium cochleam habet, ut globulum firmiter comprehendat.

FIG. V. est *hamulus ferreus*, educendis glandibus inserviens.

FIG. VI. est *forceps anserina*, quæ si cochleam haberet, priori similis esset.

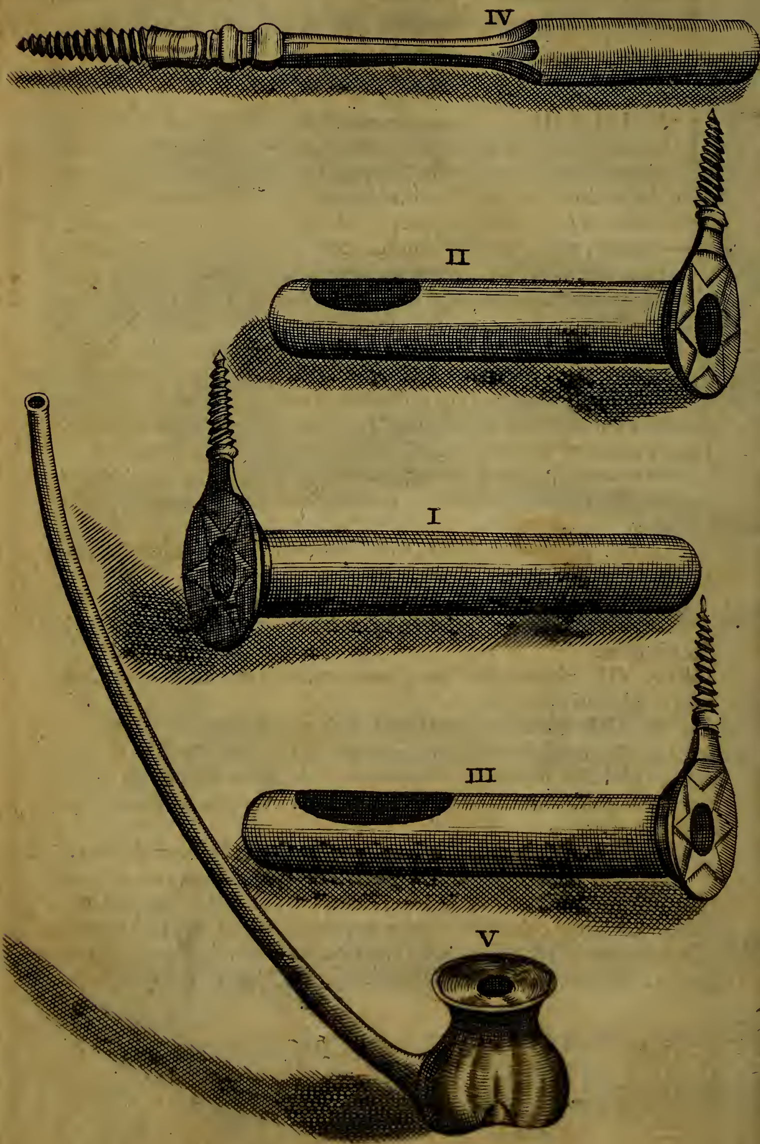
FIG. VII. est *terebellum acutissimum*, cannula munitum, quo educuntur globuli sclopetorum.

FIG. VIII. est *terebellum* extra cannulam positum.

FIG. IX. est *spatula rostro anserino* prædita, ad excipiendos & trahendos globulos parata. *Instrumentum Alphonsinum & forcipes anserinæ, tertia parte majores conficiantur, cannula verò cum terebello altero tantò major fit.*

Plura quidem, sed propositis haud præstantiora ad vivum delineavit Ambros. Paræus in sua Chirurgia, ubi de sclopetorum vulneribus agit, & Guilhelm. Fabritius Hildan. Cent. I. Obs. LXXXIIX. Instrumentorum igitur, quæ ad globulos & vulneratis partibus trahendos valent, pro varietate vulneris, & forma corporis educendi, varia sunt genera, quorum alia apprehendunt & foras trahunt, vel quatenus

TABULA XVI

acuta globulis solum infiguntur (Figur. VIII.) vel quatenus serrata sunt in extremitate, & alia figuram rectam (Tab. IV. Fig. I. Tab. IX. Fig. VI. & hâc Tabulâ Fig. I.) atque alia recurvam habent (Tab. IX. Fig. X.) prout iter globuli vel rectè vel obliquè processit; Quædam in se globulum recipiunt, quatenus latiora & cava in extremo sunt (Fig. IV. V. VI. & IX.) Alia apprehendunt & recipiunt simul. (Tab XIV. Fig IX.)

Quod si globulus, specillo inventus, debet tenacula educi, summopere cavendum est, ne labia vulneris, partesque ipsius interiores, (arterias, puto, venas, nervos & tendines) lædantur & apprehendantur. Hoc enim si fiat, præter enorme sanguinis profluvium, gravissimi dolores, & insignes inflammationes, cum magno vitæ periculo, excitantur. *Ad ea igitur præcavenda symptomata, nunquam dilatetur tenacula, nisi ejus extremitate sentiatur globulus:* tunc enim aperienda est tenacula, globulusque ea comprehensus educendus est.

TABULA XVI.

De cannula omninò solida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque stylo, quibus ano immissis exiccantur & comburuntur hæmorrhoides & ulcera intestini recti: de vitro etiam, quo extrahuntur papillæ in mammis occultatæ.

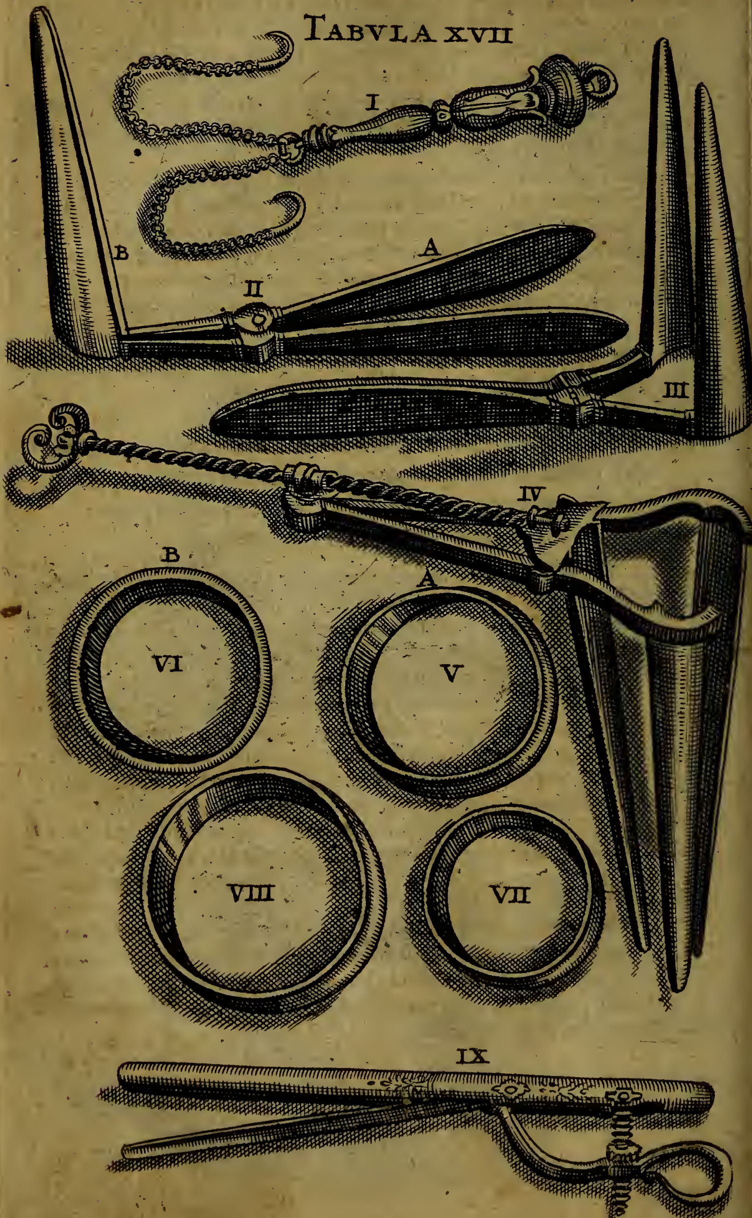
FIG. I. est instrumentum ad resiccandas hæmorrhoides internas, quæ vel tument, vel superficialiter intestinum exulcerant, idoneum, *cannula* nimirum ferrea, quæ ano inditur, alata, & in fundo occlusa, ne ferramentum candens Fig. IV. quod cannulæ cavitati frequenter immittitur, & eximitur, altius quam oportet, perveniat.

FIG. II. & III. sunt *tubuli* pariter ano immittendi, sed in latere (pro situ ulceris callosi aut profundi, quod medicamentis non cedit topicis) perforati, quibus immittitur ferramentum ignitum Fig. IV. His tubulis partes sanæ ab immediato ignis contactu defenduntur, quò solùm ulcus tutissimè, bis vel ter, ferro ignito tangi possit.

FIG. IV. est *stylus*, qui ignitus redditur, & cannulis perforatis ac solidæ immittitur ad exiccandas hæmorrhoidas internas & tumentes, sanandaque ulcera intestini recti, superficialia & profundiora.

FIG. V. est *vitrum* vacuum, longum & angustum, ex altera extremitate os habens, magnitudini papillæ respondens, ex altera verò foramen parvum cum fistula longa, per quam patiens ipsa suctu foras trahit papillam occultam, ut ipsam infans ore apprehendere, & lac maternum sugere queat.

TABVLA XVII

TABULA XVII.

De unco ad extrahendum fœtum mortuum, speculis ani, dioptra matricis, circulis uterinis, & forcipe deceptoria.

FIG. I. est *instrumentum* duobus uncis donatum, quo extrahitur fœtus mortuus, integer, vel in frusta incisus, ex utero.

FIG. II. est instrumentum, quod *speculum ani, & vaginæ uteri* appellant, eò quod hujus beneficio speculentur ulcera intestini recti, & vaginæ uteri, ad quantitatem & eorum qualitatem perquirendam. Pars speculi A. notata aperta, & masculus dicta, maribus applicatur: pars vero clausa & B. signata, fœminis adhibetur, undè fœmina appellatur.

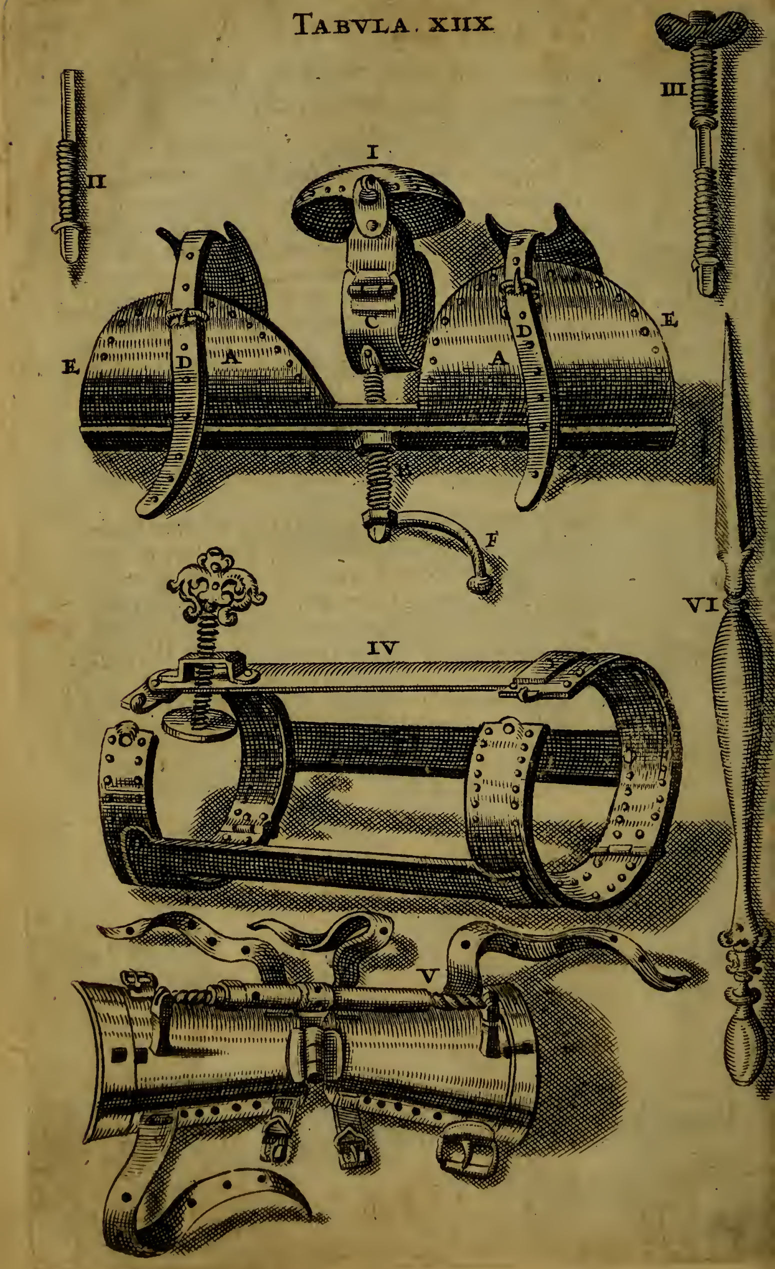
FIG. III. monstrat idem speculum, quod maribus convenit, clausum; quod verò fœminis applicari solet, apertum.

FIG. IV. est *speculum matricis* magnum, quod mulieribus adhibetur solùm, quando incidendus est fœtus *mortuus, aut inspicienda matricis* exulceratio. *Hæ dioptræ tertia parte majores conficiantur, quam extant depictæ.*

FIG. V. VI. VII. & VIII. sunt *circuli uterini* ex ligno buxeo fabricati, qui post repositionem uteri prolapsi, vaginæ induntur, ne uterus iterum procidat. Ex una parte A. qua intus spectant nonnihil acuminati, ex altera verò B. obtusi. Chirurgus vel Medicus ad minimum tres vel quatuor annulos uterinos, qui magnitudine saltem differant, semper in promptu habeat, ut iis, pro cervicis amplitudine & angustia, uti possit.

FIG. IX. est *forceps deceptoria*, eò quod, si non ægrotum, Chirurgum tamen decipiat, in dilatandis finibus, juxta antiquorum sententiam.

TABVLA. XIIX.

TABULA XVIII.

De instrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur; cubitus rigidus sensim & sensim flectitur, arteria carpi vulnerata comprimitur, & setaceum in nucha inciditur.

FIG. I. est *instrumentum* ex ferro fabricatum, *incurvato & convulso crure, genu adaptandum*, quod constat ex diversis partibus, nimirum capsula A. ferrea, quam transit cochlea B. & affigitur annulo ex lamina ferrea in latitudinem, ut genu totum complectatur, fabrefacto. C. fibulis D. ut claudi & aperi possit: foraminibus in extremitate E. ut gossipio & linteo subducatur: & tandem clavicula ferrea F. cujus beneficio attrahitur annulus, & crus in rectitudinem tendit.

FIG. II. est dimidia & inferior pars cochleæ B. Fig. *I.* depictæ.

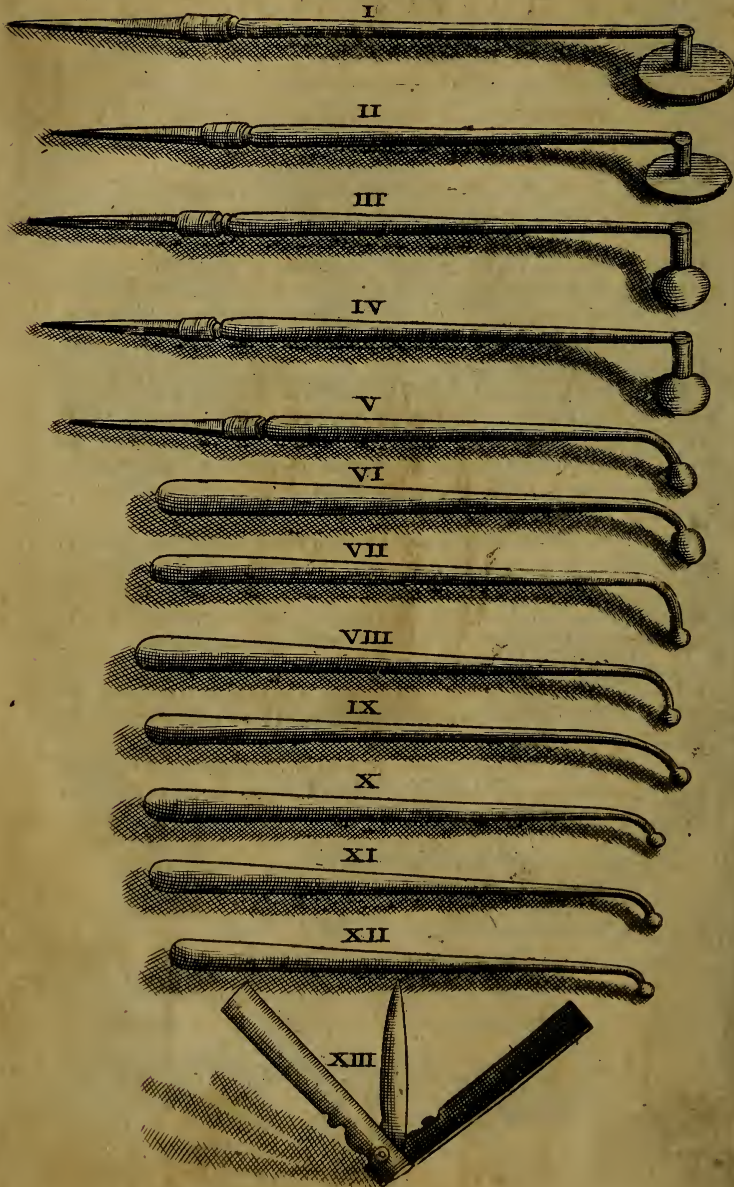
FIG. III. est cochlea B. Fig. *I.* extra locum, duabus constans partibus, quarum superior (*a*) post attractionem annulo affixa relinquitur, altera (*b*) extrahitur. *Hoc instrumentum non parùm differt ab eo, quod Guilhelm. Fabritius Hildanus in libello suo de combustionibus c.* 15. *se invenisse scribit.*

FIG. IV. est *instrumentum* ex variis è ferro laminis confectum, plurimisque foraminibus perforatum, ut gossipio & linteo induci, ac cubito instar manicæ adaptari, claudi atque aperiri possit. Cochleâ umbellatâ, quam habet instrumentum, *comprimitur arteria carpi*, consilio aut fortuitò aperta, ne vitam cum sanguine profundat.

FIG. V. est *instrumentum* ferreum, quo utimur, quando cubitus inflecti nequit: Hoc instrumento paulatim, mediante cochlea, flectitur. *Hujus tabulæ instrumenta Fig. I. IV. & V. ad proportionem membri affecti debent parari.*

FIG. VI. est *scalpellus anceps* & folii myrtini formam referens, quo secatur setaceum in nucha: hujus scalpelli forceps delineatur & describitur supra Tab. *VII.* Fig. *X.*

TAB. XIX

TABULA XIX.

De ferramentis diversis, quibus candefactis variæ corporis partes variis de causis comburuntur; & lanceola, ad incidenda vasa, aperiendos abscessus cutaneos, & perforandos meatus ani & penis, & præputii occlusos.

FIG. I. & II. sunt ferramenta, in summa parte reflexa & lata, quibus candentibus non solùm compescitur sanguinis fluxus enormis, post abscissionem mammæ, aut membri sphacelati, verùm etiam pars relicta roboratur, ne novum accipiat humorum affluxum. Anno 1635. tempore pestis, Patricius quidam Ulmensis, adhuc superstes, circa anum torquebatur anthrace pestilenti, magno & nigro, qui interiora petens omninò evanuit, & mortem certissimam minatus est. Pro anthracis retractione, instrumenta Fig. I. & II. optimè ignita alternatim, propè anum, admovi, ut non irritaretur eorum contactu, sed tantùm vim ignis persentiret, ad bonam laborantis tolerantiam, quo carbunculus retraheretur. Retracto Escharam induxi ferramento Fig. III. sequentis, ad Escharæ casum applicui cataplasma, quod bidui spatio eam separavit.

℞. Salis commun. ʒ. ß.
piperis. ℥j.
Caricar. ping. n. iij.
Fol. rut. virid. Mj.
Ferment. veter. acid. ℥j.

Misce omnia in mortario quàm diligentissimè, in formam cataplasmatis, quod bis in die renovetur.

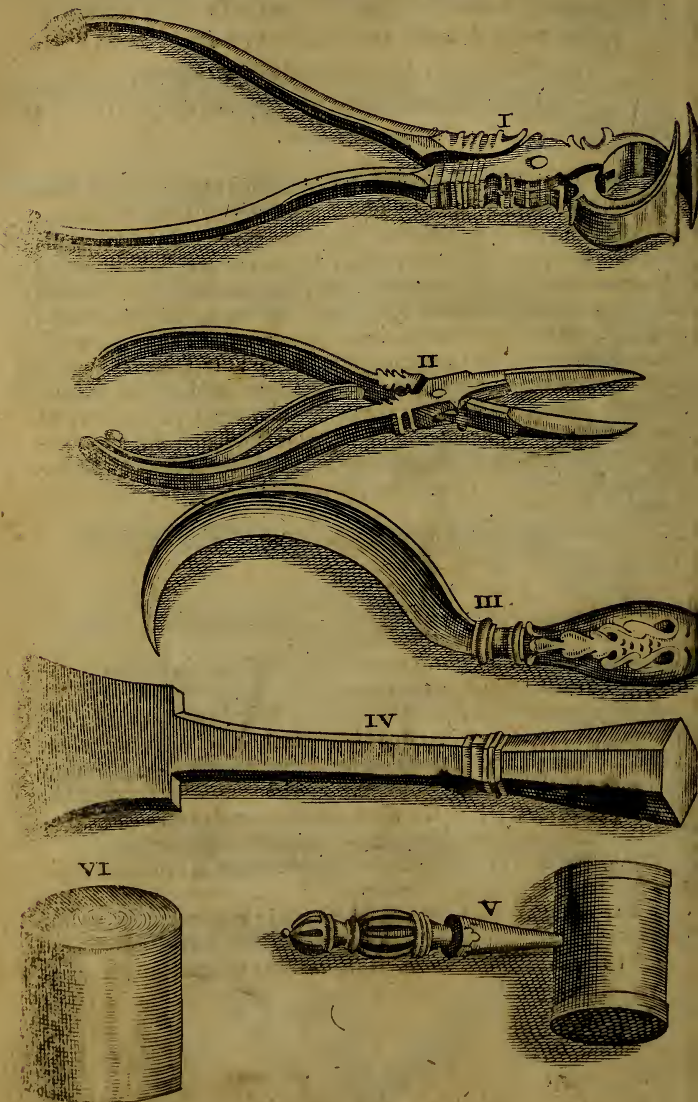
Hoc cataplasma descripsit Sennertus, & Spigelii majores in Belgio habuerunt, pro secreto, eò quod escharam omnem optimè tollat. Eschara sublata ulceri imposui super filamenta carpta unguentum citrinum quod vim habet digerendi, attrahendi, carnem generandi, & venenis resistendi: Circa ulcus adhibui emplastrum album coctum: tandem ad cicatricem duxi emplastro diapalmæ.

FIG. III. & IV. sunt *cauteria* actualia rotunda, quibus tangitur os corruptum, ut à sano separetur.

FIG. VI. & VII. *ovalem* referunt in extremitate formam, quibus hæmorrhoides nimium fluentes sigillatim comburuntur.

FIG. VIII. IX. X. & XI. sunt *cauteria* in extremo rotunda, quæ

TABVLA XX

quæ dentium cavitatibus immittuntur, ad eorum cariem prohibendam. Figura asterismo notata scalpellus est rectus, & ex utraque parte incidens, *lanceola* dictus: Hoc felicissimè Galli & Itali venas incidunt, pro emittendo sanguine: Hoc puerorum recens natorum anus & penis non perforatus aperitur: Hoc, in Germania, fonticuli artuum secantur.

TABULA XX.

De forfice maxima, forcipe cartilagines incidente, cultro falcato, scalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, ad amputationem membri sphacelo correpti, indigemus.

FIG. I. est *forfex*, qua abscinduntur non solum ossa, quæ in fracturis cum vulneribus eminent, & reponi non possunt: verum etiam ea, quæ suo acumine cerebrum pungunt: hac forfice etiam abscinduntur digiti manuum & pedum, superflui, sphacelo & carcinomate affecti: quæ altero tantò major paretur, quam hic delineata cernitur. vid. inf. Tabul. *XXVI.* Fig. *I.* & *VI.*

FIG. II. est *forceps incisoria*, ad partes cartilaginosas & callosas facta.

FIG. III. est *cultellus falcatus*, quo caro usque ad os serra resecandum inciditur, ante imputationem cruris & brachii necessarius.

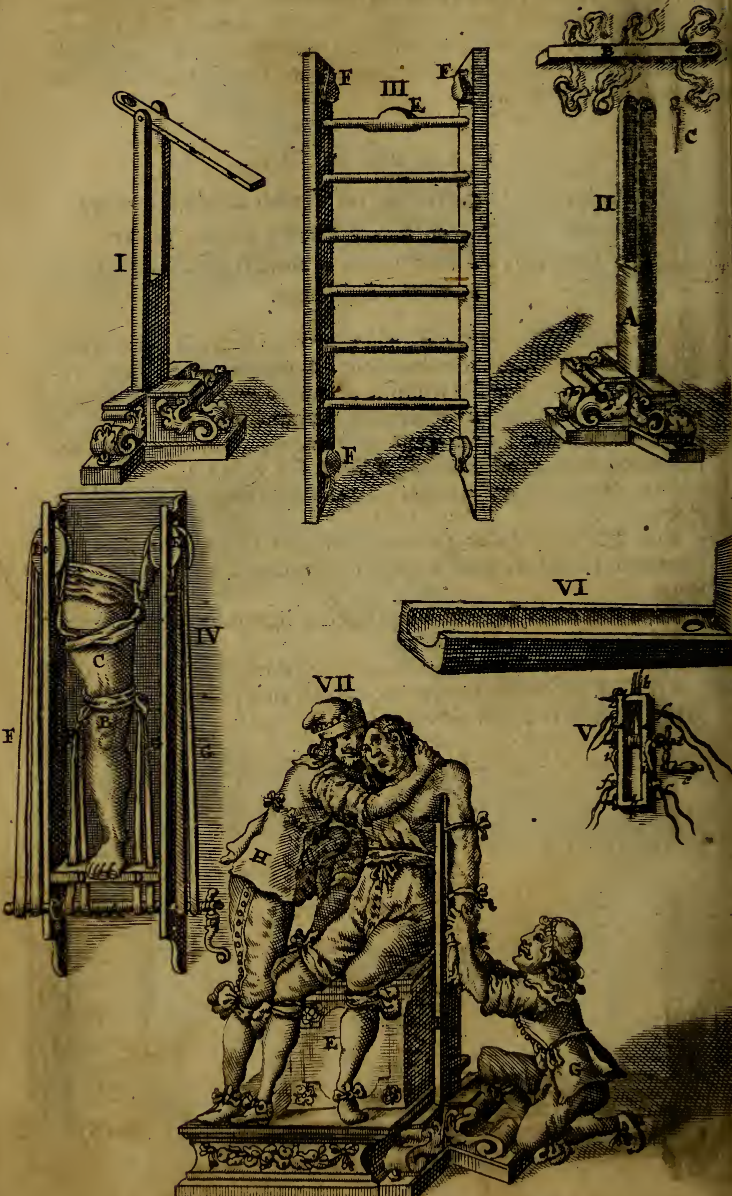
FIG. IV. est *scalprum*, quo non tantùm digitorum, verum etiam cubiti & radii capita amputantur.

FIG. V. est *malleus* ex ligno durissimo fabrefactus.

FIG. VI. est *truncus* ligneus rotundus & altus, in qua partes scalpro auferendæ collocari debent.

TA-

TABVLA XXI

TABULA XXI.

De instrumento τῆς ἄμβης, Hippocratica Scala, Nilei Plintео, canali, Glossocomo Galeni.

FIG. I. monstrat *instrumenti*, quod Hipp. ἄμβην nuncupat, effigiem, cum suis additamentis.

FIG. II. est *instrumentum* ambi dictum in suas partes (columnam scilicet A. Spatham ligneam seu ἄμβην propriè dictam B. & clavum C. qui continet ἄμβην versatilem B. in sua columna, A.) divisum. Ambi Hippocrates sect. 6. de articulis, ita describit:

Lignum B. esto latitudinis ferè quidem quinque aut quatuor digitorum, crassitudinis verò duorum, aut etiam tenuius, longitudinis autem bicubitalis, aut paulò minus. Cujus alterum extremum D. rotundum sit & angustissimum ea parte, maximèque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam, in summa rotunditatis parte paulum extantem, qua non latus, sed brachii caput attingit, ut huic supposita ala ad costas adaptetur. *Addo*, quod lignum hoc tria debeat habere foramina, per quæ trajiciantur lora, quibus brachium ligno firmiter alligandum.

FIG. III. est *scala*, cujus gradus superior habet corpus quoddam E. rotundum, quod sub alam ponitur inter costas & humeri caput: postea Chirurgus brachium luxatum (sed spathæ non alligatum) deorsum trahit, alius minister apprehensa cervice & summo humero, similiter trahet ex alia parte: tertius apprehendit totum corpus, trahetque deorsum ex alia parte scalæ. Hujus operationis idea videatur apud Galenum Comm. in libr. Hippocratis de articulis: habet etiam hæc scala quatuor sibi annexas trochleas, pro usu Nilei Plinthei, quod infra Figur. V. explicabitur.

FIG. IV. est formula instrumenti *glossocomi*, ad fracturas femoris & cruris (quando patiens ex suo lecto, in quo jacet, ut sternatur, transfertur in alium) firmiter continendas, maximè idoneum. Glossocomi hujus descriptio apud Galenum comm. in libr. Hipp. de fracturis talis est: Ad continendum autem firmiter, Glossocomum instrumentum à junioribus Medicis inventum est, seu femur, seu crus fractum sit, cujus structuram usumque subjiciam. Id autem non abs re mihi videtur fuisse excogitatum: & tàm si femur, quàm si crus comminutum sit, ubi callus circundatur, commodissimè adhibetur. Ab ima parte axem A. ad quem extremi laquei in diversa extendentes deligantur, injiciantur, laquei extremis partibus ossis, quod curatur, fiantque ex duabus habenis B. & C. sic, ut quatuor uterque capita habeat, bina à dextra parte F. totidemque à si-

à ſiniſtra G. Ex iis capitibus, quæ inferioris laquei B. ſunt, per foramina facta in inferiore parte D. gloſſocomi ad axem duci debent; quæ ſuperioris, primo procedere ad ſuperiora, deinde ipſa quoque per latera gloſſocomi perforata trajici, quibus foraminibus Cochleæ F. incluſæ ſunt: utrinque autem ab exteriore parte gloſſocomi F. & G. ſuperioris laquei C. capita ferenda ſunt ad axem. His enim ita conſtitutis, una axis converſio pariter ambos laqueos extendit, deorſum verſus illum, qui ad inferiora fracti oſſis alligatur, ſurſum verò alterum ſic, ut ubi crus jacet, liceat in poſterum quotidiè hanc laqueorum in diverſas partes intentionem corrigere, valentius vel lenius extendendo. Laqueum B. igitur, qui in inferiori parte eſt, directa ductione axis extendit, eum verò C. qui in ſuperiori parte intercedente alio motu extendit, Græci διὰ τῆς μεταληπτικῆς τάσεως dicunt. Schema oſtendit extenſionem femoris diminuti: Si autem ſit crus diminutum, laqueus ſuperior C. infra genu, inferior verò ſupra malleos alligandus eſt, atque ita crus in diverſa extentum conſervandum.

FIG. V. eſt *organum* tractorium *Nilei Plintheum* nuncupatum, factumque ad eorum exemplum, quæ tractoria oblonga & quadrata dicuntur. Hoc inſtrumentum duo habet latera (*a*) quatuor palmas longa, & digitum tranſverſum craſſa, quæ extremis partibus tranſverſariis duobus (*b*) in medio foramen (*c*) per quod laquei (*h*) trajiciuntur, habentibus, inter ſe compacta ſunt. Eſt autem tranſverſariorum craſſitudo & latitudo, quanta laterum, ſed longitudo palmam implet. Meritò igitur talis compactio ſit, ut latera (*a*) quatuor palmas, tranſverſaria verò (*b*) unam longa ſint. Totius organi ſtructura oblonga confecta eſt. Licebit autem, ſi quis voluerit, latera breviora, quàm dictum eſt, efficere, quandoquidem organum per unicum axim præſtat effectum. In Medio itaque latera pertuſa ſint rotundis & perviis foraminibus, per quæ axis (*d*) trajicitur, cujus caput ſiniſtrum, quo latus excedit, manubrium ligneum habet (*e*.) In hoc quòque organo quatuor ſunt annuli ferrei (*f*) cum totidem loris pendulis, lateribus affixi, bini ab inferiore parte, totidemque à ſuperiore, ut ſcalæ Fig. III. alligari poſſit. Axis extremitatibus ambabus additæ ſunt rotulæ (*g*) & his remoræ (*i*) ut axim manubriolo circumductum firmiter contineant. Quod ſi neque per faſciam alæ ſubjectam (Tab. XXIII. Fig. II.) neque per linteum glomeratum (Tab. XXIV. Fig. I.) cubitus luxatus reponi poteſt, hoc organum ſcalæ alligandum, cubituſque extendendus ea ratione & modo, ut in Schemate apud Oribaſ. *lib. de machinament. c.* 14. reperitur.

FIG. VI. eſt *canalis longus*, *in quo reponitur vel crus vel femur fractum & luxatum*, ſtuppis replendus; canalem enim toti potius parti

quam

quam dimidiæ injicere oportet. Hipp. de offic. Medic. Hæc capſula in fundo habet foramen G. quo recipit calcaneum, & ad extremitatem lignum, oblongum, quo innititur planta pedis.

FIG. VII. oſtendit *omnium optimam per inſtrumenta humeri ſub axillam prolapſi reſtitutionem*, quam Fabritius ab Aquap. ita deſcribit: Spathæ extremitas inſerenda eſt ſub alam humeri luxati, inter coſtas & caput humeri: reliqua verò tabula per longitudinem brachii interni collocata ligari debet, primùm quidem ſtatim ſub capite humeri luxati, deinde ſupra cubitum, poſtea ad carpum. Hoc facto, æger collocetur ſupra ſedile E. & brachium tabulæ alligatum, trabi ſeu columnæ (Figur. II. A.) beneficio clavi (Fig. II. C.) adaptetur, ita ut columna ſit inter coſtas & tabulam brachio alligatam (Figur. VII. F.) Sic collocato ægro & columnâ, Chirurgus (G.) ex una parte brachium deorſum; ex altera vero miniſter (H.) cervicem & ſummum humerum amplexus, ægrum ſimiliter deorſum trahat. Dum enim Chirurgus brachium deorſum trahit, tabula etiam cum brachio ad coſtas trahitur: ubi verò inferior tabulæ extremitas ad coſtas adducitur, ſuperior rotunda pars facit motum contrarium, & ita movet caput luxatum ad partem anteriorem, qua mentione facta facilè poſtmodum muſculi trahunt, aut ipſe Chirurgus impulſum faciens, reponit hoc modo caput oſſis humeri. Hic tabulâ utendi modus differt, ab eo, quem Paræus *lib.* 15. *c.* 27. depingit. Quomodo humerus, per ſcalam & ſpatham ſimul, reponatur, iconem habet Paræus *lib. cit. c.* 26. Reliqui modi humerum luxatum reſtituendi, nempe per ſedile Theſſalicum, januam biforem, trabem tranſverſam & piſtillum, inveniuntur depicti apud Galenum, in Comm. Hipp. de articulis.

TABVLA XXII

Tabula XXII.

De machina tractoria Vitruvii, zonula & remora Hildani, & Scamno Hippocratis.

Fig. I. eſt *machina tractoria* cum funiculo, qua utimur ad extendendas artuum luxationes & fracturas, ex Vitruvii *libr.* 10. *cap.* 4. deſumpta.

Fig. II. eſt *zonula* (qua brachium ſupra carpum vel cubitum, femur ſupra genu, & crus ſupra malleolos cingitur,) *cum duobus hamulis.*

Fig. III. eſt inſtrumentum *remora* dictum, quod in luxationibus humeri ad inferiora, alæ ſubjicitur, ut nodus humeri capiti reſpondeat & remoram clavus B. firmet. Quamvis hoc inſtrumentum, quod Guilhelm. Fabritius Hildanus *cent.* 5. *obſ.* 86. cum utendi modo depingit & deſcribit, à recentioribus ſummoperè commendetur; *humeri tamen luxationes ſpatha Hippocratis, multò felicius reſtituuntur, ſi manibus reponi nequeunt; quam remora, & reliquis inſtrumentis.*

Fig. IV. eſt *ſcamnum Hippocratis*, ad luxata & fracta membra reſtituenda & componenda, maximè idoneum. Paratur lignum A. ſex cubitos longum, & duos latum: craſſitudine Æ. novem digitos obtinet tranſverſos reſupinandum. Hoc lignum habet quatuor alia ligna in ſuperioribus partibus rotunda, duo ſcilicet, & iterum duo in utraque ſui extremitate B. Hujuſmodi ligna Hippocrates φλίας vocat, in latitudine foraminibus pertunduntur perviis, quibus continentur axes, C. penetrantes, qui in ſuis capitibus manubria ductoria D. habent, quibus circumvolvuntur. Totum lignum, à medio uſque ad extremum, cavitates obtinet E. quatuor digitos tranſverſos inter ſe diſtantes, quarum latitudo & altitudo pariter tres digitos tranſverſos æquat, quibus ſcalmus ſeu priapiſeus F. recipitur. Foramina hæc impervia Hippocrates κλιπίτες appellavit. Scamnum hoc præter quatuor φλίας G. extremas duas alias in medio habet, quæ lignum trenſverſum H. in ſupremo foramine continent, ad reſtituendum femur in poſteriorem & exteriorem partem prolapſum: *de quo vid. Oribaſ. libr. de Machin. cap.* 37. *&* 38. ſcamnum ſex pedibus inſiſtit, ut manibus elevari, & de loco in locum moveri poſſit. Rotulis ſcamni, remoræ poſſunt adaptari, quæ axes extremos contineant immotos. Uſum hujus ſcamni Hippocratici infra Tab. XXV. declarabo, ne tyronibus accidat, quod meo tempore Patavii *Medico & Chirurgo alias celeberrimò* eveniſſe ſcio. Hic, cum ad fracturam cruris extendendam ſcamno opus haberet, ſed mutuò accepto uti neſciret, magna cum ſui nominis infamia, modum utendi ſcamno erubeſcens didicit ab eo, qui ſcamnum, quaſi coactus, mutuò dedit.

TABULA. XXIII.

TABULA XXIII.

De humeri fracti compositione, & luxationum cubiti, humeri, ac femoris restitutione.

FIG. I. docet *humeri fracti extensionem & compositionem*, quàm Hippocrat. *sect. 6. de fract. text. 9.* pulcherrimè describit. Brachii igitur æquissima distantia hæc est. Lignum cubitale A. aut paulo brevius, cujusmodi sunt ligonum manubria, ab utraque parte fune B. deligatum & suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus, manu super incubat, sic ut manubrium sub ala ita statuatur, vix ut ille considere possit, sed propè suspensus maneat. Tùm supposito firmo aliquo & superdato pulvino uno aut C. pluribus ea altitudine, quæ obliquè collocato cubito ad rectum angulum respondeat: præstiterit quidem ex corio lato & molli, vel fascia lata super injecta D. grave aliquod pondus E. quod modicè intendat, suspendere. Aut alius vir sic collocatum cubitum ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat robustus. Fig. *II.* Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, adgrediatur curationem, & manuum palmis os componat. Quod certè facilè fiet, hæc enim extendendi ratio laudabilis est, si quis ea probè utatur. Alii laudant Celsi humerum intendendi modum, quem *lib.* 8. *c.* 10. verbis valdè obscuris describit: cujus clarum & integrum sensum apposuit Foësius commento in superiora Hippocratis *verba, quibus & ego subscribendum esse censeo.*

FIG. II. est *restitutio luxationis cubiti* ad mentem Hippocratis. Ubi cubitus interiorem vel exteriorem partem prolabitur, distentio ita adhibenda est, ut cubitus ad rectum angulum cum humero collocetur. Attollere autem alam oportet fascia F. subjecta, & cubitum super rem aliquam collocare, ac juxta articulum grave aliquid appendere, Fig. I. aut manibus ministri deorsum urgere, ut in hâc Figura. Suspenso autem articulo, necesse est prominentioribus palmarum partibus adurgere. *Hæc figura convenit, dum deligatur, dum suspenditur, & collocatur cubitus.* Ubi is in posteriorem partem prolabitur, subitò extendere oportet, & prominentioribus palmarum partibus in suam sedem compellere, quod similiter servandum est, in aliis reponendis. Ubi in priorem partem prolabitur, imposito linteo in pilæ speciem involuto flectere simul & reponere necesse est Tabul. XXIV. Fig. I. Quod si in alteram partem vergat, cum reponitur, etiam utrumque fieri debet, vid. Tab. XXIV. Fig. I.

FIG. III. ostendit *restitutionem humeri sub axillam luxati* Hippocraticam. Quamvis enim optimus restituendi modus sit ille, qui

TABVLA XXIV.

Fig. I. II

III

paulò ſupra Tab. *XXI* Figur. *VI*. fuit commendatus: huic tamen ſequens proximè accedit bonitate ſua, quem Senex noſter his verbis laudare videtur. Quibus igitur humerus frequenter elabitur. ii per ſe ut plurimum in ſuam ſedem reponere poſſunt. Immiſſis enim ſub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum ſurſum propellunt, cubiti verò gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque modum Medicus in ſuum locum compellet, ſi interiore articuli prolapſi parte, ſub alam immiſſis digitis, ipſe quidem capite ad ſummum humerum obfirmato, à coſtis reducat, genibus verò ad cubiti flexum brachio admotis, ad coſtas repellat. At qui reponit, manus eum habere robuſtas convenit, aut ipſe quidem manibus & capite id præſtet, alius verò quidam *miniſter* gibberum ad pectus adducat.

FIG. IV. eſt *repoſitio femoris luxati*, quam Hippocrates deſcribit ut ſequitur. Reponitur autem hoc modo femoris articulus, ſive in interiorem, ſive in priorem partem eruperit. Scala defoditur, cui homo inſidet integro *& ſano* crure leniter extento, & qua commodè poterit alligato: vitiato verò cruri G. Calathus H. in quem conjecti lapides fuerint, vel vas fictile appenditur aqua plenum, cujus effigies videatur apud Galen. *comm. 4. in Hipp. de artic. text. l. 4.*

TABULA XXIV.

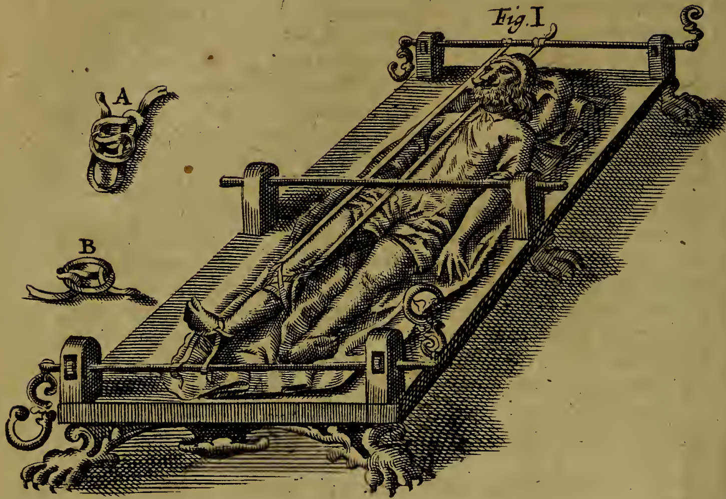
De luxationum cubiti, manus & juguli curatione.

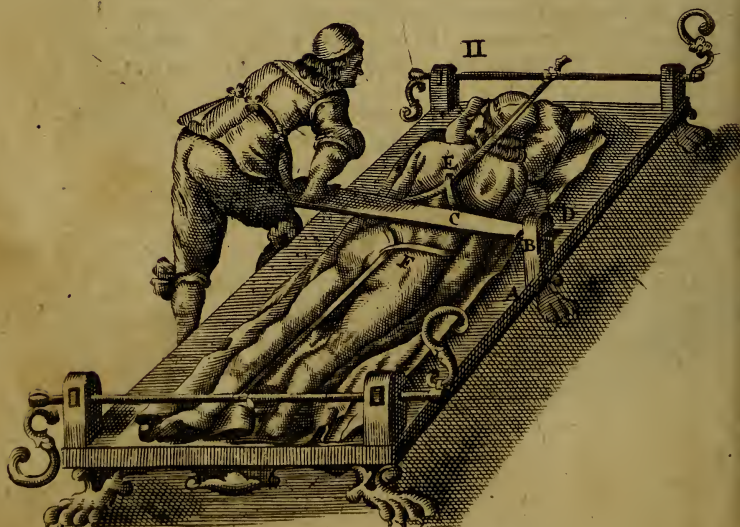
FIG. I. oſtendit aliam *reſtitutionem cubiti luxati* ſecundum Hipp. ſententiam. Expedit autem *faſciam glomeratam*, *ſeu* linteum durum implicitum, non magnum, qua parte cubitus curvatur, tranſverſum injicere, tum repentè cubitum flectere, & quantum maximè poteſt, manum ad humeri caput porripere: hæc enim reponendi ratio iis, quæ ſic in priorem & poſteriorem partem luxata ſunt, abundè eſt.

FIG. II. *manus luxata reſtituitur.* Manus autem vel in interiorem vel exteriorem partem promovetur, ſed maxima ex parte interiorem. Manifeſtum indicium, ubi in interiorem, quod curvari, ubi in exteriorem, quod digiti porrigi non poſſint. In reſtituendo collocentur digiti ſuper ſcamnum vel menſam, & in diverſa à duobus miniſtris diſtendantur. Quod extat ex oſſe, vel prominentiore chirurgi palmæ parte, vel calce ſimul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem urgeatur: ſed ab inferiori juxta alterum os pila aliqua mollis ſubjiciatur, manui pronæ, ubi à ſuperiori eſt; ſupinæ, ubi ab inferiori.

FIG. III. oſtendit *reſtitutionem juguli*, quam deſcribit Galen.

TABVLA. XXV

comm. 1. *in libr. Hipp. de artic. text.* 73. Si ea pars juguli, quæ cum pectoris osse committitur, vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait Hippocrates, commodè restitui, si homo resupinetur, subjecto inter scapulas juxta spinam pulvino, seu cervicali, seu talï, quopiam, ut hâc via thorax totus recurvetur. Hoc autem expressit vocabulo περιρρηδὴς, quod Poëta etiam usurpavit, quam inquit: περιρρηδὴν δὲ τραπέζῃ κάππεσε. Homine itaque ita figurato, præcipit, ut Medicus alterâ manu humeri ad latus deducti caput in exteriorem partem repellat; sic enim deductæ juguli partes, plurimum inter se recedent, recurvato pectoris habitu multùm ad eam rem conferente: altera manu componat, atque in unum adducat diductas jugili partes. Humerum verò juxta latus sursum compelli, interdum satis esse in sequentibus adscribi.

TABULA XXV.

De astraguli luxati restitutione, cruris fracti extensione, & spinæ ad exteriora prolapsæ directione.

FIG. I. docet tali seu *astraguli restitutionem*, quam Oribasius *libr. de machinamentis cap.* 40. describit.. Talus modò in interiorem partem procidit, interdum in posteriorem quoque convertitur, in quas partes ubi venerit æquè (*super scamnum Hippocratis*) resupinare hominem convenit crure vitiato extento: ac cruri (*statim infra genu*) carchesium laqueum A. æqualiter extendentem circumponere, ejusque capita à posteriori parte ad axem, qui supra caput est, adducere. Talo autem draconem seu sandalium B. injicere, ejusque capita ad inferiorem axem allegare, tumque membrum vel in diversa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: nervis quantum res postulat diductis convenienter impellere, ubi in interiorem vel exteriorem partem eruperit, retrò cogendo: ubi in posteriorem extrahendo, nunc siquidem ob eum habitum impulsus extrahendo aptatur.

Quod si in fractura vel tibiæ, vel fibulæ, vel ossis utriusque simul, crus manibus extendi nequit, collocetur æger super scamnum Hippocratis, ac cruri infra genu carchesius laqueus A. circumponatur, sandalius verò B. supra malleolos alligetur: postea crus laqueis in diversa diductis extendatur, fracturaque componatur.

FIG. II. *spinæ dorsi ad exteriora luxatæ extensionem* & impulsum monstrat, qui facilè comparatur, si ex Hipp. scamno Tab. XXII. Fig. IV. adumbrato mediæ φλιᾶς G. cum priapisco F. removentur, & in foramen τῆς φλιᾶς dextræ A. lignum aliquod B. dimittitur excavatum, quod recipiat spatham C. clavo D. firmandam, ne excidat.

TABVLA. XXVI.

Fig. I

II

Hoc facto, collocetur patiens pronus super scamnum: deindè duo laquei corpori circumdentur, unus supra E. alter infra F. gibbum, quorum capita è regione ad axem ferantur, ut spinam circumvoluta æqualiter extendant. Lignum illud, quod spatham recipit, ad minimum tria foramina quadrata habeat, ut ipsis spatha, pro magnitudine gibbi in supremo, medio vel infimo loco accommodari possit. Ultimo spatha super gibbum conjecta, & magna vi Medici depressa, luxatio impellitur. Hic impellendi modus multùm differt ab eo, quem Oribasius *libr. de machin. c.* 35. figura & verbis nimium obscuris descripsit.

TABULA XXVI.

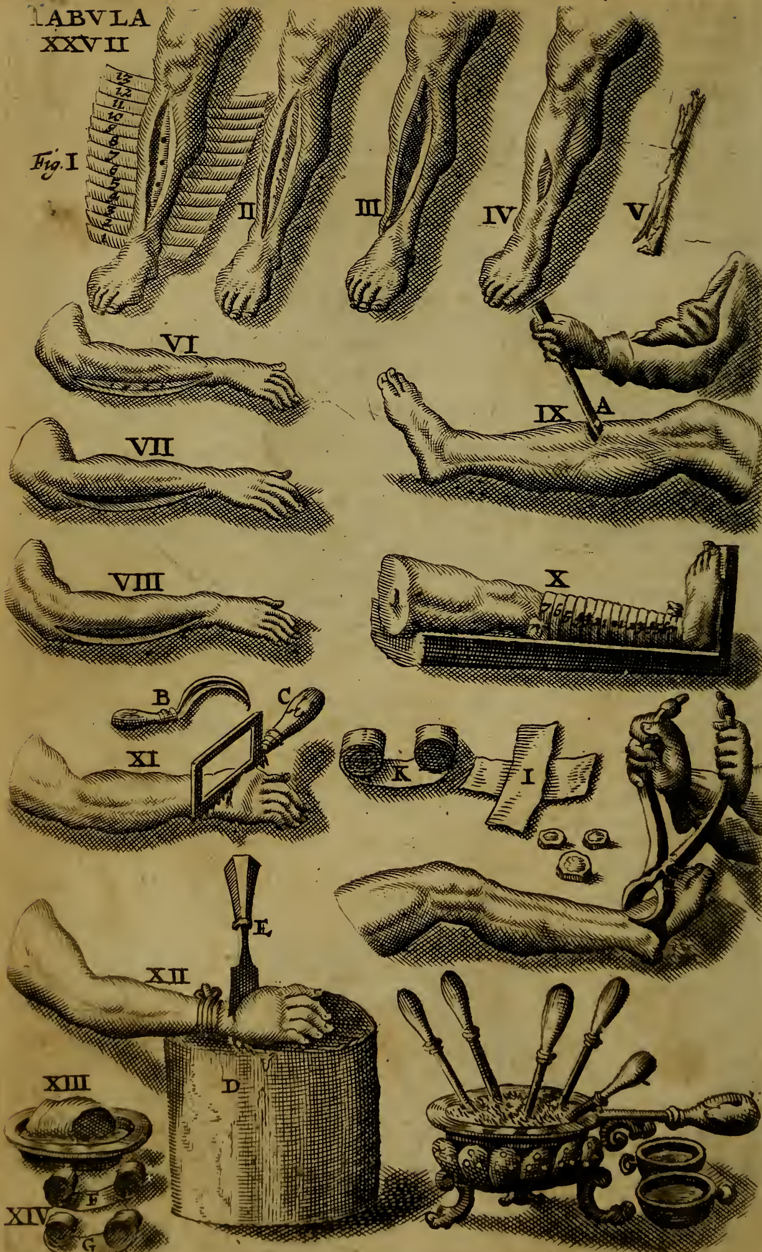
De femoris fracti in diversa extensione & coaptatione; genu luxati repositione; & totius brachii ac pedis in figura media depositione.

FIG. I. ostendit *fracturam femoris* per habenas extentam. Quum manibus extensio fieri nequit, & scamnum Hippocratis ad manus non est, collocetur æger super scamnum commune supinus, habena alligetur sub axillis, aliaque ponatur in spatio illo, quod interjacet genitalia & anum: alia denique habena alliganda est supra genu & talum. Hæ habenæ à ministris robustis attrahantur, superiores sursum, at inferior deorsum, donec medicus fracturam composuerit. In repositione genu luxati, quando manibus extensio fieri nequit, superiores habenæ similiter alligentur, inferior supra malleolos.

FIG. II. & III. ostendit *figuram mediam* membrorum & musculorum, *brachii & pedis totius*, quæ est necessaria in membri aut fracti aut luxati extensione, coaptatione, deligatione & depositione. Schema autem hujus configurationis ideo adpingi curavi, ut eam, cum infra sæpius indicetur, Chirurgiæ tyrones uno quasi intuitu addiscere, & in praxi imitari possint.

TA-

TABVLA XXVII

TABULA XXVII.

De ossium tibiæ & cubiti ad medullam usque corruptione: de tibia cum vulnere & prominentiis fracta, fasciis in circulum adductis obligata: deque manus aut pedis extremi resectione.

FIG. I. ostendit *corruptionem ossis usque ad medullam tibiæ dextræ* Domini Augustini Merzen / quam sequenti modo curavi. Primo die trium digitorum transversorum spatio infra patellam, ubi scilicet terminatur musculus rectus tibiam extendens, crus secundùm longitudinem, usque ad inferius tibiæ caput scalpello recto (Tab. II. Fig. II. delineato) incidi, os callosa & mobili substantia obductum inveni. & vulnus medicamentis sanguinem sistentibus obligavi. Secundo, subsistente sanguine, callum seu cartilaginem, quæ ossi tibiæ supercrevit, modiolis (Tab. III. Fig. III. IV. & V. depictis) perforavi tribus in locis, statimque trium foraminum interstitia forcipis (Tab. XX. Fig. II. descriptæ) opera intercidi, & os tibiæ cariosum & integrè putrefactum inveni, quod à genu usque ad inferius caput à sano separatum, volsella extraxi, deinde crus fasciis tredecim in crucem deligatum, in capsulam seu canalem stuppa repletum reposui, veluti Fig. X. hujus Tabulæ ostendit. Paravi autem fascias tredecim, longitudine quidem diversas (*tenuior enim & inferior cruris pars breviores, crassior verò longiores exposcit fascias*) sed tres digitos transversos latas, quas capsulæ cruri supponendæ apposui, ita ut cujuslibet inferioris fasciæ portio medietatem, quasi superioris contegat. Hoc facto crus obligandum in capsulam fasciis coopertam reposui, deinde infimæ fasciæ extremitates sursum versus in crucem flexi, postea capita fasciæ, quæ proxima infima est, & sic deinceps, donec ascendendo ad supremam devenirem, cujùs extremitates nodo gemino adduxi. vid. Tab. XXIIX. Fig. X. Hujus modi fasciis opus habemus, quando pars affecta crebram requirit inspectionem, & ab humorum incursu defensionem.

FIG. II. monstrat *tibiam integrè putrefactam* & cariosam, sicut erat post excisionem calli, quo contegebatur.

FIG. III, exhibet locum, in quo situm habuit os corruptum, & volsellâ jam extractum: monstrat insuper foramen, in quo videtur caput fibulæ magis corruptum quàm tibia, quod modiolis excidi.

FIG. IV. est os illud tibiæ corruptum, quod patiens memoriæ causa reposuit.

FIG. V. ostendit in tibia modò curata aliam fracturam, de qua infra integram historiam annotavi.

FIG.

Fig. VI. eſt dextri *cubiti os corruptum*, ac veluti (præcedens tibia) cartilagine quâdam obductum. Hinc cutim externi cubiti, à carpo uſque ad humerum ſimiliter ſcalpello incidi, vulnuſque impoſitis ſtegnoticis dilatavi. Altero die, callum ſeu cartilaginem bis trepano Aquapend. perforavi, interſtitia foraminum forcipe Tab. *XX.* Fig. *II.* excidi, & os ſubjectum detexi.

Fig. VII. oſtendit os cubiti omninò corruptum & aſperum, quod etiam volſella, ſed fruſtulatim, detraxi, ſine omni dolore & ſtrepitu.

Fig. VIII. indicat locum (in quo reponebatur os cubiti corruptum, & modò detractum) quem natura callo replevit, ita ut æger operationes ruſticanas abſque impedimento exequi poſſet. Æger fuit ruſticus Pappalavienſis, cui anno 1636. miles quidam cubitum quatuor in locis ſine vulnere fregit. Hæc cubiti fractura, per me & Nicolaum Reütten / quantum fieri potuit, fuit compoſita, noſtroque etiam judicio benè curata. Sed nobis nihil mali cogitantibus, cubitus de novo intumeſcit, vehementer dolet, tandem exulceratur parum, cum totius corporis conſumptione, ita ut de oſſis toties fracti corruptione ſuſpicari cæperimus, quam etiam poſt ſectionem cutis, & calli cum modiolis inciſionem, invenimus, faſciis decuſſatis demum cubitum obligavimus, & remediis quæ Domino Auguſtino Merßen fuerunt adhibita, curavimus.

Fig. IX. eſt *fractura tibiæ cum vulnere* & denudatione oſſis, adeò, ut ejus extremitates extra cutim proruperint, quæ ſi longæ ſunt, ſola extenſione ob doloris, convulſionis, & inflammationis, quæ imminent, metum, reponi nec poſſunt nec debent, ſed vel immiſſo (ſi fieri poteſt) inter extremitates oſſis inſtrumento, quod ſcalprum ſua figura inciſorium refert, dum crus ſine violentia extenditur, compellantur; vel ſi prominentiarum aliqua ita promineat, ut neque per ſcalprum inciſorium *A.* reponi poſſit, ſed potius vicina corpora dilaceret, doloremque inferat, juxta Hippocratem *tertio de fracturis*, (Tab. *XX.* Fig. *I.*) abſcindatur, & fracta poſtmodum oſſa in locum compellantur. Cum extantia reſecatur, ita ut os brevius fiat, prædicendum volunt ægro, crus vel alias partes fractas futuras eſſe breviores: quæ prædictio ex Galeno & Hipp. vera eſt, quando femur vel humerus fractus particulam oſſis amiſerit: cum verò tibiæ vel cubito (oſſib. ſociis nihil patientibus) portio quædam abſcinditur, brevitas membri ſemper timenda non eſt: os enim ſanum membrum conſervat diſtentum, donec natura defectum portionis abſciſſæ callo quodam compenſarit.

Fig. X. eſt tibiæ os cum vulnere & prominentiis fractum, faſciis non in crucem, ſed in circulum adductis obligatum, & intra capſu-

capſulam debitè repoſitum.Ligatura hæc aſcialis,quæ Hippocrati adſcribitur, infra in curatione fracturæ cum vulnere clariſſimis verbis explicabitur.

FIG. XI. eſt *manus, cancro occulto affecta*, quæ abſcinditur in parte ſana, ad capita ſcilicet radii & cubiti. Inciditur autem ſubſtantia carnoſa ſcalpello falcato *B*. uſque ad oſſa, quæ poſtmodum unico ſerræ *C*. acutiſſimæ ductu reſecantur, Nota, quod ſupra inciſionis locum faſcia cubitus non ligatur, ut ſanguis infectus ex vaſis effluat, ne retentus cubitum diſtendat.

FIG. XII. eſt *manus ſphacelo tentata*, quæ in defectu ſerræ ſuper lignum *D*. poſita, in radii & cubiti capitibus ſanis ſcalpro *E*. contra Hildan. bono cum ſucceſſu, amputatur: cubitus ſupra carpum faſcia ſtringitur, non ſolùm ut ſenſus minuatur, verùm etiam ut arteriæ, *poſt amputationem partis demortuæ*, conſtringi queant, citra magnam ſanguinis profuſionem.

FIG. XIII. eſt *pelvis oxycrato repleta*, cui innata veſica, quæ madefacta parti mutilatæ adhibenda.

FIG. XIV. ſunt duæ *faſciæ* glomeratæ *F*. & *G*. quarum quælibet duobus donata eſt capitibus, ad obligandum brachium, cui manus extrema fuit abſciſſa.

FIG. XV. notat *pedem ſphacelo corruptum*, qui in parte mortua (juxta Hieronym. Fabritium ab Aquapendente, *lib. 1. pentateuch. cap. 19. & libr. oper. chirurg. titul. de ſphaceli chirurgia* (propè ſanam forcipe Tab. *XX*. Fig. *I*. aufertur. Remota parte mortua, putredinis reliquum ferramentis candentibus (Tab. *XXVIII*. Figur. *IV*.) abſumitur, donec patiens vim ignis percipiat. Poſtea plagulæ *H*. unguento Ægyptiaco Hildani illinuntur, quæ eſcharæ applicantur. Spleniis tandem ſuperpoſitis *I*. pes mutilatus faſciâ *K*. madidâ ad genu uſque obligatur, veluti manus (Tab. *XXVIII*. Fig. *II*. & *III*.) uſque ad medium cubitum.

FIG. XVI. ſunt *ferramenta* varia (Tab. *XIX*. & ignita, tàm ad putridæ partis reliquias abſumendas, quam ad ſanguinis fluxum ſiſtendum, idonea.

FIG. XVII. ſunt vaſcula duo medicamentis repellentibus, vino nimirum rubro, albumine ovi & oleo roſarum repleta, quibus faſciæ (ſive in ſano ſive in mortuo pars amputetur loco) imbuantur, ad prohibendam inflammationem.

TA-

TABVLA XXVIII.

TABULA XXVIII.

De ratione deligandi membra mutilata, & cum vulnere fracta; canali pedis, & generali luxationum atque fructurarum curatione.

FIG. I. docet *Deligationem cubitorum post abscissionem manus*, seu quomodo fascia (*F*. Fig. XIV. Tab. XXVII.) cubitis (Fig. XI. & XII. Tab. XXVII) in vivo truncatis adhibeatur. Postquam arteriæ sanguinem fundentes, vel forcipe extractæ, filoque constrictæ, vel ferramentis candentibus tactæ fuerint, vulneri cum Plagulis medicamentum stegnoticum, & super has splenia oxycrato expressa applicentur, deinde fasciæ bis vel ter in crucem adductis capitibus, uno, usque ad dimidium cubiti-brachium involvatur.

FIG. II. monstrat primò *vesicam* oxycrato madefactam, & priori fasciæ superpositam; secundò alteram fasciam (*G*. Fig. XIV. Tab. XXVII) quæ ut prior in crucem sæpius adducta, uno capite ad flexuram capiti ascendat, ad prohibendum humorum affluxum.

FIG. III. est brachium, cui manus extrema fuit resecta, medicamento sub plagulis stegnotico curatum, spleniis cruciatim appositis, primâ fasciâ, vesica oxycrato madefacta, & secunda fascia obligatum. *Hæc deligatio observanda est in quocunque membro mutilato, sive in confinio vivi, sive in loco vivo fiat operatio.*

FIG. IV. est *pes* ob sphacelum in parte demortua *truncatus*, in quo putredinis reliquum ferramentis optimè ignitis, usque ad patientis sensum, absumitur.

FIG. VI. est *pelvis poscâ repleta*, quâ imbuuntur splenia, fascia prima, & spongia nova FIG. VII. qua irrigatur totum quasi brachium, ad præcavendum sanguinis accursum.

FIG. VIII est fractura dextri femoris cum vulnere in parte sylvestri, quam passa est Catharina Böttin / Giengensis, de qua infra singularis reperitur observatio; monstrat insuper, quomodo cruri cum vulnere fracto fascia ascialis (Tab. XXVII. Fig. X. in circulum adducta & de qua plura dicentur in fracturæ cura) subjiciatur.

FIG. IX. est frustum femoris de vulnere extractum, & dextra sinistraque parte depictum, ut ejus caries melius videri ac considerari queat.

FIG. X. est femur fractum fascia asciali & in crucem adductâ obligatum, canalique Tab. XXI. Fig. VI. longo imponendum. Nam si quis canalem femori subjiciat, qui poplitem non excedat, is potius lædit, quam prodest. Neque enim corpus, neque tibiam sine femore moveri prohibebit: quin popliti adhibitus molestiam afferet, & ad id,

puod minimè opus eſt, impellet. Genu namque flecti minimè opus eſt. Si quis enim aut femore devincto, aut tibia, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tum neceſſe erit, ut muſculi alio atque alio habitu collocentur, & oſſa fracta dimoveantur. Imprimis igitur conandum, ut poples extendatur. Canalis ergo erit uſui, qui à coxa ad pedem ſuppoſitus ſimiliter contineat, præcipuèque, ſi ad poplitem cum canali faſcia laxa circumjiciatur, velut infantes in cunis faſciari ſolent. Ubi enim femur in ſuperiorem partem, aut ad latus diſtorquebitur (*vel per ſomnum, vel dum æger ad deſidendum progreditur, aut ipſi ſtratum ſubſternitur*) ita cum canali melius continebitur. Canalis igitur à ſummo ad imum uſque, aut nullus adhibendus. Cæterum imo calci magna cura adhibenda, ut tum in tibiæ tum in femoris fracturis aptè collocetur. Et enim ſi pes dependeat, tibia reliqua obfirmata, oſſa in anteriore tibiæ parte gibba apparere neceſſe eſt, idque eo magis, ſi hominis calx ſuapte natura grandior fuerit. Hipp. de fract. femoris. vid. Tabul. *XXVI.* Fig. *II.*

FIG. XI. eſt brachium mutilatum, in quo arteria inſtrumento extrahitur, ad ligandum, ne ſanguinem fundat.

FIG. XII. eſt pollex dextræ manus, qui carpo prius faſcia compreſſo, propter ſphacelum forfice Tab. *XX.* Fig. *I.* in vivo abſcinditur.

Guilhelm. Fabritius Hildanus tractatum doctiſſimum conſcripſit de cura gangrænæ & ſphaceli, quem tyrones attentè legant, ſæpiusque magna diligentia perlegant, in quo (*præter modum faſcia ligandi partes mutilatas, quem in ipſorum gratiam hic appoſui.*) omnia ad reſectionem membri neceſſaria invenient. Is pluribus quidem probare nititur rationibus, partem demortuam citò, tutò, & jucundè abſcindi non poſſe, ſi putredinis aliquid relinquatur ferramentis candentibus abſumendum: illæ tamen meo judicio non evincunt, amputationem membri affecti, juxta Hieronymum Fabritium ab Aquapendente inſtitutam, nunquam benè ſuccedere; *multò minus* demonſtrant, hanc illi, quæ peragitur in vivo, poſtponendam eſſe; conſiderando, amputationem in parte ſana inſtitutam, *jucundè fieri non* poſſe, ſive novacula, ſive cauterio cultellari incidantur partes molliores: *neque etiam tutò*, quoniam viva pars faſcia conſtricta facili negotio emoritur, immo ſectio etiam in parte ſana ſemper accuratè inſtitui nequit, quin aliquando partes profundiores altius, quàm exteriores, corruptæ relinquantur; quod ſi fiet, vel nova ſectio tentanda, quæ eſſet horribilis, vel reliquiæ ferramentis juxta recentiores comburendæ: *Non citò*, quia majus temporis ſpatium requiritur, ad extrahendas inſtrumento arterias, filoque conſtringendas (*& ſi faſcia removetur, nonnunquam tale ſanguinis profluvium ſequitur, quod niſi vaſa cauteriis actualibus tangantur, mortis cauſa fit.*) quàm

ad

ad vulnus ſtatim ferris ignitis inurendum: ne dicam, magis protrahi operationem, ſi poſt reſectionem ab Hildano & veteribus præſcriptam, aliquid putredinis remanet. Unde rationibus & felici experientia fretus, Hieron. Fabrit. ab Aquapend. operandi modum, reſectioni veterum plærumque præferendum eſſe ſtatuo.

Quod ſi vires ægri, ob vapores putridos, & antecedentem ſanguinis fluxum, adeò debiles ſint, ut certi ſimus eum in ipſa operatione defecturum; in eo caſu abſtinendum à ſectione, quoniam magis excuſabile eſt, ægrotantem relinquere, quàm ipſum ſcienter occidere. Cum autem nulla ſpes vitæ ſit reliqua, niſi pars abſcindatur, quid Chirurgo incumbit? partem demortuam manè & veſperi ferramentis optimè candentibus quotidiè tangat, ad imbibendos humores putridos, ne surſum verſus repat ſphacelus, patienti etiam medicamenta alexipharmaca, quæ vapores à corde depellant, ſpiritusque reficiendo vires inſtaurent, per os exhibeat, & etiam externæ regioni cordis adhibeat. Viribus parumper refocillatis (priſtinæ enim cum certo vitæ periculo expectantur) cum prædictione periculi, operationem petitam aggrediatur, nam ſatius eſt viribus ita ſe habentibus, anceps & miſerrimum hoc auxilii genus experiri, quàm nullam. Dum Patavii ſtudio medico operam dedi, Comes quidam Vicentinus ambo cruris dextri oſſa in medio fregit, cum profuſione ſanguinis uſque ad ſyncopen, & ſuperveniente ſphacelo. Pedem ſphacelatum Excellent. Petr. de Marchettis, ob virium, ex ſanguinis fluxu, debilitatem reſecare noluit, ſed ferramentis candentibus ſæpius adhibitis prohibuit, ne ſerperet putredo, & medicamentis internis & externis corroboravit, & ſpiritus, quantum poſſibile, refecit: Tandem, *inſcio patiente*, partem demortuam novacula circumcumcirca incidit, quâ decidente, reliquum putredinis cauteriis actualibus abſumpſit, ad removendam eſcharam unguentum Ægyptiacum ſimplex adponens. Tertia (poſt abſciſſionem pedis extremi uſque ad fracturam) die, patienti coquerenti de inſigni dolore digiti maximi pedis dextri, Chirurgus ſubridens reſpondit, ſe mirari querelam de dolore digiti, qui ante triduum fuerit ſepultus: quibus æger ita fuit perterritus, ut ſtatim in graviſſimum animi deliquium inciderit. Ablata eſchara, muſculiſque, ut ſolent, ſurſum retractis, oſſa quatuor digitos tranſverſos prominebant, quæ filamentis aridis & pulveribus quotidie ſiccantibus cooperta, duorum menſium ſpatio à ſanis ſeparabantur. *Vt præcedentes tabulæ, & proximè ſequens, quæ de curatione fracturarum & luxutionum tractant, melius intelligantur, curam eorum generalem ex Hieron. Fabritio ejuſque Præceptore Fallopio, (hos enim qui habet, omnes habet) pauciſſimis perſtringam.*

Curatio Luxationis Simplicis.

FIt quinque ſcopis, 1. Extenſione, 2. Repoſitione, 3. Deligatione, 4. Depoſitione partis luxatæ, & 5. Religatione partis. *Extenſio* autem facilè fiet, ſi quatuor obſervantur, primò tempus, ſecundò organa apta, tertiò modus, & quartò extenſionis quantitas. *Tempus* ab Hippocrat. de art. 64. proponitur, ut ſcilicet ſtatim poſt luxationem fiat, dum pars adhuc calet. Quod ſi extenſio ob abſentiam Medici vel Chirurgi ſtatim fieri non poſſit, faciamus id die etiam ſecunda vel tertia, niſi cogamur ob inflammationem, quæ prius ſupervenit, deſiſtere; in *quarta verò propter exacerbationes nihil tentandum: obſervatum enim, quod, ſi tentetur extenſio, reſtitutio feliciter non ſuccedat*, ſed eam multa ſequantur incommoda. Unde Fallopius de luxationibus cap. 3. Moneo vos, inquit, ut habeatis ſemper rationem temporis, ad ſummum non excedentis diem tertium, & ſi dies tertia eſſet jam præterita, expectandus eſt terminus inflammationis, & tempus, uſque quo periculum non ſit de inflammatione, eſtque Hippocrat. 4. de artic. 65. monente dies ſeptimus, ad quem uſque æger (inedia ſeu victu potius tenui) extenuandus eſt. Ergò ſi primus tribus diebus fieri non poſſit extenſio, expectate uſque ad ſeptimam. Tempus in quo poteſtis reſtituere eſt prima, ſecunda & tertia, vel ſaltem 7. 8. & 9. in decima verò, undecima, duodecima & reliquis, non eſt tutum, quia tum generatur callus. Sed antequàm deveniamus ad extenſionem, præparandus eſt articulus ad indolentiam, & facilitatem reſtitutionis, calefaciendo, emolliendo, & laxando partes articuli, ſcilicet muſculos, tendines & ligamenta: ſi enim mollitæ ſunt, facilius trahentur & ſine dolore. Calefactio autem & emollitio articuli fit, aut per frictiones, aut per affuſionem plurimæ aquæ calidæ, vel & in aliis locis hydrælei, vel decoctionis malvæ, alth. &c. Frictione commodè utimur in locis, ubi aqua non facilè poteſt affundi; debet autem fieri manu inuncta materia aliqua oleoſa vel pingui, ut oleo communi aut axungiâ porci minimè ſalita. Spigelius in publicis lectionibus narrabat, ad curationem luxationis tantum poſſe balneum aquæ dulcis, ut eo nihil ſit præſtantius.

Organa extenſionis ſunt manus, vincula & inſtrumenta; Manus adhibentur, ſi luxatio ſit levis; vincula, ſi mediocris; inſtrumenta ſi magna. Manus ergo ſint vel Medici, vel miniſtrorum, prout extenſione opus eſt levi, vel paululum majore: vincula vero, ubi requiritur, ob contactionem muſculorum majorem, extenſio validior, in quibus obſervanda 1. figura, quomodo ſcilicet obvolvenda, de qua (quoniam verbis exprimi non poteſt) videatur Oribaſ. liber de laqueis.

queis.

queis: 2. materia, quæ sit valida, mollis & tractabilis. Talis est corium cervinum, molle & præparatum, ex quo conficiuntur thoraces. Inunguntur deinde unguento pomato, ut tractabiles fiant. Nonnulli utuntur, in defectu corii, linteis parum detritis: 3. ubi injicienda; in loco nimirum remotiore articuli luxati, ne musculi constringantur, aut in validiore extensione dilacerentur. Ubi infra luxationem duo adhuc sunt articuli; Hippocrates utrique articulo adhibet vinculum. vid. Tab. *XXVI.* Fig. *I.* Instrumenta mechanica, quæ præcipuè necessaria sunt in antiquatis, vel primis tribus diebus non repositis luxationibus, sunt. 1. scala (Tabul. *XXI.* Fig. *III.*) 2. Glossocomum seu Ambi Hippocrat. (Tabul. *XXI.* Figur. *I.*) & 3. scamnum Hippocraticum (Tabul. XXII. Figur. IV.) dictum.

Modum extensionis indicat Hippocrat. 1. de fract. 1. dum dicit, quod Medicus luxationum & fracturarum extensiones (quæ per tractationem in diversas fiunt partes) quàm rectissimas facere debet. Oportet igitur servare rectitudinem, tum ratione ossium, tum ligamentorum & musculorum, propter fibras. Nam servata harum partium rectitudine, extensio sine dolore & difficultate succedet.

Quantitatem extensionis optimè sciet Medicus, quando non ignorat, ex quo loco exciderit, per quam viam egressum, & ad quem locum sit progressum, in quo quiescat. Extensionem propè factam animi deliquium ægri vel adstantium non impediat.

Reponitur os in suum locum manibus, vel Medici vel ministri, modicè inunctis cerato aliquo molli, vel oleo rosarum. Fit autem repositio vel per circumgyrationem, vel per impulsum in oppositam partem illi, ad quam prolapsum est. Hi motus non semper necessarii, nam interdum, ubi extensio facta, si musculi prius contracti tantùm remittantur, facilè sua sponte articulus in locum naturalem redit.

Signa autem benè repositi membri sunt, *primò* figura membri naturalis, quando nulla cavitas, nullusque circa articulum tumor apparet, quemadmodum ante restitutionem, sed in omnibus similis sit sanæ parti, aut parum admodum absit, propter influxos humores. *Secundò* doloris remissio, quæ signum est inseparabile, semper enim dolore sedato, signum est restitutum esse os, non autem contra sequitur, restitutum est os, ergo dolor cessat: potest enim interdum dolor remanere, quod prius valde læsi sint musculi. *Tertiò* juxta nonnullos strepitus, qui sentitur ab ægris & adstantibus, dum os in cavitatem suam redit, sed signum hoc fallax est, & nunquam exoptandum, siquidem strepitus iste interdum fit, cum extenduntur articuli, & nimis trahuntur; sæpè etiam strepitus fit,

cum ossis supercilia rumpuntur, ex collisione mutua ossium, quam sequitur motus difficilis.

In *deligatione* prima & reliquis observanda sunt duo (figura scilicet partis affectæ, & deligatura ipsa,) quæ conservabunt articulum in suo sinu, & imminentem inflammationem prohibebunt.

In *figura* oportet observare figurationem articuli, non solùm restituti, sed etiam totius membri, nam sicut figuræ quædam naturales, & indolentes: ita quædam nonnaturales & dolentes sunt: Figura indolens brachii est flexa, sicuti pedis in rectum extensa Tab. XXVI. Figur. II. & III. *sed notandum, quod dicta figura articulo vel toti membro ante deligaturam tribuenda est, ne scilicet fasciæ vel laxentur, vel nimis constringantur.*

Deligatura, fit fasciis lineis, quia melius constringunt, quàm illæ quæ ex lana conficiuntur; mollibus, ne dolores inferant; æqualibus, ut æqualiter ubique constringant; & mundis, ut ex colore cognoscantur humores, qui ex articulo resudant. Latitudo fasciarum secundum partes deligandas variat: partes enim crassiores, requirunt fascias latiores, tenuiores verò angustiores. In crassis (femore scilicet & genu.) sint quatuor, in tenuioribus (ut tibia, humero, cubito & manu) trium, in tenuissimis (ut digitis) duorum saltem latæ digitorum transversorum ægrotantis. Fasciæ distinguuntur à Galeno in interiores, quæ sub spleniis ligant articulum, & dicuntur sub ligamina: Et in exteriores, quæ spleniis imponuntur: Hippocrates utitur duabus interioribus, totidemque exterioribus: *quamvis interdum una sufficiat fascia, quando scilicet articulus non est facilis ad prolapsum.*

Longitudo fasciarum ob varietatem partium deligandarum varia est: in cubito longitudo fasciarum debet esse trium cubitorum (per cubitum intelligo spatium ab apice digiti medii, usque ad articulum cubiti) ægrotantis: in cruribus quatuor, in humero novem: in femore duodecim: & in digitis minus duorum digitorum. Fasciæ ut præter constrictionem etiam inflammationem arceant, ex mistura vini austeri, & oleo rosarum madefiant, quoniam siccæ multo tempore inter se non cohærent. Alii fascias moderatè oblinunt, felici successu, cerato Hipp. humido, quod describit Galen. l. 6. de compos. med. per. gen. c. 4. dicitur ceratum à cera quam recipit, & humidum, quia ob oleum est molle. Proportio autem ceræ & olei est, ut sumatur una pars ceræ, & duæ olei v. gr. ℥j. ceræ albæ, & ℥ij olei. rosacei. Vitanda sunt hic illa medicamenta, quæ fiunt ex pulveribus adstringentibus, & albumine ovi, quoniam articulum, vel nimis refrigerant & exiccant, ut flexura impediatur, vel humoribus influxis excludunt exitum. Deligatio laxati articuli communis est fracturis, quo pacto autem facien-

facienda sit, infra docebitur, in curatione fracturæ simplicis, & Tabul. *XXIX.*

Depositio membri est triplex. Alligatio, suspensio, & collocatio, *Alligatio*, cum juxta Paulum thoraci alligatur brachium in luxatione & fractura humeri aut cubiti. *Suspensio*, si suspenditur brachium de collo apposita vitta. *Collocatio*, quando collocamus membrum affectum supra aliquam partem corporis, ut brachium supra thoracem, vel supra stragulum aliquod capsulæ inditum. Alligatione & suspensione utimur in partibus superioribus, collocatione verò in inferioribus. Depositio autem debet esse in figura partis media, mollis (unde canalis stuppa repletur, ne æger molestiam patiatur) æqualis (maximum enim incommodum ex parva inæqualitate oriri potest) & sursum vergens, ne fluant humores ad partem affectam, & inflammationem efficiant, Tab. *XXVI.* Fig. *II.* & *III.* *Post bonam* deligationem, & membri depositionem requiritur etiam quies, ita ut Antiquiores in luxatione & fractura femoris perforarint lectum & stragula, ut ægri per illud foramen excernant, ne moveri cogantur.

Religatio indicatur 1. si membrum non rectè fuerit deligatum, quod apparet, si nimis arctè constringitur, unde in extremis membri luxati partibus exoritur tumor durus; vel nimis laxè, quod indicatur, cum neque bonus, neque malus, id est, neque moderatus, neque magnus aut durus, apparet tumor. 2. si pruritus aut dolor adsit. Pruritus ille fit vel à rebus secundum naturam ut temperamento calidiore, vel à rebus præter naturam. Solutis dictam ob causam fasciis, affundatur membro aqua tepida pura, non solum ut mitigetur ille pruritus, & discutiatur humor serosus, qui remansit impressus ex ligatura, verùm etiam ut roborentur ligamenta, dum aqua siccat humiditates collectas. Nisi ergò deligatio sit malè facta, nec pruritus infestet, solutio protrahatur usque ad septimum diem. Si autem nimis arctè, secundo; si nimis laxè, tertio, ob pruritum verò tertio vel quarto ad summum die ligaturam dissolvere oportet. Septima die, quæ est terminus transactæ inflammationis, deligatio iterum solvatur, & affundatur aqua tepida (*non nimis calida, quæ ligamenta laxaret.*) sed non amplius fasciæ supra dicto liquore madefaciendæ, nec cerato rosaceo oblinendæ, quoniam inflammationi jam satisfactum est, sed septima dies indicat corroborationem & consolidationem articuli, & ideò medicamento opus est siccante valdè & adstringente. Si tamen septimo die adhuc suspicio esset inflammationis, tunc usque ad undecimam diem protrahatur roborantium medicamentorum appositio. Talia sunt 1. Medicamentum catagmaticum Moschionis, cujus descriptionem habet Galen. l. 3. de comp. med. sec. genera c. 9. 2. ceratum

diapalmæ. 3. ceratum Barbarum, quod optimum est hyemis tempore. 4. emplastrum catagmaticum. Renodæi. Hæc medicamenta antequam apponantur, emolliantur vel cerato rosarum humido, vel myrtino, pro molli frictione partis affectæ. Facta molli frictione, articulus leniter movendus ad hanc aut illam partem, ut humor in articulo genitus exprimatur sine dolore. Medicamenta (non dissoluta) postmodum super linteum extensa apponantur, & deligatio prioribus paulò arctior fit oportet. Post hanc deligationem membrum solvendum non est, usque ad finem curationis. Ut cognoscatur tempus, quo sanantur luxationes, sciendum est, quod tres dentur gradus articulorum; alii enim sunt parvi, & ad restitutionem faciles: quidam mediocres & majoris momenti: nonnulli magni & ad restitutionem difficiles. Primorum (*articulorum digiti cujusvis*) curæ terminus est dies decimus quartus: secundorum (*articulorum, ossium pedis & manus extremæ*) vigesimus: Tertiorum (*reliquorum*) quadragesimus. Articuli ergò digitorum inter quatuordecim dies glutinantur, & propterea in luxatione talium articulorum à septima vel nona die, usque ad decimum quartum non oportet unquam fascias solvere: in reliquis expectandus est terminus sanationis, nisi aut pruritus, aut ulcuscula, aut humor inter caput articuli & sinum collectus, laxarum fasciarum solutionem indicent, tertio quoque die repetendam. Hoc modo procedendum, donec membrum satis videatur robustum: quo tempore solvenda est ligatura, & pars luxatata decocto fovenda, quod eam roboret. ℞. Flor. Chamomil. rof. rubr. anth. stæchad. Fol. salv. Beton. salic. chamædr. ivæ arthet. centaur. min. absynth. ana m ß. vini rubr. mediocriter austeri ℔. vj. lixiv. dulc. Barbitonsorum ℔. iij. bulliant ad consumptionem quartæ partis: postea, apposito cerato, per aliquot dies absque deligatione, in media Tabul. XXVI. Fig. II. & III. membrum restitutum est conservandum; dein ægrotanti præcipiendum, ut operationes consuetas moderatè exercere incipiat.

Curatio Luxationis cum inflammatione, ante vel post restitutionem, exorta.

SI inflammatio urgeat ante repositionem, aderunt duæ indicationes, altera luxationis, & altera inflammationis: sed quia magis urget inflammatio, illi prius est incumbendum: nam si prius tentaretur restitutio articuli luxati, fieret convulsio, vel gangræna partis, quam sequitur sphacelus: Omittenda igitur in hoc casu restitutio articuli, & ponenda pars in medio, minimèque doloroso situ. Tab. XXVI. Fig. II. & III. Universalibus præmissis, rebus non

non naturalibus benè diſpoſitis, & alvo laxâ clyſteribus conſervata, parti affectæ apponatur lana ſuccida, & continuò ſuper affundatur hydræleum calidum, quod recipit copioſam aquam calidam, & copioſum oleum roſatum. Aqua calida enim diſcutiet humores, laxabit partes, doloremque ſedabit: Oleum roſarum mitigabit dolorem, & repellendo impediet inflammationis augmentum. Lanâ ſuccidâ etiam mitigabitur dolor, & prohibebitur inflammatio, ſed quia dum ceſſat inflammatio, humores collecti paulum incraſſantur, ideò ſub finem inflammationis debemus membrum leniter fricare manibus inunctis oleo amygdal. dulcium, vel communi, deinde imponere malagma vel Nili vel Nilei, *quæ Galen. l.* 8. *de comp. med. ſec. loc. cap.* 5. *deſcribit*, & præſtantiſſima ſunt in declinatione inflammationis, propter ceram, ammoniacum, oleum, crocum & acetum, quibus ad emolliendum, evocandum, & diſcutiendum nihil eſt præſtantius: ſed cum hæc non ubique habeantur in officinis, adhibeatur Emplaſtrum oxycroceum Nicolai, quod pariter emollit, diſcutit, & ex alto trahit, quare optimo eventu poteſt ſubſtitui: ſuperata inflammatione, extendatur, reponatur, deligetur, & deponatur membrum, eo modo, quem in luxatione ſimplici didicimus.

Si inflammatio poſt repoſitionem ſuccedat, quod crebro fit, tùm ratione extenſionis violentæ, tùm doloris perpetui, inſtituendus eſt victus tenuis, ſecanda eſt vena, & purgatio inſtituenda, ſtatimque diſſolvenda eſt deligatio (*etiam ſi ſit in prima vel ſecunda die*) & ſimiliter hydræleum tepidiſſimum affundendum, donec æger ex hoc juvamen aliquod percipiat. Poſtea deligetur membrum laxius, paucioribus faſciis hydræleo imbutis. Hoc ſingulis diebus faciendum eſt, uſque ad inflammationis declinationem, quę fit die ut plurimum quinta; declinante inflammatione, apponenda ſunt vel malagmata dicta, vel oxycroceùm Nicolai, pro reſolvendis inflammationis reliquiis, cum ligatura adhuc laxiore. Ablata vero inflammatione, obſervetur curandi modus in ſimplici luxatione dictus.

Curatio luxationis cum vulnere, & oſſe, vel tantum detecto, vel parum etiam prominente extra cutim.

SI articulus luxetur, ita ut ſit vel detectus, vel extra pellem parùm protruſus, affectus eſt lethalis, & majoris periculi, ſi reſtituatur, quàm ſi non reſtituatur. Si enim non reſtituatur, ſuperveniet inflammatio, convulſio, & interdum mors. 2. aderit turpitudo ipſius membri. 3. ulcus inſanabile, quod ſi fortè cicatrice aliqua obducatur,

catur, ob mollitiem facilè etiam ſolvitur. Si verò reponatur, maximum adducit convulſionis, gangrænæ & mortis periculum. Sed nonnulli hujuſmodi pericula timent ſolùmmodo in articulis magnis (Carpo videlicet, cubito, humero, talo, genu & femore, quæ ob tendinum robur, ligamentorum & vaſorum magnitudinem, reſtitutionem prohibent, niſi eam æger & adſtantes, audita prædictione periculi, urgeant, quam Medicus die vel primo, vel ſecundo, vel octavo, vel nono tentare debet, ne artem Medicam ignorare videatur) non autem in articulis minoribus, digitorum nempe pedis, & manus extremæ, quos Celſus cum prædictione periculi pariter reponit, rationem habens primò inflammationis & convulſionis, deinde vulneris & luxationis. Ubi ergo articulus major reponi nequit, primùm habenda eſt ratio univerſalium & victus, membrumque ſine omni extenſione & deligatione, in media figura, vel de collo ſuſpendatur, vel in capſulam leniter collocetur, ut immobile maneat, & dolorem non ſentiat. Impedienda quoq; inflammatio & convulſio imminens, medicamento dolorem mitigante, concoquente, refrigerante & repellente, quale eſt, ex mente Hipp. 4. de artic. 6, Ceratum picatum, quod ſuperſplenium, vino auſtero, nigro, ac tepido expreſſum extenditur, & tepidè articulo imponitur.

Curatio Convulſionis, poſt articuli reſtitutionem ſubortæ.

SI, oſſe reſtituto, ſupervenit convulſio, ſtatim articulus iterum luxandus, copioſaq; aqua, vel oleo tepido, optimè ac diu abluendus: Calefaciendum quoque totum corpus, ita ut ſudor excitetur, & omnes articuli calefiant, quoniam inter ſe omnes conſentiunt: Inungenda ſunt præterea nervorum principia, nucha ſcilicet, ſpina dorſi, inguina & axillæ, oleis & unguentis, ad convulſionem facientibus.

Curatio luxationis cum callo, qui impedit reſtitutionem & motum articuli.

IN articulis, ante vel poſt reſtitutionem, malè tractatis, facilè creſcit callus, præcipuè verò in iis, qui non multa carne ſunt circumvallati, ut cubitus, genu & pes: reliqui articuli quandoque, ſed non ita facilè patiuntur callum, quoniam carnoſiores ſunt, & humorem ſanguineum, qui pro alimento & faciliori articulorum motu illabitur, facilè diſcutiunt. Callus autem vel eſt durus, ut lapidis naturam acquirat, vel non ita durus, ut lapidoſus. Signa calli lapidoſi ſunt quatuor, 1. articulus gracilimus & ſicciſſimus conſpicitur, 2. articulus

culus ab ægro moveri non poteſt, neque etiam violenta manu Medici. 3. extenuatio & gracilitas membri eſt diuturna. 4. adhibita fuerunt medicamenta nimium refrigerantia, vehementer adſtringentia & exiccantia, quibus humor ſupradictus in lapidoſam abiit materiam. Signa lapidis ſimpliciter duri ſunt idem quatuor. 1. Si recens eſt affectus, dum enim antiquatur, fit lapidoſus. 2. quamvis membrum ab ægro moveri nequeat, poteſt tamen à Medico. 3. ſi medicamenta idonea articulo fuerint appoſita. 4. aderit tumor aliquis in parte quidem durus, non tamen oſſeus.

Callus lapidoſus curationem Celſi ſine periculo non admittit, quare ita relinquendus. Curatio verò calli mollis, ſeu minus duri, talis eſt: Primò evacuetur corpus purgatione & venæ ſectione. 2. inſtituatur bona victus cæterarumque rerum non naturalium regula. 3. emolliatur pars oleo, vel ſequenti medicamento.

℞. Radic. alth. ℥iij.
cucum. aſinin. ℥ij.
Fol. Malv.
Biſvalmv. ana. mij.
Semin. lini.
fænugr.
Caricar. ping. ana. ℥iij.
Capit. veruec. nº. j.

Coq. in ſ. q aq. ſimpl. donec caro capitis ab oſſibus ſeparetur, cujus vapore per aliquot dies articulus calloſus foveatur, fotum excipiant frictiones per tertiam horæ partem durantes, manibus inunctis ex oleo amygd. dulc. & pinguedine anſerina recenti mixtis. Facta frictione imponatur Malagma Nilei, ſupra allegati, vel oxycroceum Nicolai, pinguedine anſerina malaxatum. Poſt tres vel quatuor dies pro emollitione & diſcuſſione calli, laudatur fumus aceti. Unde Galenus accipit lapidem pyritem, (vel in hujus defectu molarem) quem ignitum facit, poſtea aceto perfundit, in quo macerata ſit portio quædam gummi Ammoniaci, ut vapor inde ſublatus, & per 3. horæ partem ſuſceptus, non ſolum attenuet callum, ſed etiam emolliat: attenuatione facta, cataplaſma imponendum eſt vel ſequens, vel fortius. ℞. Furfurum hordei & oxym. ſimpl. ana. q. ſ. pro form. cataplaſmatis. Notandum, ut æger (ſi articulus eſt reſtitutus) inter uſum emollientium & diſcutientium, articulum, quantum poſſibile, moveat, quo motu callus digeritur. Si articulus nondum reſtitutus, & callus oboritur, hic prius curetur, dein articulus reponatur: ut in luxatione ſimplici dictum.

Curatio

Curatio luxationis articuli, qui de ſua ſede, poſt reſtitutionem, ſpontè recidit.

ARticulus recidit tribus de cauſis. 1. quando poſt violentam luxationem malè reponitur articulus, & ligamenta non benè exciccantur. 2. quando tumor aliquis, ex inflammatione circa articulum oborta & malè curata, prohibet, ne articulus in ſua ſede poſſit contineri. 3. cum humor ad articulum fluit, qui ligamenta laxat. Prima cauſa majora exciccantia requirit: Secunda verò emollientia & diſcutientia indicat, de quibus ſupra: Tertia omnium eſt peſſima, quæ (poſt expurgationem corporis per pharmaca, venæſectionem & bonam victus rationem) poſtulat aduſtionem, quâ nihil eſt præſtantius. Nam hæc abſumet primò humiditates illas per cruſtam, quæ cavum facit ulcuſculum, quod cicatrice obductum partem relaxatam contrahit: per inuſtionem enim calefacimus, ſiccamus, & humores digerimus. Sed animadvertendum eſt, 1. ut uratur locus, ad quem cadit os, ut ſi humerus ſub alam cadat, ſub axilla uſtio fieri debet, ſi caput femoris ad anteriorem partem luxetur, anteriora pluribus in locis urenda. 2. ne urantur partes nervoſæ, ligamenta, venæ, arteriæ & glandulæ, quibus ignis eſt inimicus, exoritur enim, ob ſiccitatem, convulſio incurabilis. 3. ut uſtio fiat ferramentis, quæ non magnas faciant eſcharas, unde eligantur ferramenta parva, olivaria, acuminata, & optimè ignita. 4. ut poſt inuſtionem articulus quieſcat per multos dies, ſi enim iterum luxetur, affectus erit immedicabilis.

Curatio Elongationis articuli.

IN articuli elongatione ligamenta laxiora debent conſtringi medicamentis non frigidis (hæc enim articulum rigidum & ad motum ineptum reddunt) ſed calidis. Cum autem non detur ſimplex, quod vim habeat calefaciendi & ſimul conſtringendi, apponendum eſt compoſitum, veluti eſt emplaſtrum ex pelle arietina. Si autem medicamentis non ſuccedat curatio, unicum ſupereſt remedium; nempe ut cutis externa ex utraque parte (cavendo tunc partes prædictas) inuratur ferramentis parvis, & optimè ignitis, deinde pars faſciis aptis deligetur.

Curatio Fracturæ Simplicis

TRanſverſæ & obliquæ quatuor abſolvitur, 1. Repoſitione, 2. Repoſiti conſervatione, 3. Calli generatione, & 4. Accidentium

fracturæ

fracturæ supervenientium correctione. Repositio duobus expletur, extensione nimirum & conformatione, vel per impulsum, vel per coaptationem.

In *Extensione* etiam considerandum, 1. ubi, 2. tempus, 3. modus, 4. instrumenta, 5. qualitas, & 6. quantitas.

Ubi, extensione opus est, quando ossis fracti partes nondum directæ, jacent, sed una alteri adhuc superimponitur.

Tempus optimum est; si statim cognitâ fracturâ instituatur extensio; nam si id non fiat, magnus, ob dolorem vehementem, fit humorum affluxus, & musculi versus sua principia trahuntur, hinc extensio difficilis evadit, & si instituatur, ossa fracta adjacentes partes carnosas pungunt, & consequuntur convulsiones, inflammationes, aliaque mala accidentia. Potest tamen ante inflammationem, die scilicet secundo vel tertio, extensio tentari: in quarta & sequentibus (donec timor inflammationis præteriit.) extensionem Hippocrates prohibuit. Verum recentiores, ut inflammationem imminuant, dolorem mitigent, & musculos versus sua principia contractos emolliant, aliquâ calidâ perfundunt partem fractam. Alii sumunt hydræleum, vel decoctum malvæ, alth. &c. horumque vapore membrum, per integrum horæ spatium, fovent. Ubi notandum, ab initio hujus fomenti, partem affectam quidem intumescere vehementer, sed ubi paululum fomentatio perseverarit, non modo tumorem vapore excitatum, verùm etiam priorem, qui extensionem prohibuit, evanescere. Optimum quoque remedium est pellis recens mactati vituli, vel alterius animalis, adhuc calens circumligata, & per horas aliquot supra membrum fractum detenta; habet enim insignem vim digerentem, emollientem, & anodynam.

Modus. Membrum fractum in media figura, supra & infra fracturam, instrumentis ad extensionem necessariis, comprehenditur, & in diversa, sursum scilicet & deorsum, quàm rectissimè trahitur.

Instrumenta, interdum sunt solæ manus duorum ministrorum robustæ, ubi mitius Tab. XXIX. Fig. I. interdum habenæ ex linteo vel corio, ubi valentius Tabul. XXVI. Fig. I. interdum machinamenta, ubi vehementissimè extendendum, Tab. XXV. Fig. I.

Qualitas pro varietate & præsertim magnitudine ossium & musculorum variat. Hinc minimam expostulat extensionem radius; majorem ossa, quæ in summa manu & summo pede sunt; adhuc majorem cubitus & fibula; validiorem humerus & tibia, validissimam femur. Præterea in unoquoque osse validiorem extensionem tolerat, 1. Corpus molle, quàm durum, 2. primus dies, quàm reliqui, quibus durat timor inflammationis, 3. fractura vetusta, quàm recens.

Quan-

Quantitas. Membrum in directum extenditur, usque quo ossa ponantur è regione invicem, at se mutuò non contingant.

Conformatio probè fiet, si, dum organa extendentia sensim & sensim remittuntur, & membrum in media figura conservatur, partes ossis fracti, quæ è directo nondum exactè jacent, in directum examussim ponantur, earumque eminentiæ in proprias cavitates, citra omnem violentiam, suaviter & blandè, manibus chirurgi recondantur. Tab. XXVI. Fig. I. Hæc operatio optimè succedit, quando membrum conformatum sano in figura erit simile, tactu nulla sentietur inæqualitas, & dolor vehemens sedabitur, vel mitescet.

Conservatio fracturæ, jam coaptatæ, continet deligationem, & inflammationis, per topica, prohibitionem. Deligatio fit fasciis, spleniis, & ferulis.

Fasciæ Tab. XXIX. E. F. G. autem parantur ex linteis vetustis, aliisque usibus ex parte attritis, ut sint tractabiliores, validis tamen, ne extentæ lacerentur: nullas consultiones aut extantias habeant, ut æqualiter, ac sine dolore, constringant. *Latitudo* autem fasciarum magnitudine partis innotescit; pars enim crassior latiores, tenuior angustiores requirit.

Longitudo tanta sit, quanta requiritur, ut scilicet deligatio, & supra fracturam & infra, comprehendat non parum de parte sana, debitis circumvolutionibus, quæ tot sint, quot requiruntur ad firmamentum partis fractæ.

Splenia Tab. XXIX. Lit. I. sunt panni linei (antiqui parabant ex stuppa pexa) sæpius complicati, sicque dicuntur, quoniam imitantur splenes brutorum, qui solent esse oblongi & angusti. Alii hos pannos vocant plagulas: veteres appellarunt plumaceolos aut pulvillos, quoniam ex plumis, inter duos pannos consutis, pararunt. Hæc splenia adeò longa sint, ut totam deligationem comprehendant; breviora enim omnes fasciæ circumvolutiones non tuerentur: latitudo autem ipsorum sit trium aut quatuor digitorum, ejus qui deligandus est. Quod verò ad crassitiem attinet, sint triplicia & quadruplicia etiam, ubi majori opus est firmitate: & cum debeant totam partem circumdare, tot accipienda sunt, quot possunt partem in orbem complecti. Unde Hipp. libro de offic. Medic. *Spleniorum longitudo, latitudo, crassitudo & multitudo talis esto: Longitudine deligationem æquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum, crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, ut in orbem convoluta, neque plura sint, neque pauciora.* Et Galen. in comm. hujus loci: in hoc, quem nunc de fracturis Hippocrates instituit, sermone primum plagulas commemorat, splenia quoque à splenis similitudine, quem imitantur, appellata: quæ præcipit longitudine æquare deligationem, utpotè quæ in

in ejus gratiam adhibeantur, videlicet, ut eam firmam & immotam servent. Latitudinem verò habere trium aut quatuor digitorum hominis, nempe deligandi. Crassitudo ea sit, ut triplicia vel quadruplicia sint: Quadruplicia quidem, ubi deligatio majore eget custodia. Verùm ubi minore, triplicio posse satisfacere arbitratur. Eam autem plagularum multitudinem adhiberi consulit, ut in orbem deligatum membrum comprehendant.

Ferulæ Tab. *XXIX*. K. sunt assulæ leves (quæ ossibus fractis & luxatis apponuntur, postquam transierit inflammationis tempus, ut fracturam magis stabiliant) plagulis non admodum dissimiles. Veteres, inter quos primus fuit Hippocrates, pararunt ferulas ex ligneo ferulæ fruticis cortice, aut ex ipsis ramis per medium divisis, unde & nomen habent ferulæ. Est enim hoc lignum aptissimum ad hunc usum, cum & durissimum, unde antiqui ex eo scipiones parabant, quibus innitebantur. Nos in defectu hujus fruticis (quandoquidem in Germania locisque frigidioribus haberi nequit) optimo cum successu paramus ferulas ex operculo capsularum, quibus utuntur Pharmacopæi & Mercatores ad merces recondendas. Si nec dicta opercula haberi possunt, ferulæ optimè conficiuntur ex vaginis ensium antiquis, quæ quoniam corio obducuntur, sunt duræ, sed simul læves. Hippocratis libr. de offic. Med. text. 9. bonas ferularum conditiones exposuit, dum scribit: *Ferulæ porrò læves,* (κοῖλοι) *æquales, circa extrema resimæ sint oportet, & ab utraque parte deligationis, paulò breviores, crassissimæ verò qua parte fractura erupit.* Non asperas, sed læves vult, ut possint nunc sursum nunc deorsum, nunc in rectum nunc in obliquum prout opus requirit, trahi: Non distentas, quæ deligationem & membrum distorquent, sed æquales, ut æqualiter cingant. Simas juxta extremitates, hoc est, ex inferiore extremitate, leviter derasas, ut magis adstringant in loco fracturæ, quam ad partes sanas, quæ compressæ dolent, deinde inflammantur. Ab utraque parte deligatione factâ breviores, eâdem causa, ne premant partes in extremo sanas, atque adeo dolorem ac inflammationem inferant. Galenus comm. 3. de Chirurg. offic. text. 11. scribit: Fracturæ vero maximè conducit, ut ferulæ neque asperæ, neque distortæ sint, quippe quod utroque modo comprimant, sed quæ distortæ sunt, id insuper habent, ut deligationem distorqueant, qua distorta, confracta etiam pars distorquetur. Consulit præterea, ut illæ eligantur, quæ ab ipsis capitibus sunt simæ, quæ enim eandem semper usque ad extremum crassitudinem servant, æqualem ea parte deligationem, cæteris omnibus præstant: quod fieri minimè expedit, cum ipse velit, ut ferulæ in media deligatione magis adstringant, inde verò usque ad extremas partes sint magis laxæ, ubi & laxissimæ esse debent. Vult etiam ut longitudine sint breviores, quàm sit

deli-

deligatio, ne cutim ultra deligationem attingant, quæ, ex eo quod humores à vinculis expreſſos plærumque recipit, tumidior redditur. Vult etiam craſſiores eſſe ferulas, ubi fracturæ inſident, quod locus is præ cæteris earum compreſſione indigeat.

Inflammatio imminens *prohibetur*, *medicamentis* anodynis & repellentibus, parti extrinſecus appoſitis. Ego felici ſemper ſucceſſu utor medicamento, quod componitur ex vino auſtero, oleo roſarum & albumine ovorum ſpatula agitato, debita proportione mixtis. Si dolor urget, albuminibus omiſſis, vino oleum in majore quantitate immiſcere ſoleo. In hoc medicamento faſcias Tabul. *XXIX*. E. & F. quæ dicuntur ſubligamina, imbuo & exprimo Tab. *XXIX*. H. juxta admonitionem Avicennæ, qui *libr*. 4. *Fen*. 5. *tract*. 1. *c*. 5. *de curatione diſlocationis* præcipit, ut ſimus ſolliciti, ne imponantur calidæ & ſiccæ. Calidæ enim calefaciunt, & calefaciendo humores attrahunt: ſiccæ vero non cohærent inter ſe.

Facta igitur extenſione, fractura compoſita, omnibuſque ad ligandum neceſſariis præparatis, membrum adhuc in diverſa extentum, eſt *immediatè* faſciis ſurſum & deorſum ductis involvendum. Initio autem, faſciæ primæ tres circumvolutiones ſupra fracturam facere oportet, & tantam facere compreſſionem, quanta ſufficiens ſit ad firmanda oſſa: hinc verſus ſuperiorem partem, ad ſanam ſcilicet ducenda eſt deligatio, *paulatim compreſſionē minuendo* Tab. *XXIX*. Fig. *I*.

Ubi ſatis de ſana parte fuerit comprehenſum, ibi deligationem terminare oportet, Dein alia faſcia (primâ longior, ut ad eum locum pervenire poſſit, ubi prima deſiit) accipienda eſt, atque una vel altera circumvolutio (contrario modo, ſi prior verſus dextram, hæc verſus ſiniſtram) facienda eſt ſupra fracturam, atque ex ea verſus inferiorem partem, ducenda eſt deligatio, ſimiliter paulatim compreſſionem minuendo. Sed circumvolutiones hujus faſciæ non ſint adeo frequentes, quoniam non adeo timemus ab extremis partibus, & ubi ſatis de ſana parte fuerit comprehenſum, finem circumvolutionis ad inferiora facere oportet, Tab. *XXIX*. Figur. *II*. & reliquo faſciæ, rarioribus circumvolutionibus, redire per ipſam fracturam, uſque tandem ventum ſit ad finem faſciæ primæ. Quoniam verò hæ duæ faſciæ, jam circumvolutæ, ad fracturam continendam debiliores ſunt, ſplenia circa fracturam, & totum membrum, per ejus ſcilicet longitudinem adhibenda, ut unum alteri non ſuperponatur, ſed inter unum & alterum unius digiti tranſverſi, hominis ſcilicet deligandi, ſpatium intercedat, quæ firmentur faſciâ tertiâ ex duplici capite, ita ut prima circumvolutio fiat ſuper fracturam, deinde alterum caput ducatur verſus ſuperiora crebrioribus circumvolutionibus, rarioribus verò alterum verſus inferiora, deinde ab inferioribus ſurſum,

uſque

usque in eum locum, in quo desiit alterum caput hujus fasciæ, utrumque tamen caput toties circumvolvendum, ut plagularum extremitates utrinque parum promineant, Tabul. *XXIX.* Figur. *III.* *Signum* congruæ deligationis erit, quando patiens se firmatum esse refert, non compressum, & magis super partem læsam, quam super sanas, minimè versus extremas.

Congruæ deligationi succedit bona membri *Depositio*, quæ est in media figura, mollis, æqualis & sursum vergens. Pars igitur deligata intra capsulam ligneam stuppa pexa, & linteo involuta, repletam deponatur, atque ita usque in tertium diem relinquatur, si patiens eo, quo deligatus est die, & sequenti nocte, sibi videtur magis compressus, secundo minus, ad hoc etiam in extrema parte tumor aderit mollis & parvus: major enim & durus, pravam & nimis arctam indicat ligaturam, & imminens inflammationis ac gangranæ periculum, unde æger incunctanter solvendus, atque denuo, sed moderatè, deligandus est.

Si tertio, post primam deligationem, die, laxiores videntur fasciæ, resolvantur (animadvertendum autem, ubi solvenda deligatio, antequam ossa sint aliquantulum firmata, circumvolutas spiras non esse paulatim solvendas, sed pars cubet, atque lintea & fasciæ secentur, donec, detecta superiori parte, possis omnia detrahere, parte à proprio loco non elevata, sic enim non est opus, ad solvendam deligationem, partem elevare, atque suspendere & contrectare, *ex quibus nulla potest utilitas ægrotanti contingere*, quousque medicamenta adhibenda, membrumque denuo fasciis involvendum) parsque pruriens aqua tepida sæpius perfundenda, ut fuligines detentæ evaporent: postea membrum ligatura, quæ moderatâ paulò arctior sit, constringatur, in capsulamque deponatur usque in septimum diem, quo fasciæ iterum solvendæ, membrum aqua perfundendum, & deligandum, fasciis adhuc arctius adductis, ita tamen ut vitam & alimentum permittant transire ad membrum extremum. Parti igitur fractę applicetur ceratum diapalmæ, vel emplastrum catagmaticum Renodæi, aut uni lato linteo aut pluribus angustioribus inductum, supra hoc fasciæ unum caput habentes, vinoque austero expressæ, & supra has plagulæ, prius in vino expressæ, deinde albumine ovi subacto imbutæ, denique fascia ex duobus capitibus, eodem vino insuccata.

His ritè peractis, quoniam hoc tempore plærumque cessat inflammationis timor, ad fracturam magis stabiliendam ferulæ (*quæ, nisi transacta septima, ob inflammationis periculum, tutò non alligantur, ut deligationem conservent*) circumquaque plagulis in utroque superfasciationis extremo prominentibus, per longitudinem membri, circumcirca vinculis L. maximè laxis apponendæ, hoc ordine, ut primò

 ligentur

ligentur in superiore parte, secundo in inferiore, tertio verò supra fracturam, ne validior fiat supra fracturam constrictio, & dolor excitetur. Tab. XXIX. Fig. IV. In appositione præterea ferularum cavenda sunt ossa prominentia & excarnia, namque illis appositæ dolorem inferrent, & exulcerarent: Unde aut ad altera apponantur, aut sint breviores. Membrum ita deligatum, detineatur immotum in capsula, usque ad vigesimum, nisi pruritus, excoriatio, dolor, aliaque accidentia, fasciarum resolutionem & convenientem remediorum applicationem, desiderent. Nihilominus tamen Medicus interim ægrotum, de tertio in tertium diem, visitet, & ferulas laxas leviter admodum, supra fracturam constringat, id semper præ oculis habens, quod ferulæ circumponantur, non ut comprimant, sed ut subjectam deligationem tueantur, ac firment.

Cum autem terminus hic præteriit ferulæ ac fasciæ religandæ, & pars affecta, pro generatione aut nutritione *calli*, aquâ calidâ (donec intumescat, nec ultra) fovenda, deinde apposito catagmatico, fasciæ & ferulæ laxius adstringendæ (ut humores callum generantes & nutrientes concrescant) inque capsulam pars deposita per biduum relinquenda, ab explorandam calli quantitatem & qualitatem demum religanda. Quinto quovis posthac die, fasciæ resolvendæ, & membrum aquâ calidâ perfusum, cerato, fasciis, ferulisque laxioribus, tractandum, usque dum fractura callo mediocri confirmetur, quod in cubiti ossibus, in triginta plærumque diebus, in humeri & tibiæ quadraginta ferè in femoris verò quinquaginta fieri solet: *Nihil tamen est perpetuum; nam & natura à natura, & ætas ab ætate plurimum distat.*

Callus autem generatur ex sanguine, qui ante septimam attrahi non debet, hic Emplastrum oxycroceum primis diebus periculosum, ob imminentem vel præsentem inflammationem. Ad calli generationem alii exhibent jusculа, in qua bullierint folia agrimoniæ, & radices consolidæ majoris. Nonnulli viscidiores cibos præbent. Recentiores, ante 60. annos, invenerunt lapidem, qui in Palatinatu crescit, & ad colli generationem, ab incolis istius loci, miris commendatur laudibus, unde ὀστεόκολλον vocatur: de quo legantur Guilhelm. Fabrit. Hild. centur. 1. observ. 90. 91. & 92. & Sennertus lib. 5. Inst. part. 2. sect. 1. cap. 7. Extrinsecus tutissimè applicatur non modò ceratum Barbarum, & diapalmæ Galeni, verum etiam Emplastrum oxycroceum Nicolai, & catagmaticum Renodæi Barbarum & oxycroceum apponantur hyeme, diapalma tempore æstatis, Emplastrum Renodæi mediis temporibus.

Fracturas quandoque nonnulla sequuntur *symptomata*, utpote

pruri-

pruritus, excoriatio, callus major vel minor, dolor, gracilitas membri, & distorsio, quæ omnia Medici operam requirunt.

Pruritus cessabit, si aqua tepida pars religata foveatur, donec rubescat, & paulo amplius, ut attracta materia iterum digeratur. Quando locus affectus tepidæ affusionem commodè non admittit, aquæ vapori satis utiliter apponitur. *Scalptura ob pruritum ægris prohibenda, eò quod pessima, &, præter excoriationem, humores attrahat, & dolores graves excitet.*

Excoriatio, quæ oritur non raro, quando fasciarum resolutio diutius quam par est protrahitur, deinde quando patientes ex impatientia scalpunt, sanatur affusione tepidæ, ut in pruritus cura dictum, & adhibitione unguenti de cerussa, quod refrigerat & exiccat.

Dolor mitigatur fomento hydrelæi, vel decoctionis capitis castrati cum floribus chamomillæ.

Callus justo major generatur, quando æger pleniore, quàm decet, victu utitur, vel Medicus negligentior est in curatione, si manu ejus qualitatem non explorat, & fascias nimis laxè circumvolvit. Præcavetur, si victui detrahitur, qualitas calli aliquoties exploratur, & fasciæ paulo arctius constringuntur. Minuitur primò medicamentis emollientibus, postea emollientibus & discutientibus simul (in curatione luxationis cum callo propositis) donec ad mediocritatem veniat. Callus minor habet causas contrarias, unde præservatur etiam contrariis. Augetur crassiore victus ratione, alimenti ad partem affectam attractione, per affusionem aquæ calidæ (ea moderatione, ut, dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, desistamus) & fasciarum laxiore ligatura.

Extenuatio partis fit, vel propter fasciarum nimiam stricturam, vel inopiam alimenti viscosi. Si strictura extenuationem efficiat, fasciæ magis remissè ligentur: si alimenti inopia gracilitatis causa est, alimentum attrahatur fotu aquæ calidæ, donec rubeat pars, cui deinde Emplastrum aliquod picatum, linteo lato inductum, apponatur, multotiesque velociter detrahatur, cavendo postmodum strictam fasciarum circumductionem, quæ alimentum attractum iterum repelleret.

Distorsionis membri, vel malæ conformationis ossium est causa, vel Medici incuria, dum aut extensionem, aut coaptationem, aut deligationem minorem, quàm par est, facit; vel ægrotantis vitium, quando membrum fractum ante calli confirmationem movet, aut ipso innititur; vel fracturæ culpa, quando præsertim femur rumpitur. *Nam ossa femoris, neque, si diducta per vim extensionis deligaris, sic diducta vinculo contineri poterunt, sed cum primo intensio remiserit, inter se concurrent. Hîc enim carnes crassæ ac validæ deligationem superant,*

rant, non ab ea superantur. Hippoc. de fract. Quod confirmare videtur Celsus, dum *lib.* 8. *c.* 10. de crurum femorumque curatione scribit: neque enim ignorari oportet, si femur fractum est, fieri brevius, quia nunquam in antiquum statum revertitur; & Avicenna *libr.* 4. *Fen.* 5. tradit, raram admodum esse femoris fracti integram curationem. Quorum verbis nos admonent, ut integram curationem femoris nunquam promittamus, sed omnem potius diligentiam adhibituri claudicationem dubiam prædicemus, ne ex fracturæ natura, aut, quod sæpissimè contingit, *ex ægrotantium impatientia, superveniens,* nostro adscribi errori, & præmii loco famam minuere possit. Fit etiam mala conformatio fracturæ culpa, quando frustulum ossis inter ambo ossa fracta continetur, quod eorum mutuum contactum impediat. Ossa Medici & ægrotantis vitio distorta nunquam rumpantur (nisi aliter fieri nequeat, ob magnam membri in operationibus suis læsionem) si patiens senex, & debilis, callus vetustus & induratus, & os magnum, quale est femoris & humeri. At si læsio magna, patiens juvenis & robustus, callus recens, qui sex menses non excesserit, emolliatur callus per quindecim dies, perfusionibus, balneis & emplastris; deinde membrum ab utraque parte, vel manibus, vel habenis, vel machinis, prout necesse fuerit, in diversa extendatur, usque dum callus frangatur, & ossis fracti partes manuum palmis coaptari possint: postea fractura curetur, ut supra dictum. Si ossis frustulum membrum totum distorqueat, scalpello Tab. *II.* Figur. *II.* sectio fiat usque ad os fractum, & volsella ossis portio glutinationem impediens, extrahatur, dein fractura per extensionem coaptetur, deligetur & deponatur, eodem modo quo fractura recens. In dicta femoris distorsione os minimè rumpendum, magis enim conducibile est vivere cum claudicatione, quàm periculosam operationem, non sine torminibus & recidivæ metu sustinere. Femoris autem distorsio præcavetur, si membrum in, ante, & post deligationem instrumento glossocomo Tabul. *XXI.* Fig. *IV.* quod huic usui secundario destinatum est, conservetur extentum, usq; ad perfectam fracturę confirmationem.

Curatio Fracturæ asseralis.

IN fractura asserali, seu per longitudinem ossis facta, fasciæ arctius stringendæ sunt, quam in reliquis, ut ossa fracta, quæ per latitudinem à se invicem recesserunt, ad mutuum contactum & actum ducantur, & recidere nequeant, Galen. l. 6. m. m. c. 5. Cæterum ea omnia agenda, quæ in curatione fracturæ transversæ & obliquæ dicta sunt.

Atque ista quidem de fracturarum curatione simplicium, in quibus neque ossa eminent, neque alioqui vulnus accessit, sufficiant: nunc

nunc pauciſſima tradam, quomodo fractura cum vulnere curanda ſit. Fracturarum cum vulnere variæ ſunt ſpecies, vel enim os à perioſtio & carne denudatum eſt, vel iis adhuc tectum: in utraque iterum vel oſſis portionem aut parvam aut magnam expectamus abſceſſuram, vel nullam.

Fractura cum vulnere ſimplici.

IN quâ nec os à ſuis tegumentis denudatum eſt, neque aliqua oſſis portio abſceſſura, curatur ut fractura ſine vulnere, nimirum, 1. congrua extenſione, 2. debitâ coptatione (*quam ſequitur labiorum vulneris ad mutuum contactum adductio, adductorumque conſervatio, per linteola emplaſtica cruciatim impoſita & faſciam*) 3. deligatione, & denique 4. depoſitione.

Hic tamen circa curationem notandum, *primò*, ut extenſio fiat à chirurgo ſtatim vocato, prima aut ad ſummum ſecunda die, priuſquam ſcilicet parti gravis ſuperveniat inflammatio. Si chirurgus opportunè non fuerit accerſitus, ſed tertia, quarta aut quinta die, in quibus inflammatio vel imminet, vel cæpit, tunc tentanda non eſt extenſio, donec ſeptem vel paulò plures dies præterierint: totis interea viribus contra inflammationem pugnet Medicus, tàm removendo cauſam antecedentem, per diætam, chirurgiam, & pharmaciam, quàm reſpiciendo ad partem affectam anodynis, repellentibus, & congruâ, qaantum licet, membri depoſitione, & vulnus ſuppurantibus contegendo. Præterito inflammationis periculo, vel per extenſionem ſolam, vel etiam vectis operam, fractura coaptanda, deinde tribus faſciis, & ſufficiente plagularum numero, deliganda, molliterque deponenda.

Secundò, ut extenſio non ſit adeo valida, ut in fractura ſimplici, propterea, quia ſubſtantia carnoſa, muſculoſa, & nervoſa, jam lacerata, contuſa & attrita eſt: alioqui inſignes dolores & convulſiones excitarentur, cum maximo vitæ diſcrimine.

Tertiô, ut faſcia prima paulò latior ſit, quàm vulnus ipſum, præcipuè circa principium, à quo incipienda eſt circumvolutio, ut ora vulneris utrinque comprehendat: *Si enim faſcia anguſtior eſſet, tunc ulcus cinctum teneret, & dolorem inferret.*

Quartò, Faſciæ etiam minus ſtringantur, quàm in fractura ſine vulnere, ne compreſſo vulnere, dolor & inflammatio oriatur: ob eandem cauſam ſint magis etiam molles, quam in fractura ſimplici. Pars, tertio poſt extenſionem & directionem die, ſolvatur, iterumque deligetur, ita tamen, ut deligatio aliquantum magis comprimat (*ad membrum gracilius reddendum*) quamdiu timor durat in-

flammationis, nisi dolor aliter suadeat. In secunda verò solutione, non arctior fiat deligatio, sed potius laxior, ut detur exitus sanguini futuri materia calli.

Quintò Ferulæ non apponantur ad vulnus, sed si apponendæ, adhibeantur ad vulneris latera & partem oppositam, donec sit sanatum vulnus. Raro autem contingit, vulnus in tali fractura simplex, secundo vel tertio apparatu, cicatrice non obduci, vel saltem carne non repleri. Sanato vulnere, si os nondum est confirmatum, eadem agantur, quæ in fractura simplici.

Si autem interea (neque enim ossis separatio, nisi fractura conformatione frustrata, aut ossè diutius detecto semper ab initio potest præsentiri) die scilicet 18. vel 20. vel alio vulnus incrudescat, & fractura ossis abscessum minetur, (*quem indicat sanies multa, quæ vulneris magnitudini non respondeat, labia vulneris inversa, & caro hebes in vulnere generata*) considerandum an ossis frustulum sit magnum, aut parvum? si magnum, signa proposita erunt intensiora, sin parvum, remissiora. 2. an abscessurum à reliquo osse jam sit separatum, vel adhuc cum eo contineatur? Illud cognoscitur, quando æger vel ad eam rem intentus, tacitam quandam motionem, vel minimè attentus, dolorem pungitivum percipit; Hoc, quando patiens, neque latentem, neque manifestum sentit motum.

Fractura cum Vulnere, ubi os nudatum non est, ossis tamen frustulum parvum recessurum expectatur.

MOdus curandi, in fractura simplici adhibitus, nequaquam formidandus, sed, omissis ferulis, continuandus, laxiori saltem deligatione, & crebriore (de tertio scilicet in tertium) resolutione, opusque naturæ medicamentis quàm citissimè juvandum, donec officulum omninò separatum volsella arripi, ac citra violentiam extrahi possit. Officulo extracto, ferulæ adhibeantur ad latera vulneris, donec consolidetur. Si vulnere ad cicatricem ducto, fractura nondum fuerit confirmata, ferulæ undique erunt apponendæ, sicut in fractura simplici dictum.

Fractura cum vulnere, in qua os nudatum non est, magna tamen ossis portio, vel plures (ut in vulneribus sclopetorum) recessuræ, vel statim, vel postea cognoscuntur.

SI *statim*, aliam & à superiore longè diversam, pro citissima ossis separatione ligaturam exposcit, ut membrum quotidie deligari & solvi queat, absque eo quod fractura moveatur. Probatissimus autem

tem deligandi modus est Hippocraticus, quo pus non intercluditur, fractura stabilitur, inflammatio arcetur, dolor non excitatur, & citissima ossis recessio procuratur. Ad hæc omnia præstanda, ex panno lineo parentur plagulæ duplicatæ, non angustiores, quàm ut labia vulneris sufficienter apprehendant, quoad longitudinem paulò longiores, quam ut semel membrum circumeant, totq; numero sint, quot ad faciendam fasciam ascialem Tab. *XXVII.* Fig. *X.* opus erit. Hæ œnelæo, ex vino nimirum austero & oleo rosarum composito, ut dolorem sedent, & inflammationem prohibeant, insuccatæ, apponuntur latiori linteo, eo ordine, ut media plagula sibi proximas, & hæ remotiorum medietatem contegant. His præparatis, fracturâ coaptatâ, vulnerique apposito suppuratorio, tetrapharmaco scilicet Galeni, linteum illud, unâ cum dispositis plagulis, membro deligando subjiciatur, ita ut media plagula sub fracturam veniat: Tabul. *XXVIII.* Fig. *VIII.* Deinde minister alterum mediæ plagulæ caput tentum detineat, alterum Medicus, quæ adducuntur, ut longè ab extremitatibus sese circulari modo intersecent, & arctè, quantum in fracturis cum vulnere & particula ossis abscessura, licitum potius, quàm necesse est, partem læsam firment. Mediâ in circulum adductâ, adducatur etiam superiorum prima, deinde secunda, postmodum tertia, & sic deinceps, donec ad partem illam perventum sit, ad quam fascia prima Tab. *XXIX.* Fig. *I.* si vulnus non adesset, ascendere deberet. His superioribus appositis, similiter adducatur inferiorum prima, dein secunda, tertia & quarta, & sic deinceps, descendendo etiam usque ad partem sanam. Tab. *XXIX.* Fig. *II.* Hæc medicamenta, cum sua ligatura, (*quotidie fascias cum œnelæo solùm irrigando*) applicentur, quousque tempus inflammationis præterierit, dein omni industriâ eo intendendum est, ut os recedens, quàm citissimè fieri potest, forâs extrudatur, naturam adjuvando injectione decocti divini, & appositione cerati sacri Galeni, supra vulnus, (ut ejus tantùm oras comprehendat) & diachalciteos circa partem affectam. *Nota,* inducatur ceratum diapalmę spleniis septem (pluribus vel paucioribus) simplicibus, & in circulum eorum capita adducantur, à medio incipiendo, ac postmodum ascendendo & descendendo, ut complagulis duplicatis fieri solet. Spleniis ex cerato adhibitis, plagulæ ex linteo duplicato confectæ & vino saltem austero imbutæ, ut melius inter se cohæreant, apponantur.

Osse in conspectum detruso, eoque volsellâ, si citra violentiam fieri possit, extracto, vulnus cerato divino consolidandum. Vulnere autem ad cicatricem ducto, membrum in quiete conservandum, donec fractura confirmetur, appositis undique ferulis. Observandum præterea, si fascias, ob earum duritiem vel immunditiem, removeri

necesse est, ut membrum elevetur, quidem, sed statim iterum deponatur supra latius linteum, cui ordinatim linteola ista duplicata jam fuerint apposita Tabul. XXIIX. Fig. VIII.

Si non statim, sed demum postea, os abscessurum appareat, deligatio (quæ tribus peragitur fasciis & spleniis) mutetur, in ascialem, modò descriptam, donec os abscesserit. Osse satis magno (*qualia sunt illa Tab. XXVII. Fig. IV. & Tabul. XXIIX. Fig. IX. depicta*) recesso, spleniorum circularis apparatus (*Tabul. XXVIII. Figur. VIII. in crure*) in cruciformem (*Tab. XXVII. Figur. I.*) mutandus, deligatioque ab infima plagula incipienda, & suprema finienda, (*Tab. XXVIII. Fig. X.*) ut humiditates in cavitate ossis separati collectæ (quæ plagulis descendentibus deorsum trusæ sinum magnum efficerent) è vulnere exprimantur; Vulnere ad cicatricem ducto, pro confirmatione fracturæ, ferulæ apponi possunt.

Fractura cum vulnere, in qua os à periostio denudatum est, extra vulnus tamen non eminet.

CUratur primò moderata membri extensione, secundò convenienti coaptatione, tertiò labiorum vulneris ad mutuum contactum adductione; quartò apta deligatione, & quintò congrua depositione. In deligatione considerandum, an aliqua ossis portio sit recessura, vel nulla? Nulla abscedet, si os nudatum statim cutis operculo fuerit retectum: Aliqua recedit, si os diutius aëri fuerit expositum. Si nullum aut parvum os est abscessurum, deligatio tribus fasciis, & spleniis, est peragenda, velut in fractura cum vulnere simplici, & in qua ossis parvi expectatur separatio: si magnum est abscessurum, deligatione asciali pars affecta vincienda est, ut modò dictum in fractura cum osse magno abscessuro.

Fractura cum vulnere, in qua os extra vulnus eminet.

ANtequam reponantur, considerandum est, an os eminens in propriam cavitatem, beneficio debitæ extensionis, citra violentiam, & convulsionis periculum, restitui possit, nec ne? Unde, si potest citra periculum restitui, restituatur, sin minus, non restituatur. Periculosam restitutionem indicant, prominentia magna, inflammatio, & pars, ob musculorum contractionem, dura: Facilem, os eminens parvum, absentia tumoris phlegmonosi, & partis mollities. Quod si ergo restitui nequit, è duobus malis minus eligendum, os (*cum prædictione futuræ membri brevitatis, ne ea chirurgi adscribatur error*) eminens & nudum, forfice Tab. XX. Fig. I. prædicen-

dum,

dum, & poftea fractura, per modicam factam extenfionem, coaptanda. Melius enim eft membrum aliquantum brevius reddere, quàm offa non cooptata relinquere, vel violenter extendere, quorum utrumque ægrotanti convulfionem, & mortem afferret. Si os imminutum modica manus extenfione adhuc reponi nequeat, illa adjuvanda eft extenfiò, juxta Hippocratem, vecte feu quodam fcalpro inciforio, inter offa fracta immiffo, Tab. XXVII. Fig. IX. Fractura coaptata, membrum deligetur, ut in fractura cum vulnere fimplici dictum, fed fafciis & Emplaftris foramen fupra vulnus incidatur, ad medicamenta vulneri magno quotidiè applicanda. Ratio perforationis fafciarum hæc eft: quia vulnus magnum, & ideo per fecundam intentionem curandum, copiofam generat faniem, indeque crebram infpectionem requirit; os autem comminutum ob metum novæ mufculorum contractionis, frequentiorem membri elevationem, fafciarumque refolutionem prohibet, unde media via, ut vulneri & fracturæ fatisfiat, incedendum.

Hoc deligandi modo perplures curavi; inter præcipuos fuperftes vivit Juvenis quidam, qui circa vigefimum ætatis annum, tempore nocturno ab alto cecidit, pedifque finiftri fiftulam & tibiam in medio cum eminentia offis fibulæ magna fregit, quam nifi Forfice Tab. *XX.* crure Fig. I abfcidiffem, fracta offa minimè componere potuiffem. Hic patiens fpatio 4. menfium, beneficio fcipionis ambulare cœpit, reliquo tempore ita incedens, quafi crus nunquam fregiffet, aut nullam offis portionem amififfet, quod probè obfervandum, quia raro contingit, ut æger ex duplici fractura cum vulnere & deperditione offis, reftitutus non claudicet. Hæc ligandi ratio, quamvis magnam requirat diligentiam chirurgi, tamen non raro ingratos fe exhibent curati: quare non femper vitio verti debet Medicis circumforaneis, qui quandoque curationem, juxta Hipp. dictamen, à mercede exordiuntur, illamque exigunt, dum dolor eft, cum

-- poftquam pœna receffit,
Audeat & fanus dicere, multa dedi.

Cum os eminens parvum, aliquando citra violentiam & periculum convulfionis reponi poffit, primò membrum extendatur moderatè, deinde fractura componatur: quod fi offa fola extenfione difficulter coaptari queant, ob timorem magni doloris & periculofæ convulfionis, validior ne fiat extenfio, fed inter offis divifi partes extentas latius vectis extremum & tenuius imponatur, ut depreffiori offis parti fubjectum, & eminentiori innixum, extenfionem juvet, donec offa è directo collocata videantur: deinde paulatim extenfio relaxetur, & vectis extrahatur.

Si, forte fortuna, os, quo innititur vectis idoneus, in fuperiore parte

F 5 multa

TABULA XXIX

multa comminuta, vel aliquod acutum, habeat, ut vecti non detur commodus locus, illa scalpro rasorio, Tabul. VI. Fig. III. auferenda, hoc autem forfice, Tab. XX. Fig I. præcidendum, ut vecti tuta sedes comparetur. Osse reposito, considerandum est, an aliquid de osse recessurum sit, nec ne? si statim facta erit repositio, nihil recedet; si verò non statim, aliquid recedere potest Si nihil est recessurum, pars affecta (vulneri apposito prius suppuratorio) deligetur, ut in fractura cum vulnere simplici dictum: Si vero aliquid recessurum expectatur, deligatio instituenda erit, juxta modum in fractura cum magni ossis separatione adhibitum.

TABULA XXIX.

De apparatu ad deligandum crus fractum, & ipsa ratione deligandi Hippocratica in luxationibus & fracturis observanda.

LIT. A. ostendit vitrum vino austero, &c.
B. oleo rosato repletum.
C. tria ova.
D. agitationem albuminum ovorum.
E. F. duas fascias, de quibus Hippocrates de offic. Med. text. 3. Linteorum autem subligationes duæ cum sint, una E. ex loco in superiorem partem desinit, altera F. ex parte affecta in inferiorem vergit.
G. Fasciam cum duobus capitibus.
H. Fasciarum madefactionem: lintea enim non arida, sed succo accommodato madentia sint oportet, Hippoc. de offic. Med. text. 16.
I. Plagulas quadruplicatas, & succo expressas.
K. ferulas in utraque extremitate simas.
L. habenas, quibus alligantur ferulæ.

FIG. I. monstrat, quomodo Hippocrates, dum membrum à duobus ministris tenetur extentum, fasciam E. versus dextram ter volvat circa partem affectam, deinde sursum ducat, usque dum ad bonam membri partem, quatuor, quinque, vel pluribus circumvolutionibus perveniat.

FIG. II. docet quomodo docet fasciam secundam F. quæ priore duplo longior est, contrario modo involvat, (prior enim versus dextram, & sursum, hæc versus sinistram, & deorsum) semel scilicet circa fracturam, deinde ter, quater aut sæpius, infra fracturam, usque ad aliquam membri partem: fasciæ reliquum, quod Chirurgus in sinistra manu habet, sursum versus circumvolvendum, quousque perveniat ad finem primæ fasciæ.

FIG. III. explicat, quomodo plagulas I. insuccatas per longitudinem

TABULA XXX

tudinem apponat circa fracturam (ita ut inter unam & alteram, unius digiti transversi spatium non excedat) & fasciâ, duobus capitibus donata, G. firmet: caput G.* sursum volvendo, alterum verò G. deorsum, postea sursum, quousque pervenerit, ubi illud terminatur.

FIG. IV. docet, quomodo post septimam, qua plerumque timor inflammationis cessat, ferulas plagulis, & superligamini per fasciam G. facto, imponat, lorisque tribus alliget. Hipp. enim de fract. text. 23. his verbis fractorum curam describit: Tùm demum (*præparatis prius necessariis, fractura coaptata, membroque adhuc in media figura extento*) linteo deligare oportet, initio *primæ fasciæ* ad fracturam injecto, sic ut firmet quidem *fracturam*, non tamen vehementer comprimat. Ubi circa eundem locum, iterum atque tertiò fasciam *primam* involveris, sursum feratur, quo sanguinis affluxus retineatur, ibique desinat, eamque *respectu secundæ* minimè longam esse oportet.

Text. 27. Altera fascia initio quidem supra fracturam injecta, ac semel circa eandem voluta, tùm demum deorsum feratur, minusque comprimendo longiora spatia transcurrat, quo possit ad eum locum, in quo prior finiit, recurrere.

Text. 32. Posthæc splenia, modico cerato (*vel alio convenienti medicamento*) illita, superinjicienda, sic enim levius & firmius hærebunt. Quæ ita deinde fasciis (*fascia autem duobus capitibus prædita, trium fasciarum officia absolvit*) alligare oportet, permutato ordine inter se, modò quidem in dextra, modò etiam in sinistra ferantur, ac plurimum sanè ab inferiore parte sursum, interdum verò à superiore deorsum ducantur.

Text. 41. Ubi verò (*post timorem inflammationis*) fascias deligâris, ferulæ sunt apponendæ, & quàm maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita ut quiescant, neque quicquam ferularum appositio, ad membri compressionem addat.

Et hæc de curatione fracturæ & luxationis in genere dicta sufficiant.

TABULA XXX.

De apparatu & modo fonticulum supra suturam coronalem inurendi & deligandi; vulnera capitis in crucem dilatandi, & rimulas cranii dubias abradendi.

HIc quidem declarandum esset, an cauterii actualis supra coronalem cranii commissuram usus sit opportunus? quia tamen hanc quæstionem Julius Cæsar Claudianus 3. *Responsione Medicinali*, Thomas Fienus *l.* 3. *de cauteriis c.* 12. & Marcus Aurelius Severinus *pyrotechn. Chirurg. l.* 1. *p.* 2. *c.* 11. ventilarunt, actum non agam, sed explicationem figurarum hujus tabulæ aggrediar.

FIG.

Fig. I. & VII. monstrat *apparatum* eorum, quæ ante, in & post operationem requiruntur; instrumenta scilicet varia, folium brassicæ, butyro recenti illitum, linteum triplicatum, & fasciam quatuor capitibus præditam.

Fig. II. asterismus designat *suturæ coronalis & sagittalis concursum*, quem capillitio, cute crassa, & membrana tectum, Chirurgus difficulter invenit. Ad hujus accuratissimam *inventionem*, tam veteres, quàm recentiores Chirurgi, variis utebantur modis, quos omnes recenset Fabritius ab Aquapend. *de operationibus Chir. fol. 6.* Ego modos Arabum Principis Avicennæ, & Latinorum Celsi in unum reducens, suturarum conjunctionem inquiro, ut sequitur. Duco filum ab una media aure ad alteram mediam, deinde aliud ab apice narium ad verticem (Fig. III.) usque, ubi fila crucem efficiunt, ibi fonticulorum locus, qui de rasis capillis, atramento scriptorio signandus, sicuti Fig. IV. ostendit.

Fig. V. docet *modum operandi*, ubi Chirurgus sinistra tenet instrumentum (*a*) minimè ignitum, quo cutim atramento notatam fortiter comprimit, ob rationes, quas supra Tab. I. Fig. I. adduxi: dextra verò manu instrumentum (*b*) optimè candens cannulæ (*a*) immittit, quod, cum simul vim incisoriam habeat, si ad cranium pervenerit, circumvolvendum est. Circumvolvitur autem non solùm, ut per poros ossis materiæ detur exitus, verùm etiam ne pericranium inflammationem concipiat, *quæ facilis est, si instrumentum non circumvolvitur.*

Fig. VI. est *fascia quatuor capitibus*, cujus anteriora (*h. i.*) sub mento connectuntur: posteriora verò (*k. l.*) ad occiput filo consuenda, *ne nodus, dum æger supinus jacet, compressione vigilias excitet, quæ sæpissimè inflammationem pericranii lethalem inducunt.*

Fig. VII. cernitur conveniens *fasciæ usus* & deligatio, pro retentione medicamentorum, quæ fonticulo supra suturarum concursum inusto applicantur.

Sed ad quid apparatus istæ figuræ primæ, si duo tantùm instrumenta ad operandum sufficiunt? servit ad fallendum patientem. Curo afferri sellam humilem & articulatam, ut Barbi tonsores in tonstrinis habent, vertendo alterutrum latus, sive dextrum sive sinistrum, versus lumen atque fenestras, dorsum verò versus januam, idque ob hanc rationem, *ne æger in hac desidens, ferrum candens ex culina afferendum videre queat.* Ægro rectè collocato, depromo supra discum ligneum, & in mensa depositum instrumenta (*c. d. e.*) *ferramentum verò (a) in sacco absconditum servo*; instrumentum (*b*) famulus *clam* ancillæ patientis tradit, & mandat ipsi, ut illud benè ignitum reddat, *nec afferat, donec carbones vivos apportare jussa fuerit.* His pera-

peractis, famulus pro neceſſitate capillos abradit. Figur. IV. ego autem faſciam Fig. VI. linteum duplicatum (*f.* Figur. I.) & reliqua poſt operationem neceſſaria præparo, loquens interea cum patiente, de hujuſmodi Chirurgiæ præſtantia, & (ſi diſcendi cupidus, ut non rarò fieri ſolet) de inſtrumentorum qualitatibus, & aliis, quæ animum ab ignis timore præſervare poſſint. His præparatis famulò clarè præcipio, ut ambabus manibus tempora firmiter teneat (vid. Tab. XXXI. Fig. II.) ut à tergo patientis me ſiſtens, ſuturarum junctarum filis (Fig. III.) invenire, inventamque (Fig. IV.) atramento notare poſſim. Dum locus ſignatur, voco ancillam, ut ignitabulum afferat, menſæ illud apponat, & unum ex ferramentis (*c. d. e*) moderatè tantùm calefaciat; *& à prætereunte, adque menſam pergente ancilla clam recipio inſtrumentum* (b) *optimè candens, & ita ægro vix animadvertente* (credidit enim nondum calefactum eſſe ferramentum ad urendum neceſſarium) *ſuturæ fonticulum coronalis paro.* Hic decipiendi modus etiam obſervandus in reliquis fonticulis, ad occultandum cauterium, & minuendum ignis timorem.

FIG. VIII. eſt *apparatus ad dilatanda capitis vulnera*, & abradendas rimas, quæ utrumque laminam non penetrant.

FIG. IX. In vulneribus capitis cum læſione cranii *ante omnia* capilli removeantur, & caput abradatur, illud cum oleo roſarum humectando, *cum tali tamen cautela, ne pili aut oleum, quod vulneribus capitis non convenit, vulnus ingrediatur:* deinde dilatetur vulnus in formam crucis, niſi ſuturæ prohibeant: altera poſt dilatationem die, ſedes inſtrumenti atramento ſcriptorio denigretur.

FIG. X. tertia poſt inciſionem die *nigredo* ex atramento contracta, ſcalpris raſoriis abradatur. *Nota, quod in abraſione labia vulneris muniri debeant linteolis, velut in trepanatione Tab. XXXI. Fig. V.*

FIG. XI. oſtendit *rimulam*, in medio ſedis abraſæ, adhuc ſcalpris delendam. Si Chirurgus certus eſt, rimulam non penetrare, deraſionem non repetit, ſed naturæ opus relinquit, *quæ interdum ſquamam cum rimula* (n) *ſeparare ſolet:* Si autem ſuſpicio eſt, rimulam hanc penetrare, illam abradat, ut omninò evaneſcat, & cranium ubivis æquale appareat; Figur. XII.

TA-

TABULA XXXI

TABULA XXXI.

De apparatu & modo vulnera capitis in triangulum secandi, cranium modiolis perforandi, & caput fasciâ cancro dicta deligandi.

FIG. I. est *apparatus* instrumentorum, ad capitis vulnera dilatanda, craniumque fractum perforandum, necessarius.

FIG. II. ostendit dilatationem vnlneris in triangulum, scalpello Fig.I. (a.) *Cruciformem enim hic loci instituere sectionem prohibet sutura coronalis, & musculus temporalis: sectio incipit à fronte, secus enim instituta, inciderentur musculi temporalis fibræ transversim.* Triangulus quæritur in latere fissuræ cranii dextro, quo modiolus, quem sutura coronalis lateris sinistri non admitteret, adhiberi possit: caput manibus tenetur, & pulvinari suffulcitur, ut firmum permaneat.

FIG. III. videtur *vulnus in triangulum dilatatum*, & cranium cum rima detectum angusta, per quam materia, quæ ad membranas descendit, evacuari nequit: ad rimæ igitur asterismo notatum latus, cranium trypano excidendum est, pro materiæ exitu.

Perforaturus cranium accedat patientem instrumentis Figur. I. hujus Tabulæ depictis, terebello scilicet, modiolo mare (b.) fœminis duabus (c.d.) specillis (e.f.) volsella (h.) & instrumento lenticulari cum vecte (i.) instructus, deinde præparet, quæ disco Fig.IV. sunt apposita, & fasciam Fig. X.

FIG. IV. monstrat *vitrum aqua rosarum plenum* (a.) qua imbuuntur linteola labiis vulnerum apponenda; (b.) linteolum sericum rubrum, oleo rosarum imbutum, & filo appensum (c.) globulum (d.) ex filamentis siccis, *ad obturandum foramen modiolo faciendum, ne materia vulneris ad membranas cerebri descendat*; globulos cranio denudato adhibendos (e. e.) siccis enim conveniunt sicca; globulos item (f.f.) digestivo (g) illitos ad digerenda vulneris labia; linimentum simplex linteo inductum (h) & linteum triplex vel quadruplex: (i) officulum (k) stylo ferreo (l) truditur ex modiolo fæmina.

FIG. V. præparatis præparandis, suffulto capite, & labiis per linteola munitis, Chyrurgus modiolum clavo præditum & asterismo Fig III. notatum adhibeat, quo perforationem incipiat, *quam fœminis finire debet. Hîc Chyrurgiæ tyrones Porralius admonet; cum secundum Hipp. Aph.* I *sect.* I. *experientia sit periculosa, ut frequenter sese exerceant in perforandis demortuorum craniis, supponentes, loco duræ matris, cranio chartam papyraceam.*

FIG. VI. ostendit cranium ad rimæ latus modiolis excisum.

TABULA. XXXII

FIG. VII. Ora foraminis lævigantur scalpro lenticulari.

FIG. VIII. monstrat linteolum oleo imbutum, quomodo supra membranam demittatur *filo alligatum, ut extrahi possit;* extracto substituatur novum quotidie.

FIG. IX. est *fascia* quæ *cancer* dicitur, in vulneribus capitis *ad continendum omnium optima* & accomodatissima, in medio lata A. & in utroque latere quatuor habens capita, quorum duo incipiunt à temporibus, & desinunt in occipite consuenda D. duo oriuntur ab occipite, & combinantur in syncipite B. duo post C. & totidem ante aures E. deflectuntur, & sub mento colligantur.

FIG. X. est *caput fasciâ* cancro *obligatum:* combinantur 1. capita D. in occipite, 2. C. sub mento, 3. D. in syncipite supra frontem, & 4. E. sub mento: ligetur tamen caput delicatè, *ita ut fascia quidem contineat, sed non comprimat.*

TABULA XXXII.

De ratione elevandi vectibus cranium depressum, abrumpendi forcipibus ossicula membranas cerebri pungentia, excidendi serrâ versatili foraminum modiolis fractorum interstitia, & generali vulnerum capitis medela.

FIG. Depressiones cranii quando ob rimæ angustiam elevari nequeunt vectibus, Tab. II. Fig. VII. & Tab. III. Fig. II. III. B. & IV. tunc ad rimæ latus sanum calvaria bis *vel quoties necessarium erit*, modiolo perforatur, deinde foraminum interstitia serra Tab. V. versatili exciduntur, ut vectis necessarium genus cranio submitti possit.

FIG. II. Attollitur depressio cranii, triploidis (Tabul. III. Fig. III. A.) terebrâ.

FIG. III. IV. & V. monstratur usus forcipum, quibus abscinduntur partim, & partim abrumpuntur ossicula, quæ cerebri membranas pungere possint. *vid. infra observ. Martini Kunzii & Michaëlis Schneideri,*

FIG. VI. ossiculo forcipibus abscindendo *membranæ custos* submittitur, ne iis lædantur membranæ cerebrum investientes.

FIG. VII. elevatur cranium depressum vecte Paræi submisso.

FIG. VII. Quod si forcipes superiores ad manum Chirurgus non habet, ossiculum etiam hac tutò apprehenditur, & abscinditur forfice, submisso prius membranarum custode, ut Fig. V. cernitur.

FIG. IX. serra versatili nondum instructus, duorum foraminum interstitium hâc serrulâ intercidere & eximere solitus sum.

FIG, X, Interstitio foraminum exciso, omne vectis genus cranio elevando submitti potest: eligitur autem illud, quod magis est idoneum. *Ad hanc tabulam pertinet etiam fig. 1. tabulæ sequentis, quæ indicat usum terebelli, quo deletur punctura cranium non penetrans, vel adhuc dubia.*

Ut autem, hujus & præcedentis tabulæ figuræ, quæ de vulneribus capitis agunt, melius intelligantur, earum usum breviter ordine recolligam, morbos solutæ unitatis in cranio, membranis & cerebro percurrens.

De vulnere capitis simplicissimo.

VUlnera capitis ex sola & simplici cutis incisione ad pericranium, *absque tamen hujus detrimento,* deducta, omnique symptomate destituta, *vel uniuntur,* unitaque conservantur, aut sutura, aut medicamento agglutinante, *vel per carnis repletionem curantur*; Posterior curandi modus priori tutior esse videtur, quoniam cute per integrum incisâ, ferè impossibile est, quin etiam lædatur pericranium.

De vulnere capitis cum offensione pericranii, alteratione cranii, & sede instrumenti.

REliqua vulnera cum læsione pericranii, aut sede instrumenti, per carnis generationem curari debent: illa non consuuntur, nec agglutinantur tutò, ob tres causas, quas Hieron. Fabrit. ab Aquap. *l* 2. *pentateuch.c.*16. adducit; non hæc, ut operationes manuariæ, si fortè fuerint necessariæ, absque dolore institui possint. Cum igitur, prima læsionis hora, ad vulneratum, ex sola pericranii incisione, vocatus fuerit Medicus, vulnus *statim,* globulis ex stuppâ cannabinâ confectis, & albumine ovorum conquassato imbutis, dilatet, quo sanguinis fluxus comprimatur, vulnerisque labia disjuncta teneantur; inungat etiam partes vicinas cum oleis adstringentibus calefactis, *ad præcavendam inflammationem,* applicetque convenientem fasciam (quæ cancer dicitur Tab XXXI. Fig. IX. & X.) cum linteo triplici, ne partes læsæ ab aëre ambiente, qui vulneribus capitis est adversus, magis lædantur; aut medicamenta vulneri apposita decidant: De fascia hîc notandum, quod ejus capita D. in occipite colliganda *debent consui, quoniam nodus aliàs multùm lædit, & cum vigiliis dolores excitat.*

Secunda post offensionem die, stuppam omniaque extranea removeat, & constricto sanguine, capillisque in aream abrasis, vulnus linteamentis

teamentis carptis, in globulos formatis, & digestivo illitis, tracte, desuper applicando ceratum diapalmæ forcipe perforatum, & unguento linimenti simplicis obductum, plagulam ex linteo triplici, & fasciam, non neglectis etiam inunctionibus prædictis: atque ita pergendum, donec pus appareat bonum, *quod est album & non fœtidum.*

Eo apparente, pro vulneris mundificatione digestivo aliquid detergentis *quotidiè* immisceat, donec omninò mundum fuerit, continuando usum lintei triplicis, & fasciæ, cum inunctionibus.

Vulnere à sordibus deterso, carnis generationi studeat; quapropter super labia unguentum sarcoticum (*non oleum rosarum, quo quidam imperiti barbi-tonsores utuntur*) filamentis aridis inductum apponat, desuper ceratum diapalmæ solùm, dein linteum triplex, in vino rubro, vel decoctionis adstringentium expressum, & fasciam. His utendum usque ad perfectam carnis generationem.

Quod si os detectum ab aëre ambiente, vel alterutur tantum, (*si per duas ei horas modò exponatur*) vel etiam nigrescat, (*si diutiùs ei expositum fuerit*) tunc demùm undique abradendum, vel ad mutationem coloris, vel donec sanguis ex eo dimanet, *quando scilicet apparet pus bonum, & vulnus detersum.* Hoc tempus si observet Chirurgus, unica vice derasum pulveribusque cephalicis inspersum, & filamentis aridis tractatum os, altera post derasionem die, carne obtectum inveniet. Neque enim audiendus est Jacob. Berengarius Carpensis, qui *Lib. de fractur. cran. c.* 42. singulis diebus os superficialiter alteratum, raspatorio abradere præcipit: *quoniam derasio dicto tempore peracta est sufficiens; ante tempus verò debitum instituta sæpius repeti debet, non sine ægri periculo;* quia hac ratione ferè ad diploidem paulatim devenit raspatorium. Timidiores, desquamationem ossis alterati naturæ negosio relinquunt, sed curationem protrahunt.

Vulnus catne repletum tandem cicatrice est obducendum, aut linamentis aridis solùm, aut etiam superimposito cerato divino. Hoc cnrandi modo tutissimo pariter ac certissimo, præmissis tamen universalibus & regimine rerum non naturalium benè observato, innumeros felicissimè restitui. Ex quorum ordine adhuc in vivis sunt, Johannes Petrus Wils Ulmensis, qui An. 1643. die 13. Martii præter aliquot fracturas cranii, tria perecranii vulnera ex fustibus accepit; Dn. Joh. Rudolph. Straus à Kafenburg, generosis. Comitis à Wlnstein Oeconomus, cujus pericranium propè futuram coronalem transversim incisum reperi. Anno 1645. die 13. Augusti. Melch. *Frick* Fullo Ulmensis, eodem anno & die vulneratus, Ioh. *Bucher.* Rusticus Achstettensis, qui propè musculum temporalem anno 1642. die 13. Martii vulnus pericranii accepit & Erhardus *Velseker* Bambergensis, Oeconomus Domini Præfecti. N. Sals, qui anno 1645. Mense Ju-

nio in capite læsus, à me apud Latrunculatorem Olmensem tandem curatus, administrante Matthæo Stœlzlino.

Apparens instrumenti sedes statim post vulneris dilatationem, quæ scalpello fit, abradatur: deinde vulnus dilatatum & cranium scalpris derasum medicamentis idoneis tractetur.

Vulnus capitis cum denudatione cranii, & rima capillari non penetrante.

QUod si Medicus prudens ad curandum vulnus capitis breve, cum denudatione cranii, vocatus fuerit, quàm primum capillos abradat oleo communi humectatos, & ossis statum quam diligentissimè perquirat, *vel stylo exploratorio, vel oculis, vel utrisque simul,* & si fracturam seu rimam invenerit, aut, ex antecedentibus & præsentibus symptomatis, fracturæ suspicionem habuerit; aut saltem de fractura dubitarit, vulnus *statim, contra vulgarem Barbitonsorum consuetudinem,* scalpello recto (Tab. II. Fig. II.) in crucem (Tab. XXX. Fig. IX.) aut formam trianguli (Tab. XXXI. Fig. II. ubi scilicet suturæ & musculi, *temporales præsertim,* sectionem cruciformem prohibent) dilatet, ut os nudatum operationes manuum necessarias (tutò, & citra partium sensibilium læsionem) per scalpra aut terebrim, admittat. *Si tamen abrasio cranii aut perforatio necessaria, sine vulneris per ferrum dilatatione institui poterit, à sectione tunc planè abstinendum erit.*

Vulnere *artificiosè* dilatato, Medicus quamprimùm ejus labia & pericranium simul, *ungue pollicis & indicis digiti manus dextræ,* à calvariæ substantia separet, super os filamenta *arida* ponat, vulnusque reliquum globulis ex stuppa cannabina confectis, ovi albumine madidis, & pulvere stegnotico aspersis impleat, non solum ut sanguinem sistat, verùm etiam ne vulnus concidat, sed in *proximam diem* nullo negotio optimè pateat. Desuper mittat linimentum simplex parvo linieo inductum (*ut vulneris labia tantum comprehendat*) supra hoc Emplastrum seu cataplasma Hippocratis, cum decenti per *cancrum* deligatura, & partium vicinarum ex oleis adstringentibus inunctione, ad præcavendam inflammationem.

Altera die, remota stuppa, constricto sanguine, & expurgato vulnere ab omnibus extraneis, super rimam penna attramentum scriptorium ducat, cranium filamentis aridis tractet, labiis verò digestivo quodam illitis, desuper applicito linimento simplici, Emplastro Hippocratis & fascia cancer dicta, cum prædicta inunctione.

Tertia visitatione, religato vulnere, auribus ægri, *juxta quosdam,* lana oppilatis, ejusque capite benè collocato, & pulvinari fulcito, rimam, quæ attramentum scriptorium, aut potius typographorum

(quod

(quod Iul. Cæſar Arantius *com. in Hipp. de vulnerib. capitis,* ſcriptorio propter calcanthum, quod mordax eſt, præfert.) abſorpſit, ſcalpris raſpatoriis abradat Tab. XXX. Fig. X. ſecundum longitudinem, *à latiori ſcalpro incipiendo, ac per gradus adſtrictius, inde ad anguſtius procedendo,* donec rima penitus abdita ſit, & os ſub ea ad album & ſanum appareat, *quod certiſſimum & demonſtrativum ſignum eſt, rimam deraſam non penetraſſe.* Inter operandum ſcobem ſæpius detrahat à ſcalpris, *& cautus ſit, ne iis cutim aut pericranium lædat:* quod evitabit, ſi caput patientis ſub operatione quietum perſtiterit, labiaque vulneris per linteola parva undique munita fuerint, Tab. XXXI. Fig. V. Alii raſpatoria ſæpius oleo roſarum imbuunt, quo facilius currant: *at quia hujuſmodi inunctio ſcalprorum aciem retundit, illa mutare ſoleo*

Oſſi decenter & ſufficienter deraſo filamenta arida apponenda (*cranio enim nudato & deraſo non convenit digeſtivum, nec unguentum aut pingue quicquam*) labiiſque digeſtivum linamentis carptis illitum admovendum, deſuper linimentum ſimplex, cataplaſma Hip. & faſcia cancer dicta, cum ſolita inunctione ex oleis, fluxionem arcentibus.

Apparente pure laudabili, digeſtivo aliquod detergens immiſcendum, donec omninò purum evadat vulnus. Vulnere deterſo, tunc oſſi deraſo pulveres cephalici inſpergendi, filamentaque arida adhibenda, labiis verò unguentum ſarcoticum cum cerato diapalmæ, linteo triplici in vino decoctionis roborantium expreſſo & faſcia, *omiſſis oleis.* Vulnus carne repletum, per epulotica nota, cicatrice obducendum. Hoc modo tractatus & curatus fuit Iohan. Rudolphus *Straus* à Kafenburg, & Caſparus Wirth / molitor Xenodochii Ulmenſis, qui rimam capillarem non penetrantem paſſi ſunt, propè ſuturam coronalem.

Vulnus capitis cum fractura Calvariæ capillari penetrante.

CUm autem, dum tentativè ſic ſcalpris operatur Medicus, inveniat rimam, quæ ſecundam laminam penetret, eam *nequaquam raſpatoriis delere tentet* (*quoniam iis membranæ cerebrum inveſtientes facilè offendi poſſint*) ſed relicta omni Chirurgia, procedat exiccantibus, quibus ſolis ſæpiſſimè ægrotantes curantur; nec enim ſi maturè inſtituitur deraſio, timendum eſt, quin natura materiam, quæ per rimulam ad craſſam cerebri membranam (*dubio procul in parva quantitate,*) deſcendit, poſſit reſolvere; neque etiam poſt deraſionem, dura mater per rimulam in ſecunda lamina remanentem quidquam recipit, quoniam excrementa vulneris ad defluxum apta, filamentis aridis quotidiè exiccantur.

Interdum os ſcalpris deraſum, & exſiccantibus tractatum ſquamam ſeparat, ut via, pro materiæ ſupra membranam col-

lectæ exitu, sit sufficiens. Hanc seperationem observavi in Georgio Sturzel/ qui Anno 1639. in dextro sincipite rimam capillarem, *quæ tamen utramque cranii tabulam penetravit*, perpessus, post derasionem rimæ ad internam usque laminam, & spontaneam desquamationem, felicissimè curatus fuit, in Nosocomio patrio.

Quod si symptomata gravia rimam in secunda lamina comitantur, quæ materiam copiosam inter crassam membranam & cranium collectam arguunt, *remotis scalpris, cranium incunctanter* trypano perforandum est, juxta Hippoc. dictum text. 2. de vulnerib. capitis; postquam scalpro os deraseris, si tibi exigere sectionem videtur, secare debes, neque pati, ut res tertium diem excedat, priusquam seces, sed intra id spatium secabis.

Vulnus capitis cum evidente, sed angusta cranii rima.

QUando ictus ratione, ex instrumenti qualitate, & accidentibus supervenientibus, certum est fissuram penetrare, tunc *magna sanè diligentia* exploret Chirurgus & consideret, an rima sit satis lata pro evacuatione materiæ, quæ per ipsam ad membranam cerebri crassam defluxit, nec ne? non satis lata Chirurgiam trypano instituendam expetit. Medicus igitur ante omnia *prædicat periculum, ut sermones stolidorum vitentur*; angustiores enim cranii fracturæ majus habent periculum quàm latiores; nam rima stricta materiæ exitum prohibet. Deinde statim vulnus ad operationem in cranio peragendam, nimis angustum scalpello in formam crucis, aut trianguli (*eam scilicet quam locus affectus permittit*) dilatet, labia vulneris, panniculumque cranii unguibus ab osse divellat; quo facto, ossi linimenta sicca, labiis verò stegnotico imbuta apponat, & in reliquis procedat, *veluti in curatione vulneris pericranii.*

Secunda, *vel ad summum* tertia post læsionem die *in punctura præsertim duræ matris ab ossiculo* cranium modiolis, *dum vires adhuc constant*, perforandum: post triduum enim, & quamdiu adest aut imminet inflammatio, modiolorum usus est periculosus; neque audiendi sunt, qui juxta sententiam *Pauli l. 6. cap. 90.* æstate diem septimam, & hyeme decimam quartam expectant, quoniam eo tempore instituta perforatio quandoque serum præbet auxilium, vires enim tunc debiles, & suspicâri licet, cerebri panniculos à materia jam infectos. Quare Chirurgus in principio vocatus acceleret (fugiendo saltem juxta quosdam plenilunium, quoniam in eo cerebrum augmentatur, & cranio appropinquat, ita ut Chirurgus modiolis ἀβαπτίστοις non instructus, illud cum membranis facilè lædere possit) operationem (*maximè verò in compressione & punctione panniculorum*; quia ad ista citissimè

tiſſimè ſequuntur apoſtemata, & accidentia mala, monente Guidone de Cauli ac *de vulneribus. cap.)* remotis è vulnere removendis, capite immobili reddito, labiiſque per linteola *artificiosè* contectis Tab. XXXI. Figur. V. (*ne vel ab ambiente aëre refrigerentur, vel ab instrumentorum contactu offendantur.*) cranium aperiendum, & terebra propè rimam Tab. XXXII. Fig. III. in loco decliviore (niſi eum prohibeat ſutura, quæ certis de cauſis, quantum fieri poterit fugienda eſt.) pro faciliori exitu materiæ ſupra craſſam membranam collectæ. Primò autem adhibendus modiolorum mas, in cujus medio clavus eſt, & debitè circumvolvendus, donec tale cranio impreſſerit *veſtigium, ut ei modiolus fæmina firmiter inſiſtere poſſit.* Dein remoto mare, trypani vertibulo modiolus fœmina dictus eſt adaptandus, qui fortiter & æqualiter, *ut maſculus* circumvolvendus (*donec ad laminam vitream devênerit*) & per intervalla commutandus, *ne circumductione nimium incaleſcat.* Immerſionem modiolorum in oleo antiquam recentiores reprehendunt, eo quod oleoſa oſſibus ſint inimica, & inſtrumentorum aciem obtundant. Cum ad vitream pervenerit, non ſolùm *cautiùs & mitiùs* terebra comprimatur, verùm etiam *ſæpius eximatur* ad conjectandum, quantum oſſis perforandi adhuc ſuperſit. Nec imitandus Glandorpius, qui perforando pergit, donec exciſa pars cranii trypano adhæreat: ſed ſi os ferè exciſum vacillare incipit, Chirurgus vecte omnium minimo, & debiliſſimo Tab. II. Fig. VII. (*inter os vacillans & firmum miſſo.*) illud hinc indè moveat, & volſellæ parte dentata extrahat.

Nota, propter ſanguinem inter operandum ex diploide promanantem, operatio non eſt differenda, *ſed cautè acceleranda.* Sanguis enim poſt perforationem & oſſiculi detractionem, ſupra membranam delapſus goſſipio ſpecilli cochleæ circumvoluto leviter abſtergendus, foramenque modiolis factum globulo ex filamentis aridis obſtruendum, & ſtatim fluxus iſte ſiſtetur.

Finita perforatione, & ſanguine firmiter ſubſiſtente, aſperitas foraminis inſtrumento lenticulari leviganda Tab. XXXI. Fig. VII. Si unum foramen modiolo paratum nondum videtur ſufficiens, & alterum erit faciendum *: ut ex Hiſtoria Happelii, Hebichri & Schneideri infra patebit.* His ritè peractis, ſupra membranam duram per foramen demittatur linteolum *ex ſerico rubro*, vel lineo albo, inſtar orbis rotundum, filo alligatum (*ut extrahi poſſit*) oleoque roſarum completo & calefacto immerſum Tab. XXXI. Fi. IIX. ut materiam deſcendentem in pus convertat, & membranas ob motum, ab illiſione oſſis defendat. Linteolo immiſſo, foramini globulus ex filamentis ſiccis indendus, ne pus in vulnere genitum ad membranam cerebri deſcendat: oſſi detecto linamenta arida, labiis digeſtivo quodam illita adhibenda; deſuper

linimentum simplex (ne pus includat) perforatum cataplasma & fascia, cum inunctione partium vulneri proximarum, ex oleis repellentibus, ad arcendam phlegmonen. Hic medendi modus strictè observandus, donec periculum inflammationis desierit; *& admonendus* æger, ut quotidiè, religato vulnere, materiæ ad membranas cerebri defluxæ egressum, expiratione per nares, ore clauso, promoveat.

Apparente pure laudabili, supra membranam crassam, loco olei rosati, mel rosaceum colatum, cum linteolo, quod filo alligatur, est demittendum, ossi filamenta sicca; & labiis digestivo quodam detergente imbuta apponenda, pro mundificatione membranæ crassæ & vulneris: externè continuandus etiam usus linimenti simplicis, emplastri Hippocratici, fasciæ & oleorum adstringentium.

Si vulnus mundum, & membrana à sordibus detersa, conspicitur, *omisso serico, vel lineo linteolo & melle rosacco*, foramini globulus ex filamentis aridis indendus, os detectum pulvere cephalico aspergendum; ossi præterea filamenta arida, & labiis unguento quodam sarcotico illita admovenda, atque desuper ceratum diapalmæ cum linteo triplici, ex vino decoctionis capitalium rubro expresso, & convenienti ligaturâ apponenda sunt. His pergendum, donec os carne bonâ tectum, & vulnus eà repletum fuerit. Tandem epuloticis cicatrix inducenda est; Hanc medendi rationem optimam inveni in Georgio *Seiz* Rustico Idelhusano: de quo vide Gregor. Horstii observationem Chirurgicam XX.

Vulnus capitis cum fissura cranii penetrante, & satis hiante.

SI fissura hiat, ut pus per eam liberè possit expurgari, neque perforatione cranii, neque dilatatione vulneris per scalpellum, (*quæ propterea unicè instituitur*) opus est: Unde eos animadversione & reprehensione dignos rectè judicat Chalmetæus, qui non tantum in parva cranii fissura (*tametsi non penetret*) verùm etiam in maxima rima *satis audacter* modiolum adhibent; quo errore non mediocri, curatio in longissimum tempus protrahitur, cum summo *ægrotantis damno, & famæ Medici naufragio*: quæ incommoda, an ignorantiæ, an avaritiæ medentium adscribi debeant, anceps hæreo. Cum igitur fissura magna modiolum rejiciat, quid *Medico cordato & prudenti*, in simili casu, tentandum erit? sequatur *strictè* curationem fissuræ angustæ, *post* modiolorum usum necessariam & (*omisso tamen trepano tanquam supervacaneo & noxio*) suprà membranam crassam demittat linteolum oblongum, magnitudini fissuræ respondens, filo alligatum, & oleo rosaceo imbutum &c. Hunc curandi processum extollet, adhuc superstes Johannes Anwander / Ratiarius Kirchdorfensis, in cujus sinistro syncipitis latere (anno 1633. Mense Januario) fissuram inveni (*tàm latam, ut digitum majori proximum facilimè imponere potuissem*)

cura

cum ingenti duræ matris inflammatione, quæ præmissis universalibus, ex olei rosati, cum linteolo serico tepide admoti & cataplasmatis Hippocratici diligentissimo usu, post triduum evanuit.

Vulnus capitis, cum læsione duræ matris.

SUpra vulnus duræ matris, cum rima cranii satis hiante; demittitur pariter linteum sericum, oblongum, filo alligatum, & oleo rosarum imbutum: apparente pure bono, linteum novum melle illinendum rosaceo, & supra membranam demittendum, quâ detersâ, vulnus ejus unguento de betonica liquefacto, & per foramen tepidè infuso incarnandum. *Cæterum os, & vulnus externum tractetur, uti supra in fissuræ cranii penetrantis, & satis hiantis cura indicabam.* Cum verò fissura fuerit angusta, ut solutæ membranæ crassæ topica applicari nequeant, tunc vulnus scalpello debitè dilatetur, calvaria modiolo perforetur, omniaque observentur, *quæ supra de curatione rimæ angustæ leguntur.*

Vulnus capitis cum læsione piæ matris & substantiæ cerebri.

VUlnera piæ matri vix infliguntur, absque offensione sibi subjecti cerebri, *quare abstinendum ab omnibus oleosis & pinguibus medicamentis, propter quæ substantiam cerebri facilè putrescere verè scribunt*: quidam etiam mel rosaceum, ob suam acrimoniam & calorem, rejiciunt, & ipsi syrupum ex rosis substituunt: *in hujusmodi tamen vulneribus, & syrupo & melle rosaceo sæpius, & nunquam cum noxa aliqua usus sum.* Præ reliquis tamen remediis non satis laudare possum illud unguentum, quod Hieron. Fabritius ab Aquap. l. 2. sui Pentateuchi cap. 20. describit, & felici successu sæpius adhibuit: cujus & ego virtutem expertus sum in Michaële *Schneidero*, de quo infra singularis extat observatio. *Vulneri & rimæ prospiciendum, sicut in vulnere duræ matris monitum.*

Vulnus musculi temporalis, cum læsione pericranii & vasorum.

VUlnerum capitis periculosissima sunt ea, quæ musculi temporales patiuntur: velantur enim externa sui parte pericranio, quod super ipsos vehitur & involvit: in interna verò parte nudi sunt & nudo immediatè accumbunt ossi: *Vndè probè observandum,* si pericranium (quod dictos musculos involvit, ab interna cerebri crassa membrana, per suturas cranii ortum) *vel leviter saltem* inflammabitur, quod statim in consensum trahit membranam crassam

sam

ſam & tenuem, ipſiſque ſubjectum cerebrum; periculoſa etiam ſunt muſculorum temporalium vulnera, *ob ſanguinis profluvium*, ex arteriis inciſis, quod ſelectiſſima nonnunquam vix ſiſtunt ſtegnotica. In ſimili caſu nihil præſtantius inveni emplaſtro Galeni (*cujus encomium videatur apud Zacutum Luſitanum Prax. Med. admirand l.* 1.*obſerv*.85.) ex aloë, thure, pilis leporinis exactiſſimè trituratis, & cum ovi candido mixtis, quo vulnus impletur, ad obturandas arterias: quo pretioſiſſimo remedio ſi ſanguis non ſupprimeretur, ob crapulam aut furorem, valdè ebulliens, optimo ſucceſſu exhibentur gr. iiij. ſpernioli compoſiti Crollii, & circa collum applicatur emplaſtrum (*cujus mentionem facit Ionſtonus in ſua Idea Medicinæ, c. de Hæmorrhag. narium*) ex argilla furnacea, cum aceto roſarum acerrimo compoſitum, & faſciæ quatuor digitos tranſverſos latæ inductum, & quoties exiccatur renovatum, donec ſanguinis fluxus, *ferè poſt harum dimidiam, vel etjam citius*, mirabiliter conſiſtat. Hæc tria autem remedia hic obiter annotare placuit, quoniam non ſolùm iuſiſtendo temporum ſanguinis fluxu miram vim exerunt, verùm etiam deploratam narium, vel gingivarum hæmorrhagiam, quæ extractionem dentis violentam ſequitur, *infallibiliter* compeſcit, ut teſtabitur Iohann. Iacobus Mäyer / textor Ulmenſis, & Gallus Breittinger / Ruſticus & caupo Dornenſtattenſis. *Pulvis* ore aſſumptus ſanguinis ebullitionem refrenat, *Emplaſtrum vulneri* impoſitum, vaſorum inciſiones conglutinat, *& illud collo applicitum* ſanguinis ad caput fluxum intercipit. Hoc vulnus (ut & profundiores plagæ abſque tamen læſione cranii) conſiſtente ſanguine per primam intentionem curari *minimè* debet, ſed, contra Veſalium, carne impleri, & dein cicatrice obduci, ſummoperè *cavendo*, ne ipſi inflammatio ſuperveniat, quæ emplaſtro Hippocratis arcenda & depellenda.

Vulnus Muſculi temporalis ſuperficiale.

PRimò ſanguis ſiſtendus ſtuppis ovi albumine imbutis, & pulvere Galeni adſtringente aſperſis: altera die ablatis ſtuppis, labia vulneris ad mutuum contactum unienda linteolis, cerato diapalmæ, obductis, & in crucem applicatis, & partes circumcirca inungendæ oleo roſarum, ad arcendum phlegmonem: ſupra linteola emplaſtica etiam, *ne decidant*, ponendum eſt medicamentum, quod facultatem habet reprimendi humores (quale eſt, linimentum ſimplex, vel album coctum) & faſcia cancer dicta.

Vulnus

Vulnus musculi temporalis, cum cranii rima angusta.

CUm autem cranium sub musculo temporali rimam conceperit, *non statim convenit carnem producere*, sed rimæ quantitas expendenda, an sit lata, vel angusta, aut capillaris? Si capillaris est rima, & vulnus angustum, tunc illud globulis ex spongia paratis, *si modo possibile*, prout opus, dilatetur: sin minus possibile, cutis scalpello usque ad os cranii incidenda est, *cautè tamen, ne aut vasa aut musculi fibra per transversum incidantur.* Si igitur Chirurgo vulnus in tempore dilatandum, cum rimâ cranii capillari, occurrit, statim prædicat inflammationem & convulsionem partis oppositæ, dein illud (*frustra prius tentatâ dilatatione per spongiam*) secundum fibrarum seriem incidat, *ne accidentia* prædicta, si fortè supervenerint, artificiali vulneris dilatationi adscribantur: quæ prognosis, in Germania præsertim, ubi Chirurgicæ operationes, non sunt adeò consuetæ, sicut in Italia & Gallia, *diligentissimè observanda* Vulnere itaque secundum fibrarum ductus dilatato, carne musculosâ ab osse separatâ, rimâque diligenter derasâ, in reliquis procedat Chirurgus, *uti supra in curatione vulneris, cum rimâ capillari & angustâ, didicit.*

Vulnus musculi temporalis, cum rima cranii satis patente.

CUm sub musculo temporali rima cranii satis hiat, ut materia, quæ ad duram membranam delapsa, sufficienter possit expurgari, *tunc neque vulnus scalpris deradenda, neque cranium ad latus rimæ modiolis perforandum*, Recensitæ enim operationes (ob rationes supra, in cura fissuræ magnæ, allatas) in rimâ magnâ reprobantur.

Contusio capitis sine laceratione cutis, introcessione cranii, & suspicione alicujus fissuræ.

MIrabili successu curatur recens mactatorum animalium pellibus, præsertim verò canis vel muris, quæ contusiones, dum adhuc calent, adhibitæ, *& per viginti vel plures horas relictæ, egregiè* dissolvunt. Si contusio unica pelle in totum non discutiatur, altera ipsi admovenda. Cum verò non cujusvis sit canem excoriare, semper elegi *pellem agninam*, quæ omnibus ferè horis potest acquiri, & reliquis parem digerendi facultatem obtinet.

Hoc unico, & experitissimo (*nunquam enim me fefellit*) remedio, præter multos pueros & adultos, curavi puellam fabri lignarii 4. an-

norum

norum, quæ ob casum ab alto, magnam supra bregma contusionem passa est, quam Medicus quidam novacula aperuisset, nisi ego ipsi adjunctus apertionem dissuasissem *ex Hippocratis sect.* 8. *Aph.* 7. quo implicitè docet, nullum affectum requirere chirurgiam, nisi medicamenta ipsi frustra fuerint applicita. Cum igitur symptomata sectionem urgentia abfuissent, nec ullum remedium topicum adhuc frustra applicitum, ille, spreta Chirurgia, pellem agninam apposuit, ejusque miram efficaciam (*non solùm in hac puella, verùm etiam posthac in adultis non raro*) expertus, mihi sæpissimè gratias retulit maximas, pro dato consilio & auxilio. *Quapropter adhortor chirurgiæ tyrones, ut nunquam contusiones, aliosve tumores, scalpellis aperiant, nisi eos topicis rebelles inveniant.*

Depressio cranii simplex, sub integra cute, in pueris.

OB contusiones cranium, integro sub corio, patitur nonnunquam depressionem simplicem, & citra rimam; interdum fissuram solam, quandoque fissuram & depressionem simul. Depressio citra fracturam in solis contingit pueris; rima verò tam simplex, quàm cum introcessione, in adultis sæpissimè evenit.

Cranium in pueris sub illæsis integumentis, & citra divisionem depressum, ita ut tangentibus vel intuentibus fovea mediocris (*& quam nulla prava sequuntur symptomata*) appareat, Paræus *l.* 9. *c.* 3. cucurbita communi in suum situm naturalem optimè reducit. Ingeniosissimus noster Hildanus, in eundem finem, excogitavit duo præsidia, cucurbitam nimirum corneam, & Emplastrum, quibus nihil conferentibus, ad sectionem cutis, & elevationem ossis, per suam triploidis terebram, veniendum esse censet *cent.* 2. *obs.* 5. quæ duæ tamen operationes mihi neque necessariæ, neque fructuosæ, videntur. *Non sunt necessariæ*, quoniam depressiones in pueris tales, quæ cerebrum ejusque ventriculos comprimunt, quo minus spiritus animales elaborari, elaboratique in totum corpus distribui possint, sunt incurabiles. *Non fructiferæ* sunt; quoniam primo, *teste Hippocrate*, vulnera capitis simplicia, & ex sola cutis incisione, *Medico negotium, & ægrotis periculum*, afferunt: absque autem dubio negotium illud, & periculum augebitur, quando, præter cutim, etiam pericranium & os, *ex instituto*, inciditur. Quia secundò, dum elevatorium centro depressionis infigitur, *fovea cranii facilè increscit*: Quia *tertiò*, cum torcular cranio adhuc *tenero & molli*, ad diploidem usque vi quâdam debeat infigi, certè timendum erit (*quoniam elevatorii triploidis torcular ἀβλαβὲς non est*) ne internam cranii tabulam perforet, & cuspide membranam crassam lædat: Quia *quartò*, os tenerum aëri exponi-

tur,

tur, unde nigredinem concipit, quæ corruptionis nota eſt: quæ corruptio ſi naturæ ſeparanda relinquitur, non rarò interiora verſus ſerpit, ita ut deraſionem per ſcalpra vel exciſionem cum modiolis in hoc caſu periculoſam expoſtulet: neglectâ autem Chirurgiâ vulneris curatio, *cùm periculo patientis*, producitur. Qui autem os cranii puerilis depreſſum ſuperficialiter corruptum ſcalpris abradere ſibi proponunt, incrementũ foveæ exſpectent; *Hinc ſapientis eſt medici, omnem potius operam manualem omittere, quum nihil prodeſſe poſſit, quàm rationales Medicæ artis adminiſtrationes aliqua infamiæ nota afficere.*

His ego rationibus motus, in depreſſionibus puerorum, ſine rima & ſævis accidentibus, ab omni Chirurgia abſtineo, & crebra experientia ſuffultus, circa depreſſionem capillos abradi curo, & pellem agni calidam, cum decenti faſciæ cancer dictæ ligatura, adhibeo, inunctis partibus vicinis, collo & temporibus præſertim, cum oleis adſtringentibus, ad impediendum humorum influxum, & præcavendam inflammationem. Si prima vice pellis tumorem non conſumſerit, aliam applico, relinquendo eam per diem iterum naturalem; Diſcuſſo tumore, *ſi fovea tactu parva deprehenditur*, nullaque ſymptomata, gravia adſunt, quæ partium ſub cranio noxam portendant, pelli agninæ ceratum diapalmæ Galeni linteo latiori inductum ſubſtituo, pro corroboratione partis affectæ. Hanc medendi rationem tutiſſimam eſſe, pluries mecum obſervarunt chirurgi illi, qui mihi in ejuſmodi caſibus ſæpiſſimè adſtiterunt, inter præcipuos Ulmæ ſunt, peritiſſimi præ cæteris Chirurgi *Georg.* Riedlin / *&* *Nicolaus* Reutte / quos teſtimonii cauſa nominare placuit. Modum quoque medicamentis tutò, nec magno quidem negotio, graves colliſiones puerorum feliciciter ad ſanitatem reſtituendi, invenient Chirurgiæ Tyrones apud Julium Cæſarem Arantium, *ad calcem doctiſſimi ſui commentarii in Hipp. librum de vulneribus capitis &c.*

Contuſio capitis cum depreſſione, ſed ſine rima cranii, ſub integra cute in adultis.

IN adultioribus ejuſmodi foveæ ſub integra cute, *rariſſimè* (in iis nimirum, quibus natura molle dedit cranium) *vel certè nunquam ſine ruina*, in cranio reperiuntur: ſi enim poſt diſſectionem cutis rima in externa cranii lamina non apparet, *timendum erit*, *ne interior tabula fiſſuram patiatur*, per quam materia ad cerebrum quidem deſcendere, ſed iterum per eam evacuari minimè poteſt. Hujuſmodi fracturam obſervavi Anno 1632. Ulmæ in milite Suecico, qui ob depreſſionem cranii, ſecundo decubitus die, mortuus eſt. Ego ſciendi cupidus, quæ tàm citæ mortis cauſa extiterit, cranium ſerrâ diviſi,

visi & inveni ejus internam laminam non solùm fissam, sed etiam officulum (quod absque dubio cerebri matres assiduè pupugit) de se remittentem, integra existente externi cranii lamina. Quoties igitur in adultorum capitibus talis apparet fovea, certissimum est calvariam esse divisam: Nisi enim fissum esset cranium, *inquit Hipp.* medium desidere nequiret. *Sed posito, nondum tamen simpliciter concesso,* dari introcessionem cranii ficcioris sine rimâ, illa soli naturæ negotio (*ut Felix Würtzius præcipit*) committenda non est, sed cutis *statim* scalpello in triangulum, vel crucis formam, incidenda, pericranium â cranio separandum, vulnusque hians globulis conservandum, non solùm ut Medicus certior fiat, an cranium sit fissum, verùm etiam, ut si depressionem comitetur rima (*quod maximè timendum*) vectis convenientis instrumentum adhibere possit.

Altera, post incisionem cutis usque ad cranium, die (*si rima nulla in externa lamina oculis conspicitur, nulloque specilli globulo deprehenditur, nec aliquam, ob symptomata suspicari licet, hac integra existente, internam calvariæ tabulam esse fractam*) sumatur Terebelli (Tab.III. Fig.I.) pars triangularis, asterismo notata, qua cranium, in centro depressionis, *modò non ultra laminam externam* leniter perforetur. Facto per terebellum foramine, terebra triploidis paulo altius est infigenda, beneficioque superioris cochleæ tamdiù circumvolvenda, donec infigatur parùm internæ laminæ. Deinde cranium depressum, inferiorem triploidis instrumenti cochleam deorsum volvendo, perpendiculariter, erigendum. Cranio, quod erat depressum, elevato, instrumentum triploidis removendum, vulnusque tractandum, *ut supra de cura vulnerum capitis, cum denudatione cranii & sede instrumenti legitur.*

Contusio capitis in adultis, cum depressione cranii & fractura laminæ internæ, citra vulnus cutis & rimam laminæ externæ.

Cum, cute capitis *artificiosè* incisâ, exterior lamina apparet integra, & depressionem mala comitantur accidentia, dubitandum non est, quin tabula interior aliquam patiatur noxam: quare cranium in medio depressionis terebræ triploidis affixum non erigatur, sed ad latus depressionis trepano perforetur, ut materia, quæ, per fissuram laminæ internæ occultam, ad cerebri crassam membranam defluxit, exitum habeat, & cranium, quod introcessit, necessarii vectis operâ elevari possit.

In contusionibus capitis, cum fovea, in homine adulto, cutis integra in crucem, vel triangulum, incidatur, aut ejus vulnus, pro trepano

pano & vecte adhibendo non satis latum, scalpello dilatetur. In contusionibus verò sine fovea, *neque scalpello, neque trypano, neque vectibus quidquam est tentandum*, sed sola pellis agnina contusioni apponenda, nisi symptomata superveniant, quæ fracturam cranii indicant, scalpro vel modiolis opus habentem.

Introcessio cranii, cum rimâ in medio depressionis latâ.

SI depressioni calvariæ jungitur rima (*quæ, nisi sit satis hians, cranii denudationem à pericranio requirit*) evidens, ea est vel in medio depressionis, vel ad latus. Quæ in medio depressionis, ea vel est lata, vel angusta. Si rima est lata, & depressio modica, cranium elevetur vecte, Tab. II. Fig. VII. quando rima lata, & depressio modicâ major apparet; submittatur vectis robustior Tab. III. Fig. II. Quod si, cum rimâ latâ, multùm interocessit calvaria, tunc allegati vectes parùm valent, quare triploidis elevatorio Tab. III. Fig. III, B. erigenda est.

Introcessio cranii, cum rima in medio depressionis angusta.

AD depressionis terminos, cranium modiolis excidatur, dein duorum foraminum interstitium *serrula mea versatili* Tabul. V. *sine omni læsionis metu*, auferatur, non solùm, ut prædictorum vectium aliquis cranio submitti, verum etiam, ut officula, quæ interdum ab interna cranii lamina separantur, & instar aculei crassam, vel etiam tenuem, cerebri membranam pungunt, volsella eximi queant.

Introcessio cranii cum rima, ad latus depressionis lata, & angusta.

RIma in medio depressionis vel est lata, vel angusta. Si lata, tunc vectis conveniens cranio submittatur. Si angusta, similiter ad rimæ latus sanum & detectum calvaria modiolo perforetur, & vectium beneficio erigatur. Si vectis, per unum foramen submissus, cranium attollere nequit, paretur etiam foramen secundum, dein foraminum interstitium serrula versatili separetur, ut in quocunque fissuræ dilatatæ loco necessarium vectis instrumentum applicari, eoque cranium reduci possit,

TABVLA. XXXIII.

Vulnus capitis cum dedolatione cranii.

NUllam operationem manualem expoſcit, ſed carne obducenda, ut calvaria ſcalpris recens deraſa: vid. infra obſervation. Alphonſ. Schadæi: Fatricii Ulmenſis.

Contrafiſſura.

QUam Hippocrates *calamitatem* appellat, inventa curatur, ut contuſio cranii cum fractura, ſub integra cute; inciſione nimirum cutis per ſcalpellum, ſeparatione pericranii ab oſſe, & (*ſi rima penetrans fuerit anguſta.*) cranii perforatione, per modiolos, &c.

Punctura cranii non penetrans, & penetrans.

TErebellis videatur Tab. XXXIII. Fig. I. punctura quæ non penetrat. Cum verò utramque perforat laminam, cranium modiolis aperiatur, adhibendo ipſi puncto clavum modioli maris, donec veſtigium aderit, cui fæminæ poſſint inſiſtere: quæ duæ operationes, ut citò, tutò & jucundè peragantur, pericranium ab oſſe ſeparandum eſt.

Traditus curandi modus, fracturas & vulnera capitis, certè præſtantior eſt eo, quem Felix Würtzius *l. de curat. varior vulner.* c. 7. 8. & 9. commendat, noſtrique paſſim in Germania barbitonſores, tanquam Apollinis oraculum ſequuntur, non raro tamen cum magno ægrotantium vitæ periculo. Neque miror, quod curatio votis ſæpiſſimè non reſpondeat, cum citatus Würtzii locus multos errores contineat, quos tyrones animadvertent, ſi brevem, & Hippocraticam operandi & curandi rationem, cum Würtziana, vel obiter ſaltem, contulerint.

TABULA XXXIII.

De abraſione puncturæ cranii, ſectione vaſorum temporalium, curatione ancyloblephari, ſuffuſionis perfectæ, & egilopis, ratione firmandi oculum.

FIG. I. oſtendit, quomodo punctura cranium non penetrans, poſt ſectionem cutis & detectionem oſſis, Terebelllo, Tab III. Fig I. deleatur.

FIG. II. digitus, pilis deraſis, locum ſectionis, vaſorum temporalium, *quæ fit inter verticem, muſculumque temporalem & frontis*, inquirit: explorat etiam, an vas ipſi ſubjectum ſit vena, vel arteria. Si maxillâ inferiore motâ, digito præſentitur muſculorum temporalium motus,

in altiore loco vena vel arteria quærenda est: vas est arteria, si percipitur pulsus, vena, si nullus.

Altera manu curatur, *ancyloblepharon.* Palpebræ autem vel inter se, vel cum alba, aut cornea, aut utraque oculi tunica, coalescunt. Palpebrarum coalitus inter se curatio, peragitur scalpelli falcati (Tab. VIII. Figur. VIII. cujus apici annexus est pusillus & acutus ex argento globulus) operâ, qui immittitur ab interiore angulo, ubi nunquam ferè cohærent, inter oculum & palpebras (ita ut partem retusam oculo, & secantem palpebrarum commissuræ opponat) usque ad exteriorem: deinde digito locus incidendus pertentetur, antequam secatur, quo percepto palpebrarum commissura indicatur. Sectione factâ, inter utramque palpebram linamentum interponatur, ne denuò coalescant.

Ubi palpebræ tunicis oculorum adhærent, adversus scalpellus (*qui nihil aliud est, quam latior specilli pars* Tab. VIII. Fig. VI.) magna moderatione inter palpebram & tunicam oculi immittatur, quo separentur ea, quæ cohærent, sine læsione, si fieri potest, utriusque partis. Si tamen aliquam lædere fuerit necesse, potius palpebra adnata, quàm oculus incisionem patiatur. Post liberationem verò oculi à palpebra, interponatur etiam linteum mundum, ne iterum invicem glutinentur.

FIG. III. in dextro oculo exhibet suffusionem in Figur. IV. acu deponendam; insuper tuberculum tunicatum, inter nasum & sinistri oculi majorem Angulum, subortum, & ad interiora ruptum (quod ægylopem vocant) curari medicamentis nequit, unde tuberculum volsellæ dentibus apprehenditur, & in fundo circumciditur scalpello (Tab. II. Fig. I.) ita tamen, ut aliquid de caruncula spongiosa relinquatur, secus enim perpetuum sequeretur lachrymarum profluvium per genas.

FIG. IV. docet, quomodo antè depositionem suffusionis perfectæ, oculus sanus gossipio & fascia claudatur; locum quoque, ubi apponitur acus, (Tabul. VIII. Fig. IV.) quem describit Albucasis *l. 2. c. 23. seqq. verbis:* pone acus extremitatem propè tunicam corneam, per crassitiem radii (seu specilli obtusi) in ipsa albedine oculi, quæ respicit minorem seu externum angulum.

De suffusione.

CAtaractâ perfectâ, maturâ & consummatâ, quæ in pelliculam, ut vocant, concrevit, hanc ab ambitu pupillæ, cui accrevit, secernere, immissa acu per tunicam corneam, ultimum est remediũ: quod si feliciter succedat, eo momento, quo detractio facta est, visus restituitur. *Antequam verò incipiatur operatio, Oculista consideret,*

an

an unus, vel uterque oculus, patiatur. Quod si utroque oculo obducto patientes cæci penitus existant, facilior fit ad operandum, quoniam pejus metuendum non est; licet non benè succedat operatio. *Unico verò tantùm læso, cum sanus ad visionem sufficiat, minus temerè opus tentandum, præsertim si pellicula seu tela non omninò concreta, quæ interdum trium, quatuor, quinque aut plurium annorum spatio vix perficitur.* Neque tamen materia pelliculam efficiens, ullo modo incrassanda, veluti hanc quæstionem Johan. Baptista Silvaticus Controv. 56. elegantissimè decidit. Et licet plerique Autores requirant mediocrem humoris concretionem, experientia tamen constat, *cataractam faciliùs deponi, quando perfectè concreverit.* Nam quæ immatura est, mollis & mucosa adhuc, apici acus non resistit, nec integra removeri potest, sed scissa rursum concrescit, vel callosior facta, vel aqueo humore perfusa facit, ut ægri non tantùm nihil videant, sed & omnis spes sanationis, per reiteratam operationem (*quæ si bis instituatur certè frustrà fit*) ipsis adempta; quod etiam accidere solet, si instrumenti acumine, humor vel crystallinus vel vitreus, eorumque tunicæ, offendantur, vel solùm uvea in ambitu pupillæ laceretur. Ex quibus patet, quod hoc remedii genus valdè anceps sit & dubium, &, ob ejusdem summam difficultatem, facilè error irremeabilis committi possit: unde sanitas temerè, ut consueverunt circumforanei (*qui pudore, licet promissa non præstent, minimè erubescunt, dummodò eos spes alat lucri.*) nunquam est promittenda patienti, sed diligentia. Ego, ut rem fatear, hanc chirurgiam nunquam tentavi, quamvis instrumenta parata habuerim, sed eam vidi bis ab Italo, bono successu administrari, in uno oculo Nobilis cujusdam Patavini, & Monachi Veronensis. Operator autem, qui erat Patavinus, Chirurgiam sequenti instituit modo. Præparato corpore, & implorato Numinis Divini auxilio, elegit conclave aliquod mediocri lumine perfusum, & die sereno ac tranquillo, tribus horis ante prandium, *ægrum adhuc jejunum,* in sella propè lectum collocavit (à cujus tergo erat aliquod fulcimen & pulvinar) ita ut versus lucem spectaret; ex opposito sedili Chirurgus ægrum, diductis cruribus, cum sella excepit, illiusque manus utrinque femoribus suis innitentes sustinuit: à tergo ægri, minister (caput patientis erectum & firmum ambabus manibus tenens) oculum dextrum, qui sanus erat, gossipio & fascia obvolvit Tabul. hujus Fig. IV. Quo facto, inter Chirurgum & patientem pulvillos posuit minister, ut operantis brachiū firmiter sustineri possit. *Vid. apud Guilh. Fabrit. Hildan. cent. 4. obs. XVI. instrumentum, cui cubitus Chirurgi, veluti basi aut columnæ, firmissimè incumbit.* Hoc pariter peracto, Chirurgus pollice dextro fricuit oculum affectum (*palpebras claudendo, moxq; recludendo*) & masticato prius fœniculi, halitu ejus fovit:

Poſtea ſumpſit acum auream (quoniam ſuffuſio deponenda fuit alba, argenteum verò inſtrumentum requiritur, cum humor concretus fuerit niger, vel alterius coloris) quæ longa, manubrio ſtriato & intorto, ad firmiorem apprehenſionem, verſuſque cuſpidem acutiſſima, & ſenſim attenuata ſit: Tab. IIX. Fig. IV. Hanc itaque manu ſiniſtra, propè occuli ſedem, innixa In latere occuli externo, in albo parùm ab iride diſtante, paulò altiore ſede quàm in medio, impreſſit, & quidem non violenter, ſed ſenſim eam contorquendo, donec corneam tunicam penetraret, intruſit: quod æger facilè tulit, cum minimo doloris ſenſu: ſic intruſam acum mox verſus pupillæ foramen, ubi tela accrevit, direxit, & uſque ad pelliculæ interiorem ſedem paulatim propulit, quod commodius fiebat, cum per corneam acus aurea videri potuiſſet. Eò blandè adactâ, & ut telam ab ambitu foraminis removeret, aliquoties ſurſum & deorſum ducta (*cum prima vice non ſemper ſuccedat.*) depreſſit, & alicubi liberatam pelliculam, acu penitus, ubi adhærebat, ſeperavit, ac deorſum, in infimam ſcilicet, & obſcuram oculi ſedem, depoſuit: Cum pellicula infra pupillæ regionem deveniſſet, Chirurgus oculum clauſit, & acum per quadrantem horæ reliquit, ut tela in parte inferiore, in quam decuſſa eſt, permaneret, quod cognoſcitur, ſi ex occuli commotione pellicula non redeat. *Interim cavendum, ne in depoſitione cataractæ, illa in plures partes ſcindatur:* portiones enim illæ licet depreſſæ fuerint, facilè tamen rurſus in pupillæ ſedem deferuntur, & illic fluitando viſum obſcurant. His omnibus ritè peractis, etiam benè ſucceſſit depoſitio, pupilla iterum nigra apparuit, & æger mox videre cœpit. Tandem palpebrâ depreſsâ, oculoque clauſo, acum ſenſim rurſus extraxit, ne materia, ſuffuſionem quæ fecit, in priſtinam ſedem reflueret, aut humor vitreus, ſeu cryſtallinus, læderetur. Nec eſt aquei humoris effluxus metuendus, cum foramen in craſſa hâc tunica factum, ſtatim poſt acus exemptionem, rurſus collabatur.

Operatione ſic finita, oculo reſtituto & ſano, attamen utroq; clauſo per 6. dierum ſpatium, quotidiè, ter aut quater, appoſuit gaſſipium ex una parte imbutum aquâ roſarum & fœniculi, cui modicum croci & pulveris fœniculi addidit, pro corroboratione: ad præcavendam verò inflammatiouem, fronti applicuit linteum unguento illitum ex ovi albumine conquaſſato, & pulveribus Galeni adſtringentibus, ſupra goſſipium & defenſivum modò dictum, alind linteum, & faſciam alligavit. Ab eo tempore, ægri victus ratio non fuit libera, ſed tenuis ſolùm conceſſa. Et ne viſus, luce multa nondum aſſuetus, obruatur, ut in tenebris, obſeratis undique feneſtris ligneis, aliquandiu moram traheret æger, & ſenſim luci aſſueſceret, præcipit. Ut etiam ſpiritus nulla vi ad oculos ferrentur, præcavit omnem vehementem motum

utpote

utpote tuſſim, ſternutationem, clamorem conatumque magnum in reddendis excrementis alvi & veſicæ. Supinus cibum & potum ſumpſit, neque ſurrexit ad alvum deonerandum, ſed vas ex ligno recipiens ano ſubmiſit: atque ita æger priſtinam lucem adeptus, diligenti prohylactorum uſu, & geſtatione fonticuli, brachio inuſti, per plures annos incolumis vixit. In utroque oculo ſuffuſionem juxta Celſum, me præſente, felici quoque ſucceſſu depoſuit Vlmæ 1637. Menſe Decembr. Domino Tobiæ Neubronnnero, & Dominæ Kazenbœckin Opthalmiater inſignis N. Marianus, Origine Romanus. Atque hæc de ſuffuſione, feliciter depoſita, dicta ſufficiant: quæ ex obſervatoricina mea ideo tranſtuli, ut Medicinæ ſtudioſi, ſi circumforanei, quibus hodiè ut plurimum curandi concreduntur, ipſis præſentibus non ritè procedant, haberent quod corrigere poſſint. Et cum ſuffuſionis Chirurgia omnium ſubtiliſſima ſit, eam Celſ. *l.7.c.7. de natura oculorum & eorum ſuffuſione* luculentiſſimè propoſuit, quem conſulat lector, & qui plura deſiderat, adeat Platerum, vel Georgium Bartiſch Oculiſtam Dreſdenſem. Pro diſcuſſione cataractarum incipientium, multæ reperiuntur apud Autores collyriorum deſcriptiones, quibus præſtantiſſimi effectus ab iis tribuuntur: ego expertum habeo Fel Lucii piſcis modico ſacchari miſtum, quod poſt purgationem totius, & adhibitum veſicatorium retro aures, ſiniſtro oculo ex fratre nepotis inſtillatum, ſeptimanæ ſpatio ſuffuſionem, in principio exiſtentem, reſolvit: quod remedium ſæpius feliciter uſurpavit Adrianus Spigelius, qui præter hoc mihi valdè commendavit oleum hepatis muſtelæ fluviatilis, *de quo vid. Foreſtus l.*11.*obſerv.*35. & aquam Martin. Rulandi Opthalmicam, & illam ſocialem, utpotè valdè utilem & Neapoli in magno uſu. Hanc deſcripſit Ioh. Anglicus in Practica ſua, quam Roſam Anglicam appellat, ejuſque mentionem facit Sennertus Pr.l.1.p.1. ſect.2. omiſsâ tamen deſcriptione, quæ talis eſt: ℞. Fœn. Rut. Euphr. Verben. Torment. Beton. Roſ. Endivæ ſylv. Callitr. Anag. Pimpin. Chelid. Papyri, pæon. Fol. vitis, Apii, Agrim. Caprif. ana p.æq. Terantur & prid. ponantur trita in vino albo: Secunda die in urina pueri venerem non experti: Tertia, in lacte mulieris; & quarta in melle optimo, quo tempore deſtillentur, & ad uſum reſerventur. Ambas has aq: in uſum nunquam revocavi, eaſdem tamen juventuti ſtudioſæ, præter inſtitutum, proponere volui, ut effectus earum, quæ mihi à celeberrimo Medico ſummoperè commendatæ fuerunt, datâ occaſione, explorarent.

FIG.V. monſtrat foramen poſt exciſionem tumoris in angulo majore tunicati: ſupra hoc foramen ponitur cannula (a. Tab.I.Fig.I.) ut oculum defendat, & compreſſione cutis vicinæ ſenſum obtundat, dum os nudatum vel carioſum, ferramento olivari (b. Tab. XIX.

H 4 Fig.

TABVLA XXXIV

Fig.VI.) candente, & per cannulam immisso, aduritur. Ossi adusto filamenta carpta apponantur, donec squama ossis abscedat, dein sinus fistulosus spongiolâ, vino aluminoso expressâ, & instrumento umbellato compressus, agglutinetur, quo agglutinato, ulcus sarcoticis, & ultimo epuloticis, tractandum.

FIG. VI. monstrat oculum dextrum annulo (c. Tabul. VIII. Figur. V.) firmatum, polypum de nare dextra propendentem, & sectionem tumoris sub cute tunicati in maxilla superiore exorti: cujus folliculum imprudenter adamante (d.) ruptum, evacuatâ materiâ specillo lato a. cute, & subjecti musculis; separavi usque ad radicem, quem scalpello (Tab. XII. Fig. II.) præscîdi, & ostiolum cauterio actuali (Tab.XIX.Fig,VII.) optimè candente tetigi: quo facto, vulnus linteolis emplasticis ad mutuum contactum adduxi.

FIG. VII. exhibet vasculum vitreum (e. Tabul. VIII. Fig.X.) oculo alligatum, per cujus infundibulum oculo affecto collyria guttatim instillantur; dein modum extrahendi è naribus polypum instrumento ab Hieron. Fabrit. ab Aquap. invento: *polypum* insuper forcipe comprehensum, & extra forcipem collocatum. Matthæus Glandorpius elegantissimum tractatum conscripsit de natura & curatione polypi, quem ejus cutatores summo cum fructu perlegent.

FIG. VIII. ostendit, quomodo inter excisionem tumoris tunicati, qui inter musculos superioris labii, ad magnitudinem ovi gallinacei, subortus, honestissimam & pulcherrimam matronam, non sine dolore, planè deformem reddiderit, labia pro excisione tumoris à se invicem, hamulis duobus, fuerint diducta, vid. infra sing. Histor.

FIG. VIII. Monstrat excrescentiam carnis instar fungi, in anteriore palati parte, retrò dentes incisorios, exortam, quæ magnitudine nucem juglandem superavit, & quoties digito, vel etiam linguâ, leviter saltem, tangebatur, magnam sanguinis copiam profudit: de quo casu vid. infr: singul. obs.

TABULA XXXIV.

De abscissione uvulæ corruptæ, perforatione asperæ arteriæ, inustione occipitis, & modo parandi acu ignita setaceum in nucha, & auricolæ lobo.

FIG. I. ostendit medietatem uvulæ sphacelo tentatam, quæ, antequam corruptio serpat, & integram uvulam, cum vicinis partibus, afficiat, filo per annulum (a. Tabul. IX. Figur. VII.) admoto & constricto præcidenda est.

FIG. II. præparatò annulo (a. Tab. IX. Fig. VII.) minister speculo oris (Tab. XI. Fig. IV.) linguam deprimat (Tab. XXXVI. Fig. VII.) Chirurgus verò partem uvulæ corruptam, annulo apprehendat, dextraque sive sinistra filum (b.) notatum vehementer attrahat, & sic uvulam arctissimè constringat. Facto ad uvulam nodo, filum (c) forcipe abscindat, & extracto instrumento, utrumque filum extra os propendere relinquat, donec uvula, secundo vel tertio die, decidat.

Si uvula ob influxam pituitam relaxabitur, optimo successu pulvis, ex alumine crudo & pipere albò mistus, inflatur. Modus autem ejusmodi pulverem inflandi talis est: Lingua, speculo oris (quod Chirurgus sinistra teneat vel potius spatula perforata) depressa, mox dextra cochlear (d) pulvere repletum uvulæ admoveat, deinde fistulæ basin (e) ore arripiat, & inflando pulverem in cochleari admotum uvulæ undique aspergat. *Vid. Guilh. Fabrit. Hildan. cent. 2. observ. 21. de uvulæ relaxatæ curatione.*

FIG. III. *Aspera arteria* in affectibus laryngis, qui suffocationem minantur, à Chirurgo Anatomiæ non ignaro *tutissimè perforatur*, modo sequenti; inclinato ægrotantis capite retrorsum, non solùm ut aspera arteria reddatur conspicua, verùm etiam ut longior fiat, & ejus interstitia membranosa magis appareant, atramento ducenda est linea, per mediam & anteriorem colli longitudinem, ferè usque ad juguli cavitatem. Deinde digitis tangendum est. caput asperæ arteriæ, hinc ex anteriori parte exactè digito finis laryngis inquirendus, quo invento descendere oportet, usque quo tres aut quatuor asperæ arteriæ annuli præteriti sint (tres quidem brevi, quatuor collo longo præditis, quem terminum cognoscimus vel sensu vel ratione: sensu in collo excarni; ratione verò, imaginantes conjicientesque latitudinem trium circulorum, quo in casu contulerit, asperam arteriam alicujus sani videre.) ut ibi sectio fiat, non autem statim sub larynge, ne inflammatio, sectioni facilè superveniens, laryngi communicetur, antea plusquam satis occlusæ. Inventus ita locus membraneus, inter duos circulos cartilagineos medius, atramento signandus est secundùm latitudinem colli: postea cutis cum subjecta membrana carnosa, hinc inde digitis ministri, pollice scilicet & indice utriusque manus, apprehensa per longitudinem lineæ à larynge ad jugulum factæ (*sic enim nullum periculum est, ut vasa, nervus aut musculus, lædatur*) scalpello falcato (f) secanda, ita ut transversa linea in medio sectionis sit, & ipsa sectio tàm longa facienda, ut dilatata pollicis transversi latitudinem contineat, & scalpelli ancipitis (g) usum admittat.

FIG IV. Sectione factâ. digitis labia vulneris diducenda. & sanguis spongiâ (1.) abstergendus, ut musculi duo, qui asperæ arteriæ imme-

immediatè incumbunt, & ſternohyoidei appellantur, appareant. Tum muſculi, quos alba quædam diſtinguit linea, per longitudinem manubrio ſcalpelli (h) ut aſperæ arteriæ corpus in conſpectum veniat, diducendi ſunt.

FIG. V. Arteriâ apparente, ſpatium retuſo hinc inde hamulo conſervandum, donec ſectio per aciem ſpathæ dimidiæ (g.) inter unã & alteram cartilaginem fiat tranſverſa. Scalpellus autem tàm altè immittendus, ut ad cavitatem aſperæ arteriæ penetret: cujus penetrationis indicium erit, ſi ſpiritus cum murmure per vulnus exibit. Hinc cannula (k) argentea, foraminata, incurvata, magnitudine vulneri arteriæ exactè reſpondens, brevis, ne interna arteriæ latera attingat, alata, ne à ſpiritu intrò trahatur, filiſque duobus alligata, ut extrahi & firmari poſſit, vulneri arteriæ facto immittenda, in eoque tàm diu relinquenda, donec metus inflammationis præterierit. Poſtea extrahatur cannula, & renovato, ſi opus fuerit, cutis & membranæ carnoſæ vulnere per ſcarificationem, labia adducantur ſuturâ, adductaque conſerventur linteolis emplaſticis, & decenti ligatura.

FIG. VI. *Oſtendit ſetaceum auriculæ ſiniſtræ lobo inbuſtum*, pro interceptione materiæ, quæ illinc per venam, acu nunc perforatam & aduſtam, quotidiè fluxit, ad nutriendum & augendum tumorem. qui ex craſſiore baſi de collo propendens, ob venas jugulares, & arteriæ carotidis internum ramum, neque amputari, neque acute ſeparari potuit. Eſcharâ butyro ablatâ, ſetaceo immiſi annulum primò plumbeum, donec illud undique conſolidaretur: quo facto, plumbeo ſubſtitui aureum & margaritâ pulcherrimâ adornatum, qualem hodie mulieres Arabum in utroque aurium lobo geſtare decorum exiſtimant. Hâc annellatione non modò fuit impeditum tumoris incrementum, verùm etiam per accidens in tantum decrevit, ut patiens nobilis, thorace induto, ipſum facili negotio occultare potuerit: De exciſione & amputatione tumorum cum follieulo vid. Tab. XXXV. Fig, II.

FIG. VII. *monſtrat inuſtionem occipitii* adultorum ferramento candente & rotundo, ubi apoplexiæ, aliorumque ſoporoſorum affectuum, eſt periculum. Solet autem occipitis cavitas ferramento candente aduri, potiſſimum in infantibus nuperrimè natis, & pueris lactentibus, quos graviſſimus ille morbus, quem comitialem vocant, frequentiſſimè infeſtat, ob eorum cerebri temperiem frigidam & humidam. Pro hujus morbi, tàm curatione quàm præſervatione, Medicina præſentaneum invenit auxilium, nempe occipitis inuſtionem, quæ ut tutiſſima eſt, ita etiam humores pituitoſos, qui caput aggravant, ſæpè numero, cum manifeſtâ utilitate, refellit, derivat, & evacuat. Hinc etiam occipitis inuſtio, in quibuſdam locis, tàm frequens

quens eſt, ut Florentiæ nulli, vel certè pauciſſimi, inveniantur pueri, qui eam non ſtatim poſt baptiſmum ſuſtinuerint. Abraſis igitur capillis ferramentum occipitis cavitati, quæ eſt inter primam & ſecundam colli vertebram, reſpondens, ovale & oblongum (Tab. VII.) candefiat, quo cavitas in exiguo periculo tenellâ ætate, & extra paroxyſmum, ſemel & leviter ſaltem tangatur. In majori verò periculo, profectiore ætate, ipſo paroxyſmo, & ubi per multos dies locus apertus conſervandus eſt, ferramentum, bis vel ter, altius adigatur. Poſtea loco aduſto applicetur, vel butyrum cum diapalma, vel triapharmacum, ut eſchara decidat, quâ ablatâ, ulcus per neceſſarium tempus detineatur apertum, & fluens cerato Sacro aut diacholon; ultimò cicatrice obducatur cerato de ceruſſà, vel alio epulotico.

In eodem loco *ſetaceum* tribus inſtrumentis, forcipe nimirum, acu ignita, & ſetone paratum, evacuat humores, qui caput replent, revellendo ab oculis ad cervicem; derivat, qui ad partes oris & pectus defluunt, & intercipit, qui ad ſpinalem medullam artuumque juncturas deſtillant. *Cum autem tanta ſit ſetacei utilitas, viſum eſt ejus inducendi rationem & modum, in ſtudioſorum gratiam, verbis & figuris aliquot ſubjicere.*

Æger ſcabello humili inſideat, & Medicus digito indice locum pro ſetaceo aptum, ſeu cavitatem illam, quæ eſt inter primam & ſecundam colli vertebram, inquirat. Quâ præceptâ, capilli ſtatim deradantur, & locus perforandus atramento ſcriptorio per longitudinem notetur, ita ut linea in media cavitate fiat: ne autem medius ille locus fallat, æger rectam cervicem chirurgo offerat. Mox chirurgus ambo foramina adhuc facienda, tùm à dextris, tùm à ſiniſtris, ſimiliter atramento ſcriptorio ſignet, ut utriuſque ſigni interſtitium ſit unius & dimidii tranſverſi digiti, plus minusve, prout ægri cutis craſſa, aut tenuis fuerit.

Fig. VIII. Loco ſignato, atramentoque exiccato, æger caput retrorſum ita inclinet, ut cutis panniculuſque carnoſus laxentur: hinc chirurgus cutem, & membranam carnoſam, digitis primò à muſculis ſubjectis abducat, dictorumque integumentorum, quàm plurimum fieri poteſt (intactis tamen cervicis muſculis, ob convulſionis, aliorumque accidentium malorum, timorem) tenaculâ (l. vel m. Tab. VIII. Fig. I. II. & III.) idoneâ comprehendat, ad ſe trahat, & arctè conſtringat, ad bonam laborantis tolerantiam, vel potius ad dolorem, ut ſic conſtrictis nervis pars perforanda quaſi obſtupeſcat & patiens ſenſum pyrotici, aliàs ſatis dolorifici, minus percipiat. Eâ autem ratione, cutem & membranam, forcipe apprehendat, ut anterius linea per longitudinem cavitatis ducta, & utrinque foraminum

notæ

notæ, per forcipis foramina oculis objiciantur. Deinde acum (n. Tab. VII. Fig. IV.) optimè ignitam, ut facilius & citius penetret, per utrumque forcipis foramen, ictu quasi oculi trajiciat, iterumque extrahat.

FIG. IX. Postea immotâ forcipe, puntale, quod in una extremitate globulum obtinet cereum, in altera sericum funiculum habet adnexum (Tab, VII. Fig. V.) transmittat, funiculumque, ovi albumine imbutum, trahat usque ad medietatem, butyro recenti illitam, ibique immotum relinquat.

FIG. X. His factis utrumque serici extremum ad anteriora colli & pectus ducat, & partem linteo quadruplici aquâ rosarum & albo ovi, ad prohibendam inflammationem, expresso, atque convenienti fasciâ, deliget. Sequentibus, plærumque usque ad sextam, diebus, antequam funiculum, nunc ad dextram, nunc ad sinistram, paulullum ducit, eam funiculi partem, quæ cuti submittenda, aliquo digestivo oblinat, & extra adiploma quadruplex, dicto medicamento expressum apponat, quousque ulcus bonum generet pus, & timor inflammationis præteriit. Tunc funiculum submittendum sequenti, vel simili, unguento illinat:

℞. *Terebinth. Venet. in aq. malv. lot.* ℥j.
Syrup rof. ℥ß.
Pulv. turbeth. & Rhab. ana ℈is. *M. pro Vng.*

Et desuper emplastrum ad fonticulos Tab. ultima Litt. L. descriptum, applicet, quam diu ulcus apertum tenere est animus. Ultimò funiculum, sensim & sensim, extrahat, & cutim musculis subjectis adglutinet, imposito cerato divino, plumaceolo quadruplici & ligatura compressiva.

TABVLA XXXV

TABULA XXXV.

De sectione setacei, evulsione pilorum oculos irritantium, excisione tumorum cum folliculo, curatione palpebræ superioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, staphylomatis, & pterygii, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplasticis ad mutuum contactum adductione, & oris leporini correctione.

FIG. I. est modus parandi setaceum cum forcipe, Tabul. VII. Fig. X. & scalpello, Tab. XVIII. Fig. VI. depicto, quem Guil. Fabr. Hild. cent. 1. obs. 40. describit & priori, qui fit ferro candente, præferendum censet, propterea quod ignis tùm partem desiccet & roboret, tùm etiam ægrotantibus dolorem, & horrorem inferat. Quoniam verò siccitas illa butyro recenti corrigitur, dein calor & dolor mediocris, ad attrahendos peccantes humores, multùm valent, ægrique à sectione æquè abhorrent, quàm ab inustione, neglectis Hildani rationibus, quam plurimis setaceum inussi optimo etiam successu, rationem decipiendi ægrum observans, quem Tabul. XXX. Figur. VII. tradidi.

FIG. II. monstrat 1. *Evulsionem pilorum*, in palpebris Paulinam; Palpebra digitis invertatur, pili oculum pungentes & irritantes volsellâ extrahantur, cutisque globulo specilli candente comburatur, ut condensetur, ne pili in eâ iterum renascantur. 2. *Excisionem Atheromatis*, quod *in medio frontis* enatum, magnitudine nucem juglandem superavit. Inciditur in hac figura cutis, quæ atheromatis folliculum tegit, per transversum. scalpello falcato, in quarta verò figura per longitudinem, ut integer abscessus cum sua tunica, separari possit. Incisionem frontis transversam aliàs considerabilem sequuntur affectus. Incisis namque per transversum fibris musculorum frontis, supercilia dependent, & palpebrarum apertionem impediunt: succedit etiam paralysis palpebrarum incurabilis, ob incisionem nervorum: quod expertus est Adrianus Spigelius, in levi tantum vulnere nervi frontis, ut annotavit *in Fabr. corp. hum. l. 7. c. 2.* Quia tamen hujusmodi tumor in medio musculorum frontis oriebatur, sectioque transversa paucissimas musculorum fibras lædebat, eam nulla sequebatur aut paralysis, aut aliud vitium, quod palpebrarum elevationem impediret. Ut autem atheromatis hujus excisio melius inelligatur, tumorum tunicatorum curam hîc brevissimis describam verbis.

Tumo-

Tumores tunicati, ut meliceris, atheroma, & steatoma, *aut velut ex tenui pedunculo ficus propendent* Tab. XXXIII. Fig. II. *aut latiore basi partibus quibusvis inhærent.* Propenduli non exciduntur, sed amputantur ad imum in pusillanimis, filo ad stuporem partis constricto, & relicto, donec tumor decidat; in cordatis scalpello. Quod si, post tumoris propenduli abscissionem, sanguis copiosè profluat, aut filum aliquid de radice relinquat, tunc, ne recidiva sit metuenda, locus ferro candente leviter tangatur, escharâque ablatâ, cicatrice obducatur. Hic chirurgiæ modus expeditissimus est, & ob ulcus parvum ac æquale, curatio compendio transigetur. Qui latiore basi partibus incumbunt, vel sunt exigui, vel mediocres, vel majores, vel maximi: exigui nucem avellanam, mediocres juglandem, majores ovum gallinaceum, & maximi peponem magnitudine æquant. Maximi, ob venas & arterias, separari nequeunt, hinc amputandi sunt. Amputatio autem, seu abscissio, juxta Hier. Fabrit. ab Aquap. fit forcipe, qui recipit & constringit totum abscessum, ad ejus radices, qui postmodum, ad evitandum sanguinis profluvium, scalpellis incidentibus ignitis, præsecatur totus supra forcipem (qualem depingit Guilh. Fabr. Hild. cent. 1. obs. 2.) absque eo, quod cutis à folliculo diducatur. Locus deinde concoquentibus, mundificantibus, sarcoticis, & epuloticis tractetur. Reliqui exciduntur, non amputantur. Excisio autem fit hoc modo.

Primò patiens, tum ad lumen illustre, tum ad chirurgum, quàm commodissimè vel in sella, vel in lecto, collocandus est; & si timidus sit, sive puer, sive fæmina, sive alius pusillanimis, manibus ad dorsum retractis religandus, ne vel doloris impatiens sectorem in agendo variè manibus impediat, aut pavens quoquo versum agitetur, ut ex Hipp. de offic. Medic. Marcus Aurel. Severin. l. de abscessib. anom. c. 23. monet. Collocato ægro, capilli (si tumor est in capite, aliàs opus non est) deradantur, atromentoque signetur sectionis longitudo, quæ tanta sit, quanta est tumoris rotunditas. Interdum tumor postulat duplicem & cruciformem cutis incisionem, & tunc incisio prima longior sit, quàm secunda. Fit unica incisio supra tumorem exiguum & mediocrem, præsertim cum musculo frontis, vel temporali inhæret, ne transversim lædantur eorum fibræ, aut vasa. Cruciformem sectionem requirit mediocri proximus & major: eam etiam admittit tumor capillis tectus. In simplici & cruciformi tamen incisione cavendum, ne folliculus subjectus incidatur, in meliceride præsertim, evacuatur enim humor, & concidit tumor, ut folliculus difficulter separari possit. Necesse enim est, tunicam, quæ materiam melli vel pulticulæ similem continet, integram auferri: nam si vel minima illius portio relinquatur, renascendi illius occasionem

ſionem præbebit. In ſteatomate autem, cum adipoſa illa pinguedo, vel ſolidior ſævi ſubſtantia, difficulter effluat, in folliculi læſione uſque adeò urgens periculum non eſt; quodſi etiam concidat abſceſſus, levi occaſione tunica poteſt diduci. Debet igitur ſcalpellus falcatus, quo ſola incidatur cutis, aciem exterius recurvatam habere Fig. II. Facta ſectione, vel una per longitudinem, vel duplici per crucem, latior ſpecilli pars Tab. VIII. Fig. VI. inter cutim & folliculum, qui diverſum à cute habet colorem, immittatur, quâ ſenſim folliculus apprehenſus à cute diducatur, quod facilè fiet, quoniam folliculus cuti non valdè adhæret. Quod ſi folliculus in circuitu cuti magis adhæreat ſcalpelli obliqua manu detenti acie (Tab. II. Fig. I.) & ſubter manubriolo ſcalpelli Tab. XII. Fig. IV. ſeparetur. Inter ſeparandum ſanguis effluens ſæpiſſimè ſpongia abſtergendus, ne ſectorem turbet. Si chirurgus ad fundum folliculi pervenerit, venam, tumori nutrimentum afferentem, ſcalpelli acie, per tranſverſum oportet incidere, ne vel minima relinquatur folliculi portio, & tumor regeneretur. Hoc peracto & folliculo ad unguem extracto, vulneris labia (ſi laxiora prius cutim redundantem reſecet, deinde) conjungat (dimiſſâ ob patientes multis doloribus jam pertæſos futurâ) linteolis emplaſticis in crucem appoſitis. Hâc ratione duo atheromata, ad magnitudinem ovi anſerini accedentia, in genu religioſi cujuſdam feliciſſimè curavi.

Quod ſi folliculus jam ſit ruptus, vel per ſe, vel per chirurgi incuriam, tum neceſſe eſt, ut vel tumor revertatur, vel remaneat ulcus fœdum, & fermè incurabile. Ubi conſiderandum tempus ruptionis. Si modò ſit ruptus, immittatur, inter cutem & folliculum, latior ſpecilli pars, vel ſcalpelli manubriolum, donec membrana tumoris in totum fuerit ſeparata. Quod ſi multò ante ſit ruptus, is vel ſepticis conſumendus in timidioribus, vel ferramentis candentibus in fortioribus: quo conſumpto vulnus concoquendum, mundificandum, carne replendum, & cicatrice obducendum. vid. Aetium Tetrab. 4. ſerm. 3. cap. 7. & 8. & Celſum l. 7. c. 6. de cura meliceridis, ſteatomatis, & atheromatis manuali, quam his verbis deſcribit. Omnia deraſa ante, ſi capillis conteguntur, per medium *in longitudinem*, *vel crucem* oportet incidere: ſed ſteatomatis tunica quoque ſecanda eſt, ut effundatur quicquid intus coiit, quia non facilè à cute, & ſubjecta *muſculorum* carne, ea *tunica* ſeparatur. In cæteris, *ut meliceride*, *& atheromate*, ipſa tunica inviolata ſervanda eſt. Protinus autem *cute inciſa*, *tunica* alba & intenta ſe oſtendit. Tum, ſcalpelli manubriolo, *tunica* diducenda à cute & carne eſt, ejiciendaque cum eo, quod intus continet. Si quando tamen ab inferiore parte tunicæ muſculus *firmiter* inhæſit, ne is lædatur, ſuperior pars illius *tunicæ for-*

ficula decidenda, alia; vel *reliqua portio*, ibi relinquenda. Ubi tota *tunica* exempta est, oræ *vulneris* committenda, fibulaque *seu futura*, (*modò eam admittat æger*) his injicienda, & *desuper* medicamentum glutinans dandum est. Ubi vel tota tunica, *vel dimidia, quæ musculo firmiter inhæret*; vel aliquid ex ea relictum est, post erodentia, *vel leviculum ignem*, pus moventia adhibenda sunt.

Fig. III. ostendit, in dextro oculo, palpebræ superioris relaxationem, & in sinistro ejusdem curationem: quam Hier. Fabritius ab Aquap. crudeli & obsoletæ Celsi chirurgiæ præferre, & sequentib. verbis commendare videtur: Ego autem, quando oculum superior palpebra operit, pono unum glutinum (*seu linteum glutino meo imbutum*.

℞. Sang. Dracon.
Thuris.
Sarcocoll.
Mastich. ana ℥j. F. Pulvis, & cum ovi albumine agitato fiat mixtura, instar mellis, crassa.)

cum duabus *vel tribus* habenis supra totam superiorem palpebram; alterum verò simile *priori linteo, quoad habenas*, supra supercilium in frontem, tum ambas, *vel omnes tres* habenulas superiores attractas inferioribus *habenulis* alligo. Et ita aperitur oculus; fit quoque, ut spatio temporis congruo, curetur palpebra relaxata, beneficio dicti glutinis adstringentis & siccantis, *& palpebram ac frontem* contrahentis. Hæc curandi ratio optimè succedit, quia non tantum exiccat quod influxit, verùm etiam novum humoris affluxum prohibet, quam expertus sum, in nobili quadam fœmina, teste Iohann. Georgio Baulero, qui huic fidem adhibere noluit, donec ipse effectum, cum admiratione, viderit.

Fig. IV. ostendit in fronte sectionem cutis cruciformem supra atheromatis folliculum, de quo supra Figur. *II.* Sectione per scalpellum falcatum, cutis facta; eam, si specillo separari nequit, Chirurgus à folliculo diducere incipiat scalpello Tab. *II.* Fig. *I* quod ut rectè assequatur, cautè incedat; cultrumque transversim potius quàm rectum adhibeat: *rectus enim nimis velociter incidit, & folliculum necessariò lèdit.*

In dextro oculo vitium τ̃ λαγωφθάλμȣ (quod est, quando palpebræ superior oculum contegere nescit.) exhibet, in sinistro curationem, ab Aquap. inventam & propositam, quæ mitissima est, & si continuatur, felicissima. Applicetur linteum glutino imbutum, tribusque habenulis appensum superiori palpebræ (1) & aliud genæ, ita ut superiori linteo ex adverso, cum suis habenulis, respondeat (2) Glutino exiccato linteisque cuti firmiter adhærentibus, eorum

habe-

habenulæ invicem alligentur valenterque ſubindè adſtringantur. Quod ſi hæc duo lintea non ſufficiant, tertium, cum ſuis habenulis, applicetur fronti ſupra ſupercilium (3) & quartum genæ infra ſecundum, & tertio ex adverſo reſpondens (4) apponatur, quibus ſimiliter agglutinatis, habenulæ colligantur, nodoque duplici adſtringantur, ſic fiet, ut palpebræ ſuperior diſtendatur, adque inferiorem perducatur palpebram, & oculum tegat. *Hunc curandi modum ipſe nunquam ſum expertus, ſed adminiſtrari ſæpius vidi.*

FIG. V. docet *ſtaphylomatis* (quod interdum latiorem habet baſin (*b*) quàm ſit ejus corpus reliquum, quandoque anguſtiorem (*a*) reliquo.) *curationem* quæ fit per conſtrictionem appellatam. Si ſtaphyloma fuerit in dextro oculo, commodiſſimè æger ad pedes Chirurgi collocatur, capiteque reflexo ipſius genibus innititur: Si vitium in ſiniſtro, patiens ſellæ chirurgo adverſæ inſideat.

Staphylomatis, quod anguſtum obtinet fundum, conſtrictionem Celſus *lib.* 7. *c:* 7. deſcribit. *Diductis palpebris* ad ipſas radices, per medium *ſtaphylomatis fundum* tranſverſè (*ab eo angulo, qui manui dextræ eſt commodus, ad alterum*) acu duo lina, *ſeu filum duplicatum*, ducente; deinde *medio fili duplicati inciſo, acuque remotâ*, unius lini, *ſeu fili ſimplicis*, duo capita ex ſuperiore parte, alterius ex inferiore *ſtrenuè* adſtringere inter ſe *oportet*, quæ paulatim ſecando id excidunt. Chirurgia autem hæc, & ſequens, adhibetur, non ut viſus jam deperditus revocetur, (hoc enim impoſſibile eſt) ſed ut moderatus decor ægrotanti reparetur.

Staphylomatis, quod latiorem habet baſin, curationem Paulus Ægineta *lib.* 6. *de re Med. c* 19. tradit: Acum igitur *ſine filo*, ab infernis ſurſum, per ſtaphylomatis fundum trajicere, & alteram acum, duplex filum ducentem, ab *oculi* angulo, qui ad manum eſt *dextram*, ad alterum, per ſtaphylomatis fundum tranſigere, & manente priore acu, *quæ trajecta fuit ſine filo*, fili anſam *ſeu medium* ſecare & ablatâ acu, alteram ſtaphylomatis partem ad ſuperna, alteram ad inferna, per fila deligare oportet. Hieronym. Fabriț. ab Aquapente, in utroque ſtaphylomate, utitur filo ſerico, ſimplici & non torto, atque etiam rubro, quoniam tinctura etiam ſtrictionem atque ſectionem adjuvat. Filis in utroque vitio conſtrictis album ovi concutiatur, lanaque exceptum oculo imponatur, ad arcendam inflammationem. Altera die, poſt ſolutionem faſciæ, oculus lenibus medicamentis tractetur, donec fila, unà cum ſtaphylomate decidant.

FIG. VI. oſtendit curationem pterygii, quod ab interno oculi angulo obortum, ultrà pupillam ſe extendit, &, viſum impediens, operam requirit Chirurgicam, quæ quinque manibus peracta

optimè succedit, si eo, qui indicabitur, modo instituatur. Ægro, ut in staphylomatis remotione dictum, rectè collocato, Chirurgus palpebræ, tùm superiori tum inferiori, linteum applicet lutinatorium, quorum utrumque habenulam longam habeat, quam ministri manus ab oculo longè distans apprehendat, adque se trahat, ut palpebræ diducantur, & absque incommodo Chirurgi operantis, diductæ conserventur. Alius minister oculum annulo Tab. VIII. Fig. V. firmet applicito. Palpebris hac ratione diductis, oculoque per annulum firmato, Chirurgus hamulum, mucrone suo modicè incurvatum Tab. *VIII.* Figur. *IX.* pterygio elevando circa medium pupillæ cautus submittat, ne corneam oculi tunicam lædat; deinde acum modicè inflexam, quæ filum ex serico simplex, & rubro colore tinctum habet transmissum, sub pterygio, per hamulum submissum, elevato trajiciat, fili ambo capita manu sinistra apprehendat, & pterygium, filo distentum, manubrio scalpelli Tab. *XII.* Fig. *IV.* in dextra detento, à medio usque ad extremum, sensim & sensim separet. Quo facto, filum removeat, & partem unguis separatam hamulo apprehendat, apprehensam distendat, & separationem pterygii manubriolo scalpelli continuet, donec ad majorem oculi pervenerit angulum, ubi unguis scalpello Tab. *XII.* Fig. *II.* tàm accuratè excidendus, ut neque ex eo aliquid relinquatur, quod ulceratus vix ullam recipiat curationem; neque ex caruncula aliquid detrahatur, ne affectus, quem *ῥύαδα* vocant, excitetur. Hâc expletâ Chirurgiâ, apponantur oculo exiccantia, de quibus vid. Sennert. Fabrit. ab Aquap. & Celsus.

Fig. VII. ostendit vulnus genæ dextræ cæsim inflictum, & labium superius in medio ad dentes incisorios, instar ossis leporini, fissum.

Fig. VIII. monstrat dictorum affectuum curationem. Vulneris labia ad mutuum contactum ducuntur, & appositis linteis Emplasticis adducta conservantur, donec consolidentur. *Os verò leporinum sequenti modo corrigatur:* Labium fissum in utraque parte hamulis apprehendatur, & à gingivis scalpello idoneo Tab. *II.* Fig. *I.* separetur; deinde linteum inter gingivas & labium, ne rursus invicem agglutinentur, immittatur, & glutinum utrinque, cum habenulis applicetur: quo facto, labia fissuræ forfice renoventur, & renovata ad mutuum contactum adducantur suturis, quæ, ne tàm citò abrumpantur, attractis glutini habenulis conserventur, donec labia in totum, beneficio Balsami Hispanici, coalescant.

TABULA XXXVI.

De dentis cariosi adustione, buccam offendentis excisione, ægrotantium, ore validè constricto, nutrione, foraminis palato p.n. facti obstructione, liquoris in aures periculosa infusione, dentium constrictorum diductione, maxillæ inferioris depressione, vinculi sub lingua incisione, faucibusque inhærentium exemptione.

FIG. I. docet, quomodo dentes cariosi & perforati, ad cariem sistendam, ferramentis candentibus (*ex Tabul. XIX. petitis*) & in foramen adactis adurantur.

FIG. II. monstrat, quomodò *dens* in alieno loco genitus, & *buccam offendens*, ferramento Tab. *XI.* Figur. *II.* excidatur.

FIG. III. exhibet applicationem infundibuli, Tabul. *X.* Fig. *XI.* delineati & descripti: cujus extremitas intra gingivas extremas immittitur angusta, latior cibum liquidum excipit, & per angustam ad œsophagum eorum, qui valdè constrictos habent dentes, demittit.

FIG. IV. monstrat palatum ex lue Gallicâ erosum adeò, ut foramen illud in nasi etiã cavitatem penetraret, & vocem articulatam pronunciari prohiberet: quod instrumento aureo, cui spongiola fuit adnexa obturavi, ut patiens verba articulatè & distinctè proferre potuerit. Post usum decocti, foramẽ illud ferramentis candentibus tetigi, quod natura, separatis prius aliquot ossiculis, carne replevit: ulcus carne repletũ, collutionibus oris, & errhinis exiccantibus, cicatrice obduxi.

FIG. V. admonet Chirurgiæ tyrones, ut in curandis aurium affectibus liquores convenientes blandè potius instillent, quam per siphonem auricularem violenter immittant, ne membrana tympani rumpatur, & incurabilis auditus gravitas subsequatur.

FIG. VI. dentes constrictos validèque commissos diducit instrumento dilatatorio Tab. *IX.* Fig. *IX.* adumbrato, ne æger fame pereat: ubi dilatatorii usus non conceditur, felicissimo successu clysteres nutrientes in anum infunduntur, quod expertus sum in Melchiore Frisch, qui ob vulnus ventriculi per 14. dies solis clysteribus fuit nutritus.

FIG. VII. ostendit applicationem speculi oris, ad explorandos faucium affectus summè necessarii Tab. *XI.* Fig *IV.* deprimit prædictum instrumentum non solùm linguam, sed etiam maxillam inferiorem depressam conservat, donec loco affecto penitius perspecto medicamenta fuerint adhibita *Spatula** ad latus posita, pluribusque perforata foraminibus, sola phærumque deprimitur lingua, ut oris vitia innotescant: spatulæ *annulo*, qui acie præditus, absterguntur crassiora linguæ excrementa, quæ ipsi, in febribus ardentioribus ut plurimum, tenaciter inhærent.

TABULA XXXVI

FIG. VIII. docet modum incidendi vinculum ſub lingua nimis ſtrictum, & loquelam, ut putant, impediens: quod obſtetrices paſſim ungue, & barbitonſores noſtri imprudenter phlebotomo dilacerare ſolent, non rarò cum magno ſanguinis profluvio, & dolore, qui aliorum poſtea malorum cauſa exiſtit, quæ Hier. Fabrit. ab Aquap. cum annexo Chirurgiam hanc debitè adminiſtrandi modo, verbis ſequentibus recenſet. *Præter linguæ depreſſionem, & deterſionem*, tertia linguæ chirurgia eſt, ut adminiſtretur, quando ſubjectum linguæ vinculum inciditur, de qua antequam dico, vos admonitos velim, de obſtetricum *ubique locorum* temeritate, quæ paſſim, *& ſine diſcrimine*, in quocunque *recens nato* infante, *digitis indicis* ungue, quem paratum & acutum ad id perpetuò geſtant, incidunt, ſub eorum lingua ligamentum, quod *inciſionis* opus niſi præſtarent, poſſe *in futurum* loqui infantem nequaquam credere poſſunt: quaſi verò natura (ô admirabilem *& nondum ſatis deploratam obſtetricum ferè omnium* inſcitiam) non poſſit loqui homo, qui locutionem, tanquam hominis propriam actionem, obtinet, ſine alicujus fatuæ mulierculæ operâ, quæ ipſi auxilietur, & præſidio ſit. Et ego vidi infantem nuperrimè natum, qui dum diutius detinebatur, ut expectaret ſecundinas, neque plorabat, nec quicquam moleſtum perſentiebat, poſtquam verò obſtetrix vinculum ſub lingua imprudenter incidit ungue, ſtatim ex dolore ploravit. Sed hoc minimum eſt, illud certè longè majoris momenti eſt, videlicet propter eam unguium Chirurgiam, inflammatione obortâ ſæpè numero infantes papillam *genetricis vel nutricis conductæ*, apprehẽdere nequeunt, neque lac ſugere, propter quam cauſam ſæpiſſimè moriuntur infantes, aut lactantibus intumeſcunt mammæ, quod adhuc longè peſſimum eſt, *parentes etiam* potius vel in partum *immaturum ac difficilem*: vel in ſimplicem impotentiam apprehendendi papillam, vel in quodcunque aliud *vitium*, quàm in veram obſtetricis *imperitæ* culpam rejiciunt. Quæ cum veriſſima, miror valdè, quod lege ſancitum cautumque non ſit, ut prohibeantur infantum neces, *ab obſtetricibus ſæpiſſimè illatæ*. Vos igitur moneo, ut præcipiatis, ne unquam obſtetrices filios, prolemque veſtram aut aliorum, *unguibus ad linguam* attingant. Quod ſi vinculum illud in lingua majus fuerit, poterit quocunque *ætatis* tempore excindi, quod ligamento tamen huic rarò, imo rariſſimè, accidit, quia natura non hominem conderet ad loquendum idoneum, niſi etiam inſtrumenta ad id aptiſſima, conſtrueret concederetque. Quod ſi ex centum millibus unus naſcitur *infans*, cum ligamento *majore*, quod Chirurgiam expoſtulet, nihil intereſt, *ſive ſtatim poſt partum, ſive poſt lactationis tempus, ſive poſtea, à Chirurgo exercitato, incidatur*. Quod ſi hoc eveniat, ſolemus præcipere, ut

æger linguam extra dentes exerat, quam Celsus quidem volsellæ *dentatæ* parte, sed nos forcipe apprehendimus. Interdum neque volsellâ, neque forcipe apprehendere possumus, ut in infantibus aut pueris, qui linguam exerere aut nesciunt, aut nolunt. In his curandum ut plorent, deinde posito inter duos digitos, pollicem *nimirum* & indicem sinistræ manus, linteo quodam tenui & aspero, quo lingua apprehendatur, foras trahatur, sursum revellatur & incurvetur, ut vinculum appareat, quod dextra tandem manu excidimus. Sumproque (*non phlebotomo barbitonsorum vulgari & inepto, sed*) scalpello ad cuspidem modicè recurvato vinculum linguæ, *si majus, quàm par sit*, transversè secamus, semel, bis, iterumque, donec universum sit dissectum, magnâ curâ adhibitâ, ne subjecta vasa, (*quorum incisionem sequitur sanguinis fluxus, huncque aut suffocatio, aut ad minimum virium, in tàm tenerrima ætate, dispendium*) violentur, quod sub perito Anatomiæ Chirurgo evenire non potest, qui vasa sub lingua exactissimè novit, & scalpello falcato evitat. *Hucusque Hier. Fabrit ad Aquap.*

FIG. IX. docet, quomodo spina piscis, vel ossiculum angulatum, vel aliud inter comedendum faucibus inhærens, nec in ventriculum descendens, convenientibus instrumentis extrahatur, vel in ventriculum depellatur. Eximuntur hæc extranea variis modis. Si sint in conspectu, volsellâ Tab. IV. Fig. I. rectâ apprehenduntur, & è faucibus extrahuntur, adhibito interim oris speculo Quod si spina, ossiculum, vel alia, hiante ore & lingua speculo oris depressa, in conspectum non veniant, cum altius in guttur descenderint, tunc volsella recurvata Tab. X. Fig. I. apprehensa verò instrumento Tab. X. Fig. II. sæpius gulæ immisso, impacta educantur. Alii, à cibo, ventriculum digitis, vel pennis oleo amygdalarum dulcium inunctis, & in fauces demissis, ad vomendum irritant, ut unà cum cibo spina, vel quodcunque extraneum per os expellatur. Verùm cum dictis modis & instrumentis, sæpè frustra spinarum & ossiculorum extractio tentatur, Hieron. Fab. ab Aquap. sumit candelam, ex cera alba ad crassitiem digiti minimi confectam, & nonnihil incurvatam patienti tradit, ut ipse eam in fauces demittat, donec impulsum corpus extraneum in ventriculum descendat.

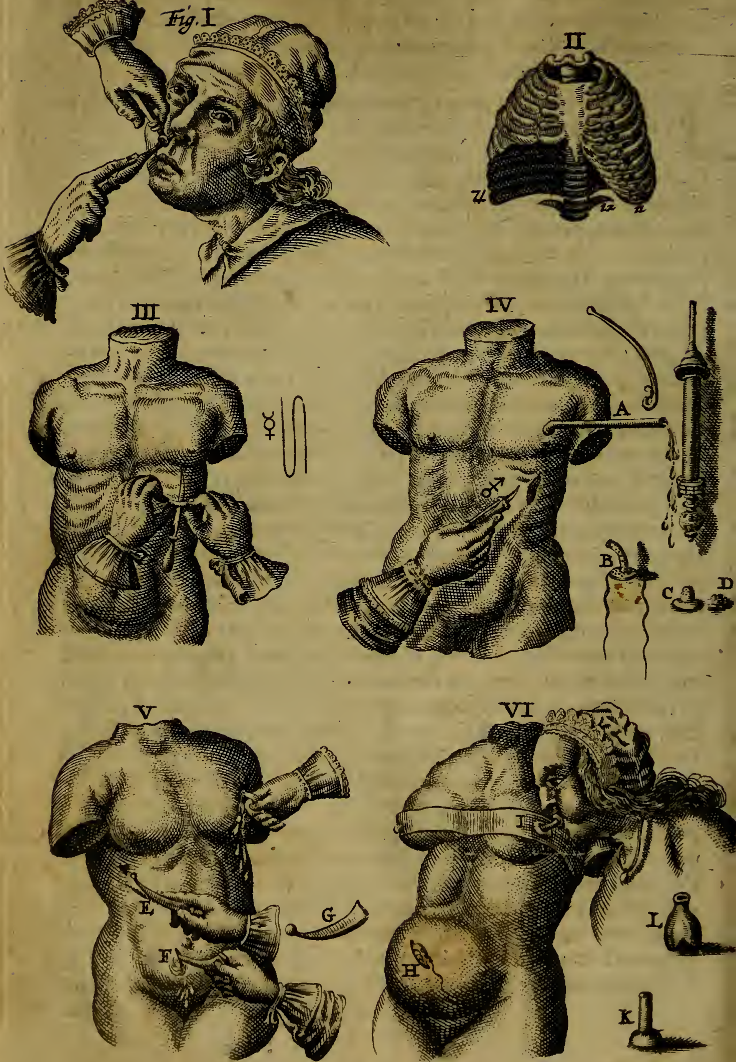
Nonnulli, in eundem finem, majores deglutire bolos jubent. Aliqui globulum plumbeum filo fortiter alligant, quo sæpiùs deglutito & retracto illud, quod gulæ firmiter inhæret, in ventriculum detruditur. Cum res gulæ infixa, nec instrumentis per os eximi, nec aliis modis in ventriculum descendere potest, *Fabritius ab Aquap.* ex Paulo & Leonide, totum negotium naturæ & tempori committit.

TABULA XXXVII.

De inustione narium in ozæna præsertim & post excisionem polypi, & ratione instituendi paracenthesin thoracis Paulinam & Hippocraticam, dilatandi & curandi vulnera thoracis, pectoris & abdominis, atque provocandi papillas lactantium.

FIG. I quomodo nares exulceratæ solùm, vel cum corruptione ossis, ferramentis candentibus, & per cannulas immissis, aduruntur, docet. His adjungantur ea, quæ supra Tab. IX. Fig. III. IV. V. & VI. dicta sunt. Curavi sartorem Patavinum ozæna Gallica domi detentum, quæ etiam, post internum decocti ex ligno guajacino usum, per duos annos continuos, à barbi tonsore ejusdem loci primario, fuit tractata medicamentis ex antimonio & mercurio præparatis. His tamen nihil conferentibus, patiens per chirurgum, D.D. Spigelii consilium & operam petiit. Spigelius autem eo tempore valetudinarius, domo exire, ægrumque visitare non potuit, unde me Chirurgo illi ordinario adjunxit, mihique præcepit, ut turandam ex linteo puro conficerem, eamque nari læsæ immitterem, ibique per diem naturalem relinquerem, ut ozænæ situs, quantitas & qualitas addisci possit. Mandatis obtemperavi & turundam extraxi, quam ferè in apice, ac in dextro latere, velut in orbem maculatam, summèque fætentem inveni, & Spigelio monstravi; qui, hanc subitò atque vidit, dixit ulcus esse in summo ferè naris loco, supra scilicet partem cartilagineam, idque in latere dextro, non adeò quidem magnum, sed cum ossis corruptione conjunctum, quod inustionem postulet. Quærenti rationem dictorum, dedit sequentem: quia turunda ferè in apice est contaminata, ulcus situm habet in summitate naris: quia eadem exterius est solùm commaculata, necessariò sinistrum duntaxat latus afficitur; ulcere non adeò magno, quoniam macula est parva; cum osse tamen corrupto, quia turunda est nigra, & valdè fætet; Chirurgia opus habet, quoniam huic affectui, usque in præsens tempus, medicamenta talia fuerunt incassum adhibita, quæ si os corruptum non fuisset, ulcus jam pridem ad cicatricem duxissent. Quam chirurgiam, seu inustionem naris, per cannulam mihi perficiendam reliquit, utpotè facilem, *quæ mearum operationum prima fuit*. Quare cannulam elegi (varias enim habebat Spigelius) idoneam, (eam scilicet, quæ in latere foramen habuit, Tab. VII. Fig. IV. delineata) illamque linteo, quod vino nigro austero erat expressum, pro illæsarum partium defensione, involvi, ac nari exulceratæ immisi, ut foramen dictæ cannulæ ulcus æquaret; præparatâ & nari immissâ cannulâ, recipi ferrum, Tab. IX. Fig VI. optimè candens, quod per cannulam immisi usque ad locum affe-

TABVLA XXXVII

ctum, idem quæ ſtatim retraxi, repetendo ſtyli candentis immiſſionem & retractionem ad ſummum quater vel quinquies, *quàm citiſſimè tamen, unde ad minimum duo ferramenta ignita, ut loco citato monui, requiruntur:* Poſt inuſtionem natura (mitigato prius dolore, & eſchara ablata.) medicamentis adjuta, intra 14. dies particulam oſſis ſeparavit, & ulcus, applicitis exiccantibus, fuit cicatrice obductum.

Hanc chirurgiam poſthac in pluribus felici cum ſucceſſu expertus ſum, (quamvis Germani, & præcipuè Vlmenſes, ab inuſtionibus quibuſvis maximè abhorreant) utroque ægrotantium oculo, ad evitandum inſtrumenti igniti aſpectum, goſſipio, & faſcia clauſo.

.Ozæna narium, cum vel ſine venereæ luis ſuſpicione, abſque tamen oſſis carie, ſi medicamentis curari nequit, expoſcit cannulam omninò ſolidam Tab. IX. Fig. V. quam tamen nunquam, ut verum fatear, adhibui, neque unquam adhibere vidi. Mihi autem narravit ſtudioſus quidam Mediolanenſis, ſe inuſtionem per cannulam omninò ſolidam ab Excell. Hieron. Fabrit. ab Aquapendent adhibitam feliciſſimo ſucceſſu admiſiſſe.

Modus abſque dubio fuit iſte, quem Autor ipſe deſcribit. Immittenda cannula ferrea, (*omninò ſolida. Tab. IX. Fig. V. nec linteo involuta, ſed albumine ovi probè agitato, oblinita.*) tàm longa, ut ulceris longitudinem adæquet, nariumque cavitatem æmuletur, & per ipſam ferramentum candens indendum, quod tamen non niſi cannulam attingat. Sic fiet ut ferrum candens callefaciat cannulam, & hæc nares & ozænam: nolo autem, ut nares ex hoc calore doleant, ſed locus exulceratus citra dolorem calefiat, ad bonam laborantis tolerantiam, qua perſpecta, tunc cannula è naribus è veſtigio eximenda, rurſumque immittenda, totieſque ferramentum candens, quòd tantùm calefaciat, repetendum, quouſque exiccata ſufficienter pars extiterit: ex pluribus enim iteratis vicibus fit, ut ſine dolore iterata calefactio ſuppleat vicem aduſtionis partem ſcilicet exiccando &, corroborando & tumores digerendo, atque ita ulcus ſanando.

FIG. II. oſtendit coſtas thoracis detectas, ut ea, quæ infra de perforatione thoracis dicentur, chirurgiæ tyrones melius intelligant: ♀. igitur locum Paulinum: ☉ Paulino inferiorem; & ♃. Hippocrat. Locis enim aſſignatis thorax in quavis empyematis ſpecie ſolet aperiri.

FIG. III. ☿. monſtrat filum triplicatum, quo Paulinus ipſoque inferior locus invenitur: ♄. inciſionem ſolius cutis ſupra muſculos intercoſtales, quæ fit σκολοπομαχαιρίῳ.

FIG. IV. monſtrat 1. quomodo in vulneribus in thoracis cavitatem penetrantibus, ſanguis per canalem (A. Tab. XII. Fig. IX.) deſcriptam, extrahatur. 2. Qualis, poſt ſectionem thoracis ♂.

cannula

cannula (B. Tabul. XII. Figur. XII. &c.) pileolus argenteus (C. Tab. XIII. Fig. VIII.) ſpongia D. & ſipho pro injiciendis in thoracem idoneis liquoribus neceſſarius (C. Tab. XIII. Fig. II.) ſit adhibendus. 3. Quomodo thorax perforandus, & quid poſt thoracis apertionem, ſive Paulinam, ſive Hippocraticam, agendum. Ante apertionem verò thoracis quatuor conſideranda ſunt. 1. An Chirurgia ſit facienda nec ne? 2. quo tempore. 3. quo in loco; 4. quo pacto. *An ſit facienda* ſignificabunt quatuor 1. morbus, 2. anni tempus, 3. vires ægri, & 4. magnitudo mali, ſeu quantitatis humoris evacuandi.

I. *Morbus*, ſi ſcilicet in capacitate thoracis, vel pus ex vomica peripneumoniæ aut pleuritide, vel biliosus ichor ex eryſipelate pulmonum, vel aquoſus humor ex hydrope thoracis, vel ſanies cruenta, loturæ carnium ſimilis, vel ſanguis ex vulnere in thoracem fluens. Hanc collectionem materiæ dignoſcimus primò ex reſpiratione, quæ tantùm eſt difficilis in inſpiratione, ob pulmones liberè, propter materiam collectam, ſeſe expandere non valentes: non verò in expiratione, cum materia ſuo pondere pulmones comprimat. Secundò expulſibus celeribus vehementiorius, frequentibus, parvis, inæqualibus, & inordinatis. Tertiò ex prægreſſa febre, cum accidentibus vehementioribus. Quartò, ex decubitu in ſanum latus difficili, quod materia peccans pulmonibus incumbat, & eos gravet, ne liberè huc vel illuc moveri poſſint. Quintò ab inundatione in thoracis cavo percepta. Quibus ſextò addi poteſt tuſſis, quæ tamen non eſt ſemper in omni empyemate; ſed tunc ſaltem, quando materia in bronchiis pulmonum continetur, quæ interiorem aſperæ arteriæ tunicam & ejus caput, *partes exquiſito præditas ſenſu*, ſua vel copiâ vel acrimoniâ irritat, atque ita tuſſim excitat.

II. *Anni tempus*, Hippocrates ſolſtitium hyemale & æſtivum evitare jubet, quod iis temporibus maxima & quaſi repentina fiat aëris permutatio: vel cum ſemper poſt ſectionem aliquid aëris thoracem ingrediatur, præſertim verò dum evacuatur materia per vulnus recens factum, tempora dicta quantum poſſibile erunt fugienda.

III. *Vires*. Niſi enim vires benè aut mediocritèr conſtent, intermittenda erit hæc manualis operatio, ne ſcilicet nobiliſſimum aliàs perforationis præſidium, ægro mortuo, diffametur. Vires autem metiuntur Medici plærumque à pulſibus, qui tamen illos in hoc caſu decipere poſſunt, quod talis materia in thorace collecta pulſus faciat parvos, celeres, frequentes & inordinatos. Certiſſimum autem earum ſi conſtant, ſignum eſt, cum ægri vel ſedere, vel ambulare queunt, beneficio naturæ benevalentis, aut ſubſidio ſcipionis alicujus.

IV. *Quantitas*. Si enim pauca materia in thorace fuerit, non opus eſt apertione. Natura enim ipſam aut digeret, aut per urinarias vias,

aliaque

aliaque loca, fecernet: Si verò copiosa, sine mora & incunctanter instituenda est apertio, ne quantitate materiæ suffocetur æger, aut ejus qualitate prava corrumpantur pulmones.

Sed quo tempore? Id nobis insinuasse videtur Hippocrates l. 6. Epid. s. 7. text. 9. inquiens: hydropicos in thorace θᾶσσον secare oportet, tabescentes verò αὐτίκα urere. Interpretes utrumque vocabulum verterunt statim, sed θᾶσσον hic minus significat, quasi Hippocrates dicat, hydropicos minus citò, tabescentes verò citissimè & statim secandos esse, aut urendos. Ratio est, quia Hydropicis, cum materia colligatur sensim in thorace, non opus est, ut ab initio statim fiat operatio: quia tùm demum nocet collectio illa, ubi in magna quantitate fuerit: At tabescentes & Empyematici, materiam unico quasi tractu, ruptâ vomicâ, colligunt, undè statim thorax aperiendus. 1. ne patiens suffocetur propter dilatationem pulmonum, à materiæ purulentæ quantitate, impeditam. 2. ne ab erodente pure, vel in pulmonibus, vel in alia thoracis parte, ulcus aliquod nascatur, quod aut difficilimæ, aut nullius postmodum sit curationis.

Quo loco? Debet esse locus talis, in quo tutissimè apertio fieri potest. Loca autem sunt multiplicia, anteterius, posterius, ad latus, inferius, & superius. Sed anterius & posterius neque benè neque tutò fit thoracis apertio, propter musculum pectoralem, & musculos dorsi admodum nervosos, qui valdè periculosè incidúntur. Ergo restat, ut apertio instituatur ad latus, & vel superius vel inferius, nam in hoc musculi pectori non ita adhærent. Anterius tamen aliquando, in regione scilicet sterni, si materia inter mediastinum fuerit collecta, fieri solet apertio Paulus ergò *lib. 6. c.* 44. in superiori lateris parte; Hippocrates verò *lib. 2. de morbis* in inferiore thoracem aperit. In superiore quidem inter 5. & 6. costam numerando à supernis. Tab. *XXXVII.* Fig. *II.* ♀ in inferiore inter 3. & 3. numerando ab infernis Tab, XXXVII. Fig. *II.* ♃.

Paulus locum suum invenit, numeratis vertebris thoracis, à supernis incipiendo, inter 5. & 6. vertebram filum imponit in apicæ spinæ dorsi, & ad medium sternum deducit: Deinde tertiam fili partem, eamque à sterno ad spinam demetitur & quo extremitas fili triplicati pertingit, locum attramento signat: qui ita signatus rectam & perpendicularem cum papilla mammarum facit lineam Tab. *XXXVII.* Fig. *III.*

Hippocrates inter 3. & 4. costam pectus aperit numerando ab infernis, & causa est, quia hâc ratione pus, aliaque in thorace contenta materia, meliùs effluit; & eligit locum, ubi est eminentia illa & flexura costarum, quibus musculi adnascuntur, non tamen super illam, aut retroversus deorsum, eò quod ibi musculi nervosi apertionem impediant, sed paulò anterius versus sternum. Tabul. *XXXVII.* Fig. II. ♃. Videtur quidem in hoc loco periculum esse propter diaphragma

diaphragma, ne lædatur, nullum tamen eſt, quia diaphragma, ubi coſtis adhæret, tàm altè non aſcendit (copia enim materiæ deprimitur) ut lædi poſſit. Ubi ergò materia collecta fuerit, ibi apertio molienda eſt. Si in parte ſiniſtra, in latere ſiniſtro aperiatur thorax: ſi in dextra in dextro; ſi in utroque utrobique. Ex his tamen recenſitis locis, Hippocraticus eligendus, quod pus, vel aliena materia in thorace collecta, ob decliviorem apertionis ſitum, melius evacuetur, quàm in Paulino. Hic tamen non ſimpliciter contemnendus, ſiquidem ſi re paulò diligentius conſideratâ, in latere dextro ſit adminiſtranda apertio, locus Paulinus Hippocratico præferendus, quod in dextro latere hepar gibba ſui parte diaphragma ſurſum pellat; in ſiniſtro verò Hippocraticus, quod diaphragma, ob humiliorem lienis ſedem, & copiam materiæ, ad inferiora detrudi poſſit; Unde Hipp. *lib.2. de morb.* inquit, optandum eſſet, ut in ſiniſtra parte materia evacuanda ſemper decumberet, vel Paulino inferior, ſcilicet inter coſtam 6. & 7. ⊙. Tab. XXXVII. Fig. II. In vivis namque non ita altè aſcendit diaphragma, ut in mortuis. His igitur in locis thorax aperitur ſine offenſione, pericardii, pulmonum, & ſepti tranſverſi.

Modus autem hic eſt. Thoracis apertio fit vel ſectione, vel uſtione, vel perforatione. Sectionis & uſtionis mentionem facit Hipp. *ſect.7. aph.47.* dum inquit quicunque ſuppurati uruntur vel ſecantur, &c. uſtionis verò *l. 2. de morbis.* In omnibus tribus modis conſideranda ſunt ægri decubitus, reſpiratio, inſtrumenta & operatio. *Quod decubitum attinet,* ægri corpus & brachium lateris aperiendi mediam habeant figuram, ne muſculi nimium contrahantur: Unde in modo Pauli ſupinus jaceat æger, in Hippocratis autem pronus. *Reſpirationem* quod concernit, in modo Hippocratico æger debet expirare, ut pulmones concidant; in Paulino autem ſpiritum continere, ut diaphragma deprimatur. *Inſtrumenta* pro diverſo operandi modo variant. In ſectione Hippoc. utitur ſcalpello, Tabul. II. Fig I. deſcriptio, & ſpatha dicto. Paulus verò thoracem aperit σκολόπομα χαιρεῖω gladiolo ſcilicet longo, & ad cuſpidem paulùm recurvato, Tab. XII. Fig. I. *Recentiores utroque ſcalpello.* In uſtione verò Hippocrates uſurpat ferrum oblongum, nec admodum craſſum, eo quod poſt inuſtionem foramen majus fiat, quàm inſtrumenti eſt craſſities. Hippocrates etiam coſtam terebrâ cavâ, in cochleæ formam fabrefacta (*non ſolida, qualem habent ſutores, dum perforant calceorum ſoleas ad filum trajiciendum.*) perforat. Hæ tres operationes, pro diverſitate materiæ in thorace contentæ, ſunt adhibendæ, nam cum alia materia craſſa ſit, & alia tenuis: illa foramen majus, hæc verò minus requirit. In craſſa itaque, ubi pus collectum eſt, debet fieri ſectio, in tenui verò &

aquoſa

aquosa, veluti in hydrope thoracis, vel ustione musculorum vel perforatione costæ pectus aperiendum censet Paulus, & Hippocrates. Recentiores ustioni & perforationi præferunt sectionem, quam minorem faciunt in hydrope thoracis, majorem in suppuratis, & maximam in materiæ pituitosæ collectione.

Sectio thoracis ita peragitur; invento loco attramentoque notato, æger in medio collocetur situ: deinde cutis scalpello (Tab. XII. Fig. I. & Tab. hujus Fig. III. ♄. obliquè posteriora & superiora versus incidatur: hinc scalpellus (Tab. II. Fig. I.) panniculo albo obligatus (*ità ut summa ipsius pars saltem ad unguis magni digiti mensuram expedita restet, ne altius, quam par est, intromissa aliquid lædat*) musculisque intercostalibus externis adhibitus, sensim & paulatim adigatur, donec in cavitatem thoracis penetret. Tab. hujus Fig. IV. ♂. Quod si vulnus hoc præter spem angustius fuerit, & materia crassior, tunc vel illud scalpello, Tab. XII. Fig. I. & Tab. hujus Figur. V. E. quod pulmones propter obstaculum in extremitate positum offendere nequit, dilatandum: Vel ut materia liquidior reddatur, aqua mulsa per siphonem, Tabul. hujus Fig. IV. ☾. infundenda est in thoracem. *Facta sectione, emittatur quidem materia in thorace contenta* (non tamen tota unica vice, ne vires ægro deficiant, aut majus malum succedat. Si unica vice velimus evacuare, tunc natura, collectæ materiæ quasi assueta, persentit aliquod vacuum, pro quo evitando, in subsidium mittit omnes in toto corpore contentos humores, unde majus empyema, quam fuit antea, orietur) *quotidiè ad ℥ vj. vel* ℔j, *vel quantum vires ferunt*. Hac materiæ quantitate emissa, vulnus turunda, ex stuppa, vel lino crudo confecta, & filo alligata, singulis diebus obturetur usque in decimum diem: ubi materia fere omnis evacuata est, per quinque dies vinum & oleum tepefactum per fistulam (Tab. hujus Fig. IV. ☾.) infundatur; ne pulmones humectari soliti de repentè exiccentur; deinde cannula argentea Tab. hujus Fig. IV. B. indatur, ut liquor, manè vel vesperi infusus, emitti possit: *quod enim mane in thoracem infunditur, ad vesperam evacuetur, quod verò vesperi, manè*. Post decimum quintum sectionis diem, cannulæ argenteæ substituatur turunda ex linteo cerâ albâ oblinito, cava, ne vulnus in fistulam immedicabilem degeneret, aut materia in thorace remaneat. Quando thorax omninò exsiccatus est, penicillus ex linteo incerato cavus, in crassitiè & longitudine quotidiè minuatur, donec vulnus carne repletum, cicatrice possit obduci. In materia tamen aquosa, vel pure tenui, statim post apertionem thoracis, foramini imponatur cannula exactè respondens, & cannulæ penicillus filo alligatus, ne aqua vel pus tenuè universim effluat, & ægri moriantur (monente Hipp. sect. 6. aphor. 27.) sed ut tantum materiæ, quantum virium

ratio

ratio permittit, evacuetur. Quod si ob aëris frigiditatem, aliamque causam, consultum non est, ut quotidiè semel vel bis materiæ detur exitus, cannulæ spongiola Tab. hujus Fig. IV. D. imponatur, pileolusque Tab. hujus Fig. IV. C. addatur, ut materia omni quasi momento per ejus foramina, paulatim & circa virium jacturam, transsudet.

Fig. V. Vulnerum thoracis & abdominis dilatationem exhibet, quæ scalpellis peragitur.

Vulnus cuicunque *thoracis* loco inflictum vel penetrat & pleuram perforat; vel non perforat, & eam minimè pertundit. Illud iterum vel est angustum vel latum, & utrumque vel cum partium internarum læsione, vel sine ea.

Vulnus thoracis infra 6. costam acceptum, in cavitatem penetrans, & sine partium internarum læsione satis latum, nunquam consuatur, aut per primam intentionem curetur, ne materiæ, quæ in cavitatem thoracis fluxit, cum ægrotantis vitæ periculo, præcludatur exitus: sed immittatur primùm turanda ex lino crudo parata, filo alligata (ne inspiratione in thoracem rapiatur) & sanguinem sistentibus imbuta, ut apertum maneat vulnus. Secundo, & reliquis diebus, vulnus turanda ex linteo parùm detrito confecta, & medicamento pus movente oblinita digeratur, & apertum conservetur, ut materia collecta liberè possit exire.

Quodsi materia intra thoracem collecta fuerit crassa, atque ad exitum per vulnus inepta, illa attenuetur injectis per aliquot dies lavacris, ex decoctione hordei, passularum & melle rosato, & vulneri imponatur cannula argentea, Tab. hujus Fig. IV. B. digestivo oblinita, spongia ejusdem Tab. Fig. IV. D. obturata, & pileolo, ibidem C. cooperta, ut pus injectaque decoctio sensim & sensim expurgetur. Quando purulenta materia convenienter expurgata fuerit, loco cannulæ ex argento alatæ, vulneri immittatur turunda ex linteo incerato cava, sarcoticoque imbuta, quæ quotidiè, ut suprà dictum, minor & brevior fiat, ne carnis generationem impediat: Quando prædictum vulnus fuerit angustum, statim scalpello, E. Fig. V. hujus Tab. dilatetur ad materiam expurgandam.

Vulnere supra quintam thoracis costam penetrante, sive lato, sive angusto, turundâ foramen, stegnotico imbutâ, & filo alligatâ, apertum teneatur, ut eodem, vel sequente die, sanguis in thorace nondum concretus, per applicitum canalem, Tab. hujus Figur. IV. A. extrahi possit.

Quod si materia ob sui crassitiem, vel sublimiorem vulneris situm, per hunc canalem haud effluat, apertio thoracis maturè proponatur, eaque ab ægro vel adstantibus consanguineis concessa, peragatur, modo sub explicatione Fig. III. & IV. hujus Tab. fusius tradito.

Hoc

Hoc præsidio chirurgiæ præsentaneo non admisso, cum materia per vulneris orificium, vel ex se satis latum, vel scalpello frustra dilatatum, effluere nequeat, illa, prædicto vitæ ægrotantis periculo, diureticis potius per os exhibitis tentetur evacuari, quam eclegmatibus expectorari.

In vulneribus thoracis cum parva pulmonum, vel diaphragmatis ad partem carnosam incisione, non solum procuretur materiæ vel per vulnus ex se latum, aut scalpello dilatatum, vel per foramen novum, vel per vias urinarias exclusio, verum etiam per siphonem in thoracem infundatur, primò decoctum venas sanguinem fundentes constringens, secundò materiam crassam attenuans, tertiò vulnus internum detergens, & denique quartò illud consolidans.

Ex *vulnere abdominis* penetrante, vel prolabitur omentum, vel intestina. Si omentum prolapsum sit, considerandum erit, an sanum adhuc sit, vel putrefactum. Si sanum, tunc statim, vino calido lotum, blandè manuum digitis intro pellendum; deinde vulneris labia ad mutuum contactum ducenda, adductaque suturis, Tab. XXXIX. Fig. V. delineatis, conservanda. Quodsi omentum putrefactum sit, erit extrahendum, & filo, ex serico simplici & rubeo, fortissimè constringendum; tum verò portio corrupta supra filum adstrictum, scalpello amputanda, reliquum verò, quod sanum est, vino calido abluendum, blandèque in abdomen reducendum, filo longo extrorsum propendente: deinde vulnus suturis modò citatis conjungendum, sic tamen, ut aliquod spatium, ubi filum propendet, relinquatur. Quodsi intestina fuerint prolapsa, statim & antequam flatibus repleantur, digitis citra violentiam impulsa, in abdomen recondantur. Si foramen, seu vulnus abdominis sit angustum, & intestinum prolapsum, & ob longam extra ventrem moram, à frigidi aëris contactu, flatibus repletum, & adeò turgidum, ut manuum opera ipsum intromittere impossibile sit, tunc diu foveatur spongiâ vino albo & calenti expressa, *aut massa lini crudi in lixivio acri* decocta ut flatus dissipentur, deindè reducatur, & vulnus abdominis debitè consuatur. Si hâc ratione intestini prolapsi reductio non succedat, vulnus syringotomo G. & F. dilatetur, ut intestinum intromitti, & vulnus dilatatum, juxta Galeni regulam, consui queat.

FIG. VI. H. Quod si sub vulnere abdominis penetrante, *intestina* crassiora *cæsim vulnerata* sint, tunc blandè protrahantur, & *consuantur*, eo modo, quo pelliones pelles consuere solent, relicta aportione fili ex lino contorti, ut extra vulnus abdominis propendeat; postea vino calenti abluantur, & sensim in suum locum reponantur; Ultimo repositorum suturæ inspergantur pulveres ex thure, mastiche, pyrethro, &c. vulnusque abdominis fibulis uniendum.

TABVLA XXXVIII.

Papillæ lactentium I. non rarò intra mammas ita occultantur, ut ipsas infans recens natus neque ore apprehendere, neque ex iis lac sugere valeat. In simili casu vel nutrix infantis vitri, Tab. XVI. Fig. V. depicti, basin admoveat papillæ occultatæ, & orificium fistulæ ore apprehendat, suctuque papillam extrahat: vel natu grandior vitrum oblongum K. papillæ applicet, & fascia mammillæ alliget. quo facto, angustiorem vitri partem labiis apprehendat, pariterque sugendo papillam evocet latentem. Amatus Lusitanus vitrum angustioris orificii L ferventi aquâ implet, quam, eo impensè calefacto, rursus effundit, vitrique orificium statim papillæ admovet: hoc namque subitò papillæ firmiter adhæret, eamque tàm validè extrahit, ut ore infantis facillimè apprehendi possit. Dicta instrumenta non solùm papillas, verùm etiam lac evocant. Quod si igitur necesse non est, ut simul cum papillis lac extrahatur, tutissimè papillis extrahendis applicatur digitale, ex ligno hederæ paratum.

TABULA XXXVIII.

De abscissione mammæ carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fistularum subter costas reptantium, constrictione umbilici Celsina, & cingulo umbilicali.

FIG. I. ostendit *mammæ* dextræ carcinomate exulcerato affectæ basin duabus acubus Tab. XII. Fig. VIII. quæ filum ex lino contortum trahunt, *trajectam*.

FIG. II. monstrat, quomodo Chirurgus filorum transmissorum capita collecta, manu sinistra apprehendat, & dextrâ scalpellum, Tab. XII. Fig. VII. adigat, eoque *cancrum radicitùs abscindat*.

FIG. III. exhibet cancrum à pectore abscissum, qui sex libras Medicinales pependit.

FIG. IV. docet, quomodo Chirurgus, post abscissionem mammæ exulceratæ, locum ferramento candente leniter adurat (vid. inf. singul. histor.) saltem pro corroboratione partis.

FIG. V. est *instrumentum Hieron. Fabr. ab Aquap. quo pertunditur fistula thoracis*, quæ spatio intercostali superiore subtus costam unam vel alteram, vel etiam plures, sese insinuat, videlicet inter pleuram & costas, donec in aliquod costarum subjectarum spatiū terminetur. Immittitur cannulæ argenteæ & incurvatæ (a) extremitas, usque ad fistulæ fundum, ut exterius spectet: dein per cannulam fistulæ immissam impellitur acus (b) longa (quæ longè à cuspide foramen habet, & filum ducit) ut fistulæ fundus perforetur, & filū per superiorem & inferiorem sinus portam exeat. Perforato fistulæ fundo, eximatur acus per novū sinus foramen, & fili extremitates colligantur,

ut fistulæ foramina teneantur aperta, & materia purulenta per inferius effluat, donec sinus subtercostalis, vel carne repleatur, vel agglutinetur: de reliquis thoracis fistulis vid. infra Tab. XXXIX. Fig. IV.

Fig. VI. est Sostrati vinculum, quod maximè convenit, ubi pectus morbo afficitur, qui deligationem requirit. Hanc Galen. l. de fasciis. c. 81. describit. Maximè convenit, ubi medium pectus, vel dorsum, aut latera seu thoracem, *ob vulnus præcipuè thoracis, aut fracturam costæ* volumus devincire: duas igitur fasciolas, tres digitos latas, justæ longitudinis, *summis* humerorum capitibus injicimus, earumque *ambo* capita recta sinimus dependere: deinde fascia glomerata, *vel unius capitis* thoracem totum & latera, ut contegantur, extremamque fasciam modo alligamus, capita verò, quæ & à priori & posteriori parte pendebant, fasciæ circuitibus assuimus, ac si longiora fuerint, sursum conversa, qua jugulum cum lato scapularum osse committitur, inter se colligimus.

Fig. VII. ostendit, quomodo *Celsus prominentiam umbilici chirurgiâ curet.* Resupinato corpore ægrotantis (ut sive intestinum, sive omentum, sive utrumque per umbilicum plærumque dilatatum prolabitur, recondatur) umbilicum forcipe apprehendit, ad se trahit, & ad basin acu (quæ duo fila serica, simplicia & infecta, ducit) trajicit: postea filorum ansam scalpello incidit, & colligatis utriusque fili extremitatibus umbilici exaltati basin validissimè constringit, ut id, quod supra vinculum est, emoriatur, & decidat. Quia tamen dictam Celsi chirurgiam tàm facilè non admittunt ægri, mitiorem & à me sæpissimè expertam excogitavit Hieron. Fabrit. ab Aquapendente, quam administrat medicamento & cingulo sequentis Figuræ.

Occasione hujus materiæ, rarissimam in infante, umbilici relationem, & intestinorum extra corpus propendentium p. n. prolapsum, ex matris repentinâ imaginationis impressione, mihi 14. Ianuarii 1643. à Clarissimo Domino Doctore Ioann. Georgio Cockelio, Reipub. nostræ Physico ordinario Medicoque assiduo, & collega meo plurimum honorando, acceptam, non immeritò hic inserere placuit. Villica (ita sonabant verba) quædam Berenstattensis, Ulmanæ ditionis, Iacobi Hockeri conjux, præcedenti messis tempore, sed primis gestationis mensibus, suburbanis rusticisque operationibus incumbens, & frumenti per agrum hinc indè sparsos manipulos colligens, sub eorundem uno, reptantium viperarum acervum subitò animadvertit, harumque & motum & figuram, umbilicali regioni superimpositâ manu, ita strenuè sibi imaginata est, ut toto quidem quo utero gerebat tempore, utcunque benè habuerit, at heri, circa crepusculum vespertinum, filiam, sacrâ mox undâ Barbaram initiatam, quoad reliqua vividam quidem peperit, sed, ex radicatâ illa imaginatione, non

benè

benè formatam, adeò ut omnia natæ hujus intestina, aliàs, secundum naturam, in inferiore ventre occultanda, hic, præter naturam, per relaxatum umbilicum, extra corpus, tanquam magno in culeo recondita, soloque peritonæo investita, conspicienda se præbuerint; quæ etiam extra jam uterum posita (materno videlicet & salutari calore destituta, à circumstante insuper aëris frigidiore læsa, & coarctata.) nec hypocausti calidioris beneficio, non tegumentis, non ullo Medico & artificio, & auxilio, in suo naturali statu conservari potuerunt: Hinc elàpso biduo, & sequenti Dominino die, vix hunc ingressa Mundum, ad beatorum iterum sedes migravit.

FIG. VIII. A. est *cingulum umbilicale* ex linteo duplici gossipino paratum, quod ea parte E, qua umbilicum contegit, scutum, veluti placentam, duriusculum obtinet, in cujus centro globulus ex adstricto linteo est, qui in umbilici dilatationem sese insinuet, ut intestinum, aut omentum, vel utrumque, rursus exire prohibeat: sed prius ceratum constrictivum super alutum extensum, debet apponi, postea, cingulo applicito, abdomen constringi. Aliqui cingulo umbilicali A. addunt fascias scapulares B. C. quæ tribus transversis linteis D. colligantur & cingulum humeris annectunt, ne descendat, sed firmiter regioni umbilicali inhæreat. Séd eæ necessariæ non sunt, quoniam ossa ilii descensionem cinguli, subligamina F. G. verò ejusdem ascensionem prohibent.

TABULA XXXIX.

De cingulo prominentiæ umbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fistulas thoracis externas, suendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & evocandi urinam suppressam.

FIG. I. ostendit *cingulum umbilicale*, Tab. præced. Fig. *VIII. viro applicitum*: quo solo plurimis mediocris umbilici prominentias tam in viris quàm feminis, cum in adultis tum pueris, curavi, & majores, ne creverint, prohibui.

FIG. II. & III.. monstrat locum, modum & instrumenta paracenteseos, in abdomine hydropicorum peractæ. Circa hanc operationem chirurgicam etiam quatuor consideranda sunt, primò an sit facienda? secundò quo tempore? tertiò quo in loco? quartò quo modo? An facienda, significabunt morbus & ægri vires. Morbus est Ascites tantum, aut cum reliquis hydropis speciebus aqua permista est: si scilicet tumor abdominis, à copiosissimo præsertim aquæ potu, brevi temporis spatio ad insignem magnitudinem pervenit, & medicamenta per os exhibita non juvant, eo quod virtus eorum, calore naturali humoris copia oppresso, in actum deduci minimè possit. Vires constantes

TABVLA XXXIX

ſint oportet, quas cognoſcimus, quando æger adhuc erectus ſtare; aut ſedili ſine incommodo aſſidere poteſt. In malo itaque inveterato, viriumque debilitate (quam indicant ſenium, pueritia, tuſſis, ventris fluxus, cachexia, febris ardens præegreſſa, viſcerumque ſchirrhus & corruptela) operatio nullum habet locum. *Tempus* eſt ſtatim, antequam ſcilicet in adbdomine concluſus humor, viſceribus & cæteris interioribus partibus noxam notabilem inferat. *Locus*, in quo fit paracentheſis, vel eſt in umbilico, vel ſub umbilico, tribus aut quatuor digitis ægri tranſverſis interpoſitis, idque vel in dextra, vel in ſiniſtra, nunquam media abdominis parte ad lineam albam. Ubi umbilicus ita laxatus eſt aut tumens, ut inter exteriorem partem, ac internam cavitatem & aquam, tenuiſſima tantùm cutis intercedat; quæ vel ipſo tactu, digitique compreſſione & perſpicuitate deprehenditur, commodiſſimè in umbilico aperitur. Verùm ſi laxitas illa umbilici non appareat, tam abdominis pars umbilico inferior, & dextra perforetur cum lienis vitio, ſiniſtra, ſi hepatis culpa aſcites orta fuerit. *Modus* comprehendit ſitum patientis, inſtrumenta, & operandi rationem. Æger, qui propter aquam abdomen valdè tumidum & diſtentum habet, ſupinus in lecto collocetur, vel ſcabello inſideat. Inſtrumenta quibus hydropicorum venter commodiſſimè aperitur, ſunt duplicia, videlicet vel inſtrumentum ex cannula alata H. & acu I. compoſitum, Tab. XII. Fig. XVII. pro perforatione umbilici; vel ſcalpellus K. ad cuſpidem parumper recurvatur, & ex unâ tantùm parte aciem habens Tab. XII. Fig. I. pro apertione addominis infra umbilicum. Umbilicus tutiſſimè perforatur, ſi inſtrumentum Tabul. XII. Fig XVII. cannulatum faſciæ aſſuatur, illudque in medio ipſius adigatur L. uſque ad cannulæ aſteriſmum, poſtea acus è cannula eximatur, & cannula uſque ad alam abdomini immittatur, ibique relinquatur. Sectio infra umbilicum neceſſaria variat. Fallopius ſectionē adminiſtrat hac ratione. Secat prius cutem per tranſverſum abdominis ad pollicis magnitudinem, gladiolo falcato, & ex altera parte obtuſo, qua inciſa, reliquum cautè perforat ſcalpello, quo Germani venas ad emittendū ſanguinem incidunt, phlebotomo nimirum vulgari. Hieron. Fabrit. ab Aquap. eodem utitur gladiolo quo Fallopius, ſed illud quadantenus obliquè in cutem demittit, donec ad cavam uſq; regionem penetraverit, & peritonæum etiam perforârit. Ad cavitatem ſcalpellum penetraſſe, non ſolùm aquæ exitus indicio eſt, verùm etiam dignoſcitur à Chirurgo in ſectione abſceſſuum excitato, quando prementi nihil renititur. Sectione factâ, gladiolū extrahit, & cannulam argenteam, terſam, alatam, à lateribus perforatam, longiorem primâ vice (*in poſterum breviorem N. quæ tantummodò in cavitatem pertingat*) ad exttemum obliquam, *ſcalpello exactè reſpondentem,*

dentem, & fasciæ annexam, ne extra foramen labi possit. O. Per hanc cannulam humorem serosum non confertim, sed tantum emittit, quantum vires qui ex pulsu rectissimè & certissimè cognoscuntur, concedunt. Sero in debita quantitate evacuato, cannulam non extrahit, sed in abdomide relinquit, & turunda ex linteo claudit, P. postea aquam iterum educturus. Hydropici perforati diligenter custodiantur, ne ipsis insciis solvatur fascia, procidat cannula, unica vice effundatur aqua, & cum patientis interitu, tanti morbi aliâs unicum fermè auxilium infametur. Ad imitationem Fabritii Annó 1625. die 7. Augusti aperui Vlmæ abdomen Nobilissimæ virginis, quæ Ascite, Anasarca, & tympanitide laboravit, & annum unum & dimidium à perforatione integerrimè vixit, postea syncera tympanitide affecta obiit.

FIG. IV. ostendit *incisionem fistulæ thoracis* citissimam & quasi momentaneam, quæ fit syringotomo, quod in altera extremitate habet aciem Q Tab. XIV. Figur. I. circa cuspidem globulo cereo R. obvolutam quominus in immissione carnes laceret. Hinc in fistulam immititur, & ubi ad fundum ejus pertingit, per carnem & cutem superincumbentem dextrâ adigitur, ut globulo cereo in ulcere remanente cuspis syringotomi per foramen factum exeat, qua digitis sinistræ apprehensa, amborum foraminum interstitium, uno quasi ictu, inciditur. Monstrat præterea vulnus abdominis pro repositione intestinorum dilatatum, quod in sequenti figura, juxta Galen. *l. 6. meth. med. c.* 4. sententiam, consuitur, peritonæum scilicet cum musculis, & musculi vicissim cum peritonæo.

FIG. V. docet *modum, quo labia vulneris in abdomine ad mutuum contactum ducantur*, adductaque suturis seu fibulis conserventur. Repositis intestinis Minister manibus apprehendat vulneris labia, & Chirurgo tantam vulneris partem porrigat, quanta ad consuendum est necessaria. Infigit autem (1) acum quæ filum trahit ex lino contortum ab infernis & externis (u) introrsum per cutem (a) & musculos (b) subjectos, ad peritonæum (c) usque postea in tacto peritonæo. (c) hujus partis, per alterius partis peritonæum, atque etiam per musculos, ab internis ad extra, acum transmittit, post, exempta acu, ambo filo capita constringit, facitque punctum. Hinc (2) interjecto spatio unius digiti transversi, per abdomen ejusdem partis, à supernis & externis (x) introrsum, intacto peritonæo acum transfigit, postea per peritonæum, musculos & cutim, ab internis ad extra; acum transmittit, facitque punctum, & ita deinceps pergit, modo perforando modò prætereunda peritonæum, donec tot fiant puncta b. quot sunt necessaria ad perfectam abdominis suturam.

Hic modus suendi etiam observandus, quando abdomen, post partum cæsareum fibulis uniendum est.

FIG.

FIG. VI. *est bracherium, seu retinaculum herniæ, inguini adultorum* sinistro applicandum. Bracherii cingulum (α) & subligaculum (β) multis foraminibus pertusum, ut claudi rursusque aperiri possit, conficitur è corio levi aut linteo xylino duplicato. Scutum (γ) pilis capreoli impletur, ut duriusculum fiat, & intestini, vel omenti prolapsum impediat; habeat quoque pronexum δ, ne transmissum subligaculum ab eo vacillet.

FIG. VII. est *bracherium pueris adhibendum*, quod ex eâdem materia concinnatum est, ex qua superius: differt tamen in eo, quod hujus cingulum non in latere, neque subligaculum anterius, sed utrumque ad posteriora claudi debeat, ne tàm facilè aperiri possit pueris.

FIG. VIII. monstrat *bracherium inguini sinistro applicitum*. Repositis reponendis & adhibito cerato super locum affectum idoneo, scutum seu pulvillus pilis capreoli, aut lana, duorum vel trium digitorum altitudine infarctus apponitur, qui ut firmiter hæreat, nec loco facilè moveri queat, cingulo anterius inguini per lumborum regionem cincto & constricto ad latus α, nec non subligaculo latiusculo β, (quod posterius cingulo annexum, deorsumque ductum, sub crurum divisione sursum denuò reflexum, per scuti medium permeans, & pronexum illum, *qui scuto propterea adjungitur, ne subligaculum ab eo declinèt, penetrans, cingulo anterius arctè alligatur*) *comprimitur.*

Ratio curandi enterocelem, à me sæpissimè experta.

HÆc consistit in tribus, 1. repositione intestini intra abdomen; 2. conservatione repositi, ne rursus per inguina ad scrotum descendat; & 3. peritonæi, vel relaxati constrictione, vel disrupti consolidatione.

Ante repositionem chirurgus exercitatus diligentissimè considere, an hernia sit parva, vel magna? an recens, vel phlegmone correpta? an etiam intestinum adhuc flaccidum, vel materiâ aliqua repletum?

Si *hernia parva sit, & recens*, intestinumque vacuum, facilimè reducetur, si æger supinus in lecto collocetur, capite paulum declivi, & pedibus elevatis, quoniam hac ratione intestina ad septum transversum ruentia, secum trahunt id, quod ad scrotum descendit.

Si autem hernia *magna sit & recens*, chirurgum oportet intestinum nulla materia distentum digitis tractare, & illud, capite prius patientis declivius posito, sensim & sensim, tàm diu molliter circumagere, donec paulatim rursus abdomen ingrediatur. Quod si chirurgu

rurgus manu lassus fuerit, opus est, ut ministrum habeat cordatum, & in hujusmodi operatione optimè informatum, qui ipsum adjuvet, & intestinum digitis similiter tractet.

Herniæ cum associatur aut inflammatio, quam indicat dolor, calor, & febris *aut flatus*, quorum indicium est rugitus, & dolor extendens sine gravitate; *aut fæces*, quæ cognoscuntur ex biduana vel triduana alvi suppressione, magna scroti duritie, & dolore gravissimo: tunc à reductione intestini desistendum est, tàm diu, donec inflammatio abierit, fæces egressæ, & flatus dissipati fuerint.

Inflammationi *confert seq. cataplasma*,

℞. Farin. hord. ℔j.
Furfur tritic. ℔. ß.
Ol. rof. compl. ℥iij.
Vini rubr. q. s. Misc.

Quod *calidè* scroto & inguini impositum valdè digerit, humores modicè repellit & partes efficacissimè roborat. Si post 24. horas non recesserit inflammatio, cataplasma toties renovetur, & applicetur, quoties ad curandum phlegmonem opus videbitur. Cataplasmati, ob caloris vehementiam, nimis exiccato, atque ideò separatu difficili, affundatur Oenelæum calidum. Inflammatus quoque locus, pari utilitate *ex Fallopio* fovetur lixivio calido, in quo cineres ex ligno fagino ebullierint. Accipiantur igitur duæ fili crudi (*quod suam digerendi vim loturâ fullonum nondum amisit.*) massæ, indantur cacabo, & coquantur cum manipulo dimidio seminum cymini in lixivio acri: deinde massarum una extrahatur, inter duos discos, exprimatur, expansa calidè, quantum ferre potest æger, circa scrotum apponatur, repescens removeatur, & alia substituatur, eaque repetatur, donec inflammatio omninò sublata fuerit *Cum dolor inflammationem comitatur ingens, tunc cataplasmati, vel fomento, aliqua vel major portio addatur òlei rosati.*

Si cum inflammatione concurrant fæces, quæ repositionem intestini impediant, casus quidem est maximè desperatus: nihilominus tamen (*omissis purgantibus per os exhibitis, quæ majorem aliàs humorum ad partem affectam affluxum causarent, & ut ipsa mors, teste Fallopio, ægrotantibus acceleretur.*) fæcum tentetur eductio, balneis aut fomentis distensionem relaxantibus, & clysteribus lenientibus, moderata quantitate injectis. Vitetur fæcium interim generatio; exhibitis patienti cibis boni succi & pauci excrementi, quales sunt juscula carnium tenuia, contusa, ova sorbilia &c.

Flatus etiam sæpissimè absque inflammatione intestinum replent, quo in casu nihil præstantius est fomento, quod ex decoctione lixivii acris, seminibis cymini & filo crudo, atque pauca additione vini malvatici potentis paratur. Inflammatione curatâ, fæcibus excretis, & flatibus dissipatis, reponatur intestinum in propriam sedem, digitis sensim ac sensim impellendo.

Post

Post repositionem intestini, *ob relaxationem peritonæi*, in scrotum prolapsi, ceratum constrictivum ab Hieron. Fabrit. ab Aquapend. commendatum, quod

℞. Boli Armen.
Sanguin. Dracon.
Mastich.
Sarcocoll. ana. ʒj.
Bisling
Tegul. pulv. ana. ʒiij.
Resin. pin. ℥js.
Ovi album.
Ceræ. ana. q. s. M. f. Ceratum.

extendatur super corium tenue & molle, ad magnitudinem loci affecti, ut cum non multùm excedat, ac, derasis prius inguini pilis, applicetur, nec renovetur, nisi amplius cuti adhærescere nolit. Apposito cerato, bracherium Fig. VI. inguini arctè adalligetur Fig. IIX. ut foramen peritonæi, per quod intestina prorumpunt, comprimat.

Si propter *disruptionem peritonæi*, intestina ad scrotum dilabuntur, adstringentibus glutinantia immisceantur, ut

℞. Cerat. constrict. Hier. *Fab. ab. Aquap.*
Empl. Apostolicon Nicol. ana p. æq.
M. &. malax. cum ol. mastichin.

extendatur in corio, & cum bracherio inguini applicetur, pro conservatione intestini in suo loco & consolidatione aperturæ, per quam sibi viam ad scrotum parat intestinum. Præcipua enim cura consistit in remediis externis, & exquisito subligaculo.

His non conferentibus, necessaria est universa corporis expurgatio, ab humoribus serosis præsertim & pituitosis, qui peritonæi, vel rupti, vel dilatati, consolidationem ac constrictionem, ex se difficilem impediunt: adde etiam, quod cum necessarium sit, non modò externis uti adstrictoriis, verùm etiam internis, si omissa universalium administratione corpus excrementitiis humoribus, scateret, obstructionibus viscerum inde enatis, in febres, aut alia mala, incidere posset. *Expurgatio autem fiat blandis medicamentis.* Præmissis universalibus, confugiendum erit ad constringentia interna & externa. Inter assumenda expertissimum habeo sequens Electuarium.

℞. Conserv. Symph. ℥ij.
rosʃ. antiq. ℥j.
Cortic. citr. cond.
arantior. cond. ana ℥ß.
Pulv. herb. perfol.
Herniar.

ling.

ling. ſerpent.
Rad. conſol. maj. ana. ʒj s.
Semin. plantag. ℈iv.
Cichor.
fænicul. ana. ʒj.
Corall. rubr. præp. ʒj s.
Marg. præp. ʒ ß.
Lapid. chryſol. præp. ℈j.
Syrup. myrtin. vel. corall. q. s.
M. F. Electuar.

De quo patiens, quatuor horis ante prandium, & tribus ante cœnam, deglutiat quantitatem nucis juglandis, & ſuperbibat ſcyphum vini *rubri auſteri, aut albi*, in quo infuſus ſit ſequens ſacculus,

℞. Herb. Fragar.
Conſol. med.
Vinc. per vinc.
Equiſeti.
Ling. ſerpent.
Perfol. ana. M j.
Rad. ſigill. Salom. ℥j s.
Conſol. Maj. ℥j.
Semin. plantag. ℥ ß.
Cichor. ʒiij.
fænicul. ʒ. ij.
Cumin. ʒj.

Inciſ. & contuſ. Miſc. ad ſacculum, qui in tribus menſ. vin. alb. infund.

Si febris ratione vinum non conceditur merum, aqua illud diluatur, & foliis alchimillæ alteretur. In infantibus etiam præſtantiſſimus eſt pulvis ſequens.

℞. Rad. conſol. maj.
Herb. ling. ſerpent.
perfoliat.
Herniar. ana. ʒj.
Semin. plantag. ℈iv.
Fænicul.
Cichor. ana. ʒ. j.
Corall. rubr. præp. ℈ij.
Marg. præp. ℈j.
Lapid. Chryſol. præp ℈ ß.
Sacch. roſ. tab. q. s. ad grat. ſapor.
M. F. pulvis

de

de quo, manè & veſperi, exhibeatur cochlear parvum in pulmento. Aſſumpto pulvere infans bibat de hac mixtura, vel ſequente decocto

℞. Aquæ plantag.
Fragariæ ana ℥ vj. M.
& ſi lubet, edulcor. ſaccharo. vel

℞. Radic. conſol. maj.
Herb. vinc. pervinc.
conſol. med.
ſemin. plantag. ana. ʒ ij.
Inciſ. Miſce ad chartam
pro decocto.

Inter uſum remediorum internorum, ceratum etiam idoneum, *ſub bracherio accommodato*, inguini applicetur, & quotieſcunque renovandum, locus affectus, (*dum patiens reſupinus in lecto decumbit.*) *foveatur ſeq. decocto.*

℞. Rad. conſol. major.
Tormentill. ana. ℥ j ſ.
Herb. vinc. per vinc.
Fragar.
Ling. ſerpentin.
Biſling.
Herniar.
Perfol. ana. M j.
Flor. roſ. rub.
Balauſtior. ana. M ß.
Cortic. granat.
Cupul. gland.
Semin. Sumach. ana. ʒ ij.
Inciſ. decoq. in vin. rubr.

novum poſtea ceratum apponatur, & relinquatur, donec cuti amplius non adhæreat. Hæc autem cerati mutatio. locique affecti fomentatio tàm diu repetatur, quouſque peritonæi vel dilatatio, vel ruptura couſtricta, aut adglutinata fuerit. Hæc etiam, tàm interna quàm externa remedia, minimè proderunt, niſi recta victus ratio obſervetur. Evitanda igitur edulia quæcunque dulcia, flatulenta, & pravi ſucci, è quorum numero ſunt omnes herbæ crudæ, legumina, fructus horarii, lacticinia, & his ſimilia: Utendum pane probè cocto, addito aniſi vel cumini ſemine. Veſcendum præterea carnibus ſiccis ad conſtringendum, & viſcidis ad conſolidandum: illas ſuppeditant turdi, merulæ & perdices; has vitulorum, ac anſerum, anatumque pedes & alæ, elixæ potius, quam aſſæ ſubminiſtrant. Potus ordinarius

narius ſit vinum minimè dulce, nec album, ſed rubrum ſubadſtringens, aut ſaltem medii ſaporis. *Sed cibus & potus, in parva quantitate aſſumptus, ad materiam ſanitatis recuperationem plurimùm conducit.* Æger ſupinus, & capite & pedibus elevatus, in lecto ſe contineat *ad minimum* per quadraginta dies, & ſummam ſubligaculi curam habeat, nec unquam ſine bracherio per breviſſimum temporis ſpatium ſurgat, multò minus ventrem exoneret, ne inteſtina procidentia, id quod jam medicamentis conſtrictum vel conſolidatum fuit, rurſus aperiant. Opera etiam danda eſt, ut quotidiè alvus laxa ſit, ne dum induratæ fæces cum labore excernuntur, conatus ille plurimum obſit. Ad leniendam alvum ſtrictiorem proſunt pruna laxativa Auguſtanorum, ſi eorum quatuor vel quinque hora ante cibum, aſſumantur. Nec obeſt, cum ſemel in ſeptimana ſuperfluitates primæ regionis, expurgantur, pilulis Aleoticis Hieron. Fabrit. ſcrupuli pondere hora ante cœnam, aſſumptis vel clyſtere ad veſperam injecto, qui ſi componatur ex decocto emolliente & refrigerante, melle roſato, elect. lenitivo & oleo chamomillæ, per plurimos dies alvum lubricam relinquet.

Elapſis quadraginta diebus, æger ſurgat quidem, ſed ceratum cum bracherio geſtet, donec tutò removeri poſſe videantur. Et ſi nullus caſtratorum herniosos abſque periculoſiſſima illa teſticulorum exciſione (Tabul *XL.* Figur. *IIX.* &c.) citra recidivæ metum curari poſſe credat: innumeros tamen, quorum cognomina ſilentio lubens prætreo, longo temporis progreſſu, & magna adhibita cura, dictis remediis, victus ratione, atque bracherio, priſtinæ ſanitati tutiſſimè reſtitui: quos verò vel ob affectus magnitudinem, vel diuturnitatem integrè ſanare non potui, eos ſaltem præſervavi, ne morbus adaugeretur.

Fig. *IX.* Oſtendit, quomodo *urina ſuppreſſa per catheterem educatur*; quæ operatio chyrurgica experto Medico eſt facilis, imperito è contra ſatis difficilis, & periculoſa. Hanc deſcribit Celſus l. 7. c. 26. Res verò interdum cogit emoliri manuali *opera* urinam, cum illa non redditur, aut quia calculus, vel concretum aliquid ex ſanguine, intus ſe oppoſuit. At mediocris quoque inflammatio, *aut caruncula meatum urinarium obſtruens*, ſæpè eam reddi naturaliter prohibet. Idque non in viris tantummodo, ſed in fœminis quoque interdum, neceſſarium eſt. Ergo æneæ, *vel potiùs argenteæ*, quas καθετῆρας appellant, fiſtulæ fiunt, quæ ut omni corpori grandiori minorique ſufficiant, ad mares tres, ad fœminas duæ, Medico habendæ ſunt. Ex virilibus maxima decem & quinque ſit digitorum, media duodecim, minima novem: Ex muliebribus major novem, minor ſex. Incurvas verò eſſe eas, *muliebres ſcilicet*, paulum, ſed magis viriles

oportet,

oportet, *omnesque* læves admodum: ac neque nimis crassas neque nimis tenues. Homo *æger*, tùm resupinus super subsellium, aut lectum, collocandus est. Medicus autem à dextro latere, sinistrâ quidem manu, colem masculi continere, dextrâ verò fistulam *argenteam oleo inunctam, E. leniter demittere* in iter urinæ debet. Atque ubi ad cervicem vesicæ ventum est, simul cum cole fistulam inclinatam, in ipsam vesicam compellere, eamque urinâ redditâ, recipere. *Huc usque Celsus*. In hac chirurgia maximè animadvertendum, ne in immissione fistulæ argenteæ, valvula carnosa, quæ vasorum seminalium orificia in meatum urinarium desinentia claudit, violetur, quod cognôscitur ex intrusionis difficultate, dolore, & sanguine emanante. His enim signis apparentibus, retrahenda paulùm fistula est, rursusque leniter intrudenda, donec, valvulâ intactâ, vesicam ingrediatur, per eamque urina reddatur. Alii filo argenteo, fistulæ cavitati respondenti, gossipii floccum alligant, & in catheteris cavitatem immittunt, eumque cum fistula in vesicam impellunt. Ubi fistula in vesicam pervenerit, filum cum lana alligata è fistula retrahunt, & ita quasi per siphonem eliciunt urinam. Sed neque gossipium, neque filum est necessarium. Non gossipium, quia per syringam ad latera perforatum liberè exit urina: Non filum, quia propter dictam rationem, magis officit, quàm prodest; dum enim filum è cannula trahunt, non raro fistulam simul educunt, cum majori difficultate iterum emittendam. Ubi urina supprimitur ob vesicæ inflammationem, catheteris immissio periculo non vacat, laceratâ enim cervice inflammatio augetur, & ea cessante sequitur inemendabilis quasi urinæ incontinentia. Satius igitur est, parvâ candelâ cereâ. Tab. *XIII*. Fig. *IX*. modicè inflexâ, oleoque communi illitâ, prius chirurgiam tentare, quam catheteris usu malum exasperare. In Ischuria quoque renum vitio subortâ, frustrâ adhibetur syringa cereolum, cum urina in vesica non contineatur.

TABUL.

TABVLA XXXX

TABULA XL.

De collocatione ægri ad explorandum & eximendum calculum è vesica & meatu vrinario; mitigatione ardoris vrinæ chirurgica, extirpatione carunculæ in uretra p.n. enatæ, perforatione penis, ligatura verrucarum in præputio venerearum, herniarum cum deperditione testiculi curatione, hymenis integri incisione, vulvæ clausæ apertione, uterique extra abdomen in suum locum prolapsi & repositi conservatione.

FIG. I. docet *situm ægri calculo laborantis*: in hoc enim explorant calculum vesicæ cathetere A. per uretram immisso, & digito indice ano indito.

FIG. II. præter rationem explorandi calculum, ostendit incisionem perinæi B. supra itinerarium C. vesicæ immissum, scalpello Tab. II. Fig. II. factam. Sectione facta, lithotomus itinerarium retrahit, & per vulnus perinæi catheterem immittit, ut dilatatorium seu vesicæ specillum super syringam sine offensione in vesicam perveniat. Specillo applicito catetherem extrahit, cervicem dilatat, instrumento idoneo calculum apprehensum educit, &c. De extractione calculi legarur Ambros. Paræus l. 17. à cap. 35. usque ad 48. & absolutissimus tractatus Guil. Fabrit. Hildan. de lithotomia vesicæ.

FIG. III. *calculus ex meatu urinario* sine sectione educitur, propterea. quod si ex angustiori loco lapis exivit, puta ex vesicæ collo & orificio, multo magis ex latiore protrahetur, ut est canalis colis. Sumo specillum Aquæpendentis quod in cochlearis similitudinem excavatum in extremo sit D. ut auricularis scalper, quod in canalem dimitto, ita ut lapillum E. prætereat ac superet, ipsumque quadantenus suo labro & cavo comprehendat: tum per specilli stylum cannulatum, uretræ oleum amygdalarum dulcium immitto, & specillum sensim ad me traho, ita enim deducitur sensim foras lapillus, tùm ipsum digitis comprimendo, tùm specillo cavo trahendo. vid. Tab. XIV. Figur. VIII. Imò sæpissiè observavi, lapillos ejusmodi qui in urinarium meatum prolapsi sunt, sine sectione, & citra specilli operam, exiisse: si patiens balneo emolliente frequenter insederit, & lithontriptica moderata prius assumserit, aut in canalem urinarium stillari permiserit.

FIG. IV. *demulcet urinæ ardorem*, qui in Gonorrhæa virulenta, dum redditur urina, tam vehemens est, ut patientes potius velint

mori,, quàm mingere. Quando igitur talis inter mingendum percipitur ardor & dolor, qui nullis medicamentis, sive assumptis sive infusis, potest mitigari, patiens glandis meatui immittat fistulam argenteam politissimam, filisque alligatam F; quam manibus apprehendit ne fistula, ab irruentis urinæ impetu, extra meatum colis pellatur, sed ut firmiter maneat, donec per ipsam urinam absque contactu meatus aut doloris sensu, profluat.

FIG. V. Non rarò *caruncula ex ulcere in meatu urinario* oritur, atque ita interdum augetur, ut urinam supprimat. Hæc manuali operâ & idoneis medicamentis extirpatur, quæ erodendi vim obtinent. Ne tamen aliæ partes, quàm sola caruncula in meatu erodantur, urinave medicamenta applicita profluens eluat, Hieron. Fabr. ab Aquapend. excogitavit instrumentum, cujus beneficio nihil nisi caruncula exeditur, prohibeturque ne medicamentum carunculæ admotum ab urina, quæ sæpius excernitur, elui possit. Fit autem cannula G. ex linteo, cerâ albâ oblinito (longitudine digiti transversi, & latitudine ea, ut æquet argenteum catheterem I.) quæ filum longum habeat appensum. Hæc cannula, prius tamen extra idoneo medicamento oblita sit, v.g.

℞. *Mell. in ciner. ust.*
Tutię pręp.
Butyr. recent. in aq plant lot.
Terebinth. similit. lot.
Cerę flav. ana ℥ß.
Alumin. usti. ʒß.
M.F. Linimentum

quod, creba experientia teste, carunculas meatus urinarii absque dolore & sanarum partium excoriatione consumit. Quidam experimentum Rochi Cervieri summis laudibus extollunt,

℞. *Pulv. ♀. vir,*
Merc. pręcip.
virid. æris
Antimon crud. ana. ʒiij.
Ceræ albæ ℥j.

Misc. s.a. in mortari plumbeo ad formam unguenti. Cannula igitur Medicamentorum uno oblinita, stylo extra fistulam argenteam prominenti H. adaptetur, atque unà cum argentea fistula & stylo, in urinarium canalem immittatur, donec occurrat carunculæ. Et cum jam est in loco carunculæ, argentea fistula cum suo stylo retrahatur, cannula verò, ex linteo cera inducto parata & immissa, relinquatur in meatu, ut per eam urina excernatur, quæ

simul

ſimul prohibet, ne medicamentum carunculæ admotum ab urinâ elui poſſit.

FIG. VI. Evenit interdum, ut *infantes ſine foramine in glande*, per quod urinam reddant, naſcantur, cui ſtatim gladioloacuto occurendum, qui cuſpidem habet anguſtiorem. Æger ſupinus collocetur, & colis, propè glandem, ſiniſtra appehendatur, ac, gladiolo in dextrâ detento, foramen clauſum aperiatur, quo facto, foramini immittatur pencillus ex plumbo, ſubtilis, ſolidus, & epulotico inunctus, qui dum æger mingit, debet auferi, poſtea iterum intrudi, idque per três & quatuor dies, donec labia foraminis cicatrice obducantur, Quodſi naſcantur cum glandis foramine valdè ſtricto, illud quàm citiſſimè ampliandum immiſſâ parva turundà (quæ conficitur ex medulla ſambuci compreſſâ, & unguento roſaceo oblinitâ) ut imbibitâ humiditate intumeſcat, & humefacta foramen dilatet.

FIG. VII. oſtendit *excreſcentias carnis, in glande & præputio*, Gallicas, earundemque curandi modum; qui commodiſſimè vinculis procedit. Nan cum hæ carunculæ anguſtam habeant baſin, filo ſerico ſimplici, tenui, & rubeo, conſtringuntur, ut bidui ſpatio decidant. Vtiliſſimè nonnunquam oleo antimonii, vel Logadorum, tanguntur: interdum, pari ſucceſſu, verrucæ volſellâ apprehenſæ ſcalpello abſcinduntur, deinde locus ferro optimè ignito aduritur, ne ſanguis vicinas partes inficiat.

FIG. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. monſtrant chirurgiam horribilem, quâ Nurſini, meo tempore in Italiâ celeberrimi caſtratores, hernias inteſtinales curarunt. Æger ſupinus in Tabula ligatur, tota deinde dilatatio in inguine obliquè ſignatur atramento. miniſter in imo abdominis inteſtina comprimit, ne forâs propumpant: hinc chirurgus ſcalpello falcato, obliquâ factâ ſectione cutis, Fig. VIII. (ut peritonæi proceſſus conſpici poſſit. Fig. VIIII.) eodem gladiolo peritonæum incidit Fig. X. & per foramen Fig. XI. teſtem ſurſum expellit, poſtea indice omnes membranas avellit, & à ſcroto ſeparat, in primis vaginalem dilatatam Fig. XII. * teſtemque ſimul fòras trahit: poſtea vaſa ſpermatica, & tunicam vaginalem, forcipe accommodatâ ſimul jungit, inde ſupra ſuturam teſticulum ſcalpello excidit, & abjicit (Alii, vaſa ſpermatica & tunicam, duobus in locis conſtringunt, & apprehenſis inferioris fili extremitatibus interſtitium forcipe incidunt, teſticulumque abijciunt.) omnia vaſa verò ſanguinem fundentia ferramento candente adurit, & intus reponit, filo longo exterius relicto, & ultimò, per foramen inguinis, immittit ferramentum L. Fig. XIV. ad cuſpidem glo-

bulo cereo munitum, usque ad ſcroti fundum, ut perforetur ad expurgandam materiam, quæ, ex inguinis vulnere quotidiè in ſcrotum demittitur, perforatumque conſervat turunda immiſſa, uſque dum vulnus inguinis ſanatum fuerit.

Tab. XV. oſtendit membranam pudendo muliebri tranſverſim inductam, quam veteres pro hymene habuerunt.

FIG. XVI. Membrana hymen dicta, concubitum prohibens, at pro purgatione menſtrui ſuperius perforata, ſcalpello falcato (Tab. XII. Fig. II. *cujus apici cereus affigatur globulus*) inciditur, ut mulier viro aptiſſima reddatur. Quod ſi pellicula iſta uteri vaginam protinus obſtruat, eam ſpatha Celſi Tab. II. Fig. I. incidit Paulus l. 6. cap. 27.

FIG. XVII. docet, quomodo Hieron. Fabric. ab Aquap. In agglutinatis vulva labris chirurgiam, juxta Paulum, adminiſtret. Fæminam reſupinat (*in hac & præcedentis figuræ chirurgia.*) ita ut crura ad ſummum ventrem contracta habeat, femora vero inter ſe diſparata; ſubjicit autem ulnas ipſius ad poplites, & vinculis idoneis ad cervicem deligat: deinde ſcalpello fiſtulis incidendis deſtinato, nempe vel ſyringotomo in altera extremitate acuto Tab. XIV. Fig. I. vel ſcolopomachærio Tab. XII. Fig. I. II. III. & V. labra agglutinata, prius per longitudinem atramento ſignata incidit. labris ab invicem ſeparatis, & ſanguinis fluxu ſedato, fiſtula plumbea medicamento epulotico illinatur & vulvæ immittatur, ad perfectam usque curationem, ne labia rurſus concreſcant.

FIG. XVIII. agit de uteri extra abdomen procidemtia, quam patiuntur fæminæ, quando ipſis ligamenta uteri membranoſa vel relaxantur, vel abrumpuntur. Hujus mali curatio tria requirit; repoſitionem uteri prolapſi; repoſiti in ſuo loco conſervationem; & ligamentorum vel adſtrictionem, vel conſolidationem.

Ante repoſitionem conſiderandum eſt, an procidentia uteri ſit ſimplex, vel ipſi adjungatur inflammatio aut tumor frigidus: His enim apparentibus, repoſitio non tentetur, donec morbi evaneſcant. Inflammationem ſiſtet cataplaſma vel maſſa lini cruda in lixivio acri decocta & expreſſa, de quibus videatur cura herniæ inteſtinalis Tabul. XXXIX. *ſub. Figur.* VIII. *Tumorem frigidum* diſcutiet fotus ex decoctione malvæ, altheæ, flor. chamomill. &c. Tumoribus dictis curatis, evacuato per clyſterem ſtercore, & excreta urina (ut undiquaque à compreſſione liber ſit uterus) chirurgum vel expertam obſtetricem oportet ægrotantem ſupinam collocare, ita ut coxas altiores habeat & poplites incurvatos, cum cruribus diductis; deinde accipere candelam O (quæ habeat baſin) ex cera & aſſa fœtida confectam, ſuaque craſſitie muliebri vaginæ reſpondentem, & eâ citra violentiam totum protrudere id,

quod

quod procidit, donec tota moles ad sinum reducatur. Hoc facto, patiens candelam linteo triplicato in vino rubro expresso, & fasciâ Tab. XLI. Figur. III. firmet, per octo vel novem dies decumbat extentis & coaptatis inter se cruribus, ita ut alterum alteri incumbat: brachio lapidem aquilæ dictum alliget, & naribus suaveolentiâ, nisi uterinæ suffocationi fuerit obnoxia, admoveat. Reposito utero, qui ex relaxatione ligamentorum procidit, corpus à serosis & pituitosis humoribus expurgandum & (post cucurbitularum citra sacrificationem cum magna flamma sub umbilico & renibus applicationem, & inter remediorum adstringentium internorũ usum) regioni uterinæ & propè inguina ceratum constrictivum applicandum, circulusque P. buxeus vaginæ intrudendus, ibique ad perfectam usque curationem relinquendus. Mulier tertio vel quarto quovis die ceratum removeat & metrenchytæ cannulam Tab. XIII. Fig. III. uteri vaginæ immitat: deinde per horæ spatium balneo ex moderatè adstringentibus (validiora enim menses supprimunt) parato insideat, & ceratum renovet. Rerum non naturalium regimen observet, quod hermosis loco præcitato fuit præscriptum. Puerperis nondum probè purgatis adstringentium usus est maximè periculosus. Ligamentis uteri membranosis abruptis, cerato constrictivo immiscendum est Emplastrum Apostol. Nicolai, vel aliud consolidans.

TABULA XXXXI.

De clitoridis seu mentulæ mulierum inutiliter auctæ abbreviatione, metrenchyta, inspectione ani & matricis, extractione fœtus mortui, & repositione intestini prolapsi.

FIG. I. docet, quomodo Hieron. Fabric. ab Aquapend. instrumento ad polypum accommodato, *clitoridis inutile incrementum* (malum Ægyptiis & Arabibus endemium) *abscindat*. A. monstrat clitoridem forcipe comprehensam. B. exhibet corpus clitoridis excisum, & extra forcipem positum.

FIG. II. notat *metrenchytam* siphoni Tab. XIII. Figur. I. *affixam*, ut sinui muliebri immitti possit, ad infundendos idoneos liquores.

FIG. III. monstrat subligaculum, quod detinet medicamenta externo uteri orificio opposita.

FIG. IV. exhibet *applicationem speculi uterini* Tab. XVI. Figur. V. depicti, quam Paulus l. 6. cap. 73. sequentibus verbis describit. Locetur fæmina supina in sella, ita ut crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se disparata. Subjiciantur autẽ ulnæ ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad cervicẽ deligentur. Qui vero chirurgiã exêrcet, ex dextris partibus sedens

TABVLA XXXXI

instrumēto exploratorio, dioptra appellato, pro ætate convenienti exploret, & per specillum muliebris sinus profunditaten metiatur, ne si longior sit dioptræ fistula, uterum comprimi contingat. Et si longior sinu reperta fuerit dioptræ fistula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quo super ipsa locetur dioptra. Oportet autem fistulam *calefactam, oleoque accommodato inunctam, blandè* immittere; ut cochleam ad supernam partem hebeat : & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per ministrum *citra violentiam* obtorqueatur, quo fistulæ laminis diductis sinus *muliebris* disparetur, *ad explorandum id quod curam manualem exposcit.*

FIG: V extrahitur fœtus mortuus uncis (quando nimirum fœtus, ob situm præternaturalem, testiculis equorum præparatis, quos nobis Horatius Augenius commendat, aut fæminæ alterius lacte expelli nequit) Tabul. XVII. Fig. IV. ex Andr. à Cruce depictis, utroque oculorum cavitati immissis. Si integer hac ratione educi nequit, scalpello C. Tab. II. incidatur, & observatis observandis frustratim eximatur. *vid. plura apud Hieron. Fabr. ab. Aquap.*

FIG. VI. *anus* recens natorum *occlusus* lanceola *perforatur.* post operationem loco affecto applicentur ea, quæ in perforatione penis & vulvæ dicta sunt.

FIG. VII. monstrat *repositionem prolapsi intestini recti* blandam, & digitis chirurgi (alii laudant digitos patientis) tentatam, cum linteo quadruplici D. & fascia, ad retinenda medicamenta, & intestinum in suo loco conservandum

FIG. VIII. *anus inspicitur dioptra* Tab. XVII. Figur. II. parum calefecta, & ut lubrica reddatur, oleo oblinita, ad explorandum hæmorrhoidum qualitatem : ulcerum vero statum exactissimè etiam cognoscimus turunda ano immissa & per integrum diem relicta, atque retracta. Vlcera intestini recti perspecta tutissimè curantur, cannula (longo manubrio donata & ad latus perforata Tab. XIV. Fig. I.) linteo in vino austero expresso & perforato abducatur (solida enim cannula Tab. XVI. Figur I. albumine ovi saltem illinitur) & ano immissa ter quaterque stilum optimè ignitum Tab. XVI. Fig. IV. recipiat, veluti supra Tab. XXXVII. Fig. I. in ozænæ chirurgia dictum. Operatione finita, locus affectus medicamentis infusis & oppositis tractetur, usque ad perfectam curationem.

TABULA. XLII

TABULA XXXXII.

De incisione fistularum, curatione hæmorrhoidum, applicatione enterenchytæ, & duobus monstris.

FIstulæ ani sunt duplices; *quædam* excitantur ab ulcere intestini recti, quod varias habet causas, pituitam scilicet salsam, bilem acriorem, & morbum (*in Regionibus præcipuè calidioribus.*) Gallicum, quæ erodendo fistulas ani producunt: *aliæ* ortum trahunt à tuberculo (*ob equitationem vel casum*) exterius circa anum enato & suppurato, cujus sanies, si exitum non habet, sinum efficit profundum.

Priores vel exedunt intestinum rectum, simulque perforant quatuor communia integumenta, ita ut purulenta materia, vel potius sanies, exterius, per cutim egrediatur; vel circa partes musculosas & cutaneas consistunt.

Posteriores itidem, vel intestinum perforant, vel ad intestini recti tunicam tantum exteriorem pertingunt.

Signa fistularum propositarum accuratè tractavit Aquapend. *lib.* 3. *Pentateuch. c.* 12. harum singulas, ab Excellentissimo Medico & Chirurgo, Adriano Spigelio, Præceptore meo plurimùm honorando (*cujus per septennium, ab anno videlicet* 1616. *usque ad annum Christi* 1623. *in Antiquissima & celeberrima Vniversitate Patavinâ, quæ non modò per Italiam, sed per totam etiam Europam, & ubique gentium, ob clarissimorum Doctorum splendorem, vetustissimorum studiorum auctoritatem, & syderea doctrinæ, ac virtutum omnium, monumenta, inter Academias ferè principatum obtinet, præparator Anatomicus fueram, & cui in peragendis operationibus chirurgicis per decennium adstiteram*) ferramentis dextrè incisas, & felicissimo successu curatas vidi: Nec mihi desunt magni nominis viri, animo forti militiam sequentes, ex lue Gallicâ etiam ani fistulis vexati, quos, præceptoris crebra experientia fretus, in Patria curavi, modo sequenti.

Fistularum ani penetrantium curatio.

FIstulam, sive ab ulcere intestini recti, sive à tuberculo in natibus exortam, perforantem, & medicamentis non cedentem, curaturus, specillum depromo argenteum (Fig. I. Lit. B.) in utraq; extremitate capitibus rotundis (c. d.) præditum, illudque pro necessitate incurvo. Hujus extremitati (d) & syringotomi (Tab. *XIV.* Fig. *III.*) globulo

bulo (e) filum ex lino duplicatum (f) alligo. His ritè peractis, fistulæ orificio (g) *lentè* intrudo specillum, illudque ut & filum duplicatum, & globosum scalpelli caput, per ani orificium A. traho, *ut ex Fig. II. Lit. h. & i. adumbratione constat.* Postea, manu sinistrâ arripio instrumenti syringotomi incidentis partem (h), dextra verò ejus partem (i) atque sic instrumentum trahendo & impellendo fistulam *uno ictu, ne diu ægri doloribus torqueantur*, integrè incido. Qua incisa sanguis sistendus, inflammatio prohibenda, callus (*medicamento* ℞. *Mercur. præcip.* ʒß. Mel ros. ℥ß. *M.*) absumendus, vulnus recens carne implendum, & cicatrix inducenda. Hâc ratione, absque cauterio actuali, quod ab aliis ad callos fistularum consumendos maximè laudatur, fistulæ penetrantes facilimè, & *tutissimè*, curantur.

Fistularum ani non penetrantium curatio.

SI occurrit fistula ani, quæ originem traxit ab ulcere intestini recti, nec tamen integumenta communia perforavit, ad manum sumo specillum (k) quod in una sui extremitate capitulum rotundum, & pro trajectione fili serici foramine aliquo donatum (l) habet; in altera, pro incisione fundi fistulæ instar acus tricuspidis acuminatum est, cujus apici affigatur pilula cerea, (m) quâ instrumenti acumen liberiorem transitum habet ad sinus fundum, neque timor est, ut in latera ejus impingat, operationem hanc impediat, & dolorem excitet. Præparato itaque specillo incerato, ulceris intestini fundum inquiro, eoque invento, specillum fortiter trudendò cutim perforo (Fig. III.) totum illudque per fisculam duco, propendente ex utroque foramine filo serico (o) Fig. V. Perrupto sinu, Cornel. Celsus *l.* 7. *cap* 4. *de ani fistulis*, & qui eum sequuntur, utrumque fili contorti (*sericum tamen simplex & rubrum, ob tenuitatem & tincturam citius incidit & erodit.*) extremum colligunt, illud transverso; & quodam parvo ligno (n. Figur. V.) arctissimè stringunt, & universi sinus incisionem filo peragunt: quia tamen fistulæ totius per filum incisio & curatio, (Figur. V) nimis tardè procedit, illamque assiduus comitatur dolor, (*omnis autem operatio citò & jucundè fieri debet.*) meritò rejicit eam Hieronym. Fabritius ab Aquapendente, nec locum habere ait, nisi in iis, qui meticulosè ferrum expavescunt. Unde ego ita me gero. Fistulâ specillo perforatâ, & foraminibus (*beneficio serici festucâ arctè per biduum constricti*) pro usu syringotomi (Tab. *XIV* Fig. *II.*) quod altero extremo capitulum crassius habet, sufficienter dilatatis, festucam

(n.)

(n.)& sericum (Fig. V.) removens, fistulam incido eum in modum, quem supra Fig. I. & II. descripsi. Hæc posterior per filum, & aciem scalpelli, fistularum curatio, *Celsi & recentiorum opiniones conjungit*, &, experientiâ teste fidissimo, simplici per filum incisione melior existit, & tolerabilior, præcipuè verò, quando orificia, propter sinus longitudinem, nimium distant. Si & hæc operatio æquo tardior videbitur, omnibus bonæ operationis conditionibus satisfaciet chirurgus, si statim fistulam inciderit illo syringotomo, quod in ea extremitate, quæ aliàs globulum habet, incidit. Hoc instrumentum supra Tab, *XII.* Fig. *I.* adumbravi, & Tab. *XXXIIX.* Fig. *III.* applicui. Si fistulæ tales à tuberculo externo & suppurato excitentur, curam requirunt eandem, procedendo ut Fig. *IV.* adumbrar.

Nota. Sphincter, ex Hippocr. de Hæmorrh. tuto potest incidi, quovis modo, sine læsione sui officii, si saltem octava ejus pars relinquatur intacta, aliâs sequeretur involuntaria fecum excretio, & tandem ipsa mors. Fistulæ in senibus, ex antiqua fluxione, tutò non curantur, nisi ante consolidationem inuratur fonticulus, tribus vel quatuor digitis supra genu, in parte domestica, pro evacuatione materiæ quotidiè collectæ. *Hæmorrhoides*, quæ manuum operationem postulant, vel sunt internæ vel externæ, quas primus doctissimè ex Anatomia demonstravit Hieron. Fabritius ab Aquapendent. *in operat chirurgic. titulo de Hæmorrhoidibus.*

Hæ primo intuitu apparent, illæ verò non nisi per abdominis compressionem, spiritusque retentionem, aut fecum excretionem in conspectum veniunt: si chirurgia opus habent, utraque aut tument, aut immodicè fluunt.

Hæmorrhoidum tumentium curatio manualis.

NOnnunquam tumentibus, dolor aut inflammatio jungitur, & tunc curatio medicamentis potius internis & externis, unguento nimirum Linariæ Horst. l. 4. obs. 42. vel aliis (pro quorum base constituatur scrophularia, quæ sola à sordibus repurgata, collo appensa, & nudo corpore gestata, ad miraculum usque dolores hæmorrh. mitigat, vid. Tabern. l. 2. fol. 431. & Craton. consf. 207.) tentanda, quàm malam chirurgia qualicunque exasperandum est. Si absque doloris sensu, & sine phlegmone in tumorem attollantur, & occultæ sint, accipio ferramentum. p. latum (ex Tab. *XIX.* petitum) & optimè ignitum, quo ita inuro hæmorrhoides, ut illas tamen non attingam, hoc est, ut ignis tantùm calorem persentiant, ad ægri bonam tolerantiam: si patiens, ut sæpe fieri solet, chirurgiam expavescit, bono etiam eventu hirudines singulariter præparatas adhibeo;

san-

ſanguinem abundantem educo, poſtea turundam linimento ſimplici oblinito ano impono, & ſpongiam novam, ex vino nigro auſtero, aut in quo ebullierint adſtringentia, expreſſam applico, ad partis corroborationem.

Hippocrates quidem, ad prædictam chirurgiam requirit ferramentum capite rotundo, quale illud, quod Tab. *XIX*. Fig. V. ad vivum depictum, & in ſubſeq. Figur. lit. q. ſignatum eſt, quo omnes ſigillatim reſiccat: latum tamen hic magis probandum judico, quoniam hoc citiùs finitur operatio; Hippocratis autem præſtat, quando vel altera tumentium fluit: quoniam hoc ſanguinem fundentes facile præterit, illud latum verò, omnes fluentes cum occæcatis exiccat, non ſine magno patientium detrimento; quod ex animadverſionibus Spigelianis monere volui.

Aliquando hæmorrhoides quidem intumeſcunt, ob altiorem tamen ſui in inteſtino ſitum, nullo modo in conſpectum venire, multò minus ferramento ignito, ſive lato, ſive rotundo, tangi poſſunt. Tunc, ſi ex chirurgia auxilium petitur, pro exiccatione, neceſſaria eſt illa cannula. quæ ſupra Tab. XVI. Fig. III. adumbrata, ano inditur frigida, & calefit ſtylo ignito (Tab. modo cit. Figur. IV.) ſæpius cannulæ immiſſo, ut calefacta paulatim exiccet hæmorrhoides.

Hæmorrhoidum nimium fluentium curatio chirurgica.

CUm ſanguinem immodicè profundunt, ferro punctuali (Fig. VIII.) omnes ſigillatim tangendæ, unica tantum relicta, per quam ſanguis in poſterum redundans effluere poſſit. Earum fluxus interdum tàm pertinax eſt, ut eum facta etiam revulſione medicamentis adſtringentibus, tàm ore aſſumptis, quàm adhibitis ſiſtere, peritiſſimo etiam Medico nonnunquam impoſſibile ſit. Hanc pertinaciam expertus ſum Venetiis (ubi chirurgiam per integrum annum exercui, & Medicis hæmorrhoides ſæpiſſimè occurrunt curandæ.) in Nobili Veneto, ex Contarenorum ſtirpe nato juvene 26. annorum, temperamenti ſanguinei, tempore veris, laborante primùm (antehàc enim nunquam.) hæmorrhoidibus externis nimium fluentibus, ad quem vocatus, venam brachii dextri internam incidi, dorſoque cucurbitulas ſine ſcarificatione ſiccas, applicari juſſi, conſervam roſarum antiquam cum croco Martis, (non neglectis ligaturis partium ſuperiorum.) per os ut ſumeret, exhibui, & medicamenta valenter adſtringendi facultate prædita, ovique albumine ſubacta, & goſſipio uſto excepta parti affectæ appoſui, nihilominus tamen fluxus ſemper vehemens duravit, ægerque rubicundus aliàs, in pallidiſſimum fuit mutatus, ita ut de vita ſua periclitaretur. Nobili,

bili, & adſtantibus, ad inhibendum ſanguinis fluxum, & conſervandam vitam, venarum aduſtionem, *juxta Hipp. l. de hæmorrh. Aëtium Tetrab.4 ſerm.2.c.15. & Sennert. pr.l.3 p.2.c.13.* contra Hieron. Fabrit ab Aquap. propoſui, propoſitamque confirmavi Hipp. Aph. 6. ſect.8. Quæcunque non ſanant medicamenta, ea ferrum ſanat; ea ignis ſanat: ſtudio verba illa omittens, *quæ ignis non curat, ea incurabilia judicare oportet*; ne patiens anſam capiat dubitandi de reſtitutione ſanitatis. Patiens autem, cum videret mortem non longè diſtare, ſenis noſtri ſententiæ fidem adhibuit, mihique & adſtantibus, quod Chirurgiam adurentem, ſibi adhuc reliquam, admittere vellet, porrectâ manu promiſit. Unde domum feſtinans, neceſſariis me inſtruxi inſtrumentis, punctalibus nimirum, (Tab.XIX. Fig. VII.VIII. & IX.) quæ retrocedens famulo Nobilis patientis, ut ea ignita redderet, tradidi: quibus optimè ignitis, omnium venarum hæmorrhoidalium quæ fluxerunt, oſtiola, ſigillatim tetigi, cruſtamque induxi, à ſuperioribus incipiendo, ne ſanguis ex intactis defluens, ferrramenta ignita extingueret. *Videatur Ludov. Septal l.7. Animadverſ. 112. lectu digniſſima.*

Sanguine chirurgia ſuppreſſo, & optimâ victus inſtaurantis regulâ obſervatâ, Nobilis ille priſtinæ ſanitati reſtitutus fuit, cui conſului, ut ſingulo trimeſtri cucurbitulas quatuor ſcapulis & dorſo affixas & ſcarificatas, adhiberet, ne natura in futurum ſanguinis abundantiam per venas ani expellere aſſueſcat. His ritè obſervatis, ab hæmorrhoidum fluxu liber, per decennium, integerrimâ ſanitate vixit.

Quod ſi natura prædicti Nobilis, hæmorrhoides antehac ſæpiùs aperuiſſet, & quaſi aſſueta, ad hanc ſolam partem ſuperflua tranſmittere ſolita fuiſſet, unicam hæmorrhoidum ferro intactam reliquiſſem, poſtmodum pulviſculis emplaſticis, & adſtringentibus, occludendum, ita ut ſponte, vel arte, facilimè reſerari, & per eam ſanguis, qui in corpore indies aggregatur, ſtatiſque temporibus evacuari ſolet, purgari poſſit, ne affectus illi (*quorum Hipp.* mentionem facit ſect. 6. *Aphor.* 12. A diuturnis hæmorrhoidibus curato, niſi una quępiã ſervetur, periculum eſt aquæ inter cutem, vel tabes impendet; *Et Epidemior. l. 6. ſect.* 3. *text.* 33. & 34. qui ſanguinem per ora venarum, quæ in ano ſunt, profundere ſolent, neque inflammatione pulmonis, neque ulcere exedente, neque furunculis corripiuntur, neque tuberculis, quæ à cicerum ſimilitudine terminthi dicuntur, ac fortaſſis, ne lepra quidem, fortèque neque aliis id genus. Intempeſtivè tamen curati, multi brevi hujuſmodi morbis correpti ſunt, eamque ob cauſam pernicioſè habuerunt) producantur.

Hæmorrhoides exulceratæ.

INternæ, ne in fiſtulas degenerent, exiccandæ: Quapropter ano inditur cannula ferrea, quæ in latere perforata, Tabul. XVI. Fig. II. aut III. & huic immititur ſtylus optimè candens, Tab. XVI. Fig. IV. ac ſæpius extrahitur, quo hæmorrhoidum ulcera adurantur, & partes vicinæ defendantur. Dolore mitigato, & eſcharâ ablatâ, ulcus incarnandum, & conſolidandum, medicamentis ſarcoticis & epuloticis.

Fig. VIII. monſtrat applicationem enterenchytæ ſeu inſtrumenti fiſtularis, Tab. XIII. Figur. V. ad infundendos clyſteres in anum.

Anno poſt Chriſtum natum *MDCXXXIX.* Die *XVIII.* Junii, conjux Bartholomæi Abelini, Textoris Ulmani, fœtum edidit mortuum, qui in partibus obſcœnis nullum ſignum habuit, ex quo cognoſci potuiſſet, maſculus ne an fœmina fuerit. Neque etiam via apparuit ulla per quam fœtus urinam, aut fæces alvi, excernere valeret. In perinæo dependit aliquid ad longitudinem digiti auricularis, quod, inſtar inteſtini cæci, perforatum non erat: Ab oſſe pubis uſque ad calcem ambo pedes arctiſſimè cohærebant: in reliquis verò partibus fœtus pulcherrimè fuit formatus.

Fig. IX. Anno poſt Chriſtum natum 651. die 5. Julii, hora ferè ſexta poſt meridiem, in vico Winterbach Ducatus Würtenbergici, conjux Georgii Langii, bubulci, Anna, partum edidit monſtroſum, atque ita conformatum, veluti in delineatione cernitur: nimirum duobus capitibus, quatuor pedibus, totidemque brachiis præditum. Hoc, ſtatim atque naſcebatur, monſtrum Vir Reverendus. Dominus M. Joan. Riepp / parochus iſtius loci ordinarius, baptiſmo donavit, & ſubſequente 6. Julii in æde ſacra, nomine Chriſtiani & Chriſtianæ inſignivit. Fœtus hora 6. poſt meridiem ex hâc vitâ diſceſſit. Septimo Julii, cadaveris abdomen & pectus in præſentia Domini Chriſtophori von Rueff / Schorndorffii Phyſico ordinario, Iacobi Guttelin / Pharmacopæi ibidem, proprii genitoris, (ô durum pectus!) & aliorum, ſecundum artem aperui, & inveni, primum duos ventriculos, quorum uni cuique annexa fuerint inteſtina tenuia, quæ tamen ad principium craſſorum in unicum inteſtinum cæcum; colon & rectum deſinebant. Extractis artificiosè inteſtinis, ſub dextro hypochondrio, in conſpectum venit unnm ſolum parenchyma hepatis, in ſiniſtro unicum lienis, in regione verò lumborum tres renes, totidemque ureteres magnitudine æquales, orificiis ſuis in unicam cyſtem urinariam hiantes. Generationis organa quod attinet, uncius

unicus aderat uterus cumpartibus omnibus ad generandum necessariis; pendulum illud post anum non erat perforatum, sed instar intestini cœci occlusum. In capacitate thoracis duo reperi corda totidem capsulis inclusa, unicum mediastinum, quod corda sic ab invicem separavit, ut unum in sinistro, & alterum in dextro latere situm habuerit, cujus monstrosi partus externam imaginem operi posthumo adjunxit Autoris ex fratre nepos.

TABULA ULTIMA.

De funda Galeni, cancro labiorum, arteriæ incisæ compressione, pedis contracti distensione, cubiti rigidi inflexione, sinus in femore magni apertione, locis & fasciis fonticulorum, glandium è vulneribus sclopetorum extractione, vaticum sectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibiæ cariosæ abrasione, & deligaturæ abrasione, & deligatura pectoris, quam Galenus Cataphractam vocat.

A est *funda Galeni l. de fasc. c. 62.* fascia scilicet in quatuor partes scissa, ad labrum inferius deligandum accommodata, cujus descriptionem in gratiam studiosorum chirurgiæ, in primis verò barbitonsorum, quibus rarò iste liber de fasciis est ad manus, transcribere volui, ut hanc fasciam, ejusque applicandi modum, ad curandos labiorum affectus, præcipuè verò cancrum exulceratum, utilissimum pariter, ac chirurgiam exercentibus scitu summè necessarium, addiscerent. *Medium, quod integrum est, injicito super labium inferius, superiores verò partes ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in speciem literæ X altera super alteram excedente, ad summum caput, & inter ipsum & frontem attrahito, ministroque tradito, reliquas verò binas partes sub infimis auriculis ad occipittum porrigito, atque ad formam literæ X ad frontem attrahito, & has & quæ à ministro continebanter inter se devincito.*

Æ. Indicat labium exulceratum, fascia fundæ ad mentem Galeni deligatum. Patiens erat *Gallus Sigman,* Rusticus Langenaviensis, ex Territorio Ulmensi, cancri labiorum exulcerato affectus, qui postquam à multis chirurgiæ peritis dolens percepisset, se ab isto malo liberari non posse, nisi sectione radicitus extirpetur: patiens ob difficultatem domesticam, qua premebatur, ab Inclyto Recip. Patr. Senatu supplex impetravit, ut in Xenodochium reciperetur, & cancer ferro ac manu chirurgi exercitati Georgii Riedlin/abscinderetur.

Ab-

TABVLA XXXXIII.

Abſciſſione per forcipem facta, & ulcere ad cicatricem ferè ducto, malum repullulavit. Senatus Inclytus hujus recidivæ certior factus patientem meæ curæ tradidit. Hic ob dolores capitis & artuum nocturnos, mihi valdè ſuſpectus, in Noſocomium Gallico morbo affectis deſtinatum tranſlatus, decoctum ligni Guajaci ſumpſit, unde dolores capitis & partium extremarum ceſſarunt. Cancer verò interim topicis tractatus nihilominus pauperculum vehementiſſimè cruciavit. Deinde corpus, per ſudorifera nimis calefactum, uſu ſeri caprini depurati refrigerandum, & ab atrabilariis humoribus per epicraſin purgandum exiſtimavi, decocto Magiſtrali ſequenti.

℞. Aq. fluviatilis lib. XV.
Hord. integr. p. j.
Bullant. in vaſe obturato ad creputuram hordei, tunc adde,
Fol. Borragin.
Cichor.
Bethon.
Carduib.
Sonch, ana M j. & iterum bulliant ad remanentiam ℔ xij. abjectis herbis in colatura infund. p. 24. hor.
Rad. Polypod. ℥ iij.
Pulv. colocynth. in petia ligat. ʒ ij.
Rad. hell. nigr. præp. ℥ s.
Ireos noſtratis.
Agaric. crud. ana ℥ j.
Uvar. Paſſar. ʒ vj.
Semen. aniſ. ʒ ß.
Miſce omnia & ebulliant ad conſumptionem medietatis, & in fine pro unica ebullitione adde
Cinamom. optim. ʒ ij.
Nuc. Moſch. inciſ. ʒ j.
Fol. ſen. s. ſtipit. ʒ j s.

Colatura dividatur in ix. doſes, ut una doſis ſint ℥ vij. ſervabatur in phiola quælibet, ſuper affuſo oleo ad digiti latitudinem, & dabatur alternis diebus ſummo mane. à qua patiens jacuit in lecto benè coopertus, donec madorem corporis ſentiret, atque poſt horam juſculum ſumpſit, & quia, ob colocynthidem decoctum amariuſculum fuit, ſtatim poſt aſſumptionem deglutivit aliquid de pomo aſſo, aut ℥ ß. paſſularum. Purgans hoc facilè trahit non ſolùm humorem,

qui influere poteſt, ſed eum quoque, qui jam influxit. *Et notandum, hujus ſolius decocti crebro uſu, multos ab exulcerati carcinomatis doloribus liberatos, pluresque à nondum exulcerato fuiſſe curatos. Hæc obiter de decocto.*

Præparato corpore, precibus pauperculi devictus labium forfice abſcidi, primò intuitu bono cum ſucceſſu. At ſequenti die obſervavi tuberculum, quod *forfex, utpote qua ad talem chirurgiam valdè eſt incommoda*, reliquit.

Hoc tuberculum pulvere illo cauſtico, quem ab Empyrico acceptum Aquapend. deſcribit *lib.* 1. *pentateuch. cap. de cancro*, conſumere fruſtra tentavi, indeque de certa curatione dubitare, & iminentem recidivam timere cœpi. Patiens autem meo juſſu, repetiit uſum decocti purgantis, ſingulis quaternis diebus, & cum ulcus beneficio Ung. de Tutia ſequentis

℞. Ol. roſ. complet.
myrt. ana ℔.
Sevi vitul. caſtr. ℥vj.
Succus ſolat hortenſ.
plantagin. ana. ℥x.
Vini granatorum ℥ iv.
Bulliant. ad ſucc. conſumptionem, facta, colatura.

℞. Ceruſſ. pulver, ℥x.
Lithargyr præp. ℥ ij ß.
Plumbi uſti & loti
Antimon. præp. ana. ℥v.
Tutiæ Alaxandr. ℥ ſ.
Camphor ℥ ſ.
Miſce omnia in mortario plumbeo, &
F. Ung.

ferè ad cicatricem duceretur, remanebat enim ſolùm illud tuberculum, bonâ victus regulâ, internis externiſque remediis inſtructus, ſpe citiſſimæ reſtitutionis lætiſſimus domum redire feſtinavit. At quod ſupra timui, elapſo ſemeſtri etiam evenit, recidiva ſcilicet altera, malum prioribus multò pejus. Has recidivas autem forfici, qua operatio peracta, unicè adſcribendas exiſtimo. Hæc enim ad tentatam chirurgiam ineptiſſima fuit: *Si igitur cancer totum labium occupat, Chirurgi, meo & Riedlini erroribus docti, eum forfice abſcindere caveant, ferè enim impoſſibile, quin ea aliquid veſtigium relinquat ex quo malum recrudeſcere queat.* Memini quod aliquando in publicis lectionibus ab Excellentiſſimo Adriano Spigelio, hanc cautionem audiverim, quam tamen pro nihilo habui, uſque dum in ruſti-

co

eo hoc & alio expertus, eâ non observatâ, patientes de vita, & de fama chirurgum periclitari, Æger secundam recidivam passus, etiam tertiam chirurgiam à me petiit, quam monetâ ex argento confectâ, acuta, & aqua forti intincta, juxta Aquapend. placitum, administrassem, absque dubio majori cum fructu, nisi vasa circumcirca maximè tumida, laborem frustraneum fore indicassent. B. est usus & *applicatio* illius *instrumenti*, quod *supra Tab. XVII. Figur. III. descripsi, & depingi curavi.* Hoc in vulneribus, vel potiùs puncturis, arteriarum carpi, quæ in duello facilè contingunt, pro sistendo sanguine, utilissimum expertus sum, ut infra ex singulari observatione patebit. Alii sumunt monetam argenteam, quam vulneri superligant: quia tamen ligatura ista satis stricta esse debet (*laxior enim sanguinis fluxum neutiquam cohibet*) ob imminentem manus extremæ gangrænam, & subsequentem sphacelum (*comprimuntur enim vasa ut alimentum ut spiritus vitales & animales influere nequeant.*) valdè periculosa videtur; unde hominum saluti melius prospectum judico, si omnes chirurgi simile instrumentum in promptu habeant, ut tempore necessitatis eo uti valeant. Patavii, *ubi exercitium Anatomicum & Chirurgicum à plurimis seculis maximè floruit*, meo tempore repetiebatur exercitatissimus Arteriotomus, qui ad curandos capitis atrocissimos dolores suasu medicorum, arteriam carpi non rarò incidit, factaque sanguinis evacuatione ordinata, vulnus prædicto instrumento ita compressit, ut ne gutta quidem sanguinis citra chirurgi voluntatem profunderetur neque ullum ex compressione aliàs metuendum symptoma superveniret. Sæpius Ulmæ accidit, ut ab imperitis balneatoribus, & chirurgi titulo certè indignis, pro vena basilica arteria comes aperiretur, unde plerunque vel nimia sanguinis profusio, vel aneurisma magnum, quod malè curatum mortem intulit. Si itaque in futurum præter spem talis error committatur, pro correctione hujus (præter remedium, quod Clariss. Colleg. DD. Gregor. Horstius observationum chirurgicarum prima, lectu certè dignissima proponit) simile instrumentum, quod arteriam comprimendo sanguinis fluxum sistit, aut arteriæ cubiti lesæ adaptetur, meo judicio non erit alienum. In Helvetia, arterias temporum casu vel arte ruptas & incisas, parte corticis mediæ nucis juglandis convexa feliciter comprimunt.

C. Indicat *applicationem ferri* (quod *supra* Tabul. XVII. Fig. I. adumbrari curavi ex Guilhelm. Fabrit. Hildan. libello de combustionibus.) inservientis ad genu contracti extensionem. Iacobus Murdel Jacobi Lanionis filius 5. annorum, in terram silicibus stratam patrem currendo insequens & cespitans cecidit, sine doloris quærela usque in quartam diem ambulavit, quo claudicare,

M 2 &

& de genu contuso conqueri cœpit: Mater de puero satis sollicita vocat barbitorem, Iohann. Andream, qui statim cataplasma contra cruorem Felicis Wirzen/ altera die (pro discussione ut reor) linteum triplex ex vino calido expressum applicuit. Puer ita tractatus corripitur febre acutissima, quæ remediis convenientibus à Medo ritè adhibitis, die quodam critico per abscessum pedis affecti, inflammationem scilicet erysipelatosam solvebatur, quæ totum crus & femur ad inguina usque occupavit calore, rubore, & dolore puerum vehementer affligens. Curata inflammatione supererat in genu ante febrem contuso tumor ingens, quem, cum omnia resolventia explosisset, ad suppurationem ducere tentarunt, & genu tàm in parte domestica quàm externa medicamine caustico aperuerunt, materia nulla, vel certè paucissima effluente. Re ita se habente, Medicus ordinarius discessit, & totum curandi negotium Andreæ Barbitonsori reliquit, hic pro arte & marte puerum tractavit, ulceraque caustico inusta consolidavit, & tumorem planè induravit. Mater magis quàm unquam sollicita, & observans, bonum virum huic malo esse insufficientem, & propterea etiam anxium, me consilii cuusa vocavit. Hæc ex relatione. Accedens inveni tumorem in genu haud absimilem iis quos vulgò Glidschwam appellant, puerumque contractum, crus enim extendere non potuit. Facto prognostico, affectum hunc esse ancipitis & quidem diuturnæ curationis, rem ita aggressus; pro emollitione & discussione tumoris, quotidiè per quadrantem horæ cum spongia adhibui fomentationem ex sequentibus.

℞. Herbar. Malv
Verbasci.
Bethon. ana. M j s.
Flor. malv. M j.
Semin. lini. ℥ j.
Rad. Alth. ℥ ij.
Incis. & contus. ad chartam.

Post fomentationem apposui ceratum diasinipi, quod *Hieron. Fabrit. ab Aquapend.* cap. de melicerid. descripsit, & D. Spigelius ita correxit.

℞. Salis gemm.
Lithagyri aur.
Cerussl. ana. ℥ iv.
Ceræ & Terebinth. ana. ʒ ij.
Galbani.
Oppopon. ana ℥ ß.
Sinapi pulv. ℥ ij.
Ol. veter. ℥ ix.

acet.

acet. acerr. q. f. F. l. a. ceratum molle.

Sub poplite & ad latera inunxi genu seq.

℞. Unguent. Evæ ℥ ij. s.
Nervin. ʒ vj.
Cerati citrini. ℥ j.
Ol. lumbr. terr. ʒ vj.
vulpini. ʒ ij.
M. pro Unguento.

℞. Ol. olivar. ℔ j.
medul. crur. bovis.
ceræ flavæ.
Resin. Pin. ana. ℥ ij.
Butyr. rec. ℥ iij.
M. F. Ung. Evæ, seu Anodynum, quod Foscarinus ex Turcia secum attulit.

℞. Succ. Nicotian. ℥ vj.
Ceræ citrin. recentiss. ℥ iv.
Resin. ℥ iij.
Terebinth. ℥ ij.
Ol. Mytrin. q.s. F. cerat. molle.

cujus descriptionem habeo ex l. 1. Pentateuch. chirurgic. Hier. Fabr. ab Aquapend. cap. de herpet. miliari.

Usu fomentationis & cerati continuato, genu detumuit: ex inunctione verò poplitis pro extensione nullum juvamen patiens percepit; quare instrumentum hoc applicui, quo paulatim crus extendi possit; ferreum: quod patiens (prius applicato genu corroborationis ergo, cerato barbaro, cum Magistrali diasinap. mixto, & facta inunctione poplitis, cum supersito sparadrapo seq.

R. Cerati citrini mod. descr. ℥ ij.
Ceræ flavæ noviss. ℥ ij.
Resin. Terebinthin.
Pin. ana. ℥ j.
Misce ad ignem & intingatur tela.)

Continuè, noctes diesque portavit, singulis diebus cochleam instrumenti parum attrahendo, donec crus in rectum duceretur, ut spatio unius anni patiens sine baculo ambularet. *Causa contractionis erat mala pedis situatio, quam cavere debuissent capsula lignea, quam videre licet Tab. XXI. Fig. VI.*

Anno 1636. die 10. octobris vocatus fui ad puerum Martinum Gravium Leipheimensem, qui mihi ostendit crus *ex ganglio in genu* versus posteriora contractum, quòd premissis universalibus, eodem

instrumento iisdemque topicis octo mensium spatio, in directum extendi.

D. Instrumenti Tab. XVIII. Fig. V. descripti usum ostendit: Nam sicut ad extensionem brachii nil melius, quam lapidis ponderosi in manu gestatio, ita ad flectendum illud paulatim nihil conducibilius sum expertus, quàm hoc instrumentum: patiens erat puer militis, qui luxationem cubiti passus, ob malam situationem, eum flectere non potuit: hunc, ut pueros præcedentes, inunxi quotidiè, sparadrappum applicui, & instrumentum gestare jussi: hic duorum mensium spatio convaluit, & pro necessitate cubitum, sine doloris sensu & impedimento, flexit. *Observent igitur juniores chirurgi, ut membra fracta aut luxata commodè collocent*: non raro enim præter membri contracturam, sequitur inflammatio malam figuram. vid. Tab. XXVI.

E. Anno 1626. die 19. Novembris me vocat frater meus Martinus, ad socerum suum Joann. Wolventer / Nautam Ulmensem, & in Danubio navigando versatissimum. Is ipse, quem Clariss. Collega, D.D. Greg. Horstius in suar. observ. Chirurgic. IX. curavit, ostendit mihi *sinum in femore sinistro* (qui ex contusione ad suppurationem ductâ, & negligenter tractata, originem duxit) petiitq; medelam. Ego sinus magnitudinem specillo explorans, superficialem tantùm, at satis longum & latum inveni. Cùm autem hujusmodi sinus declives, ut notum, raro agglutinentur, seq. die forfice deceptoria, supra Tab. VII. Fig. IX. (nondum eo tempore Syringotomis Tab. XII. Fig. I. II. & III. ac Tab. XIV. Fig. I. descriptis instructus) inscio patiente eum incidere tentavi, postea carne replendum: sed cum nimis tardè per forficem istam fieret operatio, nauta instrumentum animadvertens, femur movit, manibusque mihi dextram repulit. Undè sepositâ curatione per ferrum parumper (ut ex Figura patet) dilatatum, albumine ovi conquassato & stuppâ pexâ, obligavi: subsistente sanguine tertio & quarto die per siphonem infundebam hydromel pro eluenda cavitate: quinto, sexto & septimo vinum nigrum austerum, in quo coquebantur Balaustia, cortices granator &c. injeci, & spongiam novam eodem liquore madefactam & expressam fasciâ longâ, & trium digitorum transversorum latâ, (latior enim non ita stringit) superligavi, ligaturam ab inferioribus incipiens, & supra sinum in parte sana finiens; his medicamentis, in quibus magna glutinandi virtus posita, & deligandi modo, intra septimanam; fratris socer felicissimè curatus fuit. Ab eo tempore *nunquam ad Chirurgiam deveni, nisi remedia pharmaceutica frustra fuerint adhibita*: Neque posthac amplius forfice deceptoria (quia Chirurgum, non ægrum decipit) ad sinum dilatationem sum usus.

F. Indi-

F. Indicat *locum fonticulorum in brachio.* Variis in locis conficiuntur fonticuli, hi tamen in brachiis in usti reliquis utiliores, & accommodatiores esse videntur: Uude etiam à Medicis præ cæteris eliguntur, pro evacuatione scilicet, omnium eorum humorum, qui caput humanum offendere solent; cum inter partes inferiores superioresq; exactè medium situm obtineant, humorum in caput ascensum impediant, eosque influentes à capite, ob convenientem distantiam, commodissimè revellant, atque derivent. Nec solùm in capitis, oculorum, aurium, narium, oris, faucium & gulæ vitiis, verùm etiam in thoracis, cordis, & pulmonum affectibus, magnum & mirandum præstant auxilium. Quanquam autem hi fonticuli in prædictis morbis multum juvent, & ægris sint accommodatissimi, idque propterea, quod ipsos videre, propriisque manibus gubernare possint. Nihilominus tamen non pauci reperiuntur, qui fonticulos in genere, ut qui diligentiam & laborem requirunt spernendo sanitatem, planè vituperant: alii ob fætorem detestantur: reliqui verò ob timorem ignis sibi inuri recusant. His respondeo, quod neque vestimenta sine labore, manè & vesperi, induantur & extrahantur, neque excrementa absque fætore reddantur. Sicut autem hoc vel illud ad vitam humanam est necessarium; ita hi ad benè vivendum, & integrâ sanitate fruendum, summè utiles. Et quemadmodum nullum pœnitet ullius laboris, quem inducendo & exuendo impendet, ita nemo de his conqueritur, imò dum ipsos tractat, magnam voluptatem sentit, sive propter dulcedinem, quam ex pruritu percipit, sive quod de die in diem manifestè cognoscit illius materiæ evacuationem, quæ secundum errores commissos genita, & in corpore retenta grave malum attulisset: aut potius quod beneficio hujus sanitatem amissam adipiscatur. Unde sæpius uno fonticulo non contentus, sibi facilè duos, interdum etiam plures, prout opus erit, parari curat: adde quod Fonticuli, si arte regantur, non fœteant, & facti in debito loco non doleant.

Locus fonticulorum quatuor conditiones requirit, 1. ut patiens ipsum videat 2 ut ad ligaturam sit idoneus 3. ut habeat venam. 4. ut sit in musculorum duorum interstitio, ad prohibendum dolorem, quo impeditur facilè motus.

Locus hic in brachio invenitur, si chirurgus cubitum patientis, vario modo, volvit, flectit, & extendit, usque dum debitam musculi deltoidis & bicipitis separationem invenit. Multi conficiunt fonticulum in ipso deltoide, quidam in fine hujus, alii in parte posteriore ipsius. Ego tamen, ob dictas conditiones, locum lit. F. notatum eligo, interstitium scilicet musculi deltoidis & bicipitis, idque potius in parte superiore, quæ minus

ſenſibilis, quàm inferiore, ad quam brevi temporis ſpatio decurrit.

Invento fonticuli loco, modus erit conſiderandus. Paratur fonticulus ſcalpello, cauſtico potentiali, & ferro ignito. Cum verò ferrum ignitum hujus chyrurgiæ inventoribus magis uſitatum, cauſtica potentialia non probo, utpote quæ tardè, & ut plurimum cum dolore magno operantur; nec ita ſecurè adhibentur, quoniam eorum agendi vis nobis non ita exactè eſt cognita, ſed interdum *præter expectationem noſtram efficaciora, non rarò impotentiora inveniuntur*. Miſſum quoque facio ferrum ſecans, ſive ſalpellum, propter rationes modò recenſitas, quibus addo, quod ſectio fonticuli ſanguinem profundat, quem plures videre nequeunt. Magna dexteritate veteres utebantur ferro ignito, quod erat incurvatum, & longum habebat manubrium (Tabul. I. Fig. II. depictum.) ſed cum vidiſſent, quod illud inſtrumentum non ſolùm carnem à chirurgo ſignatam inurat, ſed etiam partes vicinas calefaciat, præter hoc excogitarunt aliud inſtrumentum cannulatum, quod partes vicinas defendat: vid. Tab. I. Fig. I. Per cannulam hanc non ignitam, & cuti fortiter impreſſam intrudunt ſolidum candens, ut penetret ſecundum Medici intentionem nonnunquam magis & minus profundè. Iulius Caſſer. Placentinus invenit inſtrumentum ſupra Tab. I. deſcriptum, & hic Lit. G. ſignatum, quod ignem occultat, partes vicinas à læſione defendit, & præ cæteris inſtrumentis *ad omnes fonticulos extra caput inurendos accommodatiſſimum, & ſecuriſſimum eſt*. Hoc me plus quàm ſexcentos fonticulos, cum admiratione adſtantium, & riſu patientis feciſſe, teſtabuntur illi, qui adhuc vivunt, & fonticulos à me paratos geſtant.

H. eſt *faſcia pro fonticulis in brachio* ligandis commodiſſima, quia facilimè ab ægro adaptatur; utiliſſima, quoniam conſervat fonticulum in ſuo loco; & pulcherrima, eò quod ex tela alba parata poteſt lavari; neque hæc, ut reliquæ faſciæ, tàm facilè viſus aut tactus ſenſu deprehenditur.

I. *Locus fonticulorum in femore eſt* (quatuor digitis tranſverſis ſupra genu, inter muſculum ſartorium & vaſium internum, quærendus) ad ligandum aptiſſimus, & comitem venam ſaphenam, ubi fonticulus in hyſtericis affectionibus efficaciſſimus, revellendo & derivando. Curavi eo mulieres quorum nomini parco, quæ ob ſuppreſſionem menſium, uteri furores, aliaque ſymptomata ſunt paſſæ: plures etiam quæ ulcera in tibiis habuerunt dyſepulotica; illic revellendo, hic intercipiendo & derivando.

K. eſt *fonticulus*, quem mihi *inter principia muſculi gaſtrocnemii*, contra dolorem Iſchiadicum ſummo & feliciſ-

ſimo

ſimo cum ſucceſſu paravi. Laudat quidem Excellentiſſ. Adrian Spigel. *in hum. corp. fabric. l. 5. c. 9* ob tranſitum venæ popliteæ inuſtionem fonticuli in ſura, ſeu maſculi gaſterocnemii principiorum coitu, quem Daniel Bucretius *in Iul. Caſſer. Placentin. Tabul. Anatomic.* (quos ego ære emi ſpigeliano ab Hæredib. Caſſerii) *lib. Tab. 2. lit. Græc.* π. notavit. At quoniam locus ille ob ſuam declivitatem ad deligandum valdè eſt incommodus, ego juxta Andr. Veſal. *in corp. hum. fabric. l. 2. Tabul.* 10. *de muſculis* locum paulò ſuperiorem elegi, eumque non ſine ratione: habet enim hujus loci fonticulus omnes boni fonticuli, quas ſupra recenſui conditiones; 1. venam popliteam, quam antiqui & recentiores in Iſchiade, aliiſque morbis pluribus, quos Aurelius Severinus *lib. de angeologia cap. 26.* collegit, magno certè cum ſucceſſu aperiebant. 2. Interſtitium principiorum gaſterocnemii: neque enim metuendus ille nervus ſatis inſignis, qui ſub genu tranſcurrit, ut lædatur; nam ubi fonticulus conficitur, nervus progrediendo, jam jam profundiora petiit, ut ferro candente offendi nequeat. 3. Deligaturam firmiter conſiſtentem. 4. Patiens ipſe ipſum regere, & gubernare poteſt. Notiſſimum eſt, qui ſemel Iſchiadicis doloribus vexatur, non facilè ab iis liberatur, ita ut ſibi polliceri poſſit, ſe in poſterum ab ejuſmodi cruciatibus fore immunem. Sanctè tamen teſtari poſſum, me metipſum poſt uſum balnei Thalfengenſis, vulgò Geſundbrun/ in agro Ulmano ſiti, beneficio hujus fonticuli, per novennium, à paraxyſmo præſervaſſe, & ſi vixero forſan ulterius, venæ Iſchiadicæ ſectioni, omnibuſque purgantibus, ſudoriferis, & topicis medicamentis, quæ per annum integrum, ex clariſſimorum Medicorum conſiliis, aſſumpſi & adhibui, valedicens. Quare ſi in futurum in tali cruciatu Iſchiadis diuturno, tàm interna, quàm externa remedia ſine ſucceſſu uſurpata fuerint, meo conſilio & bona ſpe ſalutis ad hanc chirurgiam, tanquam ad ſacram anchoram confugiant, inuſtionem ſcilicet fonticuli in loco ſignato: non dubito enim, quin patiens ſanitatem, Chirurgus verò maximam laudem deportaturus ſit.

L. eſt *faſcia pro fonticulis in femore & ſura deligandis, omnium optima.*

Quomodo fonticuli jam parati conſervari, rectèque gubernari debeant, ex ſcheda Aquapendentis, qui ejus mentionem facit *in opere ſuo operationum chirurgicarum, & titulo de fonticulis*, diſcere potuiſſemus, niſi illa incuriâ typographi, cui Autor ſchedam tradidit, ut typis in lucem daret, amiſſa fuiſſet. Hâc igitur deſtituti legant elegantiſſimum tractatum, quem ſcripſit Hieron. Capivacius, de recta cauteriorum adminiſtratione, & Dominicus Galvanus Medicus Atheſtinus (*cui acceptam refero ſparadrapp. meum.*

R. Cerati de ceruff. feu Albi cocti Aug. ℥xij.
Pul. ceruff. ℥iiij.
Thuris.
Tragacanthi ana ʒvj.
Ireos. Flor.
Benz. ana ʒv.
Storac. liquid.
Ol. fpic. adorati ana ʒij.
Saponis veneti. ℥ij.
Ceræ q. f. vel ℥ij.

Veronenfes Chirurgi, in viris ufurpando addunt parum mofchi, ad gratiorem odorem.

Mifce f. art. & cum tela nova F. fparadrappum, quo per annos viginti & duos, plus quam fonticulos mille fummâ cum utentium admiratione, ab omni fymptomatum incurfu præfervavi) de fontanellis, lib. 2. cap 13. 14. 15. 16. & 17. quæ ad mentem Aquapendentis, fui Præceptoris, accuratiffimè fcripta effe certus fcio, ftylo tamen Italico, qui dignus effet, ut Latinitate donaretur.

Nonnulli miris laudibus deprædicant Ceratum, quo Dux Hetruriæ fonticulos fuos ab omni fymptomatum incurfu præfervat.

R. Succi Hederæ. ℔iij.
Nicotian. ℔j.
Terebinthin.
Refin. pin.
Ung. rof. Mef.
Cer. citrin. ana ℔j.
Ol. N. Mofch. ℥ij.
Pulv. cyper. odor. ℥j.
Ceruff. elect. ℔j.
M. F. Ceratum.

M. Forceps in vulneribus fclopetorum, pro extrahendis globulis in profundo fitis, affabrefacta, quam fupra Tab. XIV. Fig. IX. ad vivum delineavi.

N. dictæ *forcipis ufum*, & applicandi modum oftendit, qui talis eft: Extrahatur terebellum, & exterior cannula demittatur verfus cochlearia, ita ut inftrumentum claudatur, & formam referat inftrumenti Tab. XIV. Fig. XI. depicti: hoc facto, exterior cannula oleo inungatur, & inftrumentum dextrâ chirurgi vulneri clementer immittatur, ufque dum cochlearium extremitas denticulata globulum amplectatur: tunc pollice atque indice finiftro, inftrumentum chirurgus teneat, eoque quantum æger tolerare poterit, globulum premat, ne forcipi cedat: poftea digitis manus dextræ, terebellum,

per

per foramen capuli rotundi immittat usq; ad globulum, illudque circumvolvat, & globulo paulatim infigat. Quam primum verò Chirurgus terebellum globulo sufficienter inhærere cognoverit, cannulam exteriorem sursum parumper & sensim trahat, eamque statim deorsum remittat, ut cochlearia divisa globulum recipiant, & receptum firmissime tenendo, terebelli operam adjuvent: quibus ritè peractis, terebellum & ambæ cannulæ, adeoque totum instrumentum cum affixo & recepto globulo, extrahatur eo modo, quem figura designat.

Notandum, à pluribus allegari & commendari instrumenta, quorum imagines inveniuntur supra Tabul. XV. depictæ quibus, si globulus cedit, facilè nervus, vena, & arteria læditur: quapropter qui duo ista instrumenta Tab. XIV. Figur. IX. & XI. (quæ, durante bello Germanico, viginti annorum spatio, in pluribus feliciter usurpavi militibus) in promptu non habent, nec habere volunt, optimè faciunt, qui & reliquis tenaculis rostrum gruinum rectum Tab. XI. Fig. VI vel in angulum obtusum recurvatum. Tab. IX. Figur. X. substituunt, utpote quibus Chirurgi Patavini frequentissimé sine noxâ, globulos è vulneribus trahunt. *Leg. omnib. numer. absolutiss. tract. Franc. Plazzon. de vuln. sclopetor.*

O. Indicat *sectionem varicum*, iuxta Aquapend. sententiam, quæ tamen, ut nostris Germanis est horrenda, ita facilè ex ea oriri possunt prava symptomata. Dum Patavii literis operam dedi, vidi rusticum in Nosocomio D. Francisci sub Excellentiss. Spigelij manu, summa cum utilitate, chirurgiam delineato modo institutam, sustinere.

Ego, ad imitationem, hunc operandi modum in patria semel tentavi: sed errore patientis, motu scillicet nimio, *qui nullus esse debuisset*, sequebatur inflammatio ægrum vehementer affligens, & prohibens, ut voto non potuerit respondere exitus: unde patiens cum suis parentibus, ea ut me corriperet & torqueret inflammatio, operarunt. Hoc famæ naufragium semel passus, varicibus in extremis affectos, deinceps solis topicis, sub tibialibus ex pelle canina confectis, tractavi.

P. ostendit *vulnus* aciniace femori profundè inflictum, *quatuor suturis seu fibulis unitum*, & in decliviori loco foramen habens, cui turunda Q. immittitur, ut, pro materiæ exitu, opertũ conservetur.

R. ostendit modũ deradendi tibiã cariosam scalpris Tabulâ *VI. depictis.*

Martinus Schmidt / Oellingensis, puer undecim annorum conqueritur de vehementissimo dolore tibiæ dextræ, & duobus foraminibus materiam puris fætidam fundentibus, quorum unum erat circa malleolum internum, alterum circa externum. Hunc affe-

affectum Barbibitonsor pagi illius ordinarius tractavit pro luxatione pedis. Anno 1640. Die 16. Decembris æger receptus est in Xenodochium Vlmense, quem jussu Inclyti senatus visitavi, & statim animadverti affectum non esse luxationem, sed corruptionem & erosionem totius tibiæ, quam curare institui. Primis atque diebus, bonam victus rationem præscripsi, & sequentem potiunculam.

R. Syrup, ros. sol. ℥js.
Elect. lenitiv. ʒvi.
Decoct. fl. & fr. q. s.
M. F. Potio br.

à qua quinquies dejecit materiam valde serosam. *Die 22. Decembris*, à tibiæ capite usque ad malleolum internum sine læsione venarum, arteriarum, nervorum & tendinum scalpello incidi crus, digitorum unguibus periostium à tibia separavi, vulnusque stuppa cannabina, medicamento stegnotico (ex albumine ovi, aqua rosarum agitato, & pulvere adstringente Galeni) & fascia duobus capitibus prædita obligavi. *Die* 23. subsistente sanguine, vulnus religatum inspexi & inveni, quod mea me opinio minimè fefellerit: nam non solum pars anterior tibiæ in superficie, verum etiam posterior usque ad medullam corrupta fuit: mox etiam aliquot corruptæ tibiæ particulas volsella exemi, & vulnus denuo, ob vehementem patientis clamorem, medicamentis & fascia obligavi. *Die* 24. os corruptum scalpris derasi, & caput tibiæ inferius integrè corruptum, & valdè fætens inveni. Quapropter os tibiæ decocto Divino purgavi, ipsique pulverem aristolochiæ & Iridis Florentinæ insperſi, & vulnus cerato diapalmæ contectum fascia obligavi. *Die* 25. *&* 26. propter magnam corruptionem os derasi, & multas corruptæ tibiæ partes volsella extraxi. *Die* 29. ab inferiori & interno tibiæ capite magnam portionem corrumptam forfice T. XX. Fig. I. adscidi. *Die* 3. fætor ossis ab usu decocti divini nonnihil remisit. *Die* 31. postquā dolor pedis & fætor remisit, ægrum glutinosa victus ratione nutrivi ad generandum callum, & vulneri ceratum divinum applicui ad inducendam cicatricem. Ab hinc usque in diem 4. Ian. Anni 1641. ex inferiore tibiæ capite, seu malleolo externo fluxit materia purulenta. *Die* 6. circa hoc foramen apparuit caro solida. *Die* 7. vulnus benè habuit & natura os tibiæ, à capite inferiore usque ad mediam partem, erosum, integrè separavit. Osse separato, vulnus mensis spatio consolidatum fuit.

De

De Gummate Gallico.

GVmmata Gallica si medicamentis ex sarsapariglia, (quæ tophos & omnia luis venereæ accidentia multò facilius & breviore tempore mitigat & abolet, quam lignum sanctum)per os exhibitis non cedant, ceratum sequens optimo juvamento ipsis applicatur.

℞. Mercur. viv. saliv. hominis jejun. extinct. ℥ß.
Pulv. Tab. Ind. ʒß.
Empl. diachyl. c. gum.
Cerat. oxelæi.
citrin. ana ℥j.
Ol. lign. Guaj. d. ʒj M. F. cerat.

Quod si sub remedii usu perpetuò doleant, nec dissipentur, certissimum signum est, os gummati subjectum, pati cariem: unde necessum est, ut gumma per longitudinem tibiæ scalpello Tabul. II. Fig. II. incidatur, ac os detectum ac corruptum scalpris abradatur. Tales tophi, uti in Germania rarissimè occurant, ita eorum curatio chirurgica non, nisi efflagitantibus illam, in atrocissimis doloribus, admittitur. In Italia verò frequentissimè & felicissimè, manuali operatione, curantur. Quamvis igitur multos, nobiles & ignobiles, tophis gallicis cruciatos sub cura habuerim, manum tamen paucissimis adhibere fuit concessum. Quoniam verò Patavii, ubi ferè innumeri de perpetuis tibiarum doloribus conqueruntur, hanc operationem sæpissimè vidi, non raro etiam ipsam ibidem administravi, modum operandi Patavinis usitatum, nostro opusculo paucissimis inserere volui, ut studiosi chirurgiæ (in quorum gratiam hæc scribo) ægrotantibus, qui ad incitas quasi redacti, & ab ipsis auxilium manuarium summè expetunt, promptè sucurrere scirent. Primo die gumma venereum, scalpello citato, secundum tibiæ longitudinem usque ad os incidunt, dein vulnus stuppâ, cannabiâ, quæ ovi albumine agitato fuerit imbuta, dilatant, tibiamque convenienti fascia involvunt, ad arcendum humorum affluxum. Secundo, removent stuppam, & vulneri artificiosè exaltato, partibus vicinis & sanis prius defensivo, ne lædantur, optimè munitis, caustico quodam (mallem Holosericum quod Ambr. Pareus l. 25. cap. 32. describit) replent, postea emplastro super latum, & quod totam tibi non circumit linteum, extenso conperiunt, pedemque iterum, secundum artis præcepta, fasciâ expressiva deligant. Tertio, omnibus rejectis escharam separantia applicant, quâ ablata, cariem ad vivum usque deradunt, deinde

deinde pulveribus exiccantibus os carne obducunt. Gumma prius incidunt, ut causticum citius in actum ducatur: non tamen semper necessaria est incisio, nisi in iis, qui chirurgo cariem ossis indicanti fidem haud exhibent, priusquam ipsi aut videant, aut illam tangant.

S. monstrat deligaturam cataphractæ, quæ nomen habet à similitudine thoracis Romani, & prodest iis, quibus diligare juxta jugulum convenit latum scapularum os, pectus, dorsum, aut latera. Fascia autem unius capitis ita obvolvitur. Alæ primò circumdatur (Galen. l. de fasciis 79. tum oblique per pectus ducitur, propè illam regionem, ubi jugulum cum osse pectoris committitur, inde per cervices, ad latum scapularum os humeri contrarii, atque ad alam subjectam, ab eaque ad cervices super partem prius injectam, ita ut propè cervices similitudo X. literæ fiat, posthæc obliqua datur ad latum scapularum os ex altera parte, atque ad alam, ab ala ad cervices, ut in vertebra colli X. literæ figuram accipiat; deinceps sub ala, & obliquè propè eam regionem ubi jugulum cum osse pectoris committitur, sic ut hic quoque similitudo X. literæ fiat, & juxta cervices, & super latum scapularum os, & sub ala, ut quater X. literam repræsentet, nimirum semel à priore parte, semel à posteriore, bis propè jugulum. Ad eandem autem rationem, quoties opus est, circuit, deinde in orbem attrahitur circa pectus & latera sic, ut tota junctura thoracem referat.

Atque ita divinâ permissione in his 43. Tabulis instrumentorum meorum chirurgicorum & declinationem, & legitimum administrandi modum, ea, qua potui dexteritate, infallibili experientia duce, omnibus informationem requirentibus, ob oculus ponere, describere, & publici juris facere volui.

OBSER-

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM CENTURIA,

Confirmans & dilucidans ea, quæ in superiorum Tabularum descriptione breviter dicta sunt.

OBSERVATIO PRIMA.

Vulnus capitis cum depressione & rima cranii magna.

ANNO 1637. die 9. Januarii, hora 7. pomeridiana, *Iohannes Happelius*, Ulmensis; Metator equitum, temperamenti calidi & humidi, agens trigesimum secundum ætatis annum, in duello à tubicine quodam sauciatus fuit, & septem vulnera accepit, quorum unum in sinistri brachii radio externo propè carpum, reliqua verò sex in capite (primum scilicet post sinistram aurem; secundum circa suturam coronalem, tertium propè sagittalem, quartum & quintum ad frontem cruciforme: & hæc quidem omnia cuti superficialiter, mucrone saltem gladii, inflicta fuerunt. *Sextum verò vulnus, in musculo temporali dextri lateris circa suturæ coronalis principium, satis* periculosum *fuit*: inversus namque gladius, ejusque manubrii minor globulus usque ad majorem penetrans, cranium cum quadam fracturà depressit.) Hæc omnia urbanus quidam Chirurgus tractavit, uti simplicia aliàs vulnera tractari solent.

Die 10. Dn. Consulis mandato, ægrotum demum, accessi, & omnia reliqua inspecta vulnera parvi feci, excepto illo quod erat in musculo temporali: nec mea me fefellit opinio, quia specillo obtuso & lato (Tab. *IIX*. Fig. *VI*.) cranium depressum deprehendi, unde statim vulneri, ut dilataretur, *spongiæ novæ & contortæ particulam* imposui, pulverem Iridis Florintinæ & Aristolochiæ ossi inspersi, labiis digestivum adhibui, desuperque diapalma ac cataplasma idoneum applicavi.

Vulnera illa circa suturam coronalem & sagittalem nonnihil quoque inditis filamentis carptis & digestivo oblitis dilatavi, desuper apponens ceratum diapalmæ, & fasciam Tab. XXXI. Fig. IX. & X. reliqua verò veluti simplicia tractavi. In victus ratione, cibus fuit panatella, cremor hordei, & pruna Damascena, Potus, aqua hordei Magistralis

R Hord.

R. Hord. crud. ℥ß.
paſſ. min. ℥ij.
Semin. aniſ. ʒjs.

cop. ſenſim, per duas horas, in trib. aq. fontan menſuris. Decoct. antequam refrigeſcat, add. cinam. craſſiuſculè inciſ. ʒij. cum tinctura roſarum edulcorata, & vino granatorum attemperata. Veſperi uſus eſt ſequente Clyſtere, ad laxandam alvum, per quinque dies valdè adſtrictam.

R. Herb. Malv.
Violar.
Beton.
Parietar. ana. Mj.
Semin. Lini ʒvj.
Fœnicul.
citr. ana. ʒjs.
Rad. alth. ℥ß.
coq in ſ. q. aq. ad ℥x.
colatur. adde
Mell. roſ. ſol. ℥js.
Elect. lenit. ℥j.
Ol. violar.
chamomill. ana ℥js.
M. ſ. a. F. Clyſter levis *admodum, ne commoveat ægrum.*

Die 12. hora 10. matutina propter inquietam noctem, majoremque tumorem atque dolorem circa vulnus, indicavi patienti & adſtantibus opus eſſe, ut vulnus in muſculo temporali per ſcalpellũ dilatetur: & vulnere dicta ratione obligato, patienti ob oris amarorem præſcripſi & exhibui ſequentem ſyrupum colagogum:

R. ſyrup. roſ. ſol. ℥ij.
Extract. Rhab. el. ʒjs.
Diacart. ℈js
Mag. Tartar. ℈j
Aq. ceraſ. nigr. *q. s.*
Miſc. pro ſyrup. liquido.

ex quo quinquies dejecit materiam bilioſam. *Die* 13. aliquantum melius habuit, quam die præterito, & vulnus modo conſueto obligavi. *Die* 14. æger conqueſtus eſt de dolore vulneris temporalis. Ideo propter anguſtiam ego, & chirurgus prima læſionis hora vocatus, deliberavimus, vulnus ſcalpello, ſecundum fibrarum muſculi temporalis ductum, in formam trianguli, aut literæ V. Tab. *XXXI.* Fig. *II.* eſſe dilatandum, ut cranium depreſſum propè

foveam,

foveam, modiolis trepani debitè perforari & vecte convenienti submisso elevari possit. Tabul. *XXXII. Die* 15. *&* 16. propter vulneris dolorem, & instans novilunium, vulnus obligavi, uti diebus antecedentibus. *Die* 17. æger ob dolorem, quem materia exitum non inveniens (*vulnus enim nimis fuit angustum*) induxit, usus est enemate suo lenitivo. *Die* 18. hora nona matutina, propter prægressam inquietam noctem, vulnus musculi temporalis in formam lit. V. scalpello recto Tab. *II.* Figur. *II.* dilatavi, pericranium ab osse unguibus separavi, cavitatem stuppa cannabina in globulos formata, ovi albumine agitato humectata, & pulvere stegnotico aspersa, replevi, partes vicinas oleo rosato inunxi, & splenium Tab. *XXXI.* Fig. *I.* ex vino rubro expressum, cum fascia modo citata, adhibui. *Die* 19. sanguine, post incisionem integumentorum cranii firmiter subsistente, monstravi adstantibus prævisam cranii depressionem, ejusque necessariam perforationem indicavi. *Die* 20. cranium, propè depressionem & principium suturæ coronalis modiolis perforavi, oras foraminis, instrumento lenticulari Tabul. *II.* Fig. *IIX.* levigavi, submisso vecte debilissimo Tab. *XXXI.* Figur. *VII.* cranii depressionem erexi, membranæ crassæ sericum circulare, rubrum, oleo rosarum tepido imbutum, filoque appensum. Tab. *XXXI.* Fig. *IIX.* admovi; craniopulverem cephalicum, & filamenta sicca apposui, labiis autem digestivo oblita; desuper ceratum diapalmæ & cataplasma Hippocratis applicui. *Die* 21. vulnus & æger melius habuit, totaque nocte se dormisse confessus est, ideo membranæ crassæ cerebri iterum adhibui sericum rubrum, oleo rosato imbutum, & filo annexum; cranium pulvere ex Aristolochia rotunda & Iride Florentina consperси; labiisque digestivum imposui, quod

R. Resin. tereb in aq. bethon. lot. ℥ijs.
vitell. ovi. nº j. Misc.

addendo desuper ceratum diapalmæ & cataplasma. *A die* 22. *usque ad* 26. patiens ratione vulneris optimè habuit. *Die* 27. quatuor cranii particulas adhuc depressas, vectibusque Tab. II. depictis non cedentes, instrumento novo Tab. IV. Fig. II. excidi, & membranæ crassæ, ob conceptam putredinem, sericum linimento (quod constitit ex syrupo de rosis siccis, guttulis aliquot spiritus vini, & terebinthina) imbutum applicui, exerescentiam carnis flaccidam pulvere aluminis usti exedens. *Die* 28. ad expurgandos humores biliosos & serosos, & quibus abundabat corpus, præscripsi sequens infusum.

R. Rhab. elect. ʒj.
Agaric. rec. troch ʒjs.

Fol. sen. Alex. s. st. ℥ß.
Gingib. optim.
Crem. Tartar. ana, ℈ß.
Flor. Borrag. p. s.
F. infus. per noct. in. s. q. aq. ceras. nigr. adde expressioni Mannæ electæ ℥js.
M. F. Potio..

quod magnam serosorum humorum copiam eduxit. *Die* 29. *&* 30. vulnus & æger benè habuit. *Die 3 Februarii*, ob inordinatam victus rationem, passus est dolores colicos ita insignes, ut spatio quatuor dierum nunquam dormire potuerit; post usum tamen Enematis.

R. Decoct. Carmin. ℥x.
Mel. ros. sol.
Anthos. ana ℥j.
Elect. lenitiv. ʒx.
Ol. amygd. dulc.
Rutac. ana. ℥js
M. F. Clyst.

dolor remisit, usque ad vesperam, qua iterum usus est enemate præscripto. Vulnus habuit, ut diebus antecedentibus, benè, & caro rubra, tam matri duræ, quàm cranij meditullio, increvit. *Die* 9. *Febr.* post assumptam potiunculam ex olei amygdal. dulc. ℥iij. mannæ ℥j. & aq. chamomillæ ℥j. paratam, dolores colici, qui ipsum valdè cruciarunt, parum remiserunt: noctem namque totam vigiliis consumsit. Quare *die* 10. usus est balneo ex aqua dulci, in qua coctus fuit sacculus sequens:

R. Herb. malv.
Chamomill.
Parietar.
Veronic.
Semin. lini
carui
furfur. ana Mjs.
insuantur sacculo.

à quo æger bene habuit. *Die* 11. evomuit magnam bilis copiam: vesperi iterũ injectus est clyster ordinarius à cujus redditione vomitus, in vulneribus capitis non opportunus, & dolor circa p... cordia cessavit: nihilominus tamen dormire non potuit, quare exhibui Laudani Opiati cum magisteriis gr. iiij. in conservo ros. rũ. à quibus per sex horarum spatium quietissimè dormivit. Vulnus carne repletũ optima, tractavi filamẽtis carptis, & cerato divino, ut cica-

tri-

tricem aquiereret. *Die* 14. & 15. benè habuit, ob humoris tamen & pituitosi & bilosi in corpore abundantiam, sumsit pulverem in vino absynthites purgantem.

℞. Puvl. Rhab. el. ℈ij.
Mech. nigr. ℈js.
Crem. Tartar. ℈ß.
M. F. Pulv.

A quo septies dejecit materiam peccantem. *Die* 16. & 17. omnia rectè habuerunt. *Die* 18. patiens in publicum prodiit sine data venia, ipsique aëris summa frigiditas dolores colicos induxit, qui usu balnei superioris citissimè cessarunt. *Die* 19. vulnere cicatrice totaliter tecto, patiens â frigoris noxa optimè munitus, citra doloris colici recidivam in publico ambulavit.

OBSERVATIO II.

Vulnus capitis cum inflammatione pericranii, & fissura calvariæ dubia.

ANno 1638. die 15. Octobris, mandato Dn. Consulis, me in ædes. *Iohann. Iacobi Heckingi*, civis & sutoris Vlmensis, contuli, quem in lecto jacentem, quatuorque capitis vulneribus obnoxium reperi: *quorum unum fuit in syncipite sinistri lateris, cum magna pericranii, quod ad putredinem tetendit, inflammatione, & fractura cranii*: reliqua autem tria fuerunt simplicia. Omnia quatuor balneator quidam statim curavit, ut simplicia aliâs tractari solens. *Die* 16. (qui fuit secundus à læsione dies) ob majorem putredinem atque inflammationem pericranij, fissuramque cranij de penetratione adhuc dubiam, vulnus, in syncipite, scapello in crucis formam dilatavi Tabul. XXX. Figur. IX. stegnoticisque medicamentis obligavi. Tertio die subsistente sanguine, fissuram cranij usque ad secundam laminam scalpris derasi Tab. XXX. Fig. X. Quarto rimam altius derasi, nihilominus tamen vestigium atramenti rimæ pennâ inducti relinquebatur, quod nullo scalprorum genere potui delere. Interea, ob alvi constipationem, & humorum ad pectus defluxum; præscripsi potionem blandam, ne humores agitentur.

R. Syrup. rosf. sol. ℥ij.
Elect. lenitiv. ℥j.
Aq. ceras. nigr. q. s.
M. F. Pot. brev.

à qua septies dejecit materiam biliosam. Quinto die inspecto vulnere, & spiritu patientis cohibito, serosa quædam materia, cum

liquot ſanguinis guttulis, è fiſſura ſcalpris altiſſimè deraſa promanavit. Rebus ſic ſtantibus, in memoriam mihi revocavi, aurea Senis noſtri effata, libr. de vulnerib. cap. text. 22. ſic dicentis: *Vbi rimo altius deſcendit, neque radendo eximi poteſt, in hoc caſu ad ſectionem ſeu perforationem cranii deveniendum eſt.* Et tex. 28. Quum quis os fiſſum, aut ruptum, aut contuſum, aut quoqunque modo fractum intelligens, per errorem neque raſerit, neque perforaverit, veluti os non opus habeat &c. Inter recentiores Anatomicos & Chirurgos Hieronym. Fabrit ab Aquapend. ejusque præceptor Fallopius ſentiunt, ſæva ſymptomata non eſſe expectanda, *quæ Barbitonſores noſtri cum miſeri patientis periculo ſæpiſsimè inprudenter expectant.* Fallopius contuſiones in exteriore cranij lamina conſiſtentes parvi facit; eam vero, quæ ad meditullium cranij pervenit, periculo minime vacare ſcribit, eo quod ibi colligatur ſanies, quæ deſcendens craſſam cerebri membranam erodere poſſit. Vnde *die 6.* ob prædictas cauſas cranium propè fiſſur ã trepano perforavi, Tabul. XXXI. Fig. V. & foramine per lenticulam lævigato Tabul. XXXI. Fig. VII. linteolum ex ſerico rotundum, oleo roſato imbutum, filoque alligatum Tabul. XXXI. Figur. VIII. membranæ duræ, pulverem & filamento arida oſſi, digeſtivo oblinita labiis, & deſuper diapalma atque cataplaſma impoſui. Veſperi æger melius habuit, quam mane: remiſit enim dolor utriuſque oculi ad tunicam adnatam, de quo ante perforationem cranij eſt valdè conqueſtus.

Die 7. bene habuit, de nihiloque alio conqueſtus, niſi de tuſſicula, & leviſſima adhuc gravitate circa oculos. Religato vulnere, & inſpecta craſſiore cerebri membrana, tantus, per foramẽ modiolis exciſum, fætor exivit, ut præ illo vulnus vix tractare potuerim. Deterſo per lanam vulnere, membrana craſſa in ſuperficie erat aliquantulum viſcoſa, & ſemiputrida, veluti pericranium, ob qualem putredinem oleum roſarum non videbatur ſufficiens, ſed medicamentum compoſitum, quod putredini membranæ valdè reſiſteret.

℞. Syrup. de roſ. ſicc. ℥ij.
Terebinth. lot. in aq. bethon. ℥j.
Spir. vini gutt. vj.
M. in form. linimenti.

quo linteolum circulare imbui, & tepidè membranæ prædictæ impoſui Tab. XXXI. Figur. VIII. oſſi filamenta & pulverem ex Ariſtolochia rotunda & Iride Florentina adhibui, labiis unguentum conveniens admovi, deſuper diapalmæ ceratum, & cataplaſma (quod conficitur ex farina fabarum, hordei, mica panis, vino

rubro

rubro & oleo rosato) fascia cancer dicta, Tab. XXXI. Fig. X. applicui. *Die* 8. bene habuit, & fœtor gravissimus membranæ aliquantulum remisit.

Die 10. æger denuò sumsit potiunculam medicam, à qua sex sedes habuit. *Die* 12. membrana cerebri crassa, continuato linimenti usu ad rubedinem tetendit. *Die* 13. æger benè habuit, & dura mater rubicundior facta apparuit, quam die præterito, viscosam illam & semiputridam duræ matris particulam undique separatam, volsellæ dentibus Tab. IV. Fig. I. arripui, & per foramen extraxi. Adie 14. usque ad vigesimum benè habuit. *Die vigesimo Novembris* cranium desquamavit officulum, quod, quia ab interna cranii lamina omninò separatum fuit, volsella extraxi, vulnusque beneficio cerati divini ad cicatricem deduxi. *Die* 27. æger pristinæ sanitati restitutus, mihi gratias retulit pro habito labore maximas.

OBSERVATIO III.

Vulnus capitis in musculo temporali cum rima cranii latissima, & duræ matris inflammatione.

JOhannes Anwander / Ratiarius Kirchdorfensis, Anno 1633. die 3. Ianuarii ad vesperam acinace quodam vulneratus fuit in sinistro tempore, *cum fissura cranii adeo patente, ut digitum facilimè ipsi indicem imponere potuissem*: Patiens *secundo die* læsionis, delatus est in ædes *Chirurgi Iohannis Georgii Bauleri*, ubi duræ matri inflammatæ statim imposui sericum *oblongum* & oleo rosaceo imbutum, ossi, cum filamentis aridis, pulverem cephalicum atque vulneri digestivum, ceratum diapalmæ (profuisset etiam linimentum simplex) cataplasma & fasciam cancer dictam. Digestivi & cataplasmatis appositi hæc est descriptio.

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. rof. ʒij.
Ol. rof. ʒj.
Vitell. ovi num. j.
M. F. digestivum.

℞. Farin. Hord.
Fabar. ana ℥vj.
Mic. pan. domest. ℥iiij.
Pulv. rosar. ℥ß.
Ol. rosat. ℥iij.
Oxym. simpl. & vini rubr. ana. q. s.
M. ad ignem in formam cataplasmatis.

Vesperi patiens ad revellendos humores, coactus admisit sequens Enema:

R. Decoct. herb. emoll: ℥x.
Flor. caff. rec. extract. ℥j.
Mel. rof. fol. ℥js.
Olei viol. & chamom. ana ℥js. Misc.

Tertiò secta fuit vena mediana sinistri brachii & emissus sanguis ℥v. Victus eraſt tenuis, panatella scilicet & cremor hordei Magistralis, cui ad levandam sitim interdum immiscuit cochlearia duo, vel tria sequentis syrupi.

R. Syrup. Acetor. citr.
Granator. acid.
Tinctur. Rof. ana ℥iij.
Misc. ad Ollam.

Religatum vulnus, ob remissiorem membranæ inflammationem, iisdem medicamentis & fascia obligavimus.

Quarto, propter amarorem oris, de quo valdè conquestus est æger, præscripsi potionem laxativam.

R. Sirup. rof. fol. ℥ijs.
de mann. ℥j.
Elect. de fucc. rof. ʒij.
Aq. ceraf. nigr. q. s.
M. F. Potio.

à cujus haustu patiens dejecit materiam biliosissimam. *Quinto* patiens melius habuit & inflammatio meningis crassæ omnino evanuit. *Sexto* membranæ linteum Syrupo de rosis siccis illitum adhibui, & digestivo, quod plagæ labiis applicandum, mel rosaceum addidi, iisque vulnus & membranam quotidie tractavi donec ambo satis munda apparerent. *Decimo* vulnus & membrana omninò pulchra fuerunt; quare, omisso linteolo, plagam unguento de bethonica incarnavi, incarnatamque cerato divino cicatrizavi. *Die trigesimo sexto* æger conqueri cæpit de dolore pungitivo circa locum affectum, ob squamulam ossis, quam natura separavit, & ego volsella arreptam extraxi. His paucissimis remediis patiens lethaliter vulneratus brevi temporis spatio, *absque manuum opera*, felicissimè restitutus fuit.

OBSERVATIO. IIII.

Vulnus capitis os frontis dividens periculosum, & adhibito trepano curatum. Sequentem casum ex D. Gregor. Horstii lib. posteriorum observat. p. 357. transcribere non dubitavi.

ANNO 1626. *die* xı Octobris *Georgius* Seiß in vico Edelhaussen annor. 40. plus minus, nocturno tempore gladio

dio graviter in capitis anteriori parte vulneratur, qui mox incidit in Empirium, qui pertusionem (*seu rimam*) Cranii non observans, adhibitis (*pro more suo*) sarcoticis vulnus externum consolidare nititur. Cum autem indies graviora fierent symptomata, suasu suorum Ulmam sese confert, & 20. Octob. me, cum Clariss. Collega Domino Johan. Sculteto, in Chirurgicis operationibus exercitato, consilii causa vocat. Consideratis ergò Circumstantiis, anguem in herba latitare suspicabamur, quam ob causam vi quodammodo dilatato vulnere cranium ipsum per utramque laminam divisum deprehendimus, sub eodem materia purulenta collecta, cujus egressus, *exspiratione per nares ore clauso*, promovebatur. Prognostico facto, trepanum adhibendum esse diximus, quam ob causam, viribus constantibus adhuc, ægrum benè sperare jussimus. 21. Octobris, cum Elect. Lenit. præcedente die vacuatus esset, recta sectione cutim, ad rectitudinem fibrarum musculi frontis, vel supercilii potius dividendam esse statuimus; ne per crucem, ut aliàs fieri solet, divisione facta, læsis transversim prædicti musculi fibris palpebra superior postea deprimeretur, quod Anno 1614. 7. Martii, Eisenbachii per lapsum ex alto, musculo hoc contuso, fæminæ cuidam accidisse memini. Facta itaque sufficienti incisione, cutis à cranio digitis separabatur, & linteolis rasis, pulvere stegnotico consperfis, ac albumine ovi parumper exterius humectatis, vulnus ligabatur. 22. sanguine firmiter subsistente, per collegam meum trepanum fuit adhibitum (Tab. XXXI. Fig. V.) cujus operatione peracta, dura mater etiam aliquantulum læsa & inflammata conspiciebatur, sanie tenui per foramen ejus parvum ebulliente. Mox igitur inflammationem alterare, saniemque quotidiè detergere conati sumus, non neglectis internis lenitivis evacuationibus reiteratis, tùm etiam ordinata victus ratione tenui, qua ratione post elapsas septimanas duas vel tres perfectè restitutus fuit æger, hactenus in annum tertium pristina sanitate gaudens. *Manifestum igitur non tantum in principio, sed etiam in progressu morbi, trepanum concedi posse, modò laborantis vires adhuc constent.*

OBSERVATIO V.

Vulnus capitis cum depressione cranii maxima.

ANno 1634. Mense Aprili, *Martinus* Kuntz / Durcha-Misnensis à Præfecto militum seu Capitaneo in dextra occipitis parte, propè suturæ coronalis & sagittalis concursum, vulnus acce-

accepit crassa compede, quæ non tantum pericranium, verùm etiam magnum cranij spatium deprimeret. Hæc autem depressio, ob sanguinis concreti copiam, à Barbitonsore, in principiò morbi non fuit observata, sed vulnus tanti momenti, veluti simplex *usque ad* 14. *læsionis diem* ab ipso tractatum, cui sæva symptomata super venerunt. His rebus ita stantibus, ego cùm Clarifs. meo Collega, Dn. D. Gregorio Horstio ad vulneratum vocatus sum, & inspecto vulnere, invenimus, circa suturam sagitalem & lambdoidem, maximam depressionem cranij, quam communicatis consiliis (ob febrem continuam, dolorem capitis atque vertiginem) cute prius incisa & cranio aperto, curandam esse statuimus. Vesperi, ob constipationem alvi, æger usus est Clystere refrigeranre & humectante: *Die* 16. ablata fascia, & inspecto vulnere, depressionem digito nonnihil tetigi, & æger statim de punctorio dolore conquestus est. Itaque foveam cutis atramento in crucem signavi, signa tam scalpello recto Tabul. II. Fig. II incidi, pericranium unguibus ab osse separavi, & vulnus dilatatum stuppa cannabina & medicamento (ex pulvere stegnotico Galeni & albumine ovi agitato) imbuta obligavi. *Die* 27. Sanguinis fluxu restricto, stuppaque remota invenimus tam magnam cranij depressionem, *ut coacti essemus cranium septies modiolis in depressionis circumferentia perforare*, & foraminum interstitia forfice incisoria Tab. XX. Figur. I. excidere, quod adhuc in cranio Tabul. XXXII. videre licet. Hisce peractis oras cranij instrumento lenticulari undique lævigavi Tab. XXXI. Fig. VII. duræ matri pannum ex serico rotundum, oleoque rosarum madefactum; ossi pulverem ex radicibus Aristologiæ rotundæ & irid Florentinæ & filamanta arida, labis filamenta digestivo (*ex resina terebinthina in aqua plantaginis lota, vitello ovi, & oleo rosato*) oblita, ac super hæc diapalma imposui, omniaque adhibito prius cataplasmate (*quod constabat mica panis domestici, farina hordei & fabarum, floribus rosf. & benoticæ. oxymel. simplici & oleo rosato*) fascia Galeno cancer dicta obligavi. *Die.* 28. missus est sanguis è vena mediana sinistri brachii ad ℥iiij. Victus ratio fuit panatella, & aqua hordei succo granatorum permixta. *Die* 30. propter amarorem oris, (de quo ferè omnes in capite vulnerati conqueruntur) usus est hoc syrupo:

℞. Syrup. rosf. sol. ℥ij.
Elect. Lenit ℥j.
Semin. citr. ℈js.
Decoct. fl. & fr. q. s.
M. F. syrup. liquid.

à quâ

à quo quinquies dejecit materiam biliosam & spumosam. *Die* 1. Maij æger placidè dormivit,& dura mater, circa suturam sagittalem, viscosa & semiputrida fuit, ideo ipsi linimentum *ex syrupo de rosis siccis, spiritu vini & terebinthina,* panno serico inductum imposui, atque vulnus reliquis remediis tractavi. *Die.* 1. magnam ob sitim æger sequentem sumsit syrupum.

℞. Syrup. acetos. citr. ℥j.
acetosell.
Oxysacch. simpl. ana ℥ ß.
Aq. cerasor. nigr.
Fragar.
Borrag. ana ℥ ij.
M F. Haustus.

Die 3. cohibito, naribus occlusis, spiritu, copiosa & flava materia ex vulnere dimanabat; postea deterso vulnere, frustulum ossis nigrum propè suturam lambdoïdem in conspectum venit. *Die* 4. sitis remisit, & frustulum ossis modo dicti volsella extraxi. *Die* 5. propter fœtorem ossis vulnus lavi decocto divino. *Die* 6. fœtor ossis remisit, & ad majorem vulneris exiccationem digestivum adhibui:

R. Tereb. lot. in aq. scord. ʒij.
Pulv. myrrh.
Aristoloch. rot.
Irid. Florentin. ana ℈j.
Mell. ros. colat. q. s.
M. in form. Linim.

Die 7. æger rectè habuit, at cum alvus non esset satis lubrica, usus est Enemate.

R. Decoct. commun. ℥ viij.
Elect. Diacatholic. ℥j.
Olei violat.
chamom. ana ℥ j s.
M. f a. pro Clystere.

à quo ter dejecit. *Die* 8. æger placidè dormivit. *Die* 9. dura mater fuit rubicundissima, ex qua dum illam gossipio absterſi, aliquot sanguinis guttulæ effluxerunt. A die 10. usque ad 14. benè habuit. *Die* 15. ob constipationem alvi deglutivit bolos ex elect. lenitivi ℥ j. & sacch. s. q. formatos à quibus quatuor dejecit, *Die* 20. membranæ crassæ, & interstitio laminarum cranii caro increvit rubra. *Die* 24. benè habuit, *at pro majore capitis roboratione, cataplasmati superiori vinum rubrum & parum furfurum tritici addidi. Die* 30. Maij facta est magna desquamatio cranii, & vulneri carne solida repleto ceratum divinum apposui, ad cicatricem comparandam. *Die* 10.

 Iunii

Iunii vulnus cicatrice obtectum, & 1. patiens in publicum prodiit. *Die* 20. æger pristinæ sanitati restitutus, munus suum militare iterum cum laude obivit.

OBSERVATIO VI.

Vulnus capitis aliud cum introcessione calvariæ permagna.

ANno 1636. die 18. Novemb. hora 9. ante meridiana, *Rusticus quidam Idelhusanus*, temperamenti calidi & humidi, circa 32. ætatis annum, à quodam fabro ferrario, nescio ob quas lites de finibus agrorum, coram judico & arbitro, marrâ inversa, in dextram sincipitus partem adeò percussus fuit, ut non tantum retro in terram caderet, & sanguinem è naribus stillaret, verum etiam ibi sine sensu & motu jaceret instar mortui. Hora 10. læsi conjux vocavit quendam Ulmâ chirurgum, qui vulnus pulvere adstringente Galeni & albumine ovi agitato obligavit: *cum tamen statim, considerando causam, quæ fortis erat, illud in crucem dilatare debuisset. Die* 19. hora 4. post meridiem, lectica delatus est Vlmam, & circa septimam ipsum inveni cum insigni capitis dolore, febre, animi deliquio, & tumore dextri oculi. Unde præscripsi aquam corroborantem, quæ constabat sequentibus

℞ Aq. ceras. nigr.
Acetos.
Borrag ana ℥ j s.
Spir. cephalic. Anhalt. ℈ ij.
Marg. præp.
Corall. rubr. præp. ana ℈ j.
Lapid. chrysol. præp. ℈ ß.
Man. christ. perlat. ℥ ß. M.

de qua sæpius cochlear unum atque alterum assumpsit. Ob sitim & nauseam vesperi usus est dimidia parte hujus julepi.

℞. Syrup. è succo viol. ℥ j s.
Tinct. ros. cum julepo. ℥ iv.
Aq. Endiv. ℥ ij.
Vini granat. ℥ iv. M. pro 2. dosib.

Die 20. duabus horis ante meridiem, conquestus est de maximo capitis dolore: soluta fascia, detecto & inspecto vulnere, specilli globosa parte diligentissimè exploravi vulneris latitudinem & profunditatem, & cranium valdè depressum esse deprehendi.

Quamobrem, eodem die, vulnus spatha Celsi, Tabul. II. Fig. I. in formam Litteræ X. vel crucis dilatavi, & membranâ unguibus

bus à cranio diductâ, ad sistendum sanguinis fluxum, & vulnus apertum conservandum, apposui stuppam canabinam, subacto ovi candido madefactam, & pulvere stegnotico aspersam: ad prohibendam inflammationem, totum caput & collum oleo rosato inunxi, spleniumque quadruplicatum, in vino rubro expressum, partibusque plagæ vicinis applicitum, fascia Tab. XXXI. Fig. X. alligavi. Vesperi bibit syrupum refrigerantem, usque pro potu aqua hordei, pro cœna verò panatella.

Die 21. hora 10. ante meridiem, sanguine suppresso, solvi fasciam, & remotis removendis, inspexi vulnus, ac inveni non tantum depressionem in osse syncipitis, latitudine unius pollicis transversi à sutura coronali, duorum verò transversorum à sagittali distantem, verum etiam duarum rimarum dispersionem vi contusionis subortam, quarum anterior à modò dicta depressione per suturam coronalem ad dextrum oculum; posterior verò ad sinistram aurem protendit. Rebus ita confusis, ossi pulverem Aristoloch. rotund. & Iridis Florentinæ, labiis unguentum digerens, & desuper ceratum diapalmæ applicui, ac propter tumorem insignem dextri oculi adhibui sequens cataplasma, quod constabat ex

Farin. hordei.
　Fabar. ana ℥ vj.
Mica panis domestic. ℥ ij s.
Pulv. rof.
　bethonic. ana ʒ vj.
Ol. rosat. ℥ iij.
Oxymel. simpl. q. s. M.

Ante meridiem, horis duabus ante prandium, assumpsit bolos lenitivos ex elect. lenitivi ℥ j. sacch. albiss. s. q. formatos. *Die* 23. ob majorem capitis inflammationem, dolorem, vertiginem atque tumorem dextri oculi, coactus fui cranium depressum, propè suturam coronalem & sagittalem, modiolis trepani perforare. Perforato cranio & foraminis asperitatibus per instrumentum lenticulare derasis, vecte submisso os depressum reduxi Tabul. XXX*II*. Fig. *II*. duræ matri particulam serici oleo rosato imbutam, filoque firmiter annexam, imposui, & reliquum vulnus pulvere noto, filamentis aridis, & digestivo oblitis, cerato diapalmæ, & cataplasmate obligavi, non neglectis inunctionibus partium vulneri vicinarum, & colli. *Vesperi æger melius habuit, quàm tempore matutino ante cranii perforationem,* ususque est suo syrupo refrigerante. *Die* 24. hora decima ante meridiem, patienti, qui multo melius habuit, quam diebus præteritis, revulsionis & refrigerationis gratia, incisa fuit vena mediana dextri brachii & emissus sanguis ad ℥ iv *Die* 25. lenito dolore, exhausit æger potionem,

ob

ob *constipationem alvi in vulneribus capitis valdè noxiam.*

R. Elect. lenit. ℥j.
Syrup. rof. fol. ℥ ij.
Aqu. Ceraf. nigr. q.f.
M. F. Potio, *omnis ferè caloris expers.*

Vulnus mihi & oculus dexter optimè placuit: æger ad vesperam resumpsit syrupum suum refrigerantem. *Die* 26. dixit patiens se per totam noctem quietissimè dormivisse, nullumque aut capitis, aut oculi dextri dolorem percepisse. *Die* 27. iterum placidè dormivit, & nullum circa vulnus molestiam sensit. Ex dura cerebri membrana, gutulæ aliquot serosæ materiæ effluxerunt. Ad majorem igtur exiccationem, *linimentum ex syrupo rosarum, terebinthina & spiritu vini paratum*, & panno serico inductum, membranæ crassæ apposui. Cataplasmati, loco oxymellitis simplicis, vinum rubrum austerum immiscui, ad majus capitis robor. *Die* 28. æger tàm benè habuit, quàm die præterito; sed ego membranam cerebri ex contusione superficialiter denigratam conspexi. *Die* 29. ob alvi constipationem, patiens assumpsit potiunculam suam laxativam, à qua tres habuit sedes. Membrana verò, à linimento imposito, ad suppurationem tetendit, ut post detersionem gossipio tentatam maculæ illius nigræ, & aliqualem sanguinis effusionem, rubra appareret. *Die* 30. iterum benè habuit, sed circa frontem & musculum temporalem conquestus est de dolore quodam pulsatorio. *Die* 2. Decembris dolor iste sponte cessavit, ægerque dixit, se ratione virium absque baculo ambulare posse, Materia purulenta, quæ à dura matre per foramen modiolis factum eo die effluxit, fuit alba & benè cocta. Loco linimenti, & digestivi membranæ carnosæ & labiis plagæ adhib Unguentum de Bethonica, cerato citrino permixtum.

R. Succi Betonic. ℥ iij.
Pimpinell.
Matris sylv.
Consol. maj. ana ℥ ß.
Vini malv. v.
Bulliant. ad conf. vini, dein adde resin.
Tereb. ℥ ij.
sevi castrat.
Ol. rof. ana ℥ j.
Pulv. mastich.
myrrh.
mum. ana ʒ j s.
virid. ær. ʒ ij.
Cer. q.f. M. pro Vng. de Bethon.

Die

Die 3. *&* 4. æger benè habuit, & ego ſeparatam duræ matris particulam volſellæ dentibus extraxi. eademque remedia, quæ diebus præteritis, impoſui. *Die* 5. dura mater undique carne rubra fuit obtecta, quod optimum ſignum eſt Celſo, qui libr. 8. ſcribit: *ubi benè res cedit, incipit ab ipſa membrana caro increſcere*. *Die* 7. ad majorem exiccationem, duræ matri appoſui ceratum divinum. *Die* 8. 9. *&* 10. æger benè habuit: *Die* 11. nihil dormivit. *Die* 12. conqueſtus eſt de dolore capitis. *Die* 13. parum dormivit. *Die* 16. ſpecillo nonnihil incurvato, inter primam & ſecundam cranii tabulam perveni, & oſſis particulam lenticulâ undique ſeparatam volſellæ beneficio exemi, *Die* 16. aliud oſſiculum circa frontem deſquamatum ἀκανταβόλῳ extraxi. *Die* 19. 20. 21. & vigeſimo ſecundo benè habuit. At 23. conqueſtus eſt de dolore frontis gravativo, propter quem aſſumſit ſupra deſcriptam potiunculam, à qua quinquies dejecit: ſed quia, poſt prandium, aquam frigidam copioſè bibit, de ventriculi dolore conqueri cæpit. Die nativitatis Chriſti, carnibus multis veſcebatur, unde novus ad plagam humorum affluxus, calor totius febrilis, & caro in vulnere nigra apparuit. Quapropter ipſi eſus carnium interdictus, & ſola panatella pro cibo fuit conceſſa, ſic purgato leniter corpore, & obſervata ratione victus tenuis, excreſcentiam carnis nigram alumine uſto conſumpſi, & ſpatio quinque dierum æger melius habuit. Menſe Januarii vulnus cerato Divino.

R. Gumm. Ammon.
Galb.
Opopon.
Bdell.
Pulv. myrrh.
Thuris.
Maſtich.
Ariſtol. long.
Virid. æris
Lapid. calam. præp.
Hæmatit. ana ℥j.
Lithargyr. aur.
Olei commun. ana ℔j.
Ceræ citrin.
Reſin. Tereb. ana ℥vj.

M. F. ceratum, quod ulcera citiſſimè glutinat, neque in iis carnem inutilem gigni permittit.

Ad cicatricem duxi, & ægrum dictis remediis priſtinæ ſaniiati reſtitui.

OBSERVATIO VII.

Contusio capitis ob intermissum trepani usum, centesimo die mortem inferens.

RUsticus, vir robustissimus, nunquam per dies vitæ suæ infirmus, quadragenarius, ab aliis pugnis exceptus, validè in nudo capite percussus fuit, crebrosque ac vehementes ictus sustinuit: factum hoc 11. Novemb. anni 1630. Æger non magni æstimavit hoc, & per aliquot dies subsequentes consueta munia obiit, quamvis dolores non parvos ex percussione senserit. *Decimo octavo* ejusdem mensis die magis infirmari, doloresque majores persentire cæpit. Maxillæ inferioris motus difficilis accessit, ita ut vix os aperire, ciboſque ingerere, tandem etiam os claudere, sine manus subsidio maxillam comprimentis, non amplius potuerit. Barbitonsor villanus tunc vocatus, capitis plagas, nescio quibus remediis curare cæpit Cum autem omnia ingravescerent, Chirurgus quidam exercitatus post quatriduum, nempe *vigesimo secundo* ejusdem mensis, ex vicino oppido accersitus fuit, qui caput subtumidum ab ecchymosi reperit. Is variis externis adhibitis discutientibus tumores repressit quidem, ast dolores non submovit, qui totum caput & nucham etiam indies magis occupare cæperunt, & ita invaluerunt, ut nec caput movere, nec oculos attollere posset; accesserunt vertigines, pervigiliæ, levia deliria, membrorum debilitates, ita ut pedibus vix stare, minus ambulare, interdum etiam brachia sustollere non potuerit. Medicus tandem vocatus *septimo die Mensis Decembris* adfuit, qui ex lecto adductum & scamno assidentem, ipsum conspexit, torvum vultum exhibentem, ita ut non parùm terreretur, & vel convulsiones, vel alia graviora ac periculosio. a accidentia jam jam imminentia metueret. In habita signorum ac symptomatum exploratione. caput etiam, ut qua parte magis doleret, scire posset, manibus contrectando perquisivit, & in posteriore ac suprema parte mollitiem quandam digito cedentem, ad cujus compressionem cavitas conspicua in cute manserat, deprehendit, adeoque sanguinis sub cute musculosa jam concreti & putrescentis effusionem, congestionem animadvertit, quem per cutis incisionem, ne cranii os ab eo corrumpatur, vel pericraneum inflammetur, vel supra enumerata accidentia intendantur, & tandem necem adferant, evacuandum judicavit. Factum hoc à Chirurgo præsente, & crucis in modum cutis novacula aperta est, & incisio facta usque ad pericranium: & effluxit sanguinis nigricans, concretus & serosus. Ab apertione hac symptomata illa utcunq; mitigata sunt, & capitis dolores, magnâ ex parte, remiserunt. De hac re alii, præsertim ii qui damnum ægro intulerunt, malè judicare cæpe-

runt, ac si ista incisio non necessaria, sed frustranea, majorque noxa capiti illata fuisset. Inde motus præsens Medicus, qui ex symptomatum pravitate, non parvum periculum imminere censuit, & insuper in istam suspicionem venit, ac si cranium rimulam ex ictibus contraxerit (nondum enim tunc ipsi certum esse potuerat, an arma vel fustes præter pugnos adhibita fuissent,) vel sanguis sub cute collectus putrescens cranium inficere cœperit, vel obortâ inflammatione in externa parte, suturæ sagittali vicina, portio saniosi humoris per suturam intus decesserit, vel venulæ quædam, quæ in cerebrum vel ejus membranas contingunt disruptæ sint, à quibus sanguis effluens, inque saniem conversus symptomata illa excitaverit; propter eaque, ut etiam pericranium à cranio revelleretur, imò etiam cranii perforatio, si symptomata non recessissent, institueretur suasit, alium etiam Medicum in Chirurgicis excitatissimum adesse voluit, qui vocatus, cum omnes circumstantias probè examinasset, cum illo planè consensit, & ut pro abundantiori cautela pericranium solveretur consuluit, alioquin certam securitatem nunquam promitti posse, quod rationibus & exemplis confirmavit; sed in hanc rem Medicus tertius & chirurgus, qui ab adversa parte huc immissi erant, consentire noluerunt: eò quòd graviora symptomata nulla amplius adessent, nec signa læsi cranii ulla apparerent, hinc ab omni periculo immunem esse pronunciarunt, quapropter ut vulnus, quod per aliquot dies apertum adhuc servari possit, iterum consolidetur, suaserunt; reliqui ne viderentur non necessarias afflictiones superaddere velle, consenserunt; Factum ergò ut vulnus consolidatum. Ab hoc autem tempore denuò affligi cœpit ingentibus doloribus totius capitis, maximè ejus partis intimæ, qua incisio facta fuit, de quibus etiamnum conqueritur, diesque noctesque accedunt iterum vertigines & magnæ debilitates, noctes totas insomnes ducit, cibos fastidit, horrores & frigus partium inferiorum, superiorum autem æstus continuos, sustinet. *Die* 5. Februarii defluxionem gravem sensit per sinistram capitis partem, ac si aqua calida perfunderetur, humoribus per fauces delabentibus & in pectus irruentibus, ubi insignem gravitatem, qua se suffocatum iri putabat, induxerunt; sed post paucas horas iterum discussi sunt. Medicus præsens denuò vulnus aperiendum & dilatandum existimavit: Alter autem in id consentire noluit, sed omni periculo vacare pronunciavit.

Infirmior autem quotidiè fit æger, corporeque suo indies consumitur & moritur.

Duplex hinc oritur quæstio. 1. An apertio vel incisio cutis in capite à præsente chirurgo instituta necessaria fuerit. 2. An percussiones in capite factæ, periculum & ipsam necem afferre potue-

potuerint? Ad primam respondetur, quod non solùm à chirurgo tentata cutis in capite incisio, verùm etiam ipsius pericranii dissectio, & cranii per modiolos perforatio, summè fuisset necessaria, ob symptomatum urgentium præsentiam, quæ aliquam sub cranio noxam indicarunt. Ad secundam, quod contusiones cum vel sine rima cranii, nunquam spernendæ, post centesimum læsionis diem. ipsam mortem inferre possint, præsertim verò tunc, quando cranium fractum, ad expurgandam materiam illam, quæ per rimam ad membranam crassam vel cerebrum paulatim descendit, modiolis non aperitur. *Has quæstiones mihi proposuit Clariss. D.D. Iac. Eggoldus, Physicus Memmingens. &* responsionem meam confirmabunt quatuor sequentes obsetvationes: quarum duas priores ut communicatas hîc inserere visum fuit.

OBSERVATIO VIII.

Contusio cerebri nona septimana ex improviso necem inducens.

ANno 1636. Mense Decembri, ex Clarissimi Domini mei Collegæ, Iohannis Georgii Gockelii. Phil. & Med. Doct. & Reipubl. Vlmens. Ordinarii, fidelissima relatione accepi, funestissimi nostri Teutonici belli occasione (in quo utrinque fortissimi sanguinis flumina effusa piorum promeritis lacrymis ansam dederunt) Cæsareanum quendam militem, Austriacum, in excursionibus illis, & *imaginaria quadam pugna*, in qua ad gladios usque ventum erat, à Suecico quodam equite, cestrâ, duobus repititis ictibus, in capitis occipite ita multatum fuisse, ut, expugnatus, humique prostratus, captivus in adversariorum suorum manus pervenerit, & receptui dato signo, cum aliis commilitonibus, semimortuus in Xenodochium Ulmense delatus fuerit.

Hos ergo omnes, Medicis, Amplissimi Senatus nostri in ægros benignitate constitutis (ex quorum numero D.D. Gockelius alter aderat) & chirurgo suo traditos, alimentis necessariis enutritos, internis & externis medicamentis, ex arte ita tractatos fuisse, ut plures illorum ad suos incolumes salvique pervenerint, hunc nostrum attamen (sed sine cruento vulnere, absque ulla cranii aut fissura, aut evidenti quadam depressione) percussum, elapsis circiter novem septimanis, cum & expedite loqui & ingredi valeret, nullosque ampliùs ex contusione dolores sentiret, & recreandi animi gratia sæpiusculè obambulando, genio suo indulgeret, de abitu, vel tandem etiam in patriam cogitare cœpisse; verum dum proxima quavis data occasione,

ſione, certo ſibi navigio diſceſſum decreverit, noctu ſalvus, ut quidem omnibus videbatur, ſomnum atque quietem capiens, ſubitò, in ipſo ſopore, extinctum & mortuum eſſe.

Ne ergo omninò inſperati hujus ex vita diſceſſus cauſa lateret, præfatum Dominum meum Collegam à Nobiliſſ. Xenodochii Ulmani præfectis humilimè petiiſſe, ut aperta per chirurgiam calvaria, ponderatis matribus, & inſpecta ipſa cerebri ſubſtantia, liberam ipſi indulgentiam & poteſtatem concederent, in fundamenta ulterius inquirere, & totam quaſi rem, ab ovo, ut dicunt repetere; Dn. Præfectis lubentiſſimè annuentibus, ſe cruciformi cutis inciſione, pericranii ab oſſe ſeparatione, & ipſius cranii, juxta uſitatum modum, ſerra in orbem facta diſſectione, partiumque omnium diligentiſſima inſpectione & conſideratione, ne minimam in cranio rimulam, nec ullum etiam leviſſimæ depreſſionis veſtigium animad vertere potuiſſe, verum in percuſſæ parti ſubjecta cerebri ſubſtantia, non ſecus ac in putridis pomis uſu venire ſolet, ad digiti craſſitiem, enormem & ad ventriculos ferè anteriores penetrantem putredinem, & aliqualem piæ matris corruptionem inveniſſe; reliqua autem cuncta omninò illæſa apparuiſſe.

Communicatis noſtris ſuper hunc caſum opinionibus, de externa cauſa & violenta percuſſione dubitare nullo modo potuimus, cum illa & morbum & necem militi huic intulerit; ſed hoc nobis ſcrupulum injecit, & admirationi juſtæ fuit; I. Quod lædens illa vis non proximas potius, ſed interiores magis partes percutiendo læſerit; quamvis experientia plura talia obſervarit exempla. II. Quomodo in cerebro temperati illi & pellucidi animales ſpiritus tam graviter turbari poſſint, ut & ipſis in momento quaſi, cerebri ſiderationem admittant, partibus exterioribus ſalvis? Et III. Quare putredo illa inſignis, in ipſo cerebro ſuborta, & piæ matri communicata, nullos unquam partium internarum dolores, nullamque vel externorum vel internorum ſenſuum depravationem induxerit, ſed ex inproviſo omnem ſentiendi facultatem cum ipſa vita abſtulerit? *Hac igitur obſervatione chirurgi notent, ut nullas capitis percuſſiones, etiam ſi partes cerebrum continentes illæſas invenerint, leves judicent, in iis nunquam indubitatam ſalutem promittant, nulloſque in diæta præſertim, errores concedant, ſed potius arte cauta, & prudente diffidentia ægrotantes ita tractent, quo ſacræ noſtræ artis vera lumina exiſtant.*

OBSERVATIO IX.

Introcessio cranii; & punctura duræ matris, quæ ob denegatum instrumentorum apparatum, interemit ægrum.

PRæfatus modo Dn. D. Gockelius mihi narravit, dum Anno 1633. *die* 23. Februrij ad Phisicatum Biberacensem vocaretur, & ob bellicos ibidem tumultus, spem inter & metum versaretur, quod paganus quidam, ab invadente hoste, ob spem prædæ, in privatis suis ædibus direptus, & ensis manubrio, sed sine cruento vulnere, ad verticem ita percussus fuerit, ut calvariæ os, ad instar foveæ, insigniter depressum, duram cum pia matre vellicarit, atque febrim, cum mentis abalienatione, induxerit. Medicus iste salariatus ad ægrum vocatus, dato pharmaco laxativo, adhibita venæ sectione in brachio, & præscriptis alterantibus, febrem cum symptomatibus emollire tentavit, ac insuper omnem lapidem movit, quo communibus & præsentibus instrumentis, depressionem elevaret attoleretque, & ad statum naturalem reduceret; at omnia frustra. Nam ob trepani defectum, quod aliunde propter viarum insecuritatem tam cito afferri non potuit, innocentissimus ille vir, altero mane vitam cum morte mutavit, adeo ut defectus necessariorum supra depictorum & descriprorum instrumentorum, & debitæ manualis operationis denegata administratio, salutis spem huic ademerit. Hic notandum, si prima læsionis die cutis in crucem fuisset incisa, & consistente sanguine eodem die cranium modiolo perforatum, ut ossiculum membranas cerebri pungens eximi potuisset, æger forsan mortuus non esset.

OBSERVATIO X.

Vertigo cujusdam oviculæ, ex abscessu cerebri proveniens.

ANNO. 1634. die 24. Decembris cum essem in tonstrina Nicolai Reutte / is mentionem fecit suarum ovicularum, quarum una laboravit vertigine, Germanis Wirbling appellata. Hoc malum dixit pecoris magister, pulchrioribus ferè oviculis esse commune, ipsosque toto cerebro in aquam converso, tandem subitanea morte perire. Chirurgus igitur oviculam vertigine & circumgyratione debilitatam mactari jussit, mactatique caput in ædes meas misit, ut illud aperirem, & in veram hujus symptomatis causam diligenter inquirerem. Vnde detectum prius cranium, ambas meninges, cerebri substantiam, ejusque anteriores ventriculos perlustrans, ne guttulā alicujus aquæ reperi Hinc tertiū quartumve ventriculū inspexi, in quibus pariter nullū aquæ vesti-

vestigium invenire licuit, sed tertius copioso sanguine repletus comparuit. Postea olfactus organa, manubrio scalpelli anatomici osseo elevavi & in sinistro latere inter cerebrum nempe & ejus piam matrem inveni abscessum, instar vesicæ piscium, aqua limpidissima repletum, propeque oculum sinistrum, substantiam cerebri subnigram. Ego miratus fui, cum in hoc malo ipsissimum cerebrum afficeretur, cur ovicula non potius convulsionibus aut paralysi, quam vertigine laboraret.

OBSERVATIO XI.

Contusio capitis, cui successit vertigo, & apoplexia.

ANNO 1645. die 25. Iannarij secui caput oviculæ meæ quæ simili vertigine interiit. Ablato cranio, substantiam cerebri cum suis omnibus integumẽtis examinavi, statimque in sinistro, occipitis quasi, latere sub dura matre folliculum, instar piscium vesicæ crassum, aquaque & vermiculis, quales in caseis generantur, repletum; incipiebat enim ad fundum putrescere. Hic autem tumor tunicatus magnitudine ovum gallinæ superãs, in cerebri substantiam ita se insinuavit, ut tertium ventriculum nonnihil comprimeret. Hæc ovicula, opilione teste, tota sui interitus die in dextram sese partem circumgyravit. *Quod accidit superioribus oviculis, illud etiam hominibus potest evenire.* Observavi namque similem cerebri affectum cum Barbitonsore Iohanne Burauß & Chirurgo Georgio Riedlin / in Maria Schmarhmännen / quæ post contusionem syncipitis à me curatam, per integrum annum de sola vertigine gravissimas querelas habuit, remediisque frustra usurpatis, ad cænam aliquando sedens apoplexia fortissima subito obiit. Huius parentes à me petierunt, ut cranium aperirem ad levandam vel confirmandam illam veneni suspicionem, quam ex certo quodam facto conceperant. Aperta igitur calvaria, inspectoque cerebro, in sinistro latere reperi tumorem quo ad folliculum & materiam contentam, superiori non absimilem, qui magnitudinem ovi gallinæ mediocris adæquans tertium ventriculum ex parte compressit. Quærentibus, quænam hujus tumoris tunicati causa extiterit; respondi, nec forsitan adeo malè, quod cerebrum ea parte vehementer percussum debilitatem quandam contraxerit, propter quam affluens alimentum non in cerebri, sed modo ostensam substantiam, fuit conversum. E*x his iterum patet omnes capitis percussiones esse magni faciendas, quoniam nullus tam perspicaci ingenio præditus, quin partes interiores ad interitum dispositæ illud aliquando effugiant.*

OBSERVATIO XII.

Vulnus capitis cum incisione falcis, membranæ crassæ, & piæ matris,

ANNO 1635 Michaël Schneider / Miles Ulmensis, & præsidiarius Elchingensis, à milite Cæsariano in vertice & occipite acinace vulneratus fuit: vulnus in occipite erat simplex, illud verò in vertice, non solum cum depressione & fissura cranii, verum etiam læsione membranæ cerebri crassæ, & falcis, quæ ramos arteriæ carotidis & venæ jugularis admittit. Hæc duo vulnera Barbitonsor imperitus more suo tractavit, & per primam intentionem curavit. Quid fit, miserrimus patiens abhinc atrocissimos sustinet dolores, quos sequuta est phrenitis, convulsio totius, & tandem Apoplexia. His ita se habentibus, sexta à læsione septimana, ad vesperam, à conjuge ægri adhuc vivente, in consilium vocatus ægrum apoplexia correptum inveni, cujus causa fuit obstructio nervorum à copioso pure, quod per vulnus expurgari debuisset, dependens, imo tanta erat puris nigri & fætidi copia, ut etiam per nares & palatum exitum quæsierit, apoplexiam solverit, & mihi certissimam ossis fissuram & læsionem internorum significarit. Locum verticis consolidatum digito tangens, inveni maximam foveam, quæ depressionem cranii evidentissimè significat. Facto prognostico, ægrum in maximo versari periculo, clysterem laxativum injici, eoque rejecto venam cephalicam aperiri curavi. Secundo die cutem & pericranium in crucis formam scalpello Tab. II. Fig. I. incidi, pericranium digitis ab osse vehementer depresso & multoties fisso diduxi, vulnusque medicamentis stegnoticis dilatavi, ut in peragendis operationibus in hoc affectu maximè necessariis satis hiet. Tertio die, sanguine firmiter subsistente, cranium quinquies ad depressionis circumferentiā trepano Aquapendentis perforavi; & per unumquodque foramen linteolum oleo rosaceo imbutum ad duram matrem demisi, ossi pulverem notum inspersi, vulnerisque labia digestivo, cerato diapalmæ, linteo triplici vino austero calido expresso, & fascia commoda obtexi. *Die* 5. foraminum interstitia serrula mea versatili Tab. XXXII. Fig. I. intercidi, cranium, depressum, sed dicta ratione ab integro & sano liberatum, cujus interior lamina ad diploidem usque fuit corrupta, volsella exemi eminentiasque submisso prius membranæ custode abrupi forcipibus Tabul. *XXXII* Figur. *III. V. & V.* Hoc facto, instrumento decussorio Tabul. *II.* Fig. *X.* cerebrum modicè depressi, & materia purulenta in maxima copia, per datam viam, effluxit. Meningi deinde crassæ, (cujus falx tansversim incisa continuo stillabat sanguinem)

nem) atque tenui linteum foramini respondens, & unguento Hier. Fabrit. imbutum apposui, ossi pulverem & filamenta sicca, labiis digestivum, & desuper ceratum diapalmæ, cataplasma & fasciam. Vesperi patiens melius habuit, & materia purulenta per nares & palatum expurgari desiit. *Die 6.* iterum membranam, ejusque falcem inspexi, & deprehendi sanguinis stillicidium, quod ob vasi profundiorem situm compesci non potuit. Vasa namque incisa immediatum adstringentium & consolidantium contactum, & aliqualem compressionem requirunt; quorum utrumque hic non fuit concessum, ob novæ hæmorrhagiæ & apoplexiæ metum. Quapropter ægri consanguineis & conjugi indicavi, virum citra vitæ periculum integrè sanari non posse, quia vulnere ad cicatricem ducto, materia extillans iterum in pus mutatur, & exitum per superiora non inveniens, prædicta symptomata excitare, & mortis causa fieri potest. Præmissa hac prædictione membranam, os & labia pro more tractavi, & vulnus instar fonticuli in suturæ coronalis & sagittalis concursu inusti apertum detinui, per quod materia sensim quoque & paulatim exivit, & inde patiens suo functus est officio per dimidium anni spatium. Hic vino inebriatus ulcusculum neglexit, ut spatio 24. horarum consolidaretur, & ne guttula materiæ amplius exiret. Symptomatibus prævisis non statim occurrentibus, æger cum conjuge de tutissima sanitate non dubitavit, donec post trimestre iisdem symptomatibus correptus subitò obierit. Post obitum ægri, si cranium serra aperuissem (sed concessum non fuit) citra dubium materiam sub cranio invenissem. *Ex hac historia luculenter patet, perforationem non primis saltem diebus, verum etiam non rarò longè post læsionis tempus, summo cum fructu institui posse.* Constabit etiam ex sequente, symptomata prava quandoque comparere statim, quandoque post centesimum diem, quæ, si cranium à principio, veluti supra fol. 106. monui, fuisset apertum, nunquam, omni procul dubio, ægros corripuissent.

OBSERVATIO. XIII.

Vulnus capitis vigesima nona septimanâ per trepanum curatum.

ANNO 1629. Mense Septemb. Domini N. Zischlers / Magistri Equitum agnatus, Mediolani in capite accepit vulnus, quod Chirurgus ob symptomatum absentiam, per primam intentionem intra quatuordecim dierum spatium curavit. Anno 1630. Mense Martio curatus venit Ulmam, de summo totius capitis dolore, vertigine, oculorum caligine, & paralysi dextri brachii, conquerens. Huic ego ob suspicionem fissuræ cranii post vigesimam

octavam à læsione septimanam, cutim & pericranium in triangulum incidi, cranium modiolis Die 13. Martii, in ædibus Nicolai Neuffe / ad latus rimæ angustissimæ, bis perforavi, foraminumque interstitium serra versatili excidi. Evacuata materia, quæ per rimam sub cranium paulatim descendit, dicta symptomata cessarunt, ita ut æger mensis spatio unius, pristinæ sanitati felicissimè restitutus fuerit.

OBSERVATIO XIV.

Rima & depressio cranii laminæ interioris, exteriore salva.

ANno 1626. Mense Iulio, Nobiliss. Inclytæ Reipublicæ Vlmensis Duumviris scripto retuli quod *Bartholomeum* Schaffer / militem Cæsarianum, à rusticis Altenstattensibus in capite læsum visitare volens, jam mortuum invenerim, & præsentibus multis, in mortis, qua vigesimo occubuit, causam diligentissimè inquisiverim, cujus solitaria fuit occipitis circa suturam lambdiformem vulnus in dextra parte, cum læsione & introcessione interioris solum, exteriore salva, cranii laminæ, quæ cerebrum continuo compressit, à barbitonsoribus simpliciter curatum: cum enim in hac cranii noxa, materia, quæ per rimam occultam ad cerebrum delapsa, absque chirurgiæ neglectæ auxilio, non potuerit expurgari, multò minus cranium, continuo cerebrum deprimens, sine idoneis instrumentis, elevari, ortus est abscessus, sub calvaria, qui, introducta priùs febre & phrenetide, ruptus dextrum cerebri ventriculum replevit, & subitaneis convulsionibus necem intulit ei, cujus vita in principio læsionis, debita cranii perforatione & elevatione (quæ duæ operationes in Italia citra ullum lædendi periculum ferè cotidiè instituuntur) procul omni dubio conservari potuisset.

Et quia in nostro territorio non hic solus, verùm ante hac plures ob neglectum vel potiùs incognitum in cranio operandi modum interierunt, Inclytus Senatus merito decrevit, ut barbitonsores quantum possibile informarentur, quomodo se in casibus tam periculosis gerere debeant, ne patientes, ob denegatum manus præsidium, vitam cum morte commutare cogantur.

OBSERVATIO XV.

Vulnus capitis, post apertionem cranii, ex potu vini interdicto, lethale.

ANNo 1634. die 19. Maij. *Henricus* Hebich / à victoribus vulneratus fuit, in capite circa suturam coronalem & musculum

lum temporalem, quem primis diebus tractavit Nicolaus Reutte/qui me tertiâ die ad ægrum vocavit, è cujus vulnere statim frustulum cranii undique separatum volsellâ extraxi. *Die* 4. propter magnam vulneris inflammationem, idonea medicamenta adhibui, usque in diem à læsione nonum, quo patiens de punctorio & gravativo capitis dolore cæpit conqueri, qui certissimum signum fuit, quod materia purulenta sub cranio contineretur, & membranæ cerebri ab osse pungerentur. *Die* 10. ægri parentes in consilium vocarunt Clariss. & Excellentiss. Dominum Gregorium Horstium, qui mecum consuluit, ut cranium modiolis aperiretur, quo materia, quæ sub cranium descendit, exitum habeat, & osficulum extrahi queat. Cranium die 1. Junii in præsentia Domini D. Horstii perforavi, & statim membranas cerebri inflammatas observavi. Tertiâ post apertionem die, *ob duræ matris insignem inflammationem purulenta materia sufficienter expurgari non potuit*, quapropter cum consensu & in præsentia Dominorum D.D. Gregorii Horstii, & Johannis Reguli Villingeri, modiolis aliud foramen paravi, amborumque foraminum interstitia serrula mea versatili intercidi. Post secundam perforationem, ossiculum ab interna lamina separatum, quod cerebrum & ejus membranas assiduò pupugit, volsellâ exemi, quo exemto dolor ille punctorius per aliquot dies omninò remisit, donec *à largissimo vini potu* abscessus in ipsa cerebri substantia genitus, febrem symptomaticam, delirium, & convulsiones totius excitarit, & interitus (nam die 20. Junii patiens vitam cum morte mutavit) causâ extiterit.

OBSERVATIO. XVI.

Contusio capitis, tribus mensibus, instante novilunio, convulsiones inferens.

M*Arcus* Böck/ Ulmensis, Danielis filius, Anno 1629. die 15. Novembris delapsus est in caput, & statim parentibus ecchymosin, in dextra syncipitis parte propè suturam coronalem & sagittalem, monstravit, cui successit primò dolor capitis, deindè convulsiones totius. Vocatus exhibui interna, à quibus convulsiones cessarunt, & tumorem admota recens mactati agni pelle ferè resolvi. Nihilominùs tamen circa novilunium puer conquestus est de capitis dolore, quem sequebantur prædictæ convulsiones. Post duos menses tumor capitis indies major factus est, ita ut eadem symptomata, tertio & quarto mense circa novilunium puerum infestarint. A parentibus denuò accersitus, inspexi tumorem, & adstantibus indicavi, hujusmodi symptomata, meo judicio,

excitari à materia acri, erodente & vellicante pericranium, nequè etiam mea me fefellit opinio, Siquidem facta per scalpellum Tab. II. Figur. II. cruciformi sectione Tab. XXX. Figu. X. usque ad cranium, & evacuata materia vulnus dilatavi. *Die* 2. subsistente sanguinis fluxu, religavi vulnus, & reperi cranium subnigrum & asperum. *Die* 3. cranio ad meditullium prius deraso inspersi pulverem cephalicum, & filamenta sicca apposui, donec optima carne obtegeretur. Vulnus autem tractavi primo digerentibus, secundo mundificantibus, tertio incarnantibus, & denique quarto cicatrizantibus. Hac ratione puer septennis vigesimo post sectionem, vel centesimo & vigesimo post morbi principium die, pristinæ sanitati restitutus fuit, qui adhuc vivit, & vestigia incisionis monstrare potest.

OBSERVATIO XVII.

Vulnus capitis cum dedolatione exterioris calvariæ tabulæ.

ANNO. 1631. die 4. Novenbr. Nobiliss. P*atricius Vlmensis* in vertice & occipite læsus fuit, cum deperditione cutis & dedolatione cranij, ad magnitudinem illius monetæ, quam Thalerum Imperialem vocant. Vulnus hoc Nicolaus Reutte/ statim replevit stegnoticis, & ego patienti, injecto prius rejectoque clystere laxativo venam cephalicam incidi, & ℥vj. sanguinis educi curavi. *Die* 5. religato vulnere, osse ad meditullium usque resecto, inspersi pulverem cephalicum, ipsique filamenta decerpta apposui, labiis plagæ adhibui digestivum, & desuper diapalma atque cataplasma ad præcavendam inflammationem. D*ie* 3. vulneratus ob amaritudinem oris assumsit medicamentum chologogum, à quo sæpius dejecit materiam biliosam, quæ ventriculum, æsophagum & os amarum reddidit. *Die* 5. æger melius habuit. *Die* 8. ob constipationem alvi patiens conquestus est de dolore capitis circa vulnus, quare admisit clysterem laxativum, quo rejecto, dolor etiam remisit. *Die* 9. Vulnus coxit pus album & æquale, unde digestivo aliquod detergens immiscui. *Die* 12. Cranio cæpit caro increscere: quamobrem labiis sarcoticum ex unguento de bethonica & cerato citrino applicui, donec cranium, beneficio hujus sarcotici & pulveris cephalici, carne solida obductum fuisset. Vulnus carne repletum tandem cicatrizavi cerato Divino, atque his levibus remediis (*quæ tamen chirurgum rarissimè fallunt, si modo, præmissis universalibus, bonam vivendi regulam præscribat, diligenterque in id incumbat, ut patientes tenuiore victu sint contenti, & vino & Venere abstineant, & alvum lubricam conservent*) Nobiliss. virum adhuc superstitem, aliosque plurimos citra derasionem aut perforationem cranij felicissimè curavi.

OBSERVATIO XVIII.

Punctura cranii utramque laminam penetrans.

ANNO 1631. *Die* 29. Augusti Miles quidam Cæsarianus vulneravit instrumento quodam acuto *Iacobum* Wirth/ Aichensem in vertice, quem Barbitonsor istius loci obligavit, & intra septimanam curavit. Octavo post curationem die, æger conquestus est de insigni tumore & dolore capitis circa locum affectum. Nono delatus est Ulmam, cui decimo die cutim & pericranium scalpello Tab II. Fig. I. in formam litteræ X. incidi, & cranium denudavi. Undecimo inveni puncturam cranii, quam, eodem die, terebello Tab. XXXIII Fig. I. delere tentavi. Cum autem punctura ista usque ad secundam laminam pertingeret, atque de penetratione suspicio esset; cranium duodecimo (*omisso terebello*) modiolis perforavi & materiæ, quæ supra membranam descendit, exitum paravi. Expurgatâ materiâ, membranæ apposui linteolum oleo rosato imbutum, ossi pulverem cephalicum, labiis digestivum, & desuper diapalma cum cataplasmate noto atque fascia cancer dicta. *Die* 13. dolor remisit, decimo quarto inflammatio declinavit. Die trigesimo cranium se desquamavit, quadragesimo vulnus cicatrice obductum fuit.

OBSERVATIO XIX.

Vulnus capitis, cum duobus fungis, lethale.

COnradus Scheiffelen Ulmensis, miles Cæsareanus, 27. annorum, temperamenti calidi & sicci, in cruento & acerrimo conflictu propè Wittenweier die 9. August. anno 1638. acinace sauciatus est, in parte posteriore capitis, cum læsione ossis. Hoc vulnus à principio tractavit quidam empiricus, quasi simplex esset. *Die* 24. *Decembris* patiens Ulmam venit, & iterum in manus cujusdam imperiti balneatoris incidit, qui vulnus obligavit, veluti primus, usque in 31. diem Januarii Anno 1639. quo fuit receptus æger in Nosocomium patrium, ubi Balneator iste partim cicatrice, & partim excrescentia carnis obductum vulnus, specillo obtuso & tenui exploravit, dictumque modò specillum per tertiam suæ longitudinis partem recto tramite non tantum in fissuram cranii, utrasq; cerebri membranas, verùm etiam in ipsissimam cerebri (*heu quantus error!*) substantiam, ex qua puris copia effluxit, immittens. *Die* 1. *&* 2. Febr. præparato & purgato corpore, patiens de oculorum gravitate conquestus est. *Die* 3. Balneator imprudens jussu patientis, me, ut & Clarissimum Colle-

Collegam Dn.D.Moysen Heldium, & peritissimum præ cæteris chirurgum Georgium Riedlin/ in consilium vocavit. Inspecto vulnere, & consideratis circumstantiis, ob intromissionem inprimis specilli tam profundam, anguem in herba latitare suspicati sumus, Undè cutim scalpello Tab.XXXI. Fig. II. in trianguli formam statim incidi, vulnusq; dilatatum stegnoticis obligavi. *Die* 4. subsistente sanguine, & inspecto vulnere, rimam cranii magnam & satis latam, cum duobus fungis invenimus. Rebus ita stantibus, cranio pulverem cephalicum & filamenta sicca, labiis digestivo quodam oblinita, & desuper diapalma apposui, cum cataplasmate Hippoc. inflammationem prohibente, & fascia quatuor capitibus prædita Tab.XXXI.Fig.IX.&X. *Die* 6. æger conquestus est, de capitis vertigine, & dextri oculi dolore. *Die* 7. melius habuit, & sumsit bolos ex ʒ vj. Elect.lenitiv. & ʒ ij. Elect.de succo rosarum, cum saccharo, à quibus quater dejecit biliosa. *Die* 8. ægrotus iterum conquestus est de oculi dextri dolore, & fungis imposui unguentum Ægyptiacum Hildani, pulvere aluminis usti permixtum, quod tamen medicamentum prædictos duos fungos non consumsit, sed ita optimè saltem detersit, ut specillum obtusum Tab.*VIII*.Fig.*VI*. inter utrumque fungum intromittere potuissem. *Et cum rima satis longa & lata* esset, & tot errores à barbitonsore commissi, ad trepanum, seu perforationem cranii pervenire nolui, ne operatio tàm insignis, & quæ plurimis fuit salutaris, infameretur: ex relatis enim constitit, non duntaxat ambas cerebri membranas esse læsas, verùm etiam ipsum pati cerebrum. Quare die 9. ob capitis dolorem patienti secta fuit vena mediana dextri cubiti, & emissus sanguis ad ℥ iiij. vesperi meliùs habuit. *Die* 14. parùm dormivit ob frigidum hypocaustum, sicut enim vulnera capitis gaudent calore temperato, ita illis frigiditas aëris est adversa. *Die* 15. benè habuit, labia vulneris recenter facti fuerunt rubra citra dolorem: fungi autem majores visi. Pro exiccatione fungorum usus sum decocto Divino.

℞. Vini Malvatic. ℔ js.
Rosar.rub. p. js.
Bethonic.
Matris sylv.
Pimpinell.
Centaur.
Stœch.Arab. ana p. ij.
Rad, arist. long.
Ireos Flor.
Cortic. thuris ana ʒ ij.

Bulliant omnia ad consumptionem duarum partium (sed rosæ bulliant ebullitione unica) & colentur. Colaturæ addantur mellis rosarum optimè despumati

ſpumati ℥ ij.M. abſque ullo fructu, quod tamen in aliis fungis ſæpiùs præſentaneum fuit remedium, ob id particulam majoris fungi in ſuperficie novacula abſcidi. *Die* 16. æger quidem benè habuit, ſed conqueſtus eſt de ratione victus admodùm tenui. *Die* 17. conqueſtus eſt ægrotus de totius dextri lateris ſtupore, ac uterque fungus major apparuit, quam diebus proximè præteritis. *Die* 18. patiens cibis à me præſcriptis non fuit contentus, undè ejus ſoror dedit panatellam, è pomis aliiſque rebus confectam, quam aſſumptam ſtatim evomuit, & quàm peſſimè indè habuit. *Die* 19. magna puris copia per fungorum inteſtitium effluxit, & cranium non nihil ad flavedinem, *cum depreſſis plagæ labiis*, tetendit. *Die* 20. dextrum latus omninò fuit paralyticum, patiens totâ nocte dormivit, & de nihilo conqueſtus. *Die* 21. fungus uterque planè albus, craniumque omninò lividum apparuit. *Die* 22. patiens loquelam amiſit, cerebrum caro correptum, & brachium dextrum motibus convulſivis agitatum. *Die* 23. horâ ante meridiem nonâ, patiens obiit. *Die* 24. Feb. inſpexi vulnus, in quo *μύκητες* ſeu fungi adeò ſubſederunt, ut digitum annularem facillimo negotio potuerim fiſſuræ inſerere. Aperto ſerra cranio, ſuperficies oſſis læſi interna in tantum fuit corrupta, ut totum occipitis os uſq; ad ſuturam lamdoidem tenuius eſſet, quam os petroſum. *Hic notandum, quod ad fracturam cranii cognoſcendam non opus ſit, ut æger frangat nuces, vel oſſicula alicujus fructus, quando non adeſt depreſſio cranij, quæ poſſit cerebri velamina pungere, atque adeò dolorem inferre gravem: fregit enim hic nuces avellanas & juglandes, oſſicula etiam ceraſorum & perſicorum, obivit officium militare & nunquam conqueſtus de minimo capitis dolore.* Mox ſpecillo obtuſo intra fungos poſito abſceſſum deprehendi magnum, qui in ſiniſtro cerebri latere latitavit, proprio folliculo circumſeptus. Remotis proximis cerebri integumentis, cerebrum ipſum cum abſceſſu tunicato monſtravi, & proceſſum duræ matris, *qui falx dicitur*, elevavi, ut ſpatium, quod eſt inter dextram & ſiniſtram cerebri partem, cum ſuis vaſis & ſpiris inſpici poſſet. Cerebro tranſverſim inciſo, & magna ejus portione, citra læſionem ventriculi ſiniſtri, ablata, abſceſſus in conſpectum venit, ex quo pus fætidum in magna quantitate effluxit: deterſo per goſſipium abſceſſu, in circumferentia apparuit craſſa aliqua membrana, quæ materiam purulentam continuit: in vicinis enim partibus nullum adfuit vel inflammationis vel corruptionis ſignum. His conſideratis ventriculum ſiniſtrum aliquantulum compreſſum; dextrum verò minimè depreſſum, ſed aqua limpida diſtentum oſtendi. In ſiniſtro plexus choroides pallidus, in dextro rubicundiſſimus apparuit.

Ex his cauſam paralyſeos dextri lateris, per vertiginis, doloris dextri oculi, & heſternæ convulſionis dextri brachii habemus. Ideoque

ubi

ubi læſum & fiſſum cranium, & fungoſa caro ſubcreſcit, quæ ſupra cranium & carnem emineat, certiſſimum ſignum eſt, quod, *ſi non ſubſtantia*, ſaltem cerebri membranæ contuſæ, vel laceratæ ſint.

OBSERVATIO XX.

Vulnus oculi, cum infixo fuſi aculeo.

ANNO 1644. Die 21. Martii *Roſina* Pfeifferin / filiola militis 4. annorum, cecidit in mucronem fuſi, qui non ſolùm palpebram ſuperiorem oculi ſiniſtri læſit, verùm etiam fractus, in orbita oculi relictus, & ita intruſus fuit, ut videri minimè potuerit. Hoc vulnus barbitonſor obligavit, & tanquam ſimplex conſolidavit: Inde oculus quotidiè major factus eſt, & membrana palpebræ internæ omninò adnata. Rebus ita ſtantibus, palpebras digitis nonnihil deduxi, & membranam ſpecillo lato ab oculo ſeparavi. vid. Tabul. XXXIII. Fig. I. quo facto, cataplaſma, (quod ex pomo dulci, albumine ovi, & aqua ſequenti erat confectum:

℞. Aq. Plantag.
Roſar. ana ℥j.
Tut. præp. ʒj.
Lapid. chryſol. præp. ℈j.
Alumin. crud. ℈ß. M.

oculo tepidè adhibui, & faſcia ad oculum Galeni obligavi. *Die* 22. ſumſit diacydon. lavativ. ʒijs. à quo quinquies dejecit. Nuchæ applicari juſſi veſicatorium. Ab uſu horum medicamentorum dolor & tumor inflammatorius remiſit. *Die* 23. *&* 24. benè habuit. *Die* 25. puella conqueſta eſt de magno oculi dolore. Ob id oculum ipſe religavi, palpebras digitis ab oculo *diduxi*, & mucronem fuſi volſella extraxi, quo extracto, dolor omnis mox ceſſavit. Et hæc ſunt medicamenta, quibus filiolam militis ſanitati priſtinæ feliciſſimè reſtitui.

OBSERVATIO XXI.

Convulſio oculi, ex concuſſione cerebri.

ANNÒ 1639. die 5, Septembris, horâ primâ poſt meridiem, *Georgius* Merckln/ Miles Ulmenſis, à commilitone ſuo, jactu raphani libram pendentis, in dextro oculo adeò læſus fuit, ut illicò humi proſtratus, inſtar mortui jaceret. Sic attonitus æger in Xenodochium delatus, cui ſequentia fuerunt adhibita. Primò palpebras digitis diduxi, & oculum affectum inſpexi, quem (ut etiam ſanum (ſuperiora

periora versus omninò convulsum inveni. Rebus ita stantibus, mihi in mentem venit Hipp. Aphorismus 58. sect. 7. *Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri est necesse:* quod etiam in nostro percusso evenit. Unde revulsionis gratia præscripsi Enema sequens:

℞. Mell. rof. fol. ℥ ij.
Anthosati ℥ j.
Elect. de succ. rof. ℥ ß.
Diacatholic. ʒ vj.
Decoct. Carmin. ℥ ix. M.

Post rejectum clysterem, secta fuit vena mediana utriusque brachii, & emissus sanguis ad ℥ viij. Interim sæpissimè exhibita fuit Aqua confortativa, spiritu cephalico Anhaltino permixta: *Die* 6. Septembris, qui secundus erat à læsione, apoplexiæ supervenerunt convulsiones totius corporis, per integram noctem durantes: pulsus ægri fuit æqualis. Ob id reiteratus est clyster, & spiritus cephalicus diligenter exhibitus.

Rejecto clystere æger meliùs habuit, neque oculi ampliùs fuerunt convulsi, sed in suo naturali statu, & quod majus est, me & adstantes denuò vidit & audivit; loqui tamen non potuit, proculdubio propter compressionem aut obstructionem nervorum recurrentium. *Die* 3. tota nocte dormivit, de nihiloque alio conquestus, quam de laryngis compressione. Quare sumpsit potionem purgantem:

R. Syrup. rof. fol.
Mann. elect. ana ʒ vj.
Extract. Rhab. ʒ j.
Diacarth. ʒ ß.
Aq. pimp. & veronic. ana q. s.
M. F. Syrup. liquid.

Post cujus operationem per intervalla usus est seq. lambitivo:

R. Syrup. viol.
Oxymel. simpl. ana ℥ j.
Flor. Benz. ℈ ß.
Aq. veron. ʒ ij. M.

Die 4. æger melius habuit quàm die præterito, digitisque monstravit, se velle comedere ovum. *Die* 5. iterum benè habuit, petiit eadem ratione mellicratum, sed ob loquelam nondum restitutam bibit potionem medicam, hora 8. ante meridiem.

R. Syrup. rof. fol. ℥ ij.
Elect diacathol. ʒ vj.
de succ. rof. ʒ iij.
Decoct. fl. & fr. q. s.
M. & F. Potio.

Hora

Hora quarta à sumptione potionis Medicæ æger expeditè loquutus est. *Die* 7. pulcherrimè vixit, & pristinæ sanitati, citra topicorum auxilium, restitutus in publicum prodiit.

OBSERVATIO XXII.

Vulnus & Fractura Nasi.

ANno 1644. die 22. Aprilis Nobiliss. & Strenuus vir, Dominus *Wolfgangus à* Bartenheim / Teutonicus Ulmensis, rura sua visitans decidit ex equo, qui ipsi nasum calcaneo fregit, & adeò laceravit, ut vulneris labia propter insignem hæmorrhagiam & nasi frigiditatem ad mutuum contactum adduci vix potuerint. Ea nocte sanguinis fluxum chirurgus *Iohann. Iacob.* Riedlin / medicamentis stegnoticis sistit. D*ie* 23. in subsidium vocatus, nasum omninò depressum, valdeque laceratum inveni. Rebus sic stantibus septum narium transversum, officulaque nasi depressa specillo nunc lato, nunc obtuso reposui, & naribus tubulum plumbeum, cerato diapalmæ ac linimento simplici obductum imposui, ut septum & narium ossa jam reposita in loco conservarentur. Vulneris labia sine sutura ad mutuum contactum adduxi, adductaque linteolis oblongis ex medicamento sequenti imbutis.

R. Album ovi optim. agit. n°j.
Pulv. Tut. præp. ʒ i s.
Lapid. chrys. præp. ℈ j.
Ad. plantag. ʒ ß. M.

& in crucem adhibitis conservavi, atque sic membrum affectum fasciâ Galeni ad nasum obligavi. Ob vehementem capitis dolorem, fronti & temporibus applicui oxyrrhodinum.

R. Albumin. ovorum. n°ij.
Aceti Rosac. ℥ ß.
Aq. Rosac. ℥ iv.
Ol. Rosac. ℥ ij. M. Pro Oxyrrh.

stuppa cannabina exceptum. Collum ex oleis adstringentibus inunxi, eique splenium in vino rubro austero adhibui, ad impediendum humorum in caput affluxum. Ob animi deliquium præscripsi aquam cordialem:

R. Aq. Ceras. nigr.
Pimpinell.
Fragar.

Rosar.

Rosar. ana ℥j.
Marg. præp. ℈i s.
Mag. corall. rubr. ℈j.
Pulv. Lapid. chryſ. præp. ℈ ß.
Man. Chriſt. perlat. ℥ ß.
M. F. Aq. cordialis.

de qua ſæpius per intervalla ſumpſit patiens. Hora nona ante meridiem uſus eſt clyſtere refrigerante, alvum laxante, & per conſequens humores à capite revellente.

R. Herbar. Malv.
Pimpinell.
Violar.
Borrag.
Nymph.
Flor chamomill. ana M. ß.
Semin. Lini.
melon.
Fænicul.
citri ana ʒ j.
coq. in ſ. q. aq. font. & Colatur. ℥ viij.
Adde Mell. roſ. ſol. ℥ iv.
Ol. Violar. ℥ ij.
chamomill. ℥ i. M. F. Enem.

& indè bis dejecit materiam valdè craſſam & aduſtam. Hora decima Chirurgus incidit venam medianam dextri brachii, & uncias quinque eduxit ſanguinis, qui bilioſus & ſemiputridus fuit. Veſperi ſumpſit hauſtum acidularum Vberkingenſium vino granatorum permixtum, ad extinguendam ſitim intolerabilem. Victum ordinavi tenuem, pro cibo cremorem hordei, interdum panatellam, nonnunquam juſculum carnis, in quo luteum ovi fuerit diſſolutum; pro potu decoctum C.C. uſti vino granatorum correctum.

Die 24. Aprilis æger quoad vires & dolorem capitis meliùs habuit, quam die præterito: vulnus linteolis emplaſticis tractavi, & patienti ob nimias vigilias, & totius incendium præſcripſi ſequens pediluvium & emulſionem.

R. Herbar. Bethon.
Lactuc.
Violar.
Flor. Nymph
Roſar.
Papav. ana M. j.
M. Pro decoct. pedum.

R. Se-

R. Semin. melon. ℥ i s.
Papav. alb. ʒ ß.
Aq. nymph.
Fragar.
Ceraſ. nigr.
Acetoſ. ana ℥ iv.
F. Emulſ. cui adde
Mag. corall. rubr. ℈ i s.
Perl. præp. ℈ ij.
Syrup. violar. ℥ ij.
Miſce pro trib. doſib.

quarum quælibet ſumatur poſt cœnam & pediluvium. *Die 25.* patiens interrogatus reſpondit, ſe aliquantulum dormiſſe, & conqueſtus eſt de ſummo calore & rubore oculi dextri, quem poſt reiteratum clyſterem, ſequens cataplaſma ſtatim juvit.

R. Pom. dulc. in lact. coct. & fort. expr. n°ij.
Album ovi conquaſ. n°j.
Pulv. Tut. præp. ʒ i s.
Aq. roſ. parum M. F. Cataplaſma in oculorum inflammationibus, & epiphoris expertiſſimum.

A die 26. uſque ad trigeſimum Aprilis tubulos plumbeos unguento de tutia Magiſt. obduxi, pulvereque carnis excreſcentiam prohibente.

R. Pulv. Alum. uſti ℈ ß.
Tutiæ præp. ℈ ij. M.

aſperſo naribus indidi, exterius ceratum divinum applicui: quibus medicamentis vulnus intra & extra naſum, conſolidavi. Poſt vulneris curationem patiens ipſe tubulos ſolo unguento de Tutia infectos naribus immiſit, & faſcia Galeni firmavit, donec etiam oſſicula prius fracta & depreſſa callo quodam fuerint colligata. Iiſdem remediis externis curavi Dominum *Chriſtophorum Schleſcherum*, & *Melchiorem* Frick / qui præter vulnus in naſo, & capite acceptum; paſſus eſt vulnus thoracis cum læſione diaphragmatis & ventriculi, de quo infra ſingularis obſervatio.

OBSERVATIO XXIII.

Tumor cum folliculo exciſus in maxilla ſuperiore.

ANno 1631. Roſina Stenglerin / Gieglingenſis, temperamenti melancholici mihi narravit, quod ipſi ante quadriennium caruncula in oris ſede ſiniſtra, circa ſuperioris maxillæ dentes

dentes molares, enata fuisset, moles scilicet rubra, pendula, & magnitudine nucem moschatam adæquans, quam septimo mense istius loci Barbitonsor, ante ullam corporis præparationem, aut medicamentorum topicorum usum extraxit. Paucos post menses denuò excrevit dura, rubra, venis obsita, & maximè dolens, usque in quartum annum, quo magnitudinem ovi anserini superavit, ita ut non tantùm prædictæ maxillæ, & dentibus molaribus, sed etiam canino, & mediæ palati parti adnata, deglutitionem & loquelam impediret, quare ejus excisionem à me instanter petiit. Hic tumor circa dentes molares, non ratione malignitatis, sed aceti acerrimi, quo sæpius os ob fœtorem colluit, aliquantulum exulceratus fuit. Cum autem viderem, tumorem alia ratione tolli non posse, quàm chirurgiâ: ad corpus præparandum præscripsi, die 4 Octobr. medicamentum, quod

℞. Hydromel. Tartaris. ℥ ij.
Aqu. borrag, ℥ iiij.
Cordial. Saxon. ʒ ij. M. pro dos. j.

Hoc syrupo patiens usa est per triduum, bis in die, nimirum mane ante prandium, & vesperi ante cænam. *Die* 8. deglutivit quinque horis, ante prandium sequentes pillulas.

℞. Mass. pilular. aurear.
sine quib.
Extract. coch. ana ℈j.
Mag. mech. nigr. gr. vij.
cum syrupo de bethonica form. pilul. parvæ, quæ deaurentur.

à quibus decies dejecit materiam serosam, biliosam & adustam. *Die* 10 ad inspiciendum sanguinem ipsi secta fuit vena mediana sinistri brachii, & emissus sanguis ad ℥ iiij. omninò serosus & adustus. Unde ordinavi sacculum medicatum.

℞. Radic. Fænicul. ʒ iij.
Polypod. ℥ ß.
Com. absynth. pontic. p. j.
Herb. Bethon.
Veronic.
Agrimon. ana p. ß.
Flor. Borrag. p j.
Fol. sen. Alex. s. stip. ℥ js.
Radic. mechoac. nigr. ʒ ij.
Rhab. elect. ʒ iij.
Hermod.
Turbeth. ana ʒ js.
Sem. cartham. excort. ʒ vj.

P. Anis.

Anis.
Fœnicul. ana ℈js.
Crem. Tartar. ʒ iij.
Gingib.
Cinam. ana ℈ j.

Incisa & contusa dentur ad sacculum, in mensura vini Nicarini, per 24. horas infundendum, de quo alternis diebus duabus horis ante prandium hausit ℥ iiij. Ab usu vini cathartici remisit frequens illa salivæ exspuitio, quæ sanguinis inspectionem & expurgationem indicavit. Interim patiens non neglexit bonam victus rationem, & loco vini bibit decoctum sarsaparillæ. *Die* 20. *&* 21. manè, vesperi, & post cœnam sumpsit de sequente mixtura tantum, quantum cuspis cultri latioris comprehendit.

℞. Conserv. Borrag.
Rosar. ana ℥ j.
Cortic. citr. cond. ʒ ij.
Nuc. mosch. cond. ʒ j.
Mag. corall. rubr.
Marg. ana ℈ j.
Lapid. Hæmatitid. ℈ ß.
Syrup. acetos. citr. q. s.
M. F conditum.

Die 23. cum ab usu conditi patiens benè haberet, ad conservationem virium sæpius assumpsit cochlear unum atque alterum de sequenti Aqua corroborante.

R. Aq. ceras. nigr.
Borragin.
Rosarum ana ℥ j.
Spir. Cephal. Anhalt. ʒ j.
Marg. præp.
Magist. corall.
Lapid. Hæmatit.
Chrysolit. præp. ana ℈ j.
Man. Christ. perlat. ℥ ß.
M. ad vitrum.

Et ne aliquid desit inter benè operandum, præscripsi aquam hanc odoriferam.

R. Aquæ odorif. Fuchsii.
Rosar. ana ℥ j.
Aceti ros. ʒ vj M.

His præparatis, ore patientis aperto, & ejus capite ab adstantibus firmiter detento, tumorem ante, retrò & post molares dentes

scal-

ſcalpello ſeparavi, & in medio forcipe Tabul. XI. Fig. V. abſciſſum extraxi.

Poſt tumoris extractionem, patiens, ad ſiſtendum ſanguinis fluxum, os ſæpius colluit mixtura.

R. Aq. plantaginis.
Prunellæ.
Roſarum ana ℥ iij.
Acet. roſ. ℥ j.
M. pro Collution. oris.

Cum autem, poſt repetitam oris collutionem, ſanguis non ſuſtitiſſet, venulas & arterias ferramentis è Tabul. *XIX.* candentibus tetigi, ipſiſque ſpongiam uſtam, & pulvere adſtringente Galeni aſperſam, atque ſplenium albumine ovi agitato & vino rubro expreſſum, impoſui. Maxillam exterius linteo quadruplici expreſſo, & faſcia duobus capitibus prædita obligavi. Veſperi patiens benè habuit, & ſubſiſtente ſanguine, ſeroſi humoris magna copia ex ore defluxit. *Die* 24. patiens de inſigni capitis dolore conqueſta eſt, ſed medicamenta in ore relicta fuerunt, ob timorem novæ hæmorrhagiæ. *Die* 25. ſanguine firmiter conſiſtente, ſpongiolam aduſtam & ſplenium extraxi, & præſcripſi gargariſma ſeq.

R. Aq. Plantagin.
Prunell.
Veronic.
Roſar.
Quinquefol. ana ℥ iij.
Mel. roſ. col. ℥ ij.
Tinctur. roſ. ℥ js. M.

Ore eloto, ulceri filamenta carpta unguento ex pulveribus Galeni adſtringentibus, & albumine ovi agitato oblita impoſui, faſciaque & linteo triplici maxillam exterius obligavi.

Veſperi ob ventris conſtipationem ægra admiſit Enema laxativum.

R. Decoct. carmin. ℥ viij.
Mell. roſ. ſol. ℥ ijs.
Elect. Diacath. ℥ j.
Ol. chamomil. ℥ jß.
amygd. dulc. ℥ j.
M. F. Enema, à quo ſexies dejecit.

Die 26. per totam noctem ſe quietiſſimè dormiviſſe dixit, & quoad fauces benè habuit. *Die* 27. extractis medicamentis, quæ nudius tertius appoſui, circa palatum & dentes molares apparuit quædam particula viſcoſa, quam ſpecillo, lana in ſpiritu vitrioli madefacta, invo-

involuto aliquoties tetigi, osque cum faucibus gargarismate ordinario lavari jussi. *Die* 28. extractis denuò medicamentis, omnia circa dentes molares atque palatum pulcherrimè habuerunt. *Die* 29. Eschara, quam ignis induxit, ablata, sæpius per diem lavit os medicamento hoc:

R. Mell. rof. colat.
Tinct. rosar. ana ℥ js. M.

Die 30. ob capitis dolorem repetiit usum pilularum cephalicarum, à quibus dolor omninò cessavit. *Die* 31. ulceri cicatrix induci, & patiens articulatè, citraque omnem hæsitationem linguæ, loqui cæpit. *Die* 1. *Decembris* ægra benè quidem habuit, sed ad majorem oris exiccationem bibit decoctum sarsaparillæ. *Die* 2. omnes oris partes cicatrice ferè obductas vidi, & ad præcavendam mali recidivam consului, ut usum vini medicati repeteret. *Die* 3. ulcus omninò consolidatum apparuit, & patiens exinde lætissimâ in publicum prodiit.

OBSERVATIO XXIV.

Excrescentia carnis in palato.

IN palati anteriore parte, retrò dentes incisorios, foramen est notatu dignissimum, per quod ex palato in narium amplitudinem, venula atque arteriola, unà cum tunica palatum succingente, transmittitur Ex hoc foramine, ante tres menses, nascebatur Nobili Matronæ, & conjugi Domini Alberti Schleichers / quædam excrescentia carnis instar fungi, ex qua magna sanguinis copia effluxit, quotiescunque illam vel leviter lingua tetigit. Tandem cum ille fungus, seu excrescentia carnis, ad nucis juglandis magnitudinem, ita ut loquelam interciperet, pervenisset, usa est consilio sui Barbitonsoris, qui quædam medicamenta, at sine fructu, adhibuit. Anno 1641. die 10. Martii vocatus, locum affectum inspexi, specilloque excrescentiam circa basin tetigi, ex qua statim sanguis copiosè effluxit. Hisce consideratis manifestum erat, malum hoc ex prædicto foramine originem traxisse; quapropter aliquoties usa est pilulis Aquapendentis, quæ caput optimè purgarunt, & bonâ victus ratione. Excrescentiam medicamento, quod constabat spiritu vitrioli rectificato, succo portulacæ, & tinctura rosarum tetigi, ac diminui: Denique instrumento, quo extrahere polypum soleo, residuum extraxi. Sic spatio 10 dierum, summa cum admiratione, sanitati restituta fuit. Ante hujus mali invasionem per biennium conquesta est de insigni dolore & gravitate auditus, jam verò post sanguinis effusionem, absque dolore benè audit: Ideo arbitror per μετάστασιν esse factam morbi curationem.

OBSER-

OBSERVATIO XXV.

Sinus collosus & corruptio ossis palati.

NObilissimus & reverendissimus Decanus, *Dn. à* Cron-burg / Anno 1626. conquestus est per clarissimum Medicum Augustanum, Iohann Wolfgangum Beer / de periodico dentis dolore, & molestissimo quodam palati sinu, petiit que à me consilium & operam. Cum igitur hujusmodi affectus primam suam originem traxerint à consuetis hæmorrhoidibus suppressis, consului, ut Reverendus admodum patiens post sufficientem sanguinis è vena basilica sinistri brachii missionem, corpus vino medicato à superfluis & excrementitiis humoribus expurgaret, hæmorrhoides dein hirudinibus aperiri, fonticulumque sinistro femori inuri concederet, quo humores è toto in caput ascendentes & sinum cum dolore dentis foventes ad inferiora quasi revellantur, & per fonticulum educantur: Ad præcavendum doloris impetum, proposui chirurgiam in anthelice peragendam, quam præfatus Medicus, scolpomachærio meo candente, dexterrimè instituit. His omnibus factis, dentem cariosum extrahi curavimus, quo injectiones ex decocto in curanda ossium carie divino, per cavitatem vulsi dentis ad sinum palati fistulosum pervenirent. Cùm vero cavitas illa dentis, & callosus palati sinus non coirent, neque patiens citra ignis vim curari posset, quæsivi, utrum ignis efficaciam adhuc residuam, cum bona spe salutis, vellet experiri. Ægro annuente, Domino Doctori Beern / illud instrumentum Tab. I. Fig. IV. Armamentarii adumbratum Augustam misi, quo optimè ignito sinum callosum, & cariem palati obtegentem, citra guttulæ sanguinis profusionem incidit usque ad dentis cavitatem, eoque in orbem circumvoluto notabile vestigium ossi impressit. Eschara ablata, in conspectum venit palati caries, quam ter quaterve ferramentis candentibus Tab. XIX. Fig. VIII. & IX. tactam, natura medicamentis exiccantibus assumptis & adhibitis adjuta separavit, & ulcere consolidato patiens pristinam sanitatem adquirens fonticulum in femore per plures annos cum maximo fructu conservavit.

OBSERVATIO. XXVI.

Tumor alius cum folliculo in maxilla superiore separatus.

EX consiliis Medicis & αὐτοψία constat, mala, de quibus conqueritur Nobilis & honestissima Domina *Maria Cordula Zrappin*, esse Hemicraniam, & steatoma, vel meliceridem superiori maxillæ subcutaneam. Causa horum affectum est materia pituitosa, tenuis & bile permixta. Quemadmodum bilis originem habet à caliditate hepatis, & obstructione lienis; sic illa partim ex capite, partim ex ventriculo, & utero provenit. Pro curatione affectuum necesse est, ut humores pituitosi & biliosi evacuentur, hepar refrigeretur, lien ab obstructionibus liberetur, caput exiccetur, ventriculus & uterus corroboretur, ne hujusmodi humores in corpore generentur, colligantur; & postea in caput ruant. Hisce indicationibus, ut prognosticum attingam, credo nos satisfacere non posse, considerando talem capitis & inferiorum indispositionem, qui difficilis sit curatu. Nihilominus tamen (ne paucorum mensium spatio, malum pejus fiat, quod certè fiet, nisi primo quoque tempore idonea usurpentur remedia) proponam, quæ in hoc casu fieri debeant. Aperienda igitur, meo judicio, vena cephalica dextri brachii, & unciæ sex vel septem sanguinis emittendæ. His peractis revulsionis & derivationis gratia, Domina patiens sibi curet inuri setaceum, inter primam & secundam cervicis vertebram, vel loco hujus, singulis tribus mensibus nuchæ adhibeat vesicatorium, & quatuor digitis supra genu Tabul. XLIII. Lit. I. sinistrum, atque in commodo brachii dexri loco Tab. XLIII. Litt. H. inuratur fonticulus. Tumori duro, ante usum acidularum, & decocti sarsaparillæ, nullum topicum adhiberem. Corpus præparetur & purgetur medicamentis blandis. Utatur igitur syrupo cathartico.

R. Syrup. de mann. lax. ℥j.
Extract. Rhab. ʒj.
Diacart. ℈ijs.
Mag. Tartar. ℈j.
Aq. ceras. nigr. q. s.
Ol. macis. gutt. ij.
M. F. Syrup. liquid.

Postea sumat hydromel Tartarisatum, & denuò purgetur infusione Agarici, Rhabarb. foliorumque sennæ, syrupi ros. solutivo & manna. Hoc facto hepatis caliditas temperetur, lienque obstructus aperiatur usu acidularum. Deinde totum corpus, præcipuè verò caput, propter hemicraniam, purgetur sequentibus pillulis:

R. Mass.

R. Masſ. pilul. aurear.
cochiar. ana ℈ js.
Mag. Gelapp. gr. vij.
Cum ſyrup. de bethon.
Form. pill. nº. xxj. deaurentur.

Poſtea caput expurgetur errhinis & maſticatoriis blandis, ne irritentur humores ad oculos & thoracem. Caput etiam roboretur ſpiritu cephalico, cujus gutt. xv. manè & veſperi, in aliquot cochlearibus aquæ ceraſorum nigrorum ſumantur. Tempore autumni, poſt totius expurgationem, hepatis attemperationem, obſtructi lienis reſerationem, & capitis corroborationem, nihil præſtantius eſt ad diſſolvendum tumorem in maxilla ſuperiore durum, quam decoctum ſarſaparillæ, quod habet hanc prærogativam, ut omnes tumores duros digerat & diſſolvat: ita tamen exhibeatur, ne ſanguinem calefaciat.

R. Radic. Sarſapar. ℥ ij.
Lign. Guajac. pro corroboratione ventric. ℥ ß.
Aquæ fontan. ℔. viij.

Fiat infuſio per 24. horas, dein coquantur ad conſumptionem medietatis, & colentur pro ſyrupo ſudorifero, de quo ſumat mane, quinque horis ante prandium, ℥ v. &, quatuor horis ante cœnam, ℥ iij. & ſingulis diebus, manè tantùm, hora una poſt aſſumptum ſyrupum, in lecto blandè & ſine vi ſudet per horulam. Pro potu ordinario fiat ſecundum decoctum, coquendo eandem materiam, primi decocti in ℔ x. aquæ ad conſumptionem tertiæ partis, cui in fine ebullitionis addantur ℥ ijs. uvarum paſſarum & ita decoctorum uſum per 30. dies continuet, renovando ſecundo quoque die decoctum ſecundum. Inter uſum ſudoriferi animadvertendum, ne alvus conſtipetur, ideoque alternis diebus utatur enemate, aut potione medica laxativa. Singulis quoque Septimanis ſumat ſemel præſcriptas pilulas, vel medicamentum æquivalens, & eo die, quo ſive purgans ſive laxans per os aſſumit, à decoctio primo abſtineat. Pro debilitate ventriculi recipiat ſemicochlear ſpiritus maſtichini ſequentis.

R. Maſtich. ℥ iij.
Galang. ℥ j.
cinam. ʒ ij.
infund. in ſ. q. ſpir. vin. & deſtill.

Exteriori ventriculi regioni applicetur ceratum, ex Caranna & Tacamahaca, aut aliud ſimile. Si his medicamentis

tumor iste non cedit, ad sectionem deveniendum est. Et hæc sunt pauca illa remedia, quibus Nob. patiens tutissimè potest uti: ea tamen omnia Clariss. & Excell. Medici præsentis judicio relinquo Ulm. Suev. die 20. Aug. Anno 1642.

Curatio prædicti tumoris.

TUmor, cujus impræscripto consilio mentionem feci, fuit in dextra maxilla superiore, & magnitudinem ovi gallinacei superavit, albus, immobilis & durus. Præterito autumno (præparato corpore, & educto sanguine) usa est patiens decocto sarsaparillæ, quo tumor ferè discussus, ut ex epistolis Dominæ patientis ad me datis patet.

Extractum literarum die 7. Mart. Anno 1643. exaratarum Heilbrunnæ.

TUmor in mala dextra post usum decocti sarsaparillæ minor factus est, ita ut ferè evanesceret. Sic Deus Opt. maximus direxit curationem. Ego putavi perfectè curatum esse tumorem. Quid fit? Infelix post Bacchanalia, in balneum ordinarium, consilio & consensu Medici, ingressa sum: & vix iterum egressa, animadverti alterationem atque augmentum tumoris. Hinc quotidiè majorem compressionem, non absque dolore, sentio, veluti tempore præterito. &c. ex his patet fructus & utilitas decocti sarsaparillæ

Sed post aliquot menses, cum uteretur balneo, caput calefactum est, & tumor propter mœrores & continuas lachrymarum effusiones ad priorem magnitudinem auctus. Rebus sic stantibus, patiens Heilbrunnâ venit Ulmam, ut ibi tumor chirurgiâ curaretur. Communicatis, cum Excellentiss. Domino D. Christophoro Eysenmengero, Reip. Heilbrunnensis Physico, consiliis, datoque prognostico, nos optimam sperare sanitatem, si modo os illæsum fuerit, præmissa purgatione & venæ sectione, Dominam ægram Anno 1643. die 2. May. in lectum, ligatis ad latera manibus, collocavi: deinde unus ex adstantibus hamulo labium superius nonnihil sursum traxit, ut commodè inter tumorem & musculum primum, qui labium attollit, cutello separatorio pervenire possem. Hoc cultello superius usque ad ossis jugalis suturam perveni, & tumorem à prædicto musculo separavi. Interius autem, propè dentes molares & gingivam, cartilagineam tumoris tunicam, quam ab osse quarto maxillæ superioris eodem scalpello diducere frustra tentavi, inveni, ita ut coactus fuerim folliculum incidere, quo inciso effluxit materia quædam crassa & flava, instar mellis, tumorque subsedit. Effluxa materia, & cartilagine per for-

forcipem excisa, vulnus albumine ovi, pulvere chrysoliti præpar. & adstringente Galeni obligavi. Die sequente, & subsistente sanguine, propè musculum secundum, qui labium abducit, inveni quoddam tuberculum, sub quo erat foramen, per quod specillo obtuso, citra negotium, in cavitatem osseam perveni. *Die* 12. in præsentia D. D. Eysenmengeri tuberculum illud incidi, & foramen illud dilatavi. *Die* 13 post abitum D. D. Eysenmengeri, propè dentem caninum aliud tuberculum instar ossis durum reperi, quod etiam forcipe Tab. XI. Fig. II. excidi. Interstitium extracti folliculi, ab ultimo dente molari usque ad caninum, ita consolidatum fuit, ut ne guttula puris exiret: foramen autem globulis apertum conservavi, donec ossiculum beneficio decocti sarsaparillæ desquamaretur. Ossiculo oblato, vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XXVII.

Vulnus sclopeti in maxilla inferiore.

ANNO 1634. die 27. Augusti Tesserarius equitum Suecicus, in conflictu Nordlingensi, in maxillæ inferiori paulum infra dextram aurem, duobus sclopeti globis sauciatus est, quorum uterque linguam læsit, & oppositam maxillæ partem fregit, cum offensione tonsillarum omnium dentium molarium, insigni fluxione sanguinis, animi deliquio & febre. *Die* 5. læsionis ob insignem sanguinis fluxum, animi deliquium & febrem adhibui sequentia:

℞. Syrup. Acetos. citri
Julap. ros. cum Tinct. ana ℥ js.
Aq. Endiviæ.
Plantaginis ana ℥ ijs. M. p. Syrup.

Vesperi usus est potione cordiali:

℞. Margaritar. præp.
Corall. rubr. præp. ana gr. vii.
Lapid. Chrysol. præp. gr. vii.
Aq. rosarum.
Plantaginis.
Ceras. nig. ana ℥ j.
Syrup. corall. ʒ ij.
Acetositatis Citri ʒ js. M. F. potio.

His peractis, revulsionis gratia, præscripsi clysterem refrigerantem,

℞. Mell. ros. sol.
Olei violat. ana ℥ iij
Decocti emoll. ℥ x Misc.

à quo ter dejecit materiam nigram, & sanguine mixtam. Post usum clysteris, & sanguinis fluxu compresso, religavi vulnus, & non solum inferiorem maxillam in utraque reperi parte læsam, verùm etiam linguam, cum insigni inflammatione faucium & amissione loquelæ. Ideoque illicò adhibui pro lotione oris gargarismum adstringentem. Elotis faucibus, tàm internè quàm externè imposui spongiolam combustam, albumine ovi agitato imbutam, atque pulvere stegnotico Gal. & lapid. chrys. præp. aspersam, partibus vicinis oleo rosato innunctis fasciam adhibui: & hac ratione sistebatur enormis ille sanguinis fluxus. Die sequente aliquantulum melius habuit, nihilominus tamen de insigni dolore capitis, laterisque dextri pulsatorio conquestus est. Ob id secta fuit vena mediana ejusdem lateris ad emittendas ℥ iiij. sanguinis. Post horam sumsit jusculum hordei, per infundibulum *Tabul. XXVI. Fig. III.* injectum. Tertio quoque die monstravit digitis insignem dolorem musculi temporalis. Quapropter adhibitum sequens cataplasma.

℞. Farinæ hordei,
Fabar. ana ℥ vj.
Micæ panis domest. ℥ iiij.
Olei ros. ℥ iij.
Vini rubr. &
Oxymel. s. ana q. s. M. ad
ignem in formam cataplasmatis.

Vesperi sumsit panatellam per siphonem, & parum aquæ hordei. Media nocte sumsit haustum syrupi Acetositatis citri, & vini Granator. ana ℥ ß. cum Aq. ceras. nig. ℥ ij. Die quarto monstravit digitis & scripsit, se in faucibus, hoc est, circa columellam, seu plectrum vocis, insignem dolorem pati. Subsistente sanguine vulnus religavi, ex quo pus fluxit cum tanto fætore, quem ferre non potui: elotis faucibus sequenti Gargarismo.

℞. Aq. Plantaginis. ℥ ij.
Prunellæ ℥ j.
Bol. Armeni. ℈ j.
Salis Prunell. ℈ ij.
Aluminis ℈ j.
Syrup. Myrtini ℥ j. M.

Vidi circa columellam, & specillo obtuso tetigi quandam duritiem vacillentem, seu frustulum ossis, quod partes circumstantes pupugit, & dolorem circa fauces induxit. Hanc ossis particulam volsellæ dentibus exemi. Vesperi, propter constipationem alvi, usus est præscripto clystere. *Die 5.* aliquantulum melius habuit, & religato vulnere, magna puris semicocti copia exivit. *Die 6.* sumsit potionem medicam.

R. Syrup

℞. Syrup. rof. fol. ℥js.
Extract. Rhabarb. ʒj.
Aq. Plantaginis. q. f.
Lap. Chryfol. præp. gr. vi. M.

à quo quater dejecit materiam flavam, vulnus obligatum fuit digestivo.

℞. Terebinth. lot. in aq. fcordii. ʒij.
Pulv. Iridis Florent.
Ariftolochiæ rotund. ana ʒß.
Syrup. de rof. ficcis ʒij.
M. p. digeftivo.

Exterius applicata fuit turunda oleo violato, & lumbricorum terreftrium oblita, ad linguam nihilo ufus eft præter Aq. rof. & gargarifmum. *Die* 7. cœpit balbutire, dixit, monftravitque digitis fauces iterum dolere, infpexi & extraxi offis particulam, vulnus dein obligans, ut die præterito. *Die* 8. conqueftus eft de dolore colico, fed poft ufum clyfteris ordinarii, cui addita fuit portio quædam olei amygdalar. dulcium, melius habuit.

OBSERVATIO XXVIII.

De dolore dentium periodico feliciſsimè curato.

QUamvis pilula D.D Herlicii in ore detenta omnem dentium dolorem mirificè fedet, quæ conficitur ex feminibus apii, opio, hyofcyamo, & fyrupo papav.

℞. Semin. apii gr ij.
hyofciam.
Opii. ana gr. iv.
Syrup. papav. q. s.
M. F. Pilula nº j.

Nihilominus tamen ad periodicam dentium exacerbationem, quæ præftantiffima fæpè elufit remedia, curandam & præcavendam, Dn. D. Spigelius, fclopomachærio Tab. XII. Fig. I. &c. candente, eam anthelicis partem, quæ fuperiorem tragi immediatè contingit, feliciffimo femper fucceffu incidit, vulnufque deinde iterum confolidavit. Hac nova chirurgia ille ramulus arteriæ carotidis, qui ab auris anthelice ad dentes pergit, tranfverfim inciditur, ita ut, intercepto humorum affluxu, dolor non amplius revertatur. Hujus præfidii chirurgici miram virtutem in fe primùm expertus eft Author, poftmodum, me præfente, in non paucis aliis.

OBSERVATIO XXIX.

Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.

ANNO 1638. Die 27. Februarij Hora noctis 8. Illustris & Generosi Baronis *Ferdinandi Geizkoffleri filius* Ordolphus, inter duodecimum & decimum tertium suæ ætatis Mensem, ob difficilimam dentitionem, apoplexia forti mortuus. Quarto ante obitum die parentibus inustionem occipitis, *alias valdè proficuam, mihique pluries compertam*, proposui, quam parentes recusarunt; unde talia adhibui remedia, quæ in hujusmodi magna intumescentia & gingivarum pruritu, febre & catarrho non sine fructu usurpari solent. Nihilominus tamen sine manifesta membrorum convulsione, clamore & dentium stridore spes ultima totius familiæ universali apoplexia correpta è vita discessit. Quod autem hoc tempus dentiendi valdè periculosum sit, præsertim, quando pueri caninos edunt dentes, hoc est inter 12. & 13. à nativitate mẽsem, ex Hipp. Aphor. 25. Sect. 3. constat, & proverbio: Parentes de liberis suis gaudere non posse, donec dentes sub oculis, canini dicti, editi fuerint.

OBSERVATIO XXX.

Vincula linguæ unguibus malè disrupta.

ANno 1628. die 2. Martij conjux *Iacobi Zimmermans*/peperit pulcherrimum filium, cui obstetrix, cujus famæ parco, ligamentum unguibus more suo incidit, ut in futurum articulatè loqui posset. Huic operationi successit dolor & inflammatio, quæ papillarum apprehensionem, vel lactis potius suctionem fœtui prohibuit. Parentes lactendi impotentiam linguæ vinculo adscripserunt, &, existimantes quod obstetrix linguam nondum satis à vinculo liberarit, vocarunt chirurgum, qui pari imprudentia, ligamentum & vasa linguæ incidit, è quibus sanguis in asperam arteriam defluxit, & fœtum tertia die suffocavit. Extincto infante, mater cæpit conqueri de tumoribus mammarum à lacte concreto, quorum dexter malè tractatus tandem degeneravit in cancrum exulceratum, & fœminam, post perpessos gravissimos dolores, enecavit. Fœmella quædam recens nata, postquam ipsi chirurgus vinculum linguæ phlebotomo vulgari incidisset, propter dolorem linguæ parum lactis materni sugere valuit. Lacte in mamma dextra concrescente, mater fœtum admovit papillæ sinistræ, qui, mitigato prius sublingua dolore, lac in utramque traxit mammam, ita ut tumor

ex

ex concreto lacte durus minimè emolliri, & resolvi potuerit nisi fœmella ablactaretur. Quo facto mater in filiola observavit vertebras dorsi versus dextram distortas, cui distorsioni vix emendabili ansam præbuit fœtus unicæ papillæ admotio. Ex his duobus saltem exemplis satis apparet, quàm periculosè vinculum linguæ unguibus obstetricum, & chirurgorum phlebotomo non raró dilaceretur, & quanti facienda sit legitima hujus vinculi chirurgia, quam multis cum animadversionibus nobis proposuit Hieron. Fabritius ab Aquapend. de qua vid. Tabul. XXXVI. Fig. VIII.

OBSERVATIO XXXI.

Scrofulæ totum collum occupantes.

ANNo 1631. Mense Januarii charissima conjux *Ioseph.* Königs/ scrofulis totum collum occupantibus obnoxia, me in consilium vocavit, cui præscripsi pulverem mixtum ex partibus æqualibus sacchari è gingibris & turpethi, qui pituitam, scrofularum conjunctam causam, ex profundioribus & remotioribus locis peculiariter expurgat, teste Avicenn. l. 4. Fen. 3. Tract. 2. c. 10. quia tamen honestissimæ hujus fœminæ natura ab usu pulveris in vino exhibendi abhorruit, sequentem mixturam tribus vicibus, citra nauseam, assumsit.

℞. Pulv. Turpeth ℈iv.
Gingib. Indic. cond. q. s.
M. inform. Elect.

Corpore ab humoribus crassis sufficienter expurgato, parti affectæ apposui ceratum oxelæum, *oleo Logadorum* seu de lacertis emollitum, cujus descriptio hæc est: Recipiantur *lacertæ virides vivæ, quantum placet, coquantur in oleo communi, donec lacertæ comburantur, & oleum fiat nigrum. Coletura indatur vitro, & reponatur ad solem, usque dum fæces subsideant, oleum clarescat, & fuscum colorem acquirat*, & exhibui per triginta dies singulo manè ʒvj. de Electuario, quod Hercules Saxonia, & Joannes Prævotius, tanquam longe certissimum ad curandas scrofulas remedium, pro secreto habuerunt, & ita pararunt.

℞. *Lacertarium sive communium, sive virid. N. C. Abscissis capitibus & caudis, exemptisque interaneis infundantur in aceto vini albi per se acerrimo, & sine pipere facto, per 4. dies: deinde exiccentur, & macerentur in alio aceto siccenturque iterum in umbra aut Sole, & in pulverem redegantur. Quo facto, pulveris ℥j. admisc. mell. ℥iiij. Fiat mixtura, de qua per 30. vel 40. dies pueris dentur ʒij. adultis verò ℥ß. ʒvj. vel ℥j. ad summum*

His

His remediis exhibitis & appositis nostra patiens spatio mensis curata est. *Iohan. Riol.l. 2. Anthropographic.* 15. *de mensenterio* scribit; schrofulas in corpore nunquam erumpere, nisi mensenterium strumosum fuerit, quod etiam testatur Guido & Ingrassias. Ejusmodi mesenterium innumerabilibus glandulis repletum inveni in Nobil. Dominæ Altesheimern cadavere, quod quoniam totus corporis habitus scrofulis erat quasi refertus, aperui, & in hydropis causam inquisivi.

Mirificam unguenti, quod Fabritius ab Aquap. l. 1. pentateuch. c. 21. ad scrofulas apertas commendat, virtutem expertus sum in quadam monacha & puella, quarum illa scrofulas habuit exulceratas in mammis, & hæc in collo.

OBSERVATIO XXXII.

Angina cum respiratione difficillima, & prohibita deglutitione.

NObilis quædam fœmina Ulmensis, Anno 1627. Die 7. Iulij, menstruis fluentibus, circa vesperam periculosa angina fuit correpta, quæ respirationem valdè difficilem reddebat, deglutitionemque cibi & potus denegabat. Huic vocatus subitò clysterem laxativum injeci, & eo rejecto sanguinis ℥ iv. ex vena brachii mediana educi curavi, Die 8. Julii hora sexta matutina Enema fortiùs fuit infusum, quo reddito, patienti in lecto erectæ barbitonsor venas sub lingua incidit, & cucurbitulas siccas femorum parti domesticæ, veluti etiam heri, cum multa flamma affixit, non solum, ne purgatio menstrualis impediretur, verùm etiam ne major ad partem affectam fieret attractio. Sanguine sufficienter extracto, cucurbitulas removi, & patienti gargarismum præscripsi, qui in omnibus periculosis anginarum speciebus, cum in principio augmenti fuerint, maximè commendatur, si eo fauces inflammatæ sæpius in die colluantur.

R. Pulv. sinap. ℈ is.
Acet. vin. acerrim. ℥ j.
Aq. plantag. ℥ iij.
Sacch. albiss. ʒ ij. M. F. Gargarismus.

qui spatio horarum quatuordecim, partim humores repellendo, partimque eos resolvendo, patientem morti proximam ab angina liberavit.

OBSERVATIO XXXIII.

Facies pulvere tormentario ambusta.

ANNo 1634. Menſe Novembri, Aromatarii cujuſdam filius in taberna ſua depoſuit ollam vivis carbonibus repletam propè ſcrinium, in quo reconditæ fuerant decem libræ civiles pulveris tormentari. Hinc Africus violentior adſpirans ſcintillam ex olla in ſcrinium nullo operculo contectum detulit, ex qua pulvis accenſus pueri manus calefacturi faciem ita combuſſit, ut neque oculorum palpebras attollere, neque cibum & potum vel manibus apprehendere, vel ore accipere potuiſſet. Parentes de pueri reſtitutione valdè ſolliciti, meum conſilium prima læſionis hora petierunt, quibus, ut pro virili fatisfacerem, præſcripſi ſingulare linimentum, quo ſolo chirurgus partes læſas quater in die inunxit, & ſeptimanæ ſpatio ingentem illam ambuſtionem, nulla remanente cicatrice, curavit.

℞. Butyri rec. novies, vel ſæpius liquefacti & in aqua ſpermat. ranar. deſtill. loti ℥ vj.
Ol. de vitell. ovor. ℥ ij. M. F. Linim.

Quod in quibuſvis ambuſtionibus empyreuma extinguit, inflammationem mitigat, puſtulas prohibet, ſimulque dolorem lenit.

OBSERVATIO XXXIV.

Gutta ſerena ſetaceo nuchæ inuſto curata.

ANNo 1632. Maria Röthin / in Territorio Ulmenſi nata, circa vigeſimum ſextum ſuæ ætatis annum ob ſuppreſſos menſes conqueſta eſt de utriuſqe oculi vitio, quod vulgò gutta ſerena nominatur. Huic in Noſocomium ſuſceptæ circa novilunium venam ſaphenam dextri pedis incidi, & ſanguinis uncias ſex educi curavi. Deinde pilulas uterino cephalicas:

℞. Maſſ. pill. de caſtoreo ℈ ij.
Extract. cochiar. ℈ j.
Mag. Gialapp gr. vj.
Aq. artemiſ. q. ſ.
Form. pill. nº. xxj.

& vinum medicatũ præſcripſi ad expurgandum totum & caput. Poſt catharticorum uſum fonticulum femori dextro quatuor digits ſupra genu inuſſi. Elapſis quatuor ſeptimanis, menſes cœperunt fluere, ſed admodum diminutè: quapropter patienti exhibui doſin pilularum de ammo-

ammoniaco correctarum, à quibus purgatio ſatis evidenter fuit promota.

Circa tertium novilunium menſes apparuerunt, & fluxerunt, ſed adhuc diminutè: quamobrem patiens repetiit uſum pilularum menſes promoventium, à quibus ad nutum fluxere. Quarto menſe purgatio juſto tempore & quantitate reſpondit: nihilominus tamen, patiens triſtiſſima, inde viſum non recepit. Hinc, quia antehac in Johann Davidis Commerellii chariſſima conjuge, & Johanne Chunrado Ehingero ſetaceum nuchæ inuſtum ad huſmodi nervorum obſtructiones præſtantiſſimum inveni, ſervici ſetonem applicui, ulceraque per viginti dies aperta detenui, donec ægra priſtinum viſum lætiſſima receperit. Menſibus ritè fluentibus, fonticulum in femore conſolidavit, & ab eo tempore uſque ad annum 1645. incolumi ſanitate fruita eſt.

OBSERVATIO XXXV.

Excreſcentia carnis in naribus gallica.

RUſticus quidam Iungingenſis ozæna Gallica laboravit, cujus excreſcentia nares ita fuerant obſtructæ, ut patiens per eos aërem inſpirare minimè potuerit. Quapropter præſcripſi curam ex ligno ſudoriferam, eaque finita, excreſcentiam narium conſumpſi ſequenti unguento.

R. Linim. fol. 56 ad carunculas in meatu urinario auferendas, è Prevotii medicina pauperum propoſ. ℥ j.
Mercurii præcip. ʒ i ß.
M. in formam unguenti.

quo illinantur turundæ naribus immittendæ. Carunculis exeſis, naribus impoſui canales plumbeos, cerato divino obductos, donec conſolidarentur ulcera. In ejuſmodi ulceribus alii commendant mixturam ex decocto ligni ſaſſafras, melle roſato, pulvere præcipitati & aloës ſuccotrinæ, qua ſæpiùs in die nares lavant, & feliciſſimæ curant.

Hoc unguento præſtantiſſimo nuper quoque Vlmanum textorem, poſt præmiſſam, curam ſudoriferam, ab eodem malo citra omnem doloris ſenſum intra ſeptimanæ ſpatium liberavi.

OBSERVATIO XXXVI.

Gutta serena utriusque oculi incurabilis.

ANNo 1642. Johannes Hegelen / Apparitor Ulmensis, conquestus est de amavrosi, quæ modernis gutta serena vocatur: Hinc in Xenodochium delatus, accepit repetitis vicibus pilulas opthalmicas.

R. Mass. pilul. Lucis.
sine quibus ana ℈ i.s.
Magist. Gialapp. gr. vj.
Ol. fænicul. dest. gutt. ij.
Aq. Euphrasiæ q. s.
Form. pill. no. xxvij.

quibus nil quicquam conferentibus, cervici primum vesicatoria imponi, & setaceum in nucha applicari jussi, quod utrumque præsidium, cum cæcus sine emolumenti perceptione, admisisset, revocavi in memoriam, quæ Anno 1620. observatoricinæ meæ inserui. Cadaver pauperculæ cujusdam Patavinæ (quæ per viginti annos amavrosi pedetentim invadente laboravit, & tandem cancro mamillæ sinistræ occulto, & medicamentis repellentibus in pectoris cavitatem detruso, miserrimè obiit) delatum fuit in Theatrum Anatomicum, ubi præsentibus multis studiosis, in causam hujus cæcitatis legitimam inquisivi. Aperto igitur cranio, inveni duos anteriores cerebri ventriculos subsidentiam passos, & conglutinatos, per quos spiritus animalis ad oculos deferri non potuit. Unde nervis opticis sensim emarcescentibus, (apparebant enim duplo minores, quam in aliis) amavrosis, illæso undiquaque oculo, inducta fuit, benè enim adhuc nutriebatur venis & arteriis rectè constitutis, nisi quod arteria ad oculi radicem ingressa turgebat, adeoque inflammationem quandam, menstruis nempè regurgitantibus insinuabat. Addebat Excell. Spigelius in lectione Anatomica, quam super pauperculæ caput habuit, vitio huic minimè occurri potuisse, licet Pausanias aliquando ex vulnere frontis talem guttam serenam sublatam fuisse affirmet; inde quoque satis elucescere, guttam serenam non semper, imo rarissimè, ex obstructione nervorum opticorum oriri, sed plerumque ejusmodi dispositionem præsupponere *Hinc etiam mirum non est, quando ejusmodi affectus omnem & multis expertam medendi operam eludunt.*

OBSERVATIO XXXVII.

Introcessio cranii mollioris in adulta minimè fissi.

IN generali capitis contusionum curatione supra fol. 111. annotavi, cranium in adultis rarissimè deprimi citra rimam, sive internæ, sive externæ laminæ, nisi in iis, quibus à natura mollius est cranium. Hoc confirmavit Ancilla *Mich.* Rietmans / quæ trigesimo ætatis anno, vas aquâ plenum supra caput ferens, de scala decidit in syncipat dextrum, cui tumefacto accercitus Nicolaus Reutte / pellem agninam calidè applicuit. Altera die, remotâ pelle, & fovea digitis percepta, adstantibus depressionem cranii, & necessariam cutis divisionem, indicavi: quâ concessâ, integram cutim scalpello in crucem incidi, statimque oculis, & specillo rotundo, deprehendi parvam atque in exteriore lamina minimè fissam depressionem. Obligato vulnere, de interioris laminæ integritate maximè dubius, quoniam casus ab alto fuit vehemens, modiolorum operam proposui, quam patiens admittere noluit. Facto itaque prognostico, quod vulnus hoc, vel potiùs depressio, laminâ interiore fissa, citra cranii perforationem tutò curari nequeat, ea verò integra existente patiens minori cum periculo sanari, plagam per 12. dies apertam tenui, quam, cum nec unicum appareret accidens, quod interioris laminæ rimulam, vel aliqualem cerebri noxam arguisset, per secundam intentionem curavi.

OBSERVATIO. XXXVIII.

Fissura cranii capillaris & penetrans in puero & adulto curata.

ANNo 1644. biga quædam deonerata transiit Davidem Heilbronnet / & syncipat sinistrum cum detectione ossis & rima cranii læsit, qua observata & parentibus monstrata, vulnus stuppa stegnotico imbuta dilatavit Chirurgus *Ezechiel* Vogel / quo necessaria cranii derasio tutissimè institui posset. Altero manè accersitus reperi cranium à pericranio latè nudatum, & fissura dubia tractum. Hinc rimam scalpris instructus statim derasi, & ultra meditullium perveniens observavi interiorem cranii tabulam rima tantummodo capillari fissam. Quare remotis scalpris, vulnus cum osse deraso medicamentis solitis tractavi, puerumque viginti quatuor dierum spatio fœlicissimè restitui, qui neglecto scalprorum usu, quod crebra testatur experientia, perire potuisset. Rationes, propter quas cranium haud perforarim, videantur supra folio 103. *de rima calvariæ capillari & penetrante.*

Eodem

Eodem modo restitui *Iohan. Georgium* Hornung / qui Anno 1635. die 28. Decembr. in musculo temporali vulnus accepit cum rima cranii penetrante, sed capillari.

OBSERVATIO XXXIX.

Contusio occipitis scalpris derasa.

ANNo 1637. Mense Septembri, Maria Lußen / à militibus Bavaricis miserrimè tractata, conquesta est de vehentissimo occipitis dolore, cujus causa erat empiricus, qui medicamentis tumorem statim suppurantibus maturavit, deinde resolventia, per quatuordecim dies, adhibuit, donec materia purulenta exitum, ob integumentorum crassitiem, non inveniens, pericranium (unde vehemens dolor) & cranium corroderet, musculorumque (qui caput extendunt, & splenii rectique vocantur) insertiones ab osse diduceret. Patiens in Xenodochium Ulmense recepta, petiit auxilium manuale. Quare, premissis universalibus, & ratione victus tenuioris instituta, occipitis exteriora, ut materiæ præclusæ pararetur exitus, scalpello in triangulum, ne musculorum dictorum fibræ per transversum læderentur, incidi usque ad os, quod asperum, & à materia corrosum, reperi. Evacuata igitur materia, vulneris labia medicamento stegnotico, satis noto, replevi, & altera die os asperum scalpris undique derasi: Operatione peractâ, cranio pulverem Cephalicum inspersi, vulnerique digestivum adhibui, donec bidui spatio cranium scalpris derasum, carne solida obduceretur. Osse carnibus contecto, vulnus beneficio unguenti de bethonica incarnatum, cerato divino cicatrizavi. Post vigesimum à derasione diem, cranium aliquot squamulas protrudens, dolorem capitis renovavit, qui tamen, exemptis volsellâ ossiculis, statim cessavit. *Hic obiter monendum, ne chirurgiæ tyrones (si contusiones in capite suppuratæ appositis medicamentis tàm diu minimè cedunt) resolventium usum protrahant, sed potiùs, citra moram & periculi metum, cranii velamenta debitè iucidant, ne pus sub crassissima cute longiùs dimorans, pravam qualitatem acquirat, & cum pericranio subjectam calvariam erodat.* vid. Tab. XXXII. fol. 109. contusio capitis sine læsione cutis & cranii.

OBSERVATIO XL.

Fistula thoracis, cum erosione claviculæ.

ANNo 1627. die 10. Novembris, ad me venit *Iohannis Majeri*, civis & cupedinarii Ulmensis, *Vxor*, Sabina, monstrans *tumorem cum fistula, supra claviculam sinistram, cu-*

jus fistulæ orificium fuit tam angustum, ut vix alicujus aciculæ cuspidem admitteret.

Hujus causam quærenti respondit ægra, quod ante semestre, febre acutissima laborasset, quæ per abscessum in hanc partem judicata. Hunc abscessum Medicus alias exercitatissimus & Matthæus Memmingerus Barbitonsor adhibitis suppurantibus caustico medicamento, non jucundè (*eo quod per 36. horas applicitum atrocissimos dolores, crebrumque animi deliquium excitavit*) aperuerunt & escharam, quæ magnitudinem thaleri adæquavit, phlebotomo violenter detraxerunt, qua ablata effluxit materia quædam fætida & flava, at in pauca quantitate. Ulcus hoc per quatuor hebdomadas apertum tenentes, tandem consolidarunt, remanente notabili tumore & duritie, quam naturæ negocio resolvendam reliquerunt. Post mensem & dimidium, relictus tumor in magnitudinem priore multò majorem excrevit, quem denuo maturantibus usurpatis emollitum cultro rasorio inciderunt, ut materia excluderetur, quæ iterum pauca & bilosa fuit: qua exclusa, vulnus iterum per primam intentionem consolidarunt. Sic tertia & quarta vice ferramento abscessum inciderunt & conglutinarunt, ne minimum de læsione ossis suspicantes, quàm tot recidivæ facilimè indicare potuissent, ita ut vel tandem abscessus in fistula degeneraret, ob quam patiens, quotiescunque brachium sinistrum, vel etiam quemcunque pedem parum movebat, atrocissimos cruciatus, & syncopen passa est. Cui ita narranti, & meum auxilium roganti, præscripsi medicamenta, quæ evacuarent biliosos humores, in toto corpore abundantes; horum enim copiam demonstrabant constitutio corporis calida & sicca, febris acutissima antecedens, flavus totius corporis color, *& ipsa materia flava*, quæ per fistulæ orificium quasi transudavit. Corpore præparato & repetitis vicibus cholagogo optimè expurgato, fistulam angustissimam dilatavi, non ferramentis incisoriis (quibus non solum musculus pectoralis, ex præcedentibus incisionibus satis læsus, magis offenderetur, verum etiam timor esset, ne iis sinistrè adhibitis vasa jugularia dissecta, vel parùm læsa, vitam cum sanguine effunderent.) sed turunda ex radice Gentianæ præparata (hoc est in turundæ formam accommodata, supra fornacem exiccata, & in altera extremitate filo alligata.) quam foramini imposui, eam detinendo Emplastro diapalmæ ac deligatura cataphractæ Tab. Ultim. S. & relinquendo in fistula per diem naturalem: Sequenti die radicem ab ichore bilioso tumefactam, & imo apice denigratam, volsella exemi, & specillo rotundo sinus qualitatem, & coloris hujus causam investigans, os asperum reperi, & mobile. Quare pro majore foraminis dilatatione, radicem alterâ crassiorem adhibui, cum Empl. diacalcitheos & dicta fascia, inunctis quoque partibus vicinis, ad detinen-

dam radicem, & prohibendam inflammationem, quam dolor ex dilatatione ſubortus, licet vehemens non fuerit, facilè attrahere potuiſſet. Tertia die gentianam adhuc majorem intruſi, & ſic conſequenter, quotidiè auxi magnitudinem turundæ, uſque dum foramen pro remotione oſſis, jam ſeparati ferè, ſufficiens viſum fuerit.

Sexto die fiſtulam, globulis ex ſpongia paratis filoque alligatis, implevi, ut extrahi poſſint, propendentibus filis de foramine, & ſuperimpoſito Emplaſtro cum faſcia cataphractæ, & inunctione partium vicinarum.

Præparatio globulorum eſt hæc: ſumatur ſpongia nova, & aqua dulci nunquam madefacta, intingatur in ceræ & reſinæ partibus æqualibus, commixtis & liquefactis, poſtea ſub prælo fortiter exprimatur, & in umbra ſiccetur: exiccata conſcindatur in globulos rotundos, cum filo annexo. *Septima die*, remotis ſpongiolis, fiſtula fuit ampliſſima, per quam oſſiculum, volſella arreptum abſque ſingulari dolore extraxi: *octavo die*, ſubſiſtente ſanguine, oſſi ſano & detecto pul. ſeq. inſperſi:

R. Radic. Irid. Flor.
Ariſtol.
Peuced. ana ℈js.
Euphorb. ℈ß.
Myrrh. ℈j. M. F. pulv.

quem filamentis carptis & ſiccis aſperſum appoſui, donec firmiſſima carne fuerit obductum: Ulcus verò ſacchari albiſſimi pulvere (*quod etiam bilis acrimoniam mitigat.*) quotidie inſperſo deterſi, & tandem Emplaſtro diapalmæ cicatricem comparavi. Duritiei remanenti applicui Emplaſtrum Oxelæum, cum linteo triplici vino decoctionis expreſſo, & ligaturâ conveniente, ut reliquiæ diſcuterentur, & novus ad partem adhuc debilem fluxus humorum prohiberetur. Hâc ratione, intra quatuordecim dies, feliciſſimè mulierem, ab affectu periculoſiſſimo pariter ac moleſtiſſimo, liberavi, ut teſtabitur patiens adhuc ſuperſtes, quæ cum Georgio Hebichio Tinctore, in altero conjugio, per decennium, integerrimè vixit.

OBSERVATIO XL.

Vlnus thoracis cum fractura coſtæ.

JOhannes Vandereiſen / Auguſtanus, ſculptor ærarius, & publicus factionis pennatæ Pancratiaſtes, Anno 1628. Ulmæ in diverſorio ad Roſam, horâ noctis undecimâ, vulnus accepit à piſtore quodam, affectioni Martiatæ addicto, in ſiniſtro hypochondrio, cir-

ca quartam costam spuriam (quæ in parte cartilaginosa per transversum erat dissecta.) cum exitu omenti, & magna sanguinis profusione, quam varia sequebantur symptomata, animi videlicet deliquium, vomitus, dolor & tumor insignis circa septum transversum. Vocatus statim omentum adhuc integrum reposui, & vulneri turundam, ex stuppa cannabina, albumine & vitello ovi concussis imbutam, pulvere stegnotico inspersam, filoque alligatam indidi, superimposito cerato diapalmæ, cum decenti per Sostrati vinculum deligatura: reposito omento, & exhibito medicamento corroborante. *Die quarto* Januarii, circa horam sextam matutinam, ægrum accessi, ut vulnus religarem & inspicerem; ac quoniam, propter virium debilitatem, & hæmarrhagiæ metum, non licuit, illi exhibui jusculum gallinæ adstringentibus alteratum, & ob cruciatus colicos cataplasma abdomini applicui, quod constabat ex dirigentibus, resolventibus, anodynis, pro virium restauratione & sistendo sanguinis fluxu, seq. Elect. præscripsi.

℞. Conf. rof. antiq.
symph. ana ℥ iiij.
Trochisc. de charab.
Terra sigill.
Corall. rubr. præp. ana ℈j.
Marg. præp. ℈ß.
Syrup, Myrthin. q.s. pro Electuar.
de quo sæpius per diem sumpsit ʒj.

Ob pectoris angustiam, & respirationis difficultatem, ordinavi Eclegma seq. cujus crebro usu crassam & viscidam materiam expuit.

R. Syrup. capill. ♀.
Liquirit. ana ℥ vj.
farfar.
veron. ana ℥ß.
Tab. diatrag. frig. ʒ iij.
aq. violar. q.s.
M.F. Eclegma.

Ob dolorem & tumorem circa vulnus, inflammatorium, applicui cataplasma usitatum. *Quinto* mensis *die*, dolor & tumor aliquantulum remisit, unde subsistente sanguine, vulnus religavi, cui turundam, digestivo inunctam & filo alligatam, intrusi, superpositis cerato, cataplasmate, & fascia eadem. Eodem die exhibui jускula Herb. pimpinell. Tormentill. consolid. major. Saracen. Equiset. Veronicæ, Fragariæ, & sem. melon. alterata, ut materia in abdomine contenta, per vias urinarias excerneretur: *addita sunt adstringentia, ne diuretica sine his exhibita, novam hæmorrhagiam excitarent.* Sub noctem conquestus

conquestus est de pruritu in meatu urinario, qui præsagiebat, materiam in cavum abdominis fluxam, beneficio diureticorum, per urinam expelli.

Sexto mensis die dolor omninò remisit, tumorque circa vulnus evanuit: at patiens dixit, se majorem sensisse pruritum dum urinam redderet, quam inspexi, & copioso pure permixtam inveni,

Septimo die, conquestus est æger de dolore circa humerum dextrum, sub vesperam de dolore hepatis cum febre & tussi sicca.

Cum igitur octavo prædicti dolores cum calore febrili increscerent, ex vena basilica dextri brachii misi sanguinem ad ℥ iiij. quo evacuato, dolores post unam & alteram horam cessarunt, & febris denuò remisit.

Nono, materia vulneris erat cocta, & patiens in reliquum benè habuit: undè vulnus consolidare cæpi, quotidiè turundam minuendo, donec cicatrix inducenda veniret. Per noctem verò sentienti, circa os sacrum & vesicæ regionem, dolores colicis similes, præscripsi die decimo potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec.
expr. ℥ iij.
Mann. elect. ℥ ijs.
Aq. chamomill. q. s.
M. F. Potio.

Quâ assumptâ magnam bilis copiam evomuit, vigesiesque per alvum excrevit materiam biliosissimam, quæ hujusmodi dolorum unica extitit causa. Hac evacuatione facta patiens melius habuit, remittentibus in totum doloribus usque in diem vigesimum tertium, quo ob errorem invictus regimine commissum. diarrhæa biliosa fuit correptus, nam suasu muliercularum assumsit, & avidè comedit pruna sylvestria, à quibus etiam insignis dolor colicus, cum tenesmo, oriebatur: quapropter die 24, exhibui Rhabarb. pulv. ad ʒj. in aqua cichorei, & duabus post Rhabarbarum assumptum elapsis horis, potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec. extr.
Decoct. chamomill. ana ℥ iij.
M. F. Haustus.

Bile sufficienter excreta, circa horam undecimam ante meridiem cruciatus colici, cum tenesmo, penitus cesserunt. *Die vigesimo octavo* vulnus cerato divino ad cicatricem fuit perductum, ita ut æger de nullo circa plagam dolore, de nullaque respirandi difficultate conquerens, vigesimo nono in publicum prodiret, & cum sociis ad mediam noctem perpotaret, *Die quarto Februarii* restitutus cum conjuge in patriam iter paravit & illam ante discessum fustibus egregiè excepit, ob levissimam causam excandescens, Cujus facti certior factus

maritum admonui, ut sibi inposterum, quantum possibile, ab animi pathematis caveret.

OBSERVATIO XLII.

Vulnus thoracis periculosum.

ANNO 1633. Die 9. Mensis Februarii, Generosus Dominus *Nicolaus Dietericus, dictus* Spehtreiter / in monomachia sauciatus fuit à Generoso Domino Rittwein / Præfecto vigilum Suecico, & duo vulnera accepit, quorum prius infligebatur sinistro carpo cum læsione venarum ac tendinum, ad manum extremam decurrentium, alterum dextræ mamillæ digito transverso infra papillam, *quod in capacitatem thoracis penetrabat, cum vasorum intercostalium læsione, & sputo sanguineo.* Hic propter sæva symptomata, & animi præsertim deliquium, quadrigâ delatus est in suum hospitium, ubi vulneri omnia necessaria fuerunt adhibita. Inter alia hoc notatu dignum esse judico. Ante primam vulneris deligationem, nonnulli ex magna illa turba adstantium dixerunt, se posse exsugere sanguinem, qui in thoracem fluxit. Admissi suxerunt quidem, at non sanguinem, sed potius aurum: unus enim inter sugendum vulnerato annulum adamantinum, mille florenis comparatum, clam detraxit, sed proditus iterum restituit. Accersitus vulnus thoracis inspexi, & specillo obtuso per foramen in capacitatem thoracis misso, eam sanguine repletam inveni. Ex sputo sanguineo suspicatus sum læsionem pulmonum, unde per vulnus albumen ovi, pulvere adstringente Galeni, Lapid. Chrysoliti præparati & pauca aq. plantaginis conquassatum per siphonem (Tabul. *XXXVII.* Fig. *IV.* C.) injeci, immisi dein vulneri turundam ex stuppa cannabina confectam, eodem liquore imbutam, & filo alligatam: inunxi partes vicinas ex oleo rosato, desuper apposui ceratum diapalmæ, partemque linteo triplici ex vino rubro expresso, & Sostrati vinculo (Tab. XXXII. Fig. VI.) obligavi. Vulneri in carpo eadem remedia, ad fluxum sanguinis compescendum, fuerunt applicita. Pro roboratione virium & sistendo sanguinis fluxu in thoracem, sæpius recepit de sequenti aqua.

℞ Aquæ ceras. nigr.
Rosarum.
Plantag.
Pimpinell.
Veronic. ana ℥js.
Cinamom. ℨ js.

Spir.

Spir.lilior.convall. ʒj
Pulv lapid.chryſol. præp.
Hæmatit.
Corall rubr.ana ℈js.
Bezoard.gr. VII.
Marg. præp. ℈j.
Man.Chryſt.plat. ℥ß. M.

Ob ſitim bibit aquam hordei, ſyrupo coralliorum & Tinctura roſarum permixtam, ſtrictè obſervans tenuis rationem victus.

Propter ſputum ſanguinis & febrim, revulſionis ſcilicet & ventilationis gratia, curavi venam jecorariam affecti lateris aperiri, & quatuor uncias ſanguinis educi. Hiſce peractis, præter decoctum hordei tinctura de roſis alteratum, & ptiſanam hordei, pro cæna nihil aſſumſit. *Secundo* mane conqueſtus eſt, ſe præteritâ nocte nihil vel parum dormiſſe, unde horâ octavâ matutinâ ſequentem admiſit clyſterem.

℞. Rad. Acetoſ.
Althææ ana ℥ß.
Herbar. Pimpinell.
Agrimon.
Acetoſ.
Malv.
Violar.
Veronic.ana M.ß.
Semin. Lini ʒiiij.
Fænicul.
Citr.ana ʒj.
Coq.in ſ.q.aq.ad. ℥x. colat. add.
Mell.violat.ſolut. ℥iij.
Ol.violar. ℥ij.
Chamomill. ℥j.M.
F.Clyſter.

à quo ter dejeclt. Poſt rejectum clyſterem religavi vulnus, ex quo parum ſanguinis effluxit. Eodem tempore conqueſtus eſt Generoſus patiens, de inſigni dolore & calore lateris vulnerati, ob ſanguinis fervorem in thorace collecti. Cum autem ſanguis iſte ob vulneris anguſtiam exitum nullum haberet (*etſi æger collocaretur in eadem figura, qua læſus fuerat*) & febris nimium creſceret, neceſſarium planè fuit ſanguini exitum parare, vel vulneris dilatatione per ſcalpellum (Tab.*XII.*Fig. *I.* & Tabul.*XXXVII.*Fig. *V. E.*) vel nova ſectione inter tertiam (Tab. *XXXVII.* Fig. *II.* ♃.) & quartam ab ultima enumerata coſtam, ſecundùm Hippocr. inſtituta. Hic enim obiter

 notan-

notandum, quod Hippocrates coſtas incipiat numerare ab infima ſeu duodecima numerata, eo quod digitis in macilento præſertim corpore optimè tangi queat, atque idem ſit, ac ſi dixiſſet, inter 9. & 10. coſtam inſtituendam eſſe ſectionem à ſuperioribus numerando. Dilatatio vulneris fruſtrà fuiſſet tentata, quoniam major ſanguinis in thorace contenti pars in regione diaphragmatis fuerat collecta. Parum etiam Paracenteſi profeciſſem, ſive in dextro, ſive in ſiniſtro latere facta fuiſſet. In ſiniſtro non contuliſſet, quoniam in dextro colligebatur materia. Dextrum incidi prohibuit dorſi jecoriſque inſignis dolor & intumeſcentia: ſupererat expurgatio per urinam & ſputum, quam tamen expectare nimis periculoſum erat, ob materiæ copiam, quæ nativi caloris ſuffocationem minabatur.

Quare obligavi vulnus, vel ut die præterito, & ad aliud auxilium deveniendum eſſe mecum concludens, mihi curavi fieri cannulam & obturatorem aureum (Tabul. *XXXVII.* Fig. *IV. A.*) ut facili negotio vel in triangulum, vel ſemicirculum inflecti poſſint. Hoc inſtrumento in triangulum curvato, & in capacitatem thoracis lentè impoſito, ſtyloque extracto, magna copia ſanguinis (ſine ſuctione quæ fit ore) per cannulam effluxit. Poſt ſanguinis hanc evacuationem vulneri impoſui cannulam alatam & auream (Tab. *XII.* Fig. *XII.*) pulvere adſtringente Galeni, chryſoliti præp. & albumine ovi illitam: deſuper applicui Emplaſtrum diapalmæ, ſpongiam novam in vino rubro expreſſam, & linteum duplex, cum Soſtrati vinculo. Ab hac evacuatione tota nocte meliùs quàm præteritâ quieſcere potuit vulneratus. *Tertio* poſt læſionem *die* inſtrumentum prædictum thoraci adhibui, & libram iterum unam & dimidiam, cum admiratione non ſolùm aſſiſtentium, verùm etiam cum bona virium tolerantia extraxi.

Sumpto prandio, quod erat ptiſana & decoctum hordei, accepit veſperi emulſionem:

R. Semin. melon. ʒ iiij.
Papav. alb. ʒj.
Aq. fragariæ.
Pimpinell.
Veronicæ.
Nymph. ana ℥ ij. F. Emulſio.
cui addatur.
Lapid. chryſ. præparat.
Margaritar. præp.
Corall. rubr. præp. ana gr. v. iiij.
Syrup. violar. ℥j. M.

poſt

post cujus usum tota nocte quietè dormivit. *Die quarto* læsionis, mingens acerbissimum dolorem in meatu urinario sensit: inspexi igitur urinam, quæ omninò turbata & fætida mihi certissimum signum fuit, materiam in thorace contentam ad vias urinarias tendere.

Vesperi ob constipationem alvi usus est Enemate sequenti;

R. Sequent. Decocti ℥ x.
Mell. viol. sol. ℥ ij.
Cass. rec. extr. ℥ ß.
Ol. viol. ℥ iij. M.

à quo bis dejecit.

℞. Herb. Veron.
Pimpinell.
Prunell.
Plantag.
Agrimon ana M. ß.
Hord. integr. p. ß.

Coq ins. q aq. & vini oligophori ad ℔ j. *colaturæ adde Mell. ros. col.* ℥ j. *Misce pro injectione detergente & consolidante.*

Hoc decocto per siphonem Tab. *XXXIII.* Fig *IV.* ☾ depictum injecto, & denuò evacuato, cannulam ex auro perforatam Tab. *XII.* Fig. *XII.* & digestivo oblinitam vulneri imposui, ac desuper ceratum diapalmæ, ut & splenium quadruplicatum ex vinoque rubro expressum, adhlbui. Interim non fuit neglectum vulnus carpi, sed alternis diebus suis remediis curatum & obligatum. *Die Sexto* ob amaritudinem oris exhibui potionem medicam sequentem.

R. Syr. ros. sol. ℥ js.
Extract. Rhab. ʒ j.
Diacarth. ℈ j.
Cremor. Tart. ℈ ß.
Aq. Cichor. q. s. M. F. Potio.

Die septimo potum ordinarium miscui sequenti decocto.

R. Herb. Veronicæ.
Agrimon.
Vincæ per vinc.
Prunell.
Fragar. ana M. j.
Cin. Astacor. fluviat. ℥ j.

Coq. in s. q. vini oligophori ad ℔ j. s. col. adde mell. ros. col. ℥ ij. M.

Die octavo vulnus carpi & patiens benè habuerunt; ille tamen nihilominus pulvere usus est cordiali.

R. Pulv.

℞. Pulv. lap. chryſ. præp.
Mag. marg.
coral. rub. ana gr. IV.
M. cum ſ. q. ſyrup. viol. & corall.

Die nono patiens optimè habuit, & de vulnere thoracis parum puris cocti exivit: unde, omiſſo injectionis decocto, ſolam cannulam digeſtivo oblinitam vulneri impoſui. Plagæ carpi, loco diapalmæ, applicui ceratum divinum, ad inducendam cicatricem.

Die Decimo omnino nihil de vulnere thoracis effluxit, ſed patiens conqueſtus eſt de tuſſicula, quæ abuſu trochiſcorum pectoralium cum ambra, & moſcho ceſſavit.

℞. ſpec. diair. s. ℈ ij.
diambr. c.
Pulv. ireos Florent. ana ℈ j.
Trochiſ. Gall. moſch. ver. gr: XXII.
amyl. ʒ j.
Sacch. albiſſ. ℥ ꞵ.
candi alb.
penid. ana ʒ vj.
Ambr. gryſ. ver. gr. vj.
mucilag. tragac. in aq. roſar.
diſſ. q. ſ. F. Trochiſci.

Urina adhucdum turbida & mictio dolorifica erat.

Die Vndecimo cum patiens optimè valeret, nihilque de cavitate thoracis amplius exiret, ne vulnus degeneret in thoracis fiſtulam, omiſſa cannula, turundam filo alligatam, & unguento de bethonica illitam, indidi, deſuper admoto cerato citrino.

Die 12. 13. *&* 14. æger ſine querelis tranſegit & dixit, ſe ratione virium, citra ſcipionis beneficium, ambulare poſſe.

Cum *die* 15. 16. & 17. vulnus mundum & deterſum appareret, ipſi turundam quotidie breviorem impoſui, ut caro ab intra excreſcere inciperet. *Die* 17. vulnus carpi, cerato divino adjutum, cicatricem acquiſivit.

A die 18. *uſque ad* 22. peroptimè patiens Strenuus valuit, unde extraxi turundam, & ejus loco plagulam ex filamentis carptis confectam, & unguento de bethonica oblinitam vulneri appoſui, & partem affectam ſpongiâ novâ & ex vino rubro expreſſâ, ac faſcia compreſſiva, quam cataphractam Tab. Ultim. S. vocant, obligavi.

Die

Die 28. vulnus cerato divino cicatrice fuit obductum, & patiens pristinæ sanitati restitutus.

Die 34. conquestus est de vehementissimo sinistri pedis dolore, qui originem traxit ex animi commotionibus, sed repurgato corpore à biliosis humoribus, cessavit.

OBSERVATIO XLIII.

Vulnus thoracis paracentesin requirens.

ANNO 1622. Mense April. Antonius Auriga Patavii sauciatus est in dorso, ense ad sinistram mammam penetrante, atque adeo duo vulnera efficiente, quæ insequebantur præceps in terram lapsus, animi grave deliquium, aphonia, sudores in toto corpore frigidi, pulsus intermittentes, & vomitus sanguinis cum suspicione cordis aut æsophagi vulnerati. Vulnus in utraque parte obligavi, sed prius foramen in mamma scalpello falcato Tab. XXXVII. Fig. V. E. dilatavi, & utrique turundam, ex stuppa cannabina, albumine ovi oblinitam, filoque alligatam imposui, nihilque omisi, quod in ejusmodi vulneribus fieri necesse est. Obligato vulnere ob summam virium debilitatem, patienti vinum fuit concessum, nullum tamen arteriarum in carpo pulsum per integrum diem digitis percipere potui.

Die sequente quamvis magna sanguinis copia ex vulnere fluxerit, nullus tamen pulsus deprehendi potuit, nisi vulneratus, de loco in locum, aut de latere in latus, moveretur. Eodem die assumsit panatellam, quam subitò revomuit, undè æsophagum læsum esse mecum conclusi.

Tertiâ die patiens difficulter respiravit, in latere affecto propè diaphragma insignem sensit dolorem, de vulnere vix guttula effluxit, &, quod maximum fuit, pulsus omninò defecit. Hanc ob causam inter tertiam (Tab. XXXVII. Fig. II. ♃.) & quartam thoracis costam, secundùm Hippocratem, pectus fuit apertum, hac intentione, ut evacuaretur materia in thorace contenta, ut calidum innatum suffocaretur, & substantia pulmonum putrefieret. Facta perforatione, vix tres aut quatuor guttulæ sanguinis de vulnere effluxerunt, *quod ideò notandum esse censeo, quia nonnulli ajunt maximum fieri sanguinis fluxum, ob vasorum intercostalium incisionem: sed non eo inficias, aliquandò, & præcipuè in bilosis corporibus, succedere ejusmodi in cavitatem sanguinis profluvium, quando inciditur vena aut arteria, quæ tamen scalpello Tab. II. Fig. I. facillimè evitari possunt.* Sit læsa vena ant arteria intercostalis, quid refert? parum, aut nihil: sanguis enim ob vulnus inter tertiam

& quartam costam recens factum, in cavitate thoracis retineri nequit; & si retineretur, sequenti die, dum obligabitur vulnus, iterum effluet. Aperto igitur thorace, de vulnere effluxit materia loturæ carnis similima, ad integram ferè libram: qua evacuata manifestè percepi pulsum, & vulneri turundam medicamento ex albumine ovi & pulvere adstringente Galeni oblinitam, immisi. Vesperi denuò religavi vulnus arte incisum, rursusque integtam libram sanguinis cum tertia parte puris commixtam exemi: postea vulneri imposita fuit turunda ex linteo convoluto parata, & digestivo sequenti oblita:

℞. Olei Hyperic. ℥ s.
Resinæ Terebinth. ℥ j.
Mell. ros. colat. ℥ ß.
M. F. digestivum.

desuper ceratum diapalmæ, linteum quadruplicatum ex vino rubro expressum, fasciaque conveniens.

Quarto die obligavi superiora vulnera, & ex laterali à me facto vitrum puris, quarta parte sanguinis, mixti extraxi. Circa labia vulneris novi apparuit inflammatio, propter quam ægro interdixi vino, & præscripsi aquam hordeaceam pro potu ordinario. Pulsus manifestissimus fuit, & ex superioribus vulneribus purulenta materia, in paucissima quantitate, effluxit: Unde patienti præscripsi sequentem syrupum, de quo singulis diebus, summo mane & vesperi duabus horis ante cœnam, Uncias quatuor aut quinque per os assumeret.

℞. Hordei decorticati. M. j.
folior. Fragar.
Vincæ per vinc.
Fol. Bugulæ.
Pimpinellæ.
Cichorei.
Farfaræ.
Pilosellæ.
Equiseti.
Verbenæ. ana M. ß.
Rad. Rub. Tinctor. ℥ ij.
liquiritiæ ʒ j.
Aq. fontis ℔. vj.

vini albi ℔. ij. Bulliant ad consumtionem medietatis, & in fine decoctionis addantur mellis colati ℥ ij. M. pro syrup. vulnerario.

Quinto

Quinto die, per hoc effluxit denuò vitrum puris non nihil fætidi, magisque ad flavedinem, quam ad albedinem tendentis. Ex utroque antiqui vulneris foramine exivit materia instar casei mucosa (ut in peripneumonicis sæpissimè vidi) at in pauca quantitate. Labia novi vulneris fuerunt livida, plagulæ ob magnam corporis impuritatem denigratæ, & febris solito major facta.

Sexto die, mane & vesperi, effluxit vitrum dimidium puris, ob cujus maximum fætorem nemo in cubiculo manere potuit, sub plagulis quoque & spleniis humor verè melancholicus visus fuit, hinc sequens decoctum præscripsi.

℞. Scordi. M. j.
Mell. rof. colat. ℔. j.
Aq. comm. ℔ vj. coq. ad tertiæ partis consumptionem, & de colatura injiciatur integra libra per siphonem Tab. XIII. Fig. II. delineatum. Post injectionem immisi turundam præscripto digestivo oblitam. Specillum argenteum puri immissum, & illico extractum, si nigrum fiat, ægrotum vix evasurum Hippocrates tradidit. Ego ad imitationem Hippoc. puri specillum immisi, quod cum nullam nigredinem contraxisset, sed albissimum permansisset, de restitutione benè speravi.

Septimo die, majorem febrem, quam diebus præteritis, habuit æger, pus etiam in magna quantitate effluxit, sed non adeò malum spirans odorem, ut die quinto & sexto.

Octavo die labia vulneris inter tertiam & quartam costam facti inflammationem conceperunt, cujus causa patiens majorem dolorem & febrem vehementiorem sensit.

Nono die, fætor purulentiæ materiæ evidenter remisit: Vesperi verò circa vulnus novum adfuit Erysipelas, cum dilatatione foraminis & costæ tertiæ denudatione.

Decimo die vulnus artificiosè incisum adhuc latius comparuit, quam die præterito, cujus dilatationis causa meo judicio fuit humor biliosus, qui acrimonia sua substantiam carnosam corrodit. Noctu circa costas spurias, insignem sensit dolorem propter erysipelas, atque nervum intercostalem, qui musculo abdominis descendenti inseritur.

Vndecimo die melius habuit, & tota nocte dormivit; siphonem noluit admittere, ob dolorem membranæ, quæ succingit costas.

Duodecimo die tàm magnum dolorem manè sustinuit, quam pridiè, unde omissa turunda, vulneri tantummodo spongiæ parti-

ſpongiæ particulam, decocto vulnerario expreſſam, impoſui: nocte toto corpore bis ſudavit.

Decimo tertio melius habuit, pus quoque album effluxit. *In his caſibus nullum præſtantius remedium, quam non purgare corpus, quia ſi exhiberetur purgans, omnes humores concurrerent ad inteſtina, & extenuaretur corpus, cujus extenuationem mala ſequerentur ſymptomata.*

Die decimo quarto tota nocte benè dormivit, pus etiam, in pauca quantitate, per vulnus exivit; veſperi verò illud in majori quantitate exiit, & pulſus vehementior ſolito fuit deprehenſus.

Die decimo quinto majorem febrem habuit, quam die præterito: quia æger in ſiniſtro & ſano potius, quam dextro & læſo decubuit latere, unde pus in thorace contentum febrem auxit. Veſperi vulneri laterali fuit impoſita turunda, quia caro nimium crevit.

Decimo ſexto patiens ſumpſit, ob amaritudinem oris, quam per quatuor circiter dies ſenſet, Rhabarb. à quo medicamento quater biliosa egeſſit excrementa, deinde melius habuit.

Decimo ſeptimo præbui decoctum ordinarium. Veſperi pus album, in pauciſſima quantitate, exivit, ob id decoctum per ſiphonem non fuit injectum, vulneratus etiam non amplius tuſſivit. Nocte benè dormivit, febris verò nonnihil major fuit die præterito.

Decimo octavo neque injeci decoctum, neque vulneri turundam impoſui, ſed ſolummodo plagulas unguento de bethonica oblitas adhibui, deſuperque Ceratum Barbarum: pus ad viriditatem magis quam ad albedinem tetendit. Nocte dormivit, ſed habuit rixas per ſomnum, quæ ſignificarunt pravorum humorum in corpore abundantiam.

Decimo nono tota nocte ſudavit. Pus adhuc nonnihil viride fuit: quatuor horis ante prandium ſumpſit Caſſiam rec. extr. ℥ß. diſſolutam in juſculo decoctionis cichorei, borraginis, pimpinellæ, & veronicæ, quæ ter ipſum purgavit; excrementa erant omninò biloſa.

Vigeſimo die ℥ſs. puris exivit, ob id vulneri arte facto, in turunda iterum dilatato impoſui cannulam ſtanneam, cum ſpongiâ ex vino rubro expreſſâ. Vigeſimo die, tota nocte non potuit dormire, quia cannula premebat coſtas, & membranam pleuræ.

Vige-

Vigesimo primo. Nihil ex vulnere effluxit, nihilomninus tamen cannula fuit vulneri imposita, ut heri. Deinde sumpsit flores cassiæ in prædicto jusculo alterato dissolutas, unâ cum pulvere Rhab. Mechoacæ nigræ, & Cremoris Tartari. In posterum non sumsit decoctum vulnerarium, sed jusculum ex nonnullis herbis, *Cichorii scilicet, Borraginis, Sonchi, Fragariæ & Vincæ per, vincæ* alteratum: foramen in mamma consolidavit.

Vigesimo secundo sumsit iterum prædictum jusculum alteratum.

Die vigesimo tertio semel injectum fuit decoctum vulnerarium, & parum puris effluxit, quod quia adhuc nonnihil viride fuit, patiens denuò usus est pulvere suo purgante.

Die Vigesimo sexto, septimo & octavo non amplius injeci decoctum vulnerarium, semelque in die obligavimus vulnus, & febris post duos dies remisit.

Die vigesimo nono patiens sumsit jusculum suum alteratum: pus fuit album, & patiens quasi extra periculum.

Die trigesimo sexto cum reviserem vulnus, ex eo magna puris copia effluxit, cum tumore labiorum, quod signum fuit alicujus erroris, quem invictus ratione commiserat: interrogatus respondit, quod comederit de prohibitis lacticiniis, à quibus in posterum abstinuit, & brevi feliciter restitutus fuit.

OBSERVATIO XLIIII.

Fistula thoracis acu pertusa.

OFficialis quidam Cæsarianus Anno 1630. lethaliter sauciatus fuit tribus digitis transversis infra claviculam dextram, & Ulmæ in caupona aratro insignita ferè curatus, ob errores in victus ratione commissos corripitur inflammatione, quæ suppurata degeneravit in sinum sub cute latissimum, cujus fundus ad octavam usque costam descendit, ita ut neque Chirurgus, neque Medicus materiam in sinu collectam expurgare potuerint, nisi ægrum cotidiè in caput, pedibus sursum spectantibus collocarent. Cum autem sinus consolidatio protraheretur, patiens quotidiana corporis conversione multum perturbatus, me sibi ab hospite commendatum vocari jussit. Accedens, re percepta, proposui sinus incisionem, quæ scolopomachærio peracta felicissimè solet succedere. Hac chirurgia non concessa, modum excogitavi, quo citra sinus incisionem materia facilem acquirat exitum. Quapropter immisso per sinus orificium, gentiana dila-

tatum, instrumento Tab. XIV. Fig. V. cujus apici globulus cereus erat affixus, inscio patiente (credebat enim me sinus qualitatem explorare) fundum citissimè perforavi, acumque detraxi. Evacuata per datam viam materia, vulneri inferiori indidi turundam integro ovo imbutam, superiori unguento de bethonica infectam, appositoque emplastro diapalmæ & linteo quadruplici, totum pectus Sostrati vinculo deligavi. Postea vulnus recens penicillo, ex tela incerata cavo, per aliquot dies apertum detinui, donec superius applicito cerato divino consolidaretur, sinusque parietes mellicrato optimè detersi, spongia nova in vino rubro expressa, & fascia, quam Galenus cataphractam Tab. Ultima. S. appellat, arctè adhibita conglutinarentur. Sinu agglutinato, cannulam quotidiè minui, tandem ulcus cicatrice obduxi. *Hic modus curandi optimè succedit, quando sinus nullum contraxerit callum; secus, voto non respondet curatio.*

OBSERVATIO XLV.

Empyema thoracis apertione curatum.

ANNO 1625. Nicolao Rohler / Civi & nautæ Ulmensi apertus fuit thorax in dorso inter quartam & quintam à suprema costam cultro panario, qui pulmones læsit adeo, ut patiens statim, præter sanguinis sputum, de magna respirandi difficultate conquereretur. Prima læsionis hora accersitus, in cavitatem thoracis siphone injeci mixturam stegnoticam, & turunda apertum conservavi vulnus. Ad virium instaurationem, & sanguinis compressionem præscripsi electuarium (cujus ingredientia videantur observat 41.) & victum tenuem. Discedens adstantibus indicavi, patientem certò periturum; nisi inferius scalpello novum vulnus quam primum paretur. Adstantes recusarunt. Mane ipsi ægroto proposui paracentesin Hippocraticam, qui statim in ipsam consensit, eaque mediante, aliisque remediis non neglectis, felicissimè restitutus per annos aliquot integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLVI.

Materia Empyematis diureticis evacuata.

ANNO 1631. Valentinus Dettelbacher/Pistor Ulmensis, in diversorio ad Solem sibi ipsi cultrum sub papilla sinistra in thoracis cavitatem adegit, citra tamen læsionem partium contentarum. Quapropter vulneri turundam stegnotico communi imbutam imposui, spleniumque in vino nigro austero expressum

pressum Sostrati fascia alligavi. Quo facto clysterem laxativum injici, & sanguinem è dextro brachio educi curavi. Deinde materia partim per vulnus, partim per vias urinarias expurgata, plagam internis & externis medicamentis multoties propositis, injectionibus scilicet, unguentis, emulsionibus & decoctionibus vulnerariis consolidavi.

OBSERVATIO. XLVII.

Vulnus thoracis penetrans per septum transversum in ventriculi fundum.

ANNO 1645. die 12. Augusti, *Melchior* Strick / Fullo Ulmensis, ab hortulano quodam vulneratus fuit, non solùm in capite & naso, de quorum curatione supra Tabul. XXXII. & Obs. 22. dictum, verùm etiam in thorace, quinque digitis transversis infra sinistram papillam. Vulnus capiti & naso inflictum Chirurgus Elias Walther / statim stegnoticis debitè obligavit, & tertium in pectore inveniens me vocari jussit. Accedens, vulneris in thorace accepti qualitatem specillo exploraturus, in cavitatem pervenire non potui: *concidit enim vulnus, ob musculorum situm mutatum, in quo patiens fuit læsus.* Inter explorandi actum vulneratus evomuit magnam sanguinis copiam, ita ut, gravi Syncope correptus, divinis potius, quam humanis auxiliis indigere omnibus visus fuerit. *Hic vomitus mihi læsionem ventriculi, & per consequens diaphragmatis in parte carnosa, atque perforationem pectoris indicavit.* Quare, prædicto adstantibus vitæ periculo, vulneri turundam stegnotico usitato imbutam imposui, & applicito linimento simplici thoracem Sostrati vinculo Tab. XXXVIII. Fig. VI. deligavi. Secunda die, hora quinta matutina, patiens denuò vomuit duas mensuras sanguinis mero diluti, & posthâc omne id, quod ore assumptum deglutivit. Quæsitum igitur fuit, cum plaga nasi, non in narium cavitatem penetraret, ita ut sanguis per palatum ad fauces, & ab iis in ventriculum defluere potuisset, unde sanguinis iste & ciborum vomitus proveniret? Quærentibus respondi, quamvis vulnus collapsum, specillo adhibito, introitum in thoracem non concedat, nec aliqua in abdomine plaga appareat, nihilominus tamen accidentia, læsioni thoracis supervenientia, satis probare, gladium per musculos intercostales, & diaphragmatis partem carnosam, (*nervosa enim substantia si esset læsa, graviora symptomata ægrum infestarent.*) in ventriculum penetrasse. Perforatam pleuram significavit sanguinis in thoracis cavum fluxus, & multò

magis indusii puritas: si namque thorax non fuisset apertus, sanguis effluens, procul dubio, indusium rubicundissimo colore tinxisset. Nec obstat, quod patiens de nulla unquam pectoris angustia aut tussi conquestus fuerit: sanguis enim dicta symptomata efficiens, per vulnus septi transversi defluxit in abdominis cavitatem, in qua suppuratus per alvum tandem exiit. Ventriculi vulnus indicavit, sanguinis & assumptorum vomitus, dejectus appetitus & dolor circa præcordia. His rationibus ego permotus, ventriculi solius rationem habui, reliquis vulneribus non neglectis. Quare potum & medicamenta consolidantia, in paucissima quantitate crebro exhibui, (*ne eorum copia vel distenderetur, vel ad vomitum irritaretur ventriculus*) & vires injectis Clysteribus quotidie duobus, ex jusculo nempe carnium pingui & vitello ovi paratis conservavi: Potus fuit vinum granatorum, medicamentum verò conserva rosarum antiqua pulvere mastichis permixta.

℞. Conf. rof. antiq. ℥ iiij.
Mastich. elect. subt. pulv. ℥ ß.
Syr. consol. major. q. s.
M. in form. elect.

de quo, manè & vesperi, sumpsit quantitatem nucis juglandis. Externam ventriculi regionem inunxi oleis adstringentibus:

℞. Ol. rosati.
Mastich.
cydonior. ana ℥ ß.
absynth. ʒ iij.
M. ad ollam.

& vulnus sub papilla veluti simplex per secundam intentionem curavi. Septima decubitus die æger sedem habuit purulentam: Octava in pectore vulnus fuit consolidatum.

Decimoquarto, & reliquis, æger ore assumpsit liquores consolidantes, eosque citra dolorem retinuit.

OBSERVATIO XLVIII.

Fistula thoracis exedentibus curata.

ANno 1643. *Joannes Jacobus Wolfius*, Adolescens Heilbronnensis, passus est in dextro thoracis latere tumorem durum, qui ad suppurationem ductus, & malè curatus, in fistulam degeneravit, quam Chirurgi Heilbronnenses veluti desperatam naturæ reliquerunt. Patiens Ulmam veniens, expetiit consilium

&

& operam, quam etiam promisi. Præmissisque universalibus ad discendam fistulæ qualitatem, orificium angustissimum medullâ sambuci vehementer contorti dilatavi, donec specillum rotundum Tab. VIII. Fig VI. admitteret, quo os asperum tetigi. Ad consumendum callum fistulæ immisi penicillum sequenti unguento imbutum:

R. Pulv. semin. hyoscyam. ℈j.
Alum. ust.
vitriol ust. ana ℈j s.
But. in aq. plant. lot. q. s.
M. F. Ung.

Extirpato callo, fistulæ turundam (*cujus apicem decocto Divino madefactum, euphorbio pulverisato aspersi, reliquum verò unguento oblinivi:*

R. Vng. de Bethonic. ℥ j.
Ægyptiac. simpl. ℥ ß.
M. F. Vng. quod calli generationem prohibet.)

imposui, donec, post duos menses, costa squamulas aliquot protruserit: quibus exemptis, turundam cotidiè minui, soloque bethonicæ unguento infectam applicui, donec ulcus carne repletum, beneficio cerati Divini, inducendam cicatricem requireret. His topicis æger, & vino medicato, pristinam sanitatem consecutus, Vlma discessit.

OBSERVATIO XLIX.

Vulnus thoracis scalpello dilatatum.

ANNo 1631. Die 22. Novembris *Iohann. Georgius* Köstnitzer / Hippoporopæus Vlmensis in sinistro latere inter sextam & septimam thoracis costam accepit vulnus, quod sine partium internarum læsione penetrabat, angustissimum, ita, ut nullam turundam admitteret. Quapropter accersitus, illud statim dilatavi scalpello. Tab. XII. Fig. I seu Tab. XXXVII. Fig. V. E. quo sanguis in cavitatem prolapsus & pectoris angustiam efficiens convenienter possit evacuari. Evacuato tantùm, per vulnus, sanguinis, quantum vires oppressæ concedebant, vulneri imposui turundam ex lino crudo confectam, remedio sanguinem sistente infectam, filoque longo alligatam & præmisso clystere laxativo, sanguinem è vena mediana sinistri brachii Chirurgus eduxit. Sequentibus diebus, manè & vesperi, vulnus religavi, illique, immissa priùs convenienti sanguinis quantitate, turundam digestivo sæpè jam proposito, imbutam immisi, donec, evacuata omni materia vulnus bonum coqueret pus. Vltimò plagæ adhibui cannulam ex linteo incerato cavam, & medicamento sarcotico inunctam, quam cotidiè tenuiorem & breviorem paravi, usque dum Vulnus carne repletum cicatricem requireret, postmodum cerato divino inductam.

OBSERVATIO L.

Aliud vulnus thoracis scalpello dilatatum.

ANNo 1627. Die 5. Decembr. Barbitonsor Adam N. ad me venit, & mihi nunciavit, Reverendum Dominum Gallum Schnitzer Parochum in pago Eingen / heri post cænæ tempus, à milite quodam Cæsarino, gladio læsum esse, duo vulnera accepisse, quorum unum in dextra inferioris maxiliæ parte, alterum in dorso propè vertebras, inter tertiam & quartam thoracis costam (*eo scilicet loco, quo Hipp. Paracentesin instituere solet.*) lateris dextri in cavitatem penetrans, usque ad supremam ejusdem lateris costam; paulò inferiùs, quam ubi clavicula summæ ossis sterni extremitati annectitur, cum læsione pulmonum & vasorum intercostalium, quam subsecuta hæc symptomata: Animi scilicet grave deliquium, magna respirationis difficultas, sudores frigidi, & dolores circa pectus maximi. Vulnus in dorso Barbitonsor obligavit, turunda albumine ovi oblita, saltemque inter membranam carnosam & musculum, aniscalptorem dictum, impositâ, adhibitoque desuper Emplastro stictico Crollii, vulgò Stichpflaster. Vulnus erat simplex in maxilla inferiore, cui adhibuit ceratum diapalmæ. Sequenti die inveni vulneratum cum magna respirationis difficultate, sævissimis doloribus, tàm in parte anteriore, quàm posteriore thoracis, ob vasorum intercostalium læsionem. Vulnus, quod erat angustum, tentavi specillo obtuso, quo perveni in thoracis cavitatem, quod significavit, magnam sanguinis copiam in thorace fuisse collectam.

Quapropter statim ad sistendum sanguinis fluxum, siphone in capacitatem thoracis infudi sequentem mixturam:

R. Pulv. adstring. Galen. ʒj.
chrysol. præp. ℈j.
Albumin. ovor. n°. iv.
Aq. plantagin. q. s.
M. Pro injectione.

& vulneri imposui turundam filo allligatam, & spissiore stegnotico oblinitam, ut apertum conservaretur: desuper applicui linteum in vino rubro expressum, & fasciam, quam Sostrati vinculum Tab. XXXVIII. Fig. VI. appellant, ad detinendam turundam, & impediendam inflammationem.

Ad hæmorrhiam compescendam, & vires reficiendos usus est Condito.

R. Conserv. Symphit ʒ vj.
rosar. antiq. ℥j.
Troch. de terra sigill.

Cha-

Charab. ana ℈j.
Bol. armen. præp. ℈ij.
Marg. præp. ℈ß.
Sacch. roſ. rab. &
Syrup. granat. ana q. s.
M. F. Conditum, de quo æger ſæpiùs per diem ſumat aliquam portionem.

Ad ſitim levandam præſcripſi julepum refrigerantem & adſtringentem.

R. Syrup. Granat.
Myrtin. ana ℥j s.
Aq Veronic.
Plantag.
Prunell.
Cichor. ana ℥ iij.
Species diamarg. frig. ℈j. M.

Hora 5. poſt meridiem ſumpſit grana aliquot laudani opiati cum Magiſteriis, à quibus per quatuor horas placidè dormivit: *Die 3.* ob infimi ventris dolorem patiens admiſit Enema anodynum, & laxativum:

R. Rad. Alth.
Tormentill. ana ℥ ß.
Herb. Malv.
Agrimon.
Veronic.
violar.
Flor. chamomill. ana M j.
Semin. lini.
fænugr. ana ʒ iv.
Aniſ.
fænicul. ana ʒ j s.
Uvar. paſſar. ℥ ß.
Coq. in ſ. q. aq. font. ad ℥ x.
colaturæ adde
Mell. roſ. ſol. ℥ iij.
Ol. violat. ℥ ij s.
M. pro Enemate,

à quo bis dejecit materiam biliofam & feroſā. Poſt Enematis rejectionem, inciſa fuit vena jecoraria lateris læſi, & eductus ſanguis ad ℥ iv. Hora 3. poſt meridiem, extraxi turundam, ſed nihil effluxit, ob vulneris anguſtiam, quod ſcalpello dilatavi Tab. XXXVII. Fig. V. E. ut materia in thorace collecta liberum haberet exitum. Poſt vulneris

dilatationem ℔j. ſanguis adeò calidi effluxit, ut profluens patientem magis ureret, quam candela accenſa. Sanguinis libra evacuata, thoraci injeci iterum mixturam venas, ſanguinem fundentes, conſtringentem, & vulneri immiſi turundam filo annexam, atque idoneo medicamento inquinatam. Ad dolorem pectoris mitigandum ordinavi unguentum.

R. Ung. pector. ℥j.
Ol. amygdal. dulc.
Chamomill.
lumbricor. terr.
ana ℨj s.
M. ad ollam.

Die 4. ob ſanguinem in thorace contentum, major fuit febris, quam diebus præteritis. Soluto roſtrati vinculo, & turunda extracta libra integra ſanguinis, veſperi hora 7. iterum libra j. & ſemis effluxit. Circa 10. noctis horam ſequentem aſſumſit Emnlſionem, à qua iterum tres horas dormivit.

R. Semin. melon. excort. ℥j.
lactuc.
papav. alb. ana. ℈j.
Aq. Frag.
Pimpinell.
Veronic. ana ℥iv.
F. Emulſ. cui adde
Spec. diamarg. frig. ℈j s.
Syrup. violat. ℥ij.
M. pro duabus.

Ad difficultatem reſpirationis & dolorem pectoris (cujus cauſa erat magnus ſanguinis effluxus) ſæpiſſimè cochleare ſumſit de ſequenti mixtura.

℞. Aq. Veronic. ℥iij.
Pimpinell.
Cichor.
Plantag.
Ceraſ. nigr. ana ℥ ß.
Lapid. Bezoard. gr. viij.
Hæmatit. ℈ß.
Terr. ſigill. ℈j.
Corrall. rubr.
Mag. Marg. ana ℈ ß.
Manus Chriſt. perl. ℥ ß.
M. ad vitrum.

Quinto

Quinto die, religato vulnere, iterum ℔ j s. sanguinis effluxit; Respiratio facilior fuit quam diebus præteritis, ob id præscripsi decoctum vulnerarium.

℞. Hord. integr. p. ß.
Fol. Fragar.
Vincæ per vinc.
Bugulæ.
Pimpinell.
Veronic.
Cichorei.
Farfar.
Pilosellæ.
Verbenæ.
Equiset. ana M ß.
Rad. rub. tinct.
Torment. ana ℥ ß.
Liquirit. ʒ j.
Aq. fontis ℔ vj.
Vini alb. ℔ ij.

coquantur ad consumptionem medietatis & in fine ebull. adde mell. ros. colat. ℥ ij s. Misc. & col. pro syrupo, de quo quotidiè manè hora 7. ℥ iv. & vesperi hora 4. ℥ iij. sumsit. Potus erat aqua hordei cum herbis vulnerariis decocta. *Die* 7. aliquantulum melius habuit, & ℔ j. Sanguinis effluxit. Vesperi, ob dolorem circa regionem umbilici, injectus fuit clyster supra descriptus. Turundam vulneri immittendam oblinivi digestivo:

R. Tereb. lot. in aq. plant. ʒ j s.
Olei lumbr. terrest. ʒ j.
vitell. ovi nº. j.
M. inform. linim.

Septimo die pulsus fuit omninò æqualis, & tam manè quam vesperi ℥ ix. puris sanguine mixti effluxerunt.

Die 8. iterum ℔ j. puris sinceri effluxit, patiens conquestus est de tussi, propter quam præscripsi Ecclegma:

R. Lohoch. de pulm. vulp.
Sani & exp. ana ʒ vj.
Syrup. de farf.
de ros. sicc.
Veronic. ana ℥ j.
Hyssop. ℥ ß.
Pulv. Hyssop. ℈ j s.
Flor. Sulphur. ben. purg.

Trochisch. de spodio ℈j s.

M. & dentur. cum baculo liq.

Interim ob fœtorem puris, non fuerunt neglectæ injectiones ex decocto scordii, hordei, & mell. rosf. colat. *Die* 10. ℔j. puris cocti ex thoracis cavitate fluxit, & æger melius habuit, quam die præterito. *Die* 11. per vulnus effluxit ℔ ß. puris optimè cocti, cum pulmonum aliquot particulis, in quibus asperæ arteriæ ramos evidentissimè inspicere licuit. *Die* 12. & 13. pus effluens fuit coctum. Patens propter tussim & amaritudinem oris, duabus horis ante prandium sumpsit seq. bolum.

℞. Flor. Cass. rec. extr. ℥ j.
Spec. diamarg. frig. ℈ ß.
Agaric. trochisc. ℈ij.
Rhab. elect. ℈j.
cum sacch. f. bolus.

à quo ter quaterve dejecit. *Die* 14. meliùs habuit, quam diebus præteritis. *Die* 15. ℥ iv. puris fætidi effluxerunt: quapropter cavitatem thoracis elui injectione prædicta. *Die* 16. in minore pus quantitate exivit, neque fætor tam magnus fuit, ut die præterito. *Die* 17. urina non fuit ampliùs biliosa, ut alias; ægro de tussi valdè conquerenti ordinavi lambativum:

℞. Rad. Symph. decoct. contusf. & cribro traj. ℥ ij.
Spec. diatrag. frig.
Succ. liquirit.
Sacch penid. ana ʒ iv.
Syrup. liquirit.
viol. ana q s. M.

Die 18. tussis, & fætor remisit, ita ut tota injectio à calore non fuerit mutata. *Die* 19. æger benè habuit. urina quoque planè naturalis fuit. *Die* 30. æger conquestus est de dolore vulneris, quod inspexi, & inveni cannulam à carne optima extrusam: ob id, & quia nihil materiæ effluxit, removi cannulam, & imposui turundam, unguento de bethonica oblinitam: & quotidiè bis de hoc decocto in cavitatem thoracis siphone injeci, ad consolidandas & corroborandas partes internas.

℞. Hord. integr. M ß.
Rad. consf. major.
Tormentill. ana ʒ iv.
Herb. Veronic.
Pimpinell.
Pilosell.
Achimill.
Consolid. Sarac.

Bugu-

Bugulæ.
Verben.
Equiset.
Vincæ per vinc.
Fragar.
Scord.ana M. ß.
Semin cichor. ℥ ß.
Aq.font. ℔ vj.
Vini alb. ℔ j.
coq.ad tert.part.consumptionem,in fin.add.
Mell.ros.col. ℥ js
M. Pro injectione.

Die 36. vulnus omninò consolidatum fuit, & patiens pristinæ sanitati restitutus, in publicum prodiit.

OBSERVATIO LI.

Empyematis per diuretica felix curatio.

ANNO 1638. die 24. Junii, Divi Johannis Baptistæ, hora 7. vespertina, Dominus *Iohannes Maschque*, Capitaneus benè potus, in monomachia vulneratus est à Domino de Grien/ legato seu vicario militũ, in dextro musculo pectorali, duorum transversorum digitorum infra claviculam, vulnere penetrante (per venam cephalicam & thoracicam.) in capacitatem thoracis, cum insigni hæmorrhagia, animi deliquio, convulsione, stertore, sudore frigido, ἀσφυξία, & risu Sardonico. Et sic ultra dimidiam horam sine sensu & motu jacuit. In quo periculoso casu, ob prædicta symptomata, patienti, & conjugi & filiæ charissimis dixi, hæc esse præludia mortis. In mentem mihi venit Aphoris. Hippoc. 9. sect. 7. A sanguinis profluvio desipientia, aut etiam convulsio, malum. Nihilominus tamen hæc medicamenta sunt adhibita.

R. Aq. Ceras. nig. ℥ iiij.
Spir. Cephal. Anh. ʒ j.
Lapid. Bez. ℈ j.
Corall. rub. præp. ℈ js.
Lapid. Chrysol. præp. ℈ j.
Sacch. perlat. ℥ ß.

revulsionis gratia ano inditum fuit acre suppositorium, naribus verò & pulsibus admota aqua odorifera Fuschii & acetum rutaceum. Vulnus turunda ex lino crudo confecta, ovi albumine imbuta, pulvereq; stegnotico aspersa, linteo in vino rubro expresso, & fascia ad clavicu-

lam

lam Galeni obligavi. Et sic deligatus totam noctem quietè transegit, & crapulam edormivit. Secundò, ob angustiam dextri lateris, & dolorem circa diaphragmatis regionem, aperta fuit vena mediana ejusdem lateris, & emissus sanguis ad uncias quatuor, Vesperi, ob ardorem urinæ, sumsit dimidiam partem emulsionis:

℞. Sem. Melon. ℥j.
Aq. Pimpinell.
Fragariæ.
Veronicæ ana ℥ ijs.
Ceras. nig. ℥ ij.
Corall. rub. præp. ℈js.
Marg. præp. ℈j.
Lapid Chrys. præp. ℈ s.
Sacch. cand. & Syr. viol. simp. ana ℥j.
M. pro emulsione.

Plagæ imposui turundam digestivo oblitam (quod constabat ex vitello ovi, Terebinthina lota in aqua rosarum.) & pulvere Lapid. Chrys. præp. aspersam: deinde apposito splenio in vino rubro calidè expresso fasciam dictam Galeni adhibui. Tertio die alvus mota est sequenti clystere:

℞. Herb. Malv.
Violariæ.
Parietariæ.
Veronicæ.
Flor. Chamom.
Malvæ ana M. s.
Sem. Lini ʒiiij.
Melon.
Citri ana ʒiij.
coq. in suffic. q. aquæ f. ad ℥ viiij. colaturæ adde.
Mellis. viol. sol. ℥ ij.
Elect. Lenit. ℥ j.
Olei violat.
Chamom. ana ℥js. M. F. Clyster.

à quo quater dejecit. Vulnus tractavi propter fluxum sanguinis medicamento stegnotico (quod ex albumine ovi, Lapid. Chrys. præp. & pulv. adstr. Gal. paratum erat) & æger ob animi deliquium, sæpius per diem grana aliquot de confectione Alkermes sumsit, à qua melius habuit.

Vesperi, post emulsionis usum, conquestus de ardore urinæ, inde vitro exceptæ, in cujus fundo purulenta materia apparuit. Dolor & gravitas circa diaphragmatis & hepatis regionem desiit, & totam noctem

noctem pladidè dormivit. *Die* 4. propter absentiam febris, & quia materia in capacitate thoracis ad urinarias vias tenderet, operæ pretium duxi præscribere decoctum vulnerarium:

R. Cineris Astacor. fluv. M. js.
Herb. Pimpinell.
Vincæ per vincæ.
Veronicæ ana M. ij.
Aq. Fragariæ ℔ j.
Vini Oligophor. ℔ vij.

bulliant ad tertiam consumptionem, addend. in fine Mell. rosf. col. ℥ ij.

Hoc decoctum mane & vesperi mixtum fuit emulsioni, quod mirificè sanguinem in thorace contentum ad vias urinarias deduxit. Ex vulnere sanguis fluxit grumosus, quapropter cavitati thoracis decoctum adstringens & consolidans per siphonem injeci, quod describitur observatione 50.

Deinde vulneri cannulam, ex linteo & cera flava confectam, imposui. Desuper ceratum diapalmæ, & spongiam in vino rubro expressam cum fascia adhibui. *Die* 5. & 6. æger iterum melius habuit. *Die* 7. verò nihil dormivit, & conquestus est de dolore vulneris & totius lateris. Inspecto vulnere cannula sive turunda, ex linteo incerato cava, extra vulnus posita erat, unde materia in pectore contenta, & dolorem excitans, non habebat exitum. Evacuata materia remisit dolor, sed patiens conquestus est de oris amaritudine, propter quam præscripsi syrup.

R. Mann. el. ℥ js.
Extr. Rhab. ʒ j.
Cremoris Tart. ℈ ij.
Aq. Veronicæ. q. s.
M. F. Syrup. liquid.

à quo ter dejecit materiam bilosam. Vesperi cum dolor in partibus pectoris superioribus & inferioribus, hoc est, circa vulnus, hepatis & diaphragmatis regionem remisisset, inspeximus & tetigimus infimum ventrem, qui flatibus erat distentus. Quare usus est præscripto Enemate, quod ipsi optimè conduxit, & indè tota nocte ad nutum dormivit. *Die* 8. urina erat turbida & catarrhosa, undè hesternus dolor à defluxione capitis potius, quàm ab ipso vulnere originem traxisse videtur *Die* 9. usus est Emulsione cum decocto vulnerario. Vulnus obligatum fuit uti præteritis diebus, nisi quod sola turunda perforata oblita erat digestivo anteà præscripto, & aspersa pulvere ex Aloe, Thure, lap. Chrysolito, prius decocto vulnerario per siphonem injecto.

injecto. *Die* 10. 11. 12. *&* 13. optimè valebat. *Die* 15. Urina fuit clara, & tota nocte optimè quievit. Ex vulnere fluxit pus bonum & album: ideò cannulam, seu turundam ex linteo incerato cannulatam, extraxi, eamque unguento de bethonica oblinitam imposui. *Die* 16. surrexit & paulisper ambulavit, & nonnihil puris albi & cocti ex vulnere fluxit. Vesperi usus est decocto vulnerario, & emulsione seminum Melonum. *Die* 17. *&* 18. iterum benè habuit, & ex vulnere, nihil, aut parum materiæ exivit. Quapropter extraxi turundam, & filamenta carpta & ceratum diapalma imposui, & spongiam novam ex vino rubro expressam superligavi. *Die* 20. *&* 22. vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO LII.

Cancer mamillæ exulceratus scalpello abscissus.

RELigiosissima Domina Anna Sibylla, Abbatissa Urspringensis, 47. circiter annorum, temperamenti calidi & parum sicci, ante quinq; annos, ex mensium suppressione laborare cœpit, ex qua in mamma sinistra tuberculum ipsi ortum est durum, nigrum & dolorosum, ita ut barbitonsoris opem implorare cogeretur, qui tuberculi istius duritiem, non intellectâ causâ, emollientibus & humectantibus resolvere conatus est, sed hac ratione, non modò non opem tulit, verùm potius miseram mulierem in majorem calamitatem præcipitavit: Scimus enim ex nostro Sennerto, cancrum emollientibus tractatum exasperari. Dum his emollientibus tuberculum non cessit, Balneator illius excisionem proponit, & dum secat, ac mammam cruore manantem videt, lepore timidior aufugit, & cruentam ferèque mortuam Abbatissam dereliquit, ita, ut, propter balneatoris aufugium, sorores monasterii præ anxietate fuerint coactæ, sanguinem fluentem sistere, & ægram aqq. corroborantibus reficere. Ab hac incisione integra mamma exulcerari cœpit, & in horrendam magnitndinem excrevit, cum fœtore, ac si acetum cum carne mixtum esset, febre propter viciniam cordis ingenti, & acutissimo dolore, quem in longius perferre non potuisset. Seffingam venit & meum & Clariss. viri D. D. Johan. Reguli Villingeri, Affinis mei plurimùm honorandi, consilium & auxilium imploravit. Nos primo intuitu & visitatione malum, ex odore, tumore, & ortu, judicavimus esse cancrum, cui cum aliter, nisi totius mammæ abscissione, mederi non possit, de hac Abbatissam admonuimus, ut illam cum forti animo & spe certissimæ salutis, (cum radices profundas nondũ habuerit, & tempus menstruorum jam præterlapsum fuerit) sustineret.

Qua

Qua igitur consentiente, mammam exulceratam, ob summum fœtorem, putredinem & dolorem, lavi decocto divino, ipsi pulverem ex alumine usto, tutia præpar. lapide chrysolito, & scordio paratum insperli, & desuper ceratum oxelæum linimento simplici mixtum:

(*R.* Cerati oxelæi.
Linimenti simpl. ana ℥j.
Ol. myrtin. ʒij. M. in mortario plumbeo.
Linimenti simplicis descriptio.
R. Succ. Solatr. rec. exp.
Ol. ros. ana ℥xx.
coq. secund. art ad consumptionem succi, colaturæ adde
Litharg. aurei.
Ceruf. ana ℔j.
Misc. sec. art. in formam Ung.
Ceratum verò oxelæum paratur è sequentibus.
R. Ol. comm. vetust. ℔j.
acet. vin. acerr.
Litharg. aur. ana ℔ß.
Misceantur ad ignem lentum, donec cerati consistentiam acquirant.)

applicui. Præscripsimus vinum laxativum ex hydragogis & melanagogis, quo corpus per Epicrasin à vitiosis humoribus expurgaretur. Dein Dominæ Abbatissæ secta fuit vena mediana brachii sinistri, at emissus sanguis in paucissima quantitate, eum modò in finem, ut ejus substantiam & qualitates inspicere queamus, fuit autem sanguis adhuc serosus & semiputridus, absque omni ferè fibrarum concretione. Quapropter usa est condito ex Trochisc. viperinis.

R. Conservæ Boraginis. ℥js.
Trochisc. de viperis. ʒiiij.
Syrup. corall. q. s. F. condit.

ut materia serosa & maligna à centro ad circumferentiam duceretur. A dictorum remediorum diligentissimo usu patiens melius habuit, fœtorque cum putredine omninò cessavit.

Sic præparato & purgato corpore, Domina Abbatissa, mammæ abscissionem instanter rogavit: unde, ne longiore procrastinatione ulcus profundiora peteret, Annò 1641. die 25. Junii, omnia ad operationem necessaria præparavi, & sequenti die sectionem ita institui. Exhibita patienti potiuncula ex confect. Alkerm aquis cordialibus & cinamomi, ad Chirurgiam perveni: Etsi in totius mammæ abscissione accipienda sit acus oblonga, anceps, acutissima, duo fila trahens & trajicienda in infima mammillæ basi: deinde fila

utrin-

utrinque alliganda & constringenda firmiter, ac si non sufficiat, transmittenda alia acus sit, & similiter fila liganda, ut ex Tabul. XXXIIX. Fig. I. patet; ad evitandum tamen maximum dolorem, qui ex duplici acus trajectione suboritur, ego (fretus cognitione anatomica) sine transmissione acuum mammam novo vinculo, varius capitibus donato, quod excogitavi, ligatam, in circumferentia tumoris erosi atramento scriptorio notavi, hinc unico tractu, mammillam, acutissimo scalpello, à musculo pectorali radicitus, (*ne mihi accideret, quod posthac cuidam lithotomo evenisse sequens 54. observatio docet.*) abstuli, & hæmorrhagiam non statim stiti, sed postquam omnis sanguis atrabilarius & adustus, ex venis proximis effluxerit: quare venas & arterias, saltem corroborandi gratia, cauterio ignito leviter inussi, deinde loco affecto pulverem adstringentem Galeni, & lapidis Chrysoliti præparati albumine ovi conquassato exceptum, & filamentis carptis illinitum imposui, & deligatura, quam Galenus & alii Græci Autores cataphractam appellant, commodè firmavi. *Die* 27. *Iunii*, sanguinis fluxu subsistente, mammæ decurtatæ digestivum non adhibui, sed ceratum divinum, ob partis humiditatem. *Die* 28. nullus aderat dolor, nullumque inflammationis signum, nihilominus tamen 29. sumsit haustum vini laxativi, & 30 portionem de condito viperino, ad vitiosorum humorum reliquias educendas, & dissipandas. *Trigesimo Iunii*, Ulmam vecta, usque ad 4. Augusti optimè patiens habuit, & nunquam conquestus est de ullo symptomate. Die sexto observavi aliquot carunculas albas in mamma, & interrogavi Dominam Abbatissam, an errorem in victus ratione commiserit? respondit, se jussu œconomæ haustum vini, quod tamen interdictum fuit, bibisse. *Die* 8. fuit vox aspera, & statim mihi in mentem venit Hippocratis dictum, libr. de glandulis: Quibus per morbum aut aliam quandam calamitatem mamma aufertur, vox ferox efficitur. *Die* 9. iterum usa est vino laxativo cum manna permixto, ob constipationem alvi. *Die* 13. cum animi gratia, gossipinas chirothecas acu texeret, inferiorem mammæ partem, ob continuum bracchii motum, herpes miliaris corripuit: Quapropter hujusmodi exercitium interdiximus, & patienti præscripsimus vinum medicatum, ut materia biliosa & acris à circumferentia ad centrum, & ab hoc extra corpus moveretur. *Die* 14. *Augusti*, ne hujusmodi humores acres in principales corporis partes incurrerent, ipsi fonticulum paravi, revulsionis gratia, in sinistro pede supra genu, & brachio dextro. *Die* 16. ob summum aëris calorem maximumque herpetis pruritum, facta est excrescentia carnis, undè per os sumsit Syrupum.

℞. syrup. ros. sol. ℥ ij.
Extract. Rhab. ℈iijß.
Diacarth. ℈ ij.
Mag. Tartar. ℈j.
Aq. cichor. q. s. pro Syrup. liquido.

à quo per novem vices copiosissimam bilem egessit: Excrescentiæ carnis pulvisculum ex Tutia & lapid. chrysol. præp. ana ʒj. & alum. Roch. ℈iiij. paratum, & filamentis carptis aspersum, applicui, & Herpete miliari ob insignem pruritum, post fomentum ex decocto malvæ & aq. fluviali ceratum citrinum apposui: à quorum remediorum usu excrescentia fuit consumpta, & herpes miliaris, cum suo pruritu, omninò evacuit. *Die 7. Septembris* uterque fonticulus suum officium fecit: â nono usque ad 15. pilulas Alœticas Hieron. Fabrit. ab. Aquap. usurpavit, propter dolorem Capitis & pigritiem alvi, & postea optimè valuit cicatrice parti affectæ obducta. *Die 28. Septembris* ipsi secta fuit vena pro exploratione sanguinis, qui bonus & rubicundus absque omni putredine erat. *Die 6. Octobris* lætissima & sanissima Vlmâ discessit.

OBSERVATIO. LIII.

Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.

ANNO 1633. Mense Iulio N. N. vexillifer equitum in duello vulneratus fuit, sclopeti globulo, in femore dextro propè inguen, meatu urinario & cruce sinistro. Globulus namque membri virilis radicem perforans, & per meatus urinarii longitudinem excurrens, sinistrum etiam læsit crus. Tertio læsionis die vocatus, ægri (qui de insigni meatus urinarii laceratione, penisque inflammatione, & priapismo conquestus est) alvum subduxi, propter gangrænæ metum, clystere leniente: & ordinato tenui victu (qui in præcavendis & curandis quibuscunque inflammationibus plurimum valet) vulneribus inguinis dextri, penis, atque cruris sinistri oleum violatum aquis cardui benedicti & malvæ septies lotum, & parva quantitate mellis rosati colati permixtum, per siphonem injeci, & turundas eodem medicamento oblinitas imposui, desuper unguentum linimenti simplicis & cataplasma ex farina hordei & fabarum, mica panis, oxymellite simplici, oleoque rosato & violato compositum adhibui, atque partes læsas convenienti fascia deligavi.

Die 4. ob insignem inflammationem penis & febrim, barbitonsor

tonſor incidit venam jecorariam dextri cubiti, & ℥ vj. ſanguinis emiſit. Poſt prandium ejuſdem diei aperuit venam ſaphenam dextri pedis, & ℥ v. ſanguinis eduxit. Veſperi ob inſignem penis dolorem, & ſemi ſuppreſſionem urinæ, uſus eſt hâc emulſione.

℞. Semin. Melon. ʒ vj.
Lactuc.
Papav. alb. ana ʒ j.
Agni caſti ℈ ij.
Aqu. Nymph.
Fragor.
Acetoſæ ana ℥ iij.
F. Emulſio, cui adde
Syrup. viol. ℥ ſj. M.

Die 5. conqueſtus eſt de maximo inter mingendum dolore, & ſchara tam in meatu urinario, quàm in reliquis vulneribus ſeparari cæpit. Ob id per ſiphonem injeci ſequentem mixturam.

℞. Aq. Roſar.
Malv.
Carduib. ana ℥ ij.
Boli arm. præp.
C. c. uſt. præp. ana ʒ j.
Lapid. chryſ. præp. (*ob ſanguinis fluxum*) ℈ js.
Olei violati ℥ j. M.

Vulneri meatus urinarii, loco turundæ, immiſi, per glandis orificium, catheterem aureum Tab. xij. Fig. xiv. linteo obductum, & linimento ſimplici oblinitum: inguinibus oleo roſato inunctis adhuibui lanam ſuccidam, lumboſque hoc unguento obliniri juſſi.

℞. Ung. infrigid. Gal. ℥ ij.
Comitiſſ. ℥ ß.
Ol. roſ. ʒ ij. M.

Die 6. propter meatus urinarii obſtructionem ab eſcharæ particula patiens urinam per glandis orificium reddere nequit: quapropter ipſam volſellæ dentibus apprehendi, & foras extraxi. Die 7. dolor remiſit, ægerque paulo melius habuit, quam diebus præteritis. Die 8. patiens bibit vinum, & luſit cum ancillis. Veſperi conqueſtus eſt de priapiſmo, & inflammatorio penis dolore. Propterea, & ob ſanguinis profuſionem, æger uſus eſt ſuo Enemate & emulſione: Lumbos inunxi unguento adſtringente, penique injeci mixturam, & meatui urinario impoſui fiſtulam modò

modò citatam, linteo obductam & linimento simplici oblinitam. Vulneri cruris & inguinis, post injectionem, oleum violatum & rosatum adhibui. *Die* 9. propter inflammationem adhuc durantem, iterum secta est vena saphena sinistri pedis, omniaque medicamenta fuerunt apposita, quæ die præterito. *Die* 10. æger melius habuit, escharàque ablata, meatui urinario per siphonem injeci liquorem sequentem:

℞. Aq. Plantág.
Prunell.
Rosar.
Carduib. ana ℥ j.
Tutiæ præp. ʒ ij.
Lapid. hæmatitid. ℈ j.
Bol. armen. præp. ℈ js. M.

Vulnus inguinis & cruris digerentibus, detergentibus, sarcoticis & epuloticis tractavi. *Die* 11. totam diem & noctem sine omni dolore & molestia transegit. *Die* 12. ob ventris constipationem assumpsit bolos

℞. Flor. cass. rec. extract. ℥ j.
Mann. elect. ʒ ij.
Pulv. liquirit ℈ j.
Sacch. albiss. q. s. F. Bol.

à quibus quater dejecit. *Die* 13. ob Gonorrhæam non virulentam, præscripsi conditum:

℞. Conserv. Malv.
Violar.
Fl. cichor. ana ℥ j.
Semin. Agni cast. ʒ js.
Lactuc. ʒ j.
Papav. alb. ℈ iiij.
Syrup. papav. q. s. Misce.
F. Cond.

De quo mane, & vesperi ante introïtum lecti, & emulsionis usum, magnitudinem nucis castaneæ assumpsit. *Die* 14. viscida quædam materia penis meatum propè glandem ita obstruxit, ut urina per vulnus inguinis effluxerit. Quapropter particulam viscidam volsellà extraxi, & fistulam linimento simplici obductam, post liquoris postremo præscripti injectionem, meatui immisi, & ne excidat filo alligavi. *Die* 15. 16. 17. 18. & 19. ab usu medicamentorum optimè habuit; & pus album, leve, atque æquale, in paucissima quantitate, è vulneribus effluxit, quibus incepit caro

rubicundissima increscere. *Die* 22. *&* 23. loco canaliculi Tab. XII. Fig. XVI candelam ceream cerato divino oblinivi, eâque impositâ meatum urinarium consolidavi. Interea tamen semper usus est victu non admodum crassa, & refrigerante emulsione. *Die* 27. meatus urinarius consolidatus, vulneraque externa, cruris & inguinis, ad cicatricem ducta fuerunt.

OBSERVATIO LIV.

Cancer mamillæ malè incisus.

ANNO 1643. Die 9. Decembris. Inclyti Senatus decreto, cum chirurgis Georgio Riedlin & Ioann. Georgio Bauler visitavi Matthiæ N. charissimam conjugem, quæ sinistro brachio maximè dolens nobis retulit, quod Lithotomus N. N. ipsi tertia post partum septimana, cancrum mammillæ sinistræ occultum, in præsentia cujusdam Medici Ulmani, citra antecedentis causæ præparationem & evacuationem, novacula abscciderit, duosque tumores sub axilla insignes quidem, musculis tamen non adhærentes, topicis resolvendos reliquerint. Elapsis duodecim diebus tumorum anteriori chirurgus apposuit causticum ex arsenico paratum, quod eum radicitus non exedit, sed tantos dolores excitavit, ut humores è toto adcurrentes brachium enormiter distenderent. Rebus ita habentibus, adstantibus & marito significavimus, miseram mulierem, neque ferro neque medicamentis restitui posse, sed ob relictos tumores certò perituram; quod etiam brevi evenit, vires enim doloribus exhausti nulla purgantia concesserunt, neque dolores ullo medicamento anodyno mitigari potuerunt. Malè itaque fecit tàm Medicus, quàm Lithotomus. I. quod cancri curam tempore puerperii, quo corpus ab atrabilariis humoribus expurgare non licuit, aggressi fuerint. II. quod malum non radicitus ferro extirparint, (ignorantes Hipp. Aphorism. 13. sect. 12. quæ in morbis relinquuntur, recidivas facere consueverunt) sed potius arsenico periculoso retractisque uteri purgamentis exasperarint. III. quod petitam curationem Anatomiæ peritis (qui præmissis universalibus, tumores haud profundè radicatos citra vasorum læsionem aut recidivæ periculum excidere potuissent) non commiserint, excusantes se, Hipp. Aphor. 38. sect. 6. quibus occulti cancri fiunt, non curare melius: curati enim citius intereunt, non curati verò longius vitam trahunt.

O B-

OBSERVATIO LV.

Cancer mammæ parvus & occultus medicamentis resolutus.

ANNO 1634. Mense Septembri, Barbara Heyleren/villica Bermaringensis, mihi monstravit, in sinistra mamma tumorem, qui à suppressis mensibus subortus, nullis remediis, sed sola sectione extirpari posse videbatur: Habebat enim omnia cancri signa, duritiem scilicet, dolorem acutum, rotunditatem, inæqualitatem, lividitatem, calorem, vasorumque nigricantium protuberantiam. Propositam chirurgiam patiens recusavit, cancrumque medicamentis externis attingere prohibuit Amatus Lusitanus. Nihilominus tamen, quoniam quosdam novi, qui selectorum remediorum usu, à cancris occultis fuerunt liberati, patienti exhibui potionem melanagogam:

℞. Confect. Hamech. ℥ vj.
Extract. hell. nigr. ℈ j.
Crem. Tartar. ℈ ß.
Decoct. fl. & fr. q. s. M.

& doloribus in dorso ingruentibus ℥ vj. sanguinis, è vena saphena sinistri pedis, eduxi. Hoc facto, corpus ab humoribus atrabilariis quasi tinctum, decocto Magistrali Tabul. Ultima sub. litt Æ. proposito expurgavi, deinde post exquisitam corporis expurgationem mamillæ applicui ceratum Ioannis Prevotii:

℞. Farin. mil. ℥ ij.
Ol. ros. compl. in mortar. plumb. duct. ℥ j.
Plumb. crud. pulv. ℥ ß.
Pulv. virg. aureæ.
Sonch.
Solan. ana ʒ ij.
Ceræ nov. ʒ xxij.
Resin. Pin. ʒ x.
M. F. Ceratum.

quod, trimestri spatio, tumorem insensibiliter resolvit. Interim, cum menses per biennium suppressi, medicamentis exhibitis promoveri non potuissent, patienti in utràque femoris parti interna, inussi fonticulum, ea intentione, ut inter curandum materia peccans ad inferiora revelleretur, quos, tumore resoluto, per annum apertos detinuit, ne humores, in corpore denuò collecti, aliam partem vel externam vel internam offenderent. Anno elapso, mulier infelix, quæ sibi ipsi sanissima videbatur, fonticulos con-

consolidavit, & exin de novo tumore in mamma dextra conqueri cæpit, quo, per ferrum, radicitus extirpato, repetiit decocti usum, & fonticulos renovavit, quos ad vitæ terminum conservare jussi: quod utrum fecerit, nescio.

OBSERVATIO LVI.

Dolores cancri mitigantur.

CHarissima Petri Heilbronners conjux, in dextra mamma habuit cancrum parvum & occultum, in sinistra magnum & exulceratum. Occultus, finito decocti magistralis usu, ceratum oxelæum in mortario plumbeo circumductum minuit, exulcerati verò dolores atrocissimos præstantissimum cancri anodynum mixtura scilicet ex linimento simplici cerato oxelæo & oleo myrtino ad obitum usque mitigavit. Eadem patiens singulis annis conquesta est de molestissima interrigine ilium, quam causavit obesitas nimia. Huic enim inter deambulandum, præsertim in æstate, sudante corpore, partes modo dictæ fuerunt collisæ, attritæ, excoriatæ, & inflammatæ. Hanc excoriationem ipsa patiens crebra per diem lotione aquæ dulcis, in qua decocta fuerat herba malvæ, & euporisti inspersione pulveris, bidui spatio curavit.

℞. Flor. Balaust.
Rosar. rubr.
Santal. rubr. ana ℥ iij.
camphor. ℈j s. M. F. Pulvis.

qui etiam infantum phlogosin & excoriationem, ab acriusculo lacte provenientem quàm citissimè sanat.

OBSERVATIO LVII.

Exulceratio pectoris, ejusque dolor fonticulo in femore mitigatus.

NAuta quidem octogenarius, conquestus est de insigni angustia, vehementissimoque dolore, ac pustulis in dextro pectoris latere subortis, quibus exulceratis dolor & angustia recessit. Patiens accersivit chirurgum, ipsumque etiam atque etiam rogavit, ut ulcuscula illa sibi satis molesta consolidaret. Ulceribus cicatrice denuo obductis, rediit dolor & angustia circa pectus, ita ut æger multas septimanas insomnes habuerit. Rebus ita stantibus, in cõsilium vocatus interrogavi senẽ, an ulcera in pedibus diuturna habuerit? Adhæc respondit se, per integrũ decenniũ, ulcus maximũ in tibia de-

dextra, ſine motus impedimento, circumgeſtaſſe, & ab eo tempore, quo illud ſanaretur, primò anguſtiam, ſecundò dolorem, tertiò puſtulas, & tandem pectoris ulcuſcula percepiſſe. Ad humores igitur revellendos, in femore tibiæ prius exulceratæ fonticulum paravi inſtrumento Julii Caſſerii Placentini, cui altera die ſucceſſit aliqualis inflammatio, cujus ratione patientem de recuperanda ſalute ſperare juſſi. Eſcharâ ablatâ, fonticuloque ſuum officium faciente, dolor pectoris & reſpirandi difficultas paulatim remiſit, ita ut æger triginta dierum ſpatio à dictis ſymptomatibus liberrimus evaſerit, & per multos abhinc dies ſenili gaviſus ſanitate, citra ullum obſtaculum negotia ſua obierit. Ex his chirurgiæ tyrones ut diſcant volo, quanto cum periculo ulcera diuturna, in ſenibus præſertim, conſolidentur, & quanta cum utilitate fonticuli femoris parti domeſticæ inurantur, ſi vel ex errore patientis aut chirurgi ejuſmodi ulcera, quæ totum corpus ab impuritatibus evacuant, cicatrice obducantur.

OBSERVATIO LVIII.

Vulnus ſclopeti in dorſo.

ANNO 1644. die 27. Januarii, hora 3. poſt meridiem, *Balthaſarus Steiger*/ ruſticus Gegglingenſis, cum uxorem ſuam Ulmâ domum vehere voluiſſet, miles quidam, benè potus & temulentus, ſclopetum ejaculavit, & unica vice non ſolùm villanum, ſed etiam ejus uxorem ita graviter læſit, ut Ulmam reduci fuerint coacti, ubi vulnera uſque in ſequentem diem obligavit chirurgus. *Die* 28. *Ianuarii,* propter inſignem vulnerum dolorem, à molitore patientis, in ſubſidium vocatus, villanum tribus globulis læſum inveni, quorum primus circa ſuturam occipitis lambdoidem obliquè inhæſit. Secundus circa octavam thoracis coſtam fuit extractus: tertius verò, paulùm ſupra os ſacrum, ita fuit immerſus, ut nullo modo extrahi potuiſſet. Ob id vulnus occipitis filamentis carptis nonnihil dilatavimus; vulnus autem thoracis, cum ferè nullius eſſet momenti, tractavimus ut ſimplex. Vulnus propè os ſacrum, vehementiſſimèque dolens, inflammationem adeò inſignem cauſavit, ut etiam partes obſcœnas corriperet. Huic, propter ſanguinis affluxum, per ſiphonem injecimus albumen ovi ſpatula agitatum, pulveremque adſtringentem Galeni, ac Lapid. Chryſolit. præp cum aqua Plantaginis. Revulſionis gratia adhibitum fuit Enema refrigerans, & emiſſus ſanguis è vena brachii dextri mediana. Veſperi æger ſumſit non ſolùm aliquot cochlearia de aqua cordiali:

R. Aq. ceraſ. nigr.
Pimpinell.

Rosr. ana ℥ j.
Cinam. ʒ iij.
Spirit. Cæphal. Anh. ℈ ij s.
Corall. rub. præp. ℈ j s.
Lapid. chryſ. præp. ℈ ß.
Manus Chriſt. perl. ʒ iv.
M ad vitrum.

verùm etiam ſyrupum refrigerantem:

℞. Syrup. acetoſ. ſimp. ℥ j.
Acetoſ. citr. ℥ ß.
Aq. Endiv. ℥ ij.
Nymph. ℥ j.
Pulv. Marg. præp. ℈ ß.
M. pro doſib. j.

Villani conjux quinque globulis fuit læſa, quorū unus infra ſiniſtram aurem intravit, & ſub cute repens circa os inferioris maxillæ exiit, ſecundus, tertius & quartus in dorſo inter ſcapulas hæſit, quintus verò intravit circa internam humeri partem, & exiit circa flexuram cubiti. Vulnera circa os maxillæ, & inter ſcapulas, tractavimus ut ſimplicia, illud verò, quod erat in cubito, ut compoſitum. Itaque ob inſignem totius brachii inflammationem, vulneri turundas ſequenti digeſtivo.

R. Reſin. Tereb. lot in aq. plantag. ʒ j.
Olei lumbric. terreſt. ʒ j.
Vitell. ovi parum. M.
Pro digeſtivo.

oblinitas impoſuimus, injecto prius per ſiphonem oleo violarum & lumbricorum terreſtrium, deſuper diapalma ſtrictiori linteo inductum & linimento ſimplici obductum adhibuimus, & totum, appoſito cataplaſmate (quod conſtabat ex farina hordei & fabarum, micâ panis, oleo roſ. Chamom. atque lumb. terreſt. & vino rubro.) brachium faſcia obligavimus: His medicamentis uſi ſumus uſque in ſeptimum diem, quo decidit eſchara; interim obſervata fuit optima victus ratio, una cum præparantibus & alterantibus medicamentis.

Die 8. ægra benè habuit, & dolor & inflammatio totius brachii ceſſavit. Hanc ob cauſam vulneribus turundas linimento:

R. Reſin. Tereb. lot. in aq. plantag. ʒ j.
Pulv. myrrh.
Aloës ana ℈ j.
Lapid. Chryſol. præp. ℈ ß.

Mell.

Mell. ros. col. ℥j s.
Balſ. Percuvian. ℈ i s.
Syrup. de roſ. ſicc. q. s.
M. pro linimento:

oblitas immiſimus, & ceratum diapalmæ appoſuimus, ſpongiamque in vino rubro depreſſam, faſciaque duobus capitibus prædita nonnihil expreſſivè ſuperligavimus. Vulnera ſimplicia jam ad cicatricem tetenderunt. *Die* 14. tàm vulnus brachii appoſitum, quam reliqua ſimplicia cicatricem habuerunt, & patiens feliciter reſtituta Gegglingam properavit.

Die 3. licet ſinus ægri in occipitio major fuerit, quàm die præterito, illum tamen ſpongiola contorta magis dilatavimus, vulnus ob fætorem eluentes decocto divino. Circa os ſacrum inflammatio & dolor, beneficio cataplaſmatis ſupra deſcripti, & repetito Enematis uſu, remiſit. *Die* 5. pus vulneris circa os ſacrum inflicti fuit album & coctum. Vulnus in occipite ſatis fuit profundum, & patiens conqueſtus eſt de inſigni dolore capitis circa frontem. *Die* 7. tumor & dolor circa os ſacrum omninò evanuit, & propter hæmorrhagiam narium dolor circa frontem ceſſavit. *Die octavo* vulneri circa os ſacrum turundam unguento, quod paratum fuit ex pulvere ſequente:

R. Lapid. Chryſol. præp.
Hæmatit.
Aloes.
Bol. arm. præp. ana ℈ i s.
M. F. Pulv.

& albumine ovi ſubacto imbutam impoſuimus, & Emplaſtrum albi cocti ſuperligavimus. *Die* 9. dolor omnis intermiſit, & patiens tota nocte quietè dormivit: turundam breviorem vulneri circa os ſacrum impoſuimus, & ad latera ſpongiam vino rubro tepido expreſſam faſciâ expreſſivè ſuperligavimus: Vulnus occipitis adhuc ſinuoſum exiſtens abſque dolore ſeroſam materiam emiſit.

Die 10. vulneratus dixit, ſe noctem placidè tranſegiſſe: vulnuſque circa os ſacrum benè habuit, pus enim album & coctum in pauciſſima quantitate generavit: Circa oculos æger ſenſit dolorem gravativum, quem poſt aliquot horas ſecuta eſt hæmorrhagia narium, à qua gravitas illa iterum remiſit: patienſque hunc ſanguinis fluxum ſibi proprium eſſe dixit.

Die 11. vulnus circa os ſacrum cicatrice fuit obductum *Die* 12. vulnus occipitis ſpecillo obtuſo exploravi, & obliquè, inter cucularem & patientiæ muſculum deorſum perveniens, prædixi Chirurgo & vulnerato; vulnus hoc, ob inſignem contuſionem, adhuc eſſe

periculoſum. Cùm iterum tota nocte placidè dormiviſſet, *Die* 13. propter milites in ſuis ædibus hyemantes domum equitavit, ſinu in capite nondum conſolidato. Interim Chirurgus ſingulis diebus ipſum viſitavit, & ſinum curavit. Poſt 10. dies Chirurgus à me, ut vulnerato præſcriberem potionem medicam, petiit: præſcripſi, à qua aliquot ſedes habuit. Sequenti die Chirurgus iterum me acceſſit, dicens, cogi ſe ſinum aperire, cujus operationis modum optimè norit. His ita peractis. *Die* 28. *Febr.* ſinum aperuit, ſed quo ſcalpello neſcio. D*ie* 29. ægrum invaſit febris. D*ie* 1.*Martii* patiens ſumſit ſyrupum purgantem.

R. Syrup. roſ. ſol. ℥ i s.
de mann. ʒ vj.
Extract. Rhab.
diacarth. ana ℈ i s.
Mag. Tart. ℈ j.
Ap ceraſ. nig.
q. s. M.
F. Syrup. liquid.

à quo cum illum vomitu ſtatim rejecerit, ne ſemel quidem fuit purgatus. D*ie* 4. cum æger pejùs haberet, Gegglingam vocatus inveni ipſum valdè debilem, vulnus totum Eryſipelate inflammatorio obſitum, ſinumque in ſuperficie vix ad tertiam partem à barbitonſore inciſum, paulò enim inferiùs magnus ſinus adhuc ipſum latuit, quem ſcalpello intacto reliquit: pericranium adeò putrefactum erat, ut facilè ſpecillo obtuſo à cranio potuiſſet ſeparari. Obligato idoneis vulnere & refectis viribus, inciſa fuit ejus lateris vena cephalica, ex qua ſanguis fluxit ſeroſus & ſemiputridus. Cum res ita ſeſe haberent, ſuaſi ut patiens iterum in Civitatem lectica veheretur. D*ie* 4. lectica in civitatem lati vulnus religavi, & inveni Eryſipelas, quod non ſolùm vulnus, verùm etiam poſteriorem & anteriorem capitis partem ita occupavit, ut patiens, de dolore capitis vehementius conquerens, oculos nullo modo aperire potuerit, &c.

D*ie* 5. ob inſignem dolorem & calorem internum uſus Enemate refrigerante;

R. Radic. Acetoſ.
Alth. ana ℥ ß.
Herb. Nymph.
Violar.
Malv.
Bethon.
Flor. Cham. ana M ß.
Semin. lini ʒ iij.

Citri.

Citri.
Fænicul.ana ʒj.
Uvar.pass. ℥ß.
Coq.in s.q.aq. font.
Colatur.adde
Mell.rof. sol. ℥ iiij,
Ol. violar.
Chamomill. ana ℥ js.
M pro Enemate

Vesperi sumsit syrupum refrigerantem. *Die 6.* noctem quietam habuit, & conquestus est de cardialgia, & magna virium debilitate, idcircò præscripsi:

℞ Conf. rof. vitriol.
violar.ana ℥ j.
Conf. Alkerm.compl. ʒj.
Cortic.citr. cond. ʒ ij.
Syrup.acetos.citr. q.s.
M F.Condit.

de quo sæpius per diem pauxillum sumsit. Vulnus fudit pus semicruentum, & pericranium apparuit semiputridum: quamvis autem vulnus hoc majorem dilatationem requisiverit, ratione sinus, propter virium tamen debilitatem illud dilatare non licuit. Interea ob angustiam pectoris & vigilias usus est emulsione:

R. Sem. melon. ℥ß.
papav.alb. ʒj.
Amygdal.dulc. ʒ ij.
Aq. ceras. nigr.
Nymph.
Frag.ana ℥ iij.
F.Emulf.cui add.
Magist Corall.rub. ℈js.
Sacch.perlat. ℥ ß.
Misc.ad vitrum.

Die 7. æger melius habuit, totumque caput & facies detumuit; vulnus pus coctum fudit, & labia fuerunt sordida, quapropter ipsis adhibitum fuit unguentum Ægyptiacum compos. Cum pericranium adhuc esset semiputridum, imposuimus ipsi syrupum de rosis siccis, cum spiritu vini mixtum. Ob sitim & capitis dolorem; patiens admisit Enema hesternum.

Die 8. calor febrilis nonnihil remisit, at quia æger conquestus est de dolore & incendio vulneris, circa os sacrum, cicatrice jam jam obducti, usus est Enemate & Emulsione melonum ordinariis, vulneri adhuc

adhuc sordido adhibuimus unguentum Ægyptiacum compositum, & pericranio semiputrido syrupum de rosis siccis, cum spiritu vini permixtum, atque decocto nostro divino. *Die* 9. dixit, se sex horas dormivisse: Ex vulnere pus ad viriditatem tendens, in pauca quantitate, effluxit. Vesperi benè habuit, & calor totus omninò remisit.

Die 10. vesperi conquestus est de summo calore dorsi, & vehementi dolore capitis, dicens, se non posse dormire propter somnia, quæ ipsum territent. Quapropter usus est enemate suo ordinario, à quo deiecit ter materiam biliosam. *Die* 11. benè habuit, & totam noctem placidè consumsit. *Die* 12. 13. 14. & 15. rectè habuit, & sinus internus parum puris cocti generavit. *Die* 16. benè habuit, sed ob bilis in corpore abundantiam, usus est syrupo sequenti:

℞. Syrup. ros sol. ℥ ij.
Extr. Rhab. e. ℈ iiijs.
Diacarth. ℈ j.
Magist. Tartar. ℈ ß,
Aq. ceras. nig. q. s. M.

Die 23. cum sinus inferior propter foramen superius nullo modo consolidari potuisset, suasi apertionem sinus, ut materia haberet exitum. Ab hac sectione, propter antecedentem frustrâ adhibitam, valdè abhorruit. Quapropter vesperi candelam ceream usque ad fundum sinus imposui, & per noctem reliqui: Manè extraxi candelam, & ejus loco acum (Tab. *XII.* Fig. *VIII.*) quæ ex una parte trahat funiculum (seu setonem Fig. *VII.* Tab. *VII.* exarmatum) & ex altera acuta affixum habeat globulum cereum, sinus fundo apposui, & cutem ægro inscio citissimè perforavi, & funiculum in sinu, velut in setaceo reliqui. *Die* 30. purgato iterum corpore, & secta vena mediana dextri brachii, patiens rectè habuit, foramenque superius usque ad funiculum consolidatum fuit. *Die* 6. *Aprilis* optimè habens, Ulmâ discessit. *Die octavo* extractus est funiculus, & 10. vulnus cicatrice obductum.

OBSERVATIO LIX.

Vulnus pectoris ex neglecta paracentesi lethale.

ANNO 1645. Die 10. Martii, horâ octavâ post meridiem, *Juvenis quidam* vulnus accepit in dorso angustissimum, duobus digitis transversis infra scapulam dextram, & quatuor à spina, in cavitatem penetrans, quod Barbitonsor, aliàs non imperitus, (quem primo læsionis quasi momento, accessit vulneratus) tractavit ac si vulnus simplex esset, & minimè penetraret. Hinc sanguis, è vasis

ſis intercoſtalibus inciſis, defluxit in thoracis cavitatem, qui tantam cauſavit pectoris anguſtiam, ut parentes ægri etiam me vocari juſſerint. Circa duodecimam noctis horam vulnus religavi, quod propter gladii qualitatem, ſitum thoracis mutatum, & appoſita medicamenta conſtringentia, adeò anguſtum erat, ut neque ſpecillo in cavitatem pervenire, neque ſanguinem ſiſtentia, aut per ſiphonem injicere, aut ſub turunda applicare, potuerim. Quapropter adſtantibus patientis de vita periculum indicavi, & paracenteſin in loco Hippocratico Tabul. *XXXVII.* Fig. *II.* ♃. ſine mora adminiſtrandam propoſui, qua materiæ, certam ſuffocationem minanti, pararetur exitus. Cum autem hanc abſque dubio ſalutiferam, in hoc ſubjecto, chirurgiam parentes concedere noluiſſent, & materia, exhibitis diureticis, per vias urinarias tam ſubitò expurgari minimè valuiſſet, æger die ſexta ſuffocatus obiit, qui forſan dilatatione in principio non neglecta conſervari potuiſſet, circa læſionem partium internarum decumbens. Illæſi namque fuerunt pulmones, quoniam æger nunquam expuit ſanguinem. Non læſus æſophagus, quia ſine ulla difficultate cibum & potum deglutivit. Non offenſum cor: non vena cava aut arteria magna: quoniam æger tam diù poſt acceptum vulnus non ſupervixiſſet, ſed citiùs obiiſſet. Integra cordis capſula, quoniam cor humido ſuo privatum citiſſimè deficit. Non offenſum diaphragma, ob abſentiam eorum ſymptomatum, quæ omnes chirurgiæ Scriptores ejuſmodi vulnus comitari tradunt: ſed æger conqueſtus eſt de ſola pectoris anguſtia, quam induxit copioſi collectio ſanguinis. Hic admonitos volo chyirurgiæ tyrones, ut ad vulnus pectoris curandum vocati, diligentiſſimè ſpecillo inquirant (ægro prius, ſi fieri poteſt, ea figura in qua læſus fuit collocato) an illud in thoracis cavum penetret, nec ne? *Si penetrat*, periculoſum pronuncient, *& ſi anguſtum*, conſenſu patientis & adſtantium obtento, dilatent ſcalpello Tab. *XXXVII.* Fig. *V. E.* ut materia in thorace collecta vel ſpontè effluere, vel impoſito canali Tabul. *XXXVII.* Fig. *VI. A.* educi poſſit. *Si verò latum*, turundâ, ob rationes modò dictas immiſsâ apertum conſervent. Cum autem materia neque per vulnus propter altiorem affectus ſitum, ſpontè expurgari, neque ob ſui craſſitiem per applicitum canalim extrahi, neque, ratione copiæ, per vias urinarias expelli poſſit, ſtatim (dum ſcilicet vires ægri adhuc conſtant.) perforationem thoracis adhuc reliquam *cautè* proponant, ſive concedatur, ſive recuſetur, *ne ipſis vel patientum, ſi ob affectus vehementiam moriantur, conſanguinei, vel ii ipſi qui vulnus inflixerunt, negligentiæ, aut occaſionis crimen inferendi cauſam habeant.*

Observatio LX.

Extirpatio Penis.

ANNO 1635. Mense Julio, civi cuidam Ulmano, penem spacelo corruptum, in confinio vivi, scalpello Tabul. XII. Fig. VI. abscidi; venas & arterias, ad mox sistendum sanguinem, ferramentis ignitis tetigi, iisque putredinis reliquum absumsi, donec patiens vim ignis perciperet. Operatione finita, & Syringa Tab. XII. Fig. XVI. meatui urinario imposita, loco adusto adhibui unguentum Ægyptiacum Mæsue, cum filamentis carptis, ad removendam escharam, quâ ablatâ ulcus ceratum divinum brevi consolidavit, & æger salvus evasit. Novi seniculum, cui ordinarius Nosocomii Patavini Chirurgus, penem, lue Venerea corruptum, pariter amputavit, ulcusque convenientibus medicamentis applicatis, cicatrice obduxit.

Observatio LXI.

Cancri ex obstructione Vesiculæ felleæ, & ductus bilarii incurabiles.

ANNO 1622. aperui cadaver Nobilis cujusdam Galli, qui atrocissimis intestini coli doloribus consumptus obiit, & inveni intestinum colon cancro occulto affectum, cujus causa, meo judicio fuit obstructio pori bilarii. Hic enim ea parte, quâ duodeno inseritur, lapillo, pisum magnum adæquante, adeò obstructus fuit, ut ne tantillum bilis per eum expurgari potuerit: hanc tamen bilis copiam natura non ad universum corporis habitum, ut plærunque solet, sed ad colon deposuit. Anno 1624. Die 24. Jan. in cadavere Dn. Catharinæ N. Venetæ, quam cancer uteri exulceratus è medio sustulit, reperi vesiculam felleam calculo instar crystalli pellucido, repletam & distentam, ut nihil quicquam bilis recipere apta fuerit. Nihilominus tamen natura bilem quotidiè genitam, non ad corporis circumferentiam expulit, sed ad uterum. Ex duabus hisce historiis etiam duo notanda videntur, 1. quod ad obstructum porum bilarium, & cysticum, non semper sequatur icteritia, sed bilis aliquando expellatur vel ad intestina, vel uterum, vel aliam partem nobilem. 2. Lectio, quam habuit Excellentiss. Spigelius super hæc. *Si Venetæ & Gallo exortus fuisset cancer in mammis, aut artubus, ulcus, post radicalem ferro resectionem, vix cicatrice potuisset obduci: vel eo curato, materia illa*

mali-

maligna invasisset partes principales, ægrisque, post tres vel quatuor annos, mortem intulisset. Ratio est in promtu, quia non potuit tolli causa, quæ fuit obstructio vesiculæ felleæ pertinax. Lienis observavi obstructionem in quadam muliere incurabilem, quæ dum viveret, per aliquot annos passa est ulcus in pede dolorificum, quod quotiescunque sanabatur, toties febrem quartanam induxit, donec humor, cujus collectio prohiberi non potuit, per inustum femori fonticulum quotidiè evacuaretur, atque hac ratione, febris quartanæ, ut & ulceris in pede valdè dolentis exortus prohiberetur.

OBSERVATIO LXII.

Ossis scapulæ sinistræ corruptio.

ANNO 1632. Mense Martio curavi scapulam sinistram valdè corruptam, filii Prætoris Burlenfingensis, injiciendo quotidiè, per duo sinus foramina, turundis unguento de Bethonica illitis conservata, decoctum:

℞. Radic. Irid. Florent.
Aristoloch. rotund.
Consol. major. ana ℥ j.
Herb. Veronic.
Pilosell.
Pimpinell.
Verben.
Vinc. perv.
Fragar. ana M j.
Semin. plantag.
Cichor. ana ℥ ß.
Aq. Font. ℔ vj.
Vin. alb. ℔ ij.
coq. ad cons. tert. partis. colat.
adde Mell. ros. col. ℥ iiij.
M. pro injectione.

donec scapula tam magnam ossis squamam separaret, quam mihi ob foraminum angustiam extrahere non licuit. Quapropter foraminum interstitium scalpello Tabul. XIV Fig. II. vel III intercidi, squamaque separata per volsellam exemptâ, sinus parietes apposita spongia nova, in vino rubro expressa, atque caraphracta *Tab. ult. Litt. S.* arctè adhibita, ossi scapulæ agglutinavi.

OBSERVATIO LXIII.

Lapis citra meatus urinarii incisionem, vel specilli admotionem exemtus.

ANNO 1639. Mense Februario, *Iuvenis quidam Leipheimensis* receptus fuit in Mosocomium Ulmense, laborans urinæ incontinentia ex laceratione cervicis vesicæ, à calculo uncias sex pendente, quem insignis Augustanorum Lithotomus Angelus Marian. forcipe extraxit: Quoniam verò affectus erat incurabilis, medicamentis, quæ urinæ acrimoniam mulcerent, & intertriginem partium prohiberent, instructus Ulmâ discessit. Mense, ejusdem Anni, Majo, is ipse laboravit Ischuria ex calculo meatum urinarium obstruente, meumque consilium & quidem literis mandatum percipiens, manè & vesperi, sumsit dosin sequentis Julapi:

R. Syrup. de Alth. Fernel. ℥ iiij.
Aqua Malv. ℥ viij. M. pro duabus dosibus.

& sæpius insedit balneo ductum relaxante, donec calculus rotundus, instar silicis durus, & tres ferè drachmas ponderans, ad colis orificium, ab urina, protrusus, volsellæ dentibus arripi, atque sic citra uretræ incisionem (quam Sennert. instit. l. 5. part. 1. sect. 2. c. 13. ex Fabrit. Hildan. Tractatu de lithotomia vesicæ c. 27. proponit) aut specilli Tab. *XIV.* Fig. *VIII.* operam, eximi potuerit.

OBSERVATIO LXIV.

Nervi punctim vulnerati.

IN nervis punctim & cæsim vulneratis, post universi corporis procurationem, Medicorum quidam prius incidunt cutim ad angulos rectos, ut sanies liberè exeat, & medicamenta topica ad puncturam usque nervi penetrent; Alii, facta cutis in angulos incisione, etiam nervum transversim dissecant bono successu, antequam remedia externè adhibent, ut humorum affluxus inhibeatur, qui dolorem auget, inflammationem efficit, ac convulsionis causa fit. Quia tamen hanc cutis incisionem, vel etiam nervi punctim læsi dissectionem, ægrotantes rarò vel nunquam concedunt, in Barbitonsorum gratiam (*qui non rarò, dum venas phlebotomo incidunt, nervos vicinos, vel venis subjectos imprudenter lædunt.*) topicum sæpius expertum apponam.

R.Euphorb.

℞. Euphorb. optim ℈j.
Resin. Tereb. ℥ß.
Cer. par. M. F. Ung.

extendatur super linteum, & calidè applicetur. Hoc solo, statim adhibito, plures ejusmodi puncturas tutissimè curavi, ut testabitur Clariss.& Chariss. meus Affinis & Collega Dn D. Iohann. Sebastianus Blosius, & Chirurgus Nicolaus Reutte.

OBSERVATIO LXV.

Gumma Gallicum chirurgia curatum.

MArtinus Fischer conquestus est de Gallico sinistri pedis gummate, quod neque curæ sudoriferæ, neque cerato, *Tab. XLIII. sub Lit. R commendato*, cedere voluit. Quapropter tibiæ cariem caustico detexi, ipsamque scalpris, ad vivum usque derasi. Operatione finita, ossi adposui pulverem exiccantem, & filamenta arida, donec carne obduceretur. Vlcus tandem incarnantibus & epuloticis tractavi notissimis. Hâc chirurgiâ, hisque remediis æger felicissimè restitutus, per plures annos optimè valuit, & postmodum violenta morte vitam finiit. Nonnunquam tanta luis est virulentia, ut ossa tibiæ ad medullam usque corrodat, hincque scalprorum usus sufficiens non fit, sed præter hæc etiam requirantur vel modioli, vel ferramenta ignita, ad eradicandum vel consumendum cariei reliquum, quod Euphorbij prius pulvere insperso separari nequivit. Hujusmodi virulentiam observavi Patavij in vetula quadem octogenaria, è cujus sinistra tibia sæpè ossa ad indicis digiti magnitudinem accedentia Fabritius extraxit.

OBSERVATIO. LXVI.

Meliceris in humero & genu.

ANNO 1629 *Andreas* Monchmayer / Bigarius Ulmensis, conquestus est de molesta meliceride in dextro humero, quam, præparato & purgato prius corpore, resolvi apposito cerato de asinapios Tab. Ultima sub Lit. C. descripto. Hujus quoque cerati peculiarem contra meliceridas efficaciam, nuper experta est *Waldburga* Hegelerin / quæ meo consilio, meliceridi in dextro genu enatæ, & ovum anserinum sua magnitudine adæquanti applicuit idem ceratum, quod mensis spatio tumorum, & quicquid primis diebus, ob neglecta Universalia, fuit attractum, integrè discussit.

OBSERVATIO LXVII.

Sterilitas ex male reposita hernia.

ANabaptistæ in Moravia herniam intestinalem curantes, post reductionem intestini prolapsi foramen peritonæi testiculo obturant. Hunc autem curandi modum peritiores chirurgi minimé laudant, tum quia testiculus si eo majus fuerit foramen, facilé excluditur, ut æger antiquum obtineat; vel quia testiculus, si major fuerit foramine, coarctatus dolore afficitur, à quo vel inflammatio, vel sterilitas, vel ipsa mors. Probé igitur observent chirurgiæ tyrones, ut in repositione intestini testiculum in Scroto relinquant, ne in foramen adactus doleat, & coitum prohibeat. *Novi enim quosdam, qui ex hac unica causa sterile & rixosum habuerunt conjugium,* ut & pistoris filium, qui quale habiturus sit conjugium, tempus edocebit.

OBSERVATIO. LXVIII.

Erysipelata.

USU linimenti simplicis, nondum rancidi, & frequentur immutati (*cujus descriptio videatur supra Observatione 52.*) innumera extremorum erysipelata felicissimé curavi, non neglectis tamen universalibus & refrigerantibus internis. In hujus linimenti defectu nihil præstantius sum expertus, quam oleum amygd. dulcium recens, & ex aqua solatri in phiola vitrea novies lutum, quo frigidé inungitur pars affecta, donec illius calor vehemens minuatur. Alij commendant Balsamum Saturni oleo lini paratum, & sæpius pluma illitum.

OBSERVATIO LXIX.

Vulnus sclopeti cum gangræna.

ANNO 1634. *Johann. Philippus* Schmid / Præfectus Vigilum Ulmensis, in conflictu propé Nordlingam sauciatus fuit glande sclopetaria humerum perforante, Ulmamque veniens incidit in manus chirurgi parum exercitati, qui vulneris orificia, non turundis, sed trajecto setone, citra totius procurationem, aperta detinuit, eoque tantos dolores excitavit, ut inflammationi succederet gangræna, cui, fortuna superveniens, statim remoto prius setone, applicui

applicui *cataplasma ex farina malvarum & aqua rorasen confectum*, & alvo per clysterem lenitivum recluso, è sinistro brachio, revulsionis gratia eduxi ℥vij. sanguinis, qui biliosus valdè, & serosus fuit. Quapropter, altera die, gangræna remittente, æger sumsit potionem hydrocholagogam, à qua decies dejecit:

℞ Syrup. ros. sol ℥ij.
Extract. Rhab. ʒj.
Cnicop ℈ij.
Mag. Tart. ℈ß.
Aq. Borrag. q. s. M. F. Potio.

Die tertio gangræna omninó evanuit: Reliquis diebus carnes circa vulnus putrefactas unguento ægyptiaco Hildani separavi, vulnusque tandum per secundam intentionem, mensis spatio, feliciter curavi. Miras hujus cataplasmatis vires, restitutus adhuc superstes, satis laudare non potest, eique brachij conservationem unicé adscribit.

OBSERVATIO. LXX.

Herpes miliaris & exedens.

VRida herpetis tàm exedentis, quàm miliaris ulcuscula, post totius corporis (per medicamenta cholagoga & refrigerantia repetitis vicibus assumpta) procurationem, & lotionem partis affectæ decocto, ex aqua dulci, malvarum, in plurimis, brevi temporis spatio sanavi præstantissimo Nicotianæ cerato, cujus descriptionem, ex Hier. Fabrit. ab Aquapend. pentateucho chirurgico, Tabulæ ultimæ sub Littera C. inserui. Quodsi ulcuscula nimis in altum serpsere, ceratum modo allegatum redigatur in formam Unguenti:

℞. Cerati Citrin. ℥j.
Olei myrth. q. s.
M. F. Unguentum.

quod filamentis aridis inductum admoveatur, & apposiato cerato de cerussa conservetur, ne dicidat.

OBSERVATIO. LXXI.

Erysipelas exulceratnm.

ANNO 1645 Die 24. August, Generosus *Dn. Nicol.* Dieterich/ vulgó Sperreiter dictus, conquestus est de erysipelate utriusque cruris exulcerato, summo pruritu, & acris materiæ per

poros cutis effluxu. Cum autem affectus iste, ab effervescentia sanguinis, & abundantia bilis in toto dependeret, præmisso clystere laxativo & refrigerante:

R. Specier. decoct. carm. ℥j.
Herb. Violar. Mj.
coq. in s. q. aq simpl.
Colatur. ℥ix. adde
Mell. rof. sol. ℥ijs.
Flor. caſſ. rec. extr. ℥j.
Ol. violat. ℥ij. Misc.

per venam jecorariam ℥vj. sanguinis educi curavi, & ad temperandum calorem vesperi exhibui julepum.

R. Brod. de rad. cich. condit. ℥viiij.
Aq. cichor. q. s. M. pro duab. dosib.

Potus fuit aqua hordei Tinctura ros. permixta, & cibus refrigerans. Cruribus affectis chirurgus militaris sæpius per noctem applicuit linteum triplex in decocto sequenti calidè expressum, ad mitigandum pruritum, & impediendum acris materiæ affluxum:

R. Herb. Malv. Mj.
Veronic. Mß.
Alum. crud. pulv. ʒj.
coq. in s q. aq. fluvial.
colatur. serv. in olla.

Die 25. pruritus & acris per poros effluxus cessavit. Quapropter tibiis exulceratis apposui Emplastrum de Saturno Mynsichti Linimento simplici permixtum, & linteo lato inductum. Æger verò ad expurgandos humores serosos & biliosos hausit potionem sequentem.

R. Syrup. ros. sol. ℥iij.
Extract. Rhab.
Diacarth. ana ℈ij.
Aq. Endiv. q. s.
M. F. Haustus.

à qua decies dejecit. *Die* 26. ob nimias animi commotionis crura invasit inflammatio vehemens; quæ certissimam gangrænam minata est. Ad eam igitur præcavendam, expertissimum meum catablasma (de quo observ. 69.) calidè adhibui, & quoties exiccabatur, aliud applicari jussi. *Die* 27. inflammatio remisit, & *Die* 28. cessavit: Quaprop. ulceribus iterum adhibui mixturam:

R. Empl. de Saturno Mynſ.
Linim. simpl. ana part. æq.
M.

donec

donec 9. *Septembr.* consolidarentur, & æger de nullo amplius vel dolore, vel calore conquereretur.

Die 12. ad præcavemdam recidivam, præscripsi vinum medicatum à cujus usu felici, brachio dextro fonticulum inussi; & dentifricium Electuarium ordinavi, ad dentium radices obfirmandas, eorumque sordes detergendas:

R. Pulv. Porzellan. ℥iiij.
Lign. aloes.
Santal citrin. ana ℥j.
Mosch. ℈ß.
Rad. Ireos ℥ijs.
Alum. crud. ʒij.
Mellis ros. optim. desp. ℔ij.
M. ad ignem in form. Electuar.

OBSERVATIO. LXXII.

Tumores œdematosi.

NObilissimâ calcis aquâ, per aliquot dies usurpatâ, multos tumores œdematosos jam consistentes discussi. Sumitur autem frustulum calcis vivæ, ad quantitatem nucis juglandis, & in aquam ferventem immittitur, donec dissolvatur, quo facto calx cum aqua agitatur, & postea sponte residere finitur. Hinc clarior aqua, per inclinationem, in aliud vas transfunditur, in qua spongia nova, & quæ nitrosæ qualitatis adhuc particeps exprimitur, calidèque parti affectæ superligatur. Notandum verò, quod pars oleo amygdal. dulcium, vel axungia porcina veteri, debeat inungi: facilé enim fieri potest, ut portio quædam calcis, quæ est accerima & corrosiva, in aquam transfusam abierit, quæ cum spongia applicita, erodere, partemque mordicare posset. Idem encomium meretur spongia in oxycrato madefacta, si œdema morbus vel in principio vel in augmento fuerit.

OBSERVATIO. LXXIII.

Vomitus sanguinis lethalis.

VIR 40. annorum temperamenti calidi & sicci conquestus est quod ante quatuor menses febricitans magnum habuerit sanguinis vomitum, qui adhibitis in extremis frictionibus, &

assumtis medicamentis, quæ respiciebant hepatis calorem, cessavit. Nunc iterum, circa duodecimam noctis horam, evomuit prius sanguinem, deinde cænam. Huic exhibui pulverem in aqua plantaginis sequentem:

R. Pulv. Radic. Pimpinell.
Consolid. major. ana ℈ij.
Misc. pro dosi.

Sequente die patienti cum iterum evomuisset ℔. x. sanguinis, applicari jussi, artubus & dorso cucurbitulas sine scarificatione siccas, & clysterem domesticum infundi.

R. Decoct. Mercurial ℥x.
Mell. crud. ℥ij.
Elect. Lenitivi ℥j. M. F. Enema.

Tertio die conquestus est de oris amarore, & postea evomuit bilem in magna copia, & interrogatus, an nunquam ulcera in pedibus habuerit, respondit se in utraque tibia exulcerationes perpessum, quæ medicamentis potius externis, curatæ fuerint. Post ulcerum consolidationem utrumque pedem infestavit Erysipelas, quod assumpto ligni decocto evanuit. Causa vomitus sanguinei procul omni dubio fuit ulcerum consolidatio, quare ad revellendos humores utroque femori quatuor digitis supra genu inussi forticulum cauterio Placentini. In his enim meo judicio consistebat conservatio vitæ patientis, alioquin brevi perituri. His tamen fonticulis nulla supervenit febris, ut solet, nullaque inflammatio aut leve erysipelas, quæ significare potuissent materiam à centro ad circumferentiam & extrema revelli. Si horum morborum fonticulum nullus comitatur, signum est certissimum, materiam in corpore esse fixam, & ægrum interiturum. Quinto die iterum evomuit sanguinem copiosum. Sexto convulsus obijt.

OBSERVATIO LXXIV.

Hernia carnosa.

ANNO 1634. Mense Augusto, *Generosus quidam Nobilis* conquestus est de magna sinistri testiculi sarcocele, quam (præmissis universalibus & bona victus ratione) sequenti emplastro, & pulvere radicum ononidis, quem Petrus Mathiolus comm. in Dioscorid. l. 2. c. 18. nobis commendat, insensibiliter resolvi.

R. Gummi. Ammoniac.

Galban.

Galban.
Bdell. ana ℥ß.
dissolutis in aceto adde
Adip. Anat. liquat. & col ℥is.
Ceræ citrin. ℥ij.
Ol. lilior. albor.
Medull. Crur. bovis ana ʒx.
M. in form. Empl.

quod linteo inductum scroto applicetur & quarto quoque die renovetur.

Ononidis pulverisatæ sumsit singulo mane ʒj. in haustu vini absynthites. Parti domesticæ dextri femoris, quatuor digitis supra genu sibi inuri passus est fonticulum ad derivandos humores, dictorumque præsidiorum usum continuavit, ita ut quatuor mensium spatio pristinam sanitatem consecutus fuerit: Anno 1641. in Xenodochium Ulmense receptus fuit Georgius Klarer/ Reichenbachensis, qui iisdem remediis in simili casu felicissimè curatus fuit. Præter hos & plures alij beneficio solius hujus pulveris, sensim & sensim convaluerunt, quorem tamen nomina, cum reliquis, qui in obscænis partibus laborarunt, quod eorum plurimi adhuc in vivis sint, lubens meritoque silentio involvo.

OBSERVATIO. LXXV.

Fistula mammæ dextræ.

Villana quædam puerpera, ex concretione lactis in mamma dextra, passa est inflammationem, quæ nimiis resolventibus indurata, adhibitis inconvenientibus remediis degeneravit primo in abcessum, & tandem in fistulam, cum callo, angusti orificij, profundam. Quapropter chirurgo patientis ordinario consului, ut purgato per panchymagogon aliquod corpore, fistulæ orificium turundis, ex gentiana paratis, sufficienter dilataret, postea callum semel imposita turunda linea, & medicamento sequenti imbuta, consumeret:

℞. Mercur. præcip.
Alumin. ust.
Virid æris.
Sal. Nitr. ana p. æqu.
Album. ovor. q. s.
M. F. Unguentum.

quòd fistularum callos cito quidem, sed in partibus præcipuè nervosis, & exquisito sensu præditus non adeò jucundè & tutò extirpat.) eoque consumpto ulcus Unguento Ægypt. Mes. mundificaret, mundificatum unguento de Bethonica incarnaret, incarnatum cerato divino consolidaret, tumorisque duri reliquias cerato oxelæo resolveret. Chirurgus dato consilio obtemperavit, & patiens exinde sanitatem exoptatissimam brevi recuperavit.

OBSERVATIO LXXVI.

Recidiva hæmorrhoidum ex scammoniatis.

LAnius Ulmensis, adhuc superstes, â diuturnis hæmorrhoidibus cannula & stylo Tab. XVI. Fig. III. & IV. tandem liberatus, toties recidivam passus est, quoties medicamentum purgans, quod ingrederentur vel folia senæ, vel scammonium, ore assumsit. Quapropter ego, ut & Clariss. alij Medici, ægrotanti interdiximus usum sennatorum & scammoniatorum, qui inde, acerbo ab hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis, saluberrimé vixit.

OBSERVATIO LXXVII.

Anus non satis perforatus.

ANNO 1640. *Iacobo Neubronner*, Civi & Pannitonsori Ulmano natus est filius cum ano non satis perforato, sed adeò angusto, ut vix aciculæ communis cuspidem admitteret. Vocatus proposui chirurgiam Tabul. XLI. Fig. VI. depictam, quam parentes noluerunt concedere. Quapropter necessariam ani strictissimi dilatationem tentavi penicillis ex radicibus gentianæ paratis, quos oleo prius imbutos ani orificio imposui, ibique reliqui, donec tumefacti anum sufficientur dilatarent. Modus cum radicibus procedendi videatur supra observation. 40. & ratio deligandi ne turundæ decidant, Tab. XLI. Fig. VII. *Novi obstetricem Patavinam, quæ anum totaliter occlusum acicula communi perforare, factumque foramen impositis ex gentiana turundis ampliare solita est.*

OBSER-

OBSERVATIO. LXXVIII.

Fœtus mortui eductio.

CUM fætus mortuus, remediis interné prius assumtis, quorum Tab. XLI. Fig. V. facta est mentio, expelli nequit, commendatur suffumigium ex uvis putridis vulvæ aliquoties in die susceptum, cujus efficaciam admiratus sum Ulmæ in honestissima quadem matrona adhuc superstite, quæ tum temporis libentius mori, quám tutissimam aut manus Chirurgi, aut unci, aliorumve instrumentorum operam, mihi sæpius visam (quam tamen ipse in vivis, ut fatear id quod res est, nunquam adhibui) concedere voluisset. Fætum tamen mortuum, ex cujus retentione parturientes occubuere, é tribus cadaveribus uncis Tab. XVII. Fig. IV. depictis, citra tantillam uteri & vaginæ lacerationem, intregré detraxi, in iisque observavi, quod vera sit illorum sententia, qui ossa pubis in difficili partu à se invicem diduci scribunt.

OBSERVATIO LXXIX.

Gonorrhea virulenta.

NObilis quidam Germanus, viginti annorum, temperamenti calidi & sicci, post tertium ab impuro concubitu diem, conqueri cæpit de gonorrhæa virulenta, pro cujus curatione corpus bolo, repetitis vicibus assumpto expurgavi:

℞. Terebinth. Venet. aq. malv. lot. ℈iiij.
Flor. cass. rec. extr. ʒvj.
Mercur. dulcif. gr. xiv.
M. c. sacch. & f. bolus.

Deinde, pro potu ordinario, præscripsi decoctum aliquod appropriatum:

℞. Hord. integr. p. j.
Semin. melon. par. contus. ℥j.
Fol. Equiset M ß.
Aq. fontan. ℔viiij.
Bulliant ad consumptionem medietatis &
in fine add. liquir. minut. incis. ℥j.

Pro lumborumque, ad vesperam, fervore mitigando, refrigerans seq. ordinavi:

R. Cerat. Santal.
Ung. rosſ.
Comitiſſ. ana ℥vj.
Ol. nymph.
violar. ana ℥ß.
Camph. pulv. ℈ß. M. Pro Ung.

Et singulo mane tribus horis ante prandium, exhibui mixturam, quam Ioann. Petrus Faber commendat, ex ſucci limonum ℥j. & ſpiritus camphoræ ℈j. Quebus remediis æger ſexto curationis die citra injectiones (*quos alii miro ſucceſſu ex plantaginis ſucco, melle roſato, mercurio dulcificato, aloeque ſuccotrina conficiunt*) feliciſſimé reſtitutus fuit. Aquâ ad Gonorrhæam Quercetani, præmiſſa per Mercurialia expurgatione, per aliquot dies exhibita quàm plurimos curavi.

OBSERVATIO. LXXX.

Eroſio ventriculi curata.

ANNO 1622. aperui cadaver Monachi Patavini, qui doloribus colicis obiiſſe ferebatur, & in cauſam mortis inveſtigans, reperi non modò ventriculi fundum phlegmone correptum, verùm etiam ad mediam usque tunicam corroſum. In tali curanda ventriculi inſlammatione & eroſione, dixit Excell. Spigelius, quod nihil præſtantius fuiſſet terrá ſigillatâ ore ſæpius aſſumptâ, ut quæ, ob viſciditatem ſuam, ventriculi tunicis eroſis tenaciter adhæreat (non aliter, quam ceratum diachalciteos imflammato pedi applicitum) eroſiones exiccet. Hujus effati dignitatem poſtea ſumma cum admiratione, bis expertus ſum in enormibus ventriculi doloribus, qui neque aſſumptis neque adhibitis ullis remediis, mitigari potuerunt, niſi terra ſigillata, ſyrupo conſolidæ majoris attemperata.

OBERVATIO. LXXXI.

Tibia corrupta.

ANNO 1634. die 8. Iunij, Dn. Auguſtinus Weck, mercator Ulmenſis, conqueritur de inſigni exulceratione, doloreque

magno dextræ tibiæ, ac totius corporis atrophia. Inspecto ulcere non solùm os tibiæ à superficie ad medullam usque corruptum, verum etiam inferius fibulæ caput læsum invenimus, & communicatis consiliis clarissimor. & Excellentissimor virorum Domini D. Gregorij Horstij, ac Domini D. Iohann. Reguli Villingeri statuimus, totum os tibiæ removendum esse. Cum autem corpus ratione atrophiæ esset exangue, de inducenda ultimo cicatrice dubitavimus. Quamvis, ad petitionem Domini ægroti, abrasione & ustione, ad removemdam cariem, periculum fecerimus, ob defectum tamen alimenti, quod ossa ex sanguine & medulla habent, omnia frustra tentavimus: *Os enim derasum vel inustum, ob alimenti defectum nec carne tegi, neque squammas separare potest.* Ob id unanimi consensu pro rato habuimus, ut totum tibiæ os corruptum, frustra hactenus abrasum & inustum excideretur. Præparato igitur corpore die 6. Iulij, secui cutim (crure prius secundum rectitudinem collocato, & ab adstantibus utrinque detento.) scalpello Tab II. Fig. II. ferè usque ad inferiorem appendicem tibiæ Tab. XXVII. Fig. I. & ostendi Dominis meis collegis & adstantibus tibiam valdè corruptam, & dimidium caput fibulæ putrefactum. Huic tibiæ supercrevit cartilago quædam, ut os sub illa tanquam gladius in vagina (Tab, XXVII. Fig. I. Lit. A.) trahi posset; ob id vulnus filamentis concerptis, pulvere adstringente Galeni, & albumine ovi agitato obligavi. *Die 7. Iunij*, subsistente sanguine vulnus religavi, & tibiam corruptam in sua vagina cartilaginea (quam modiolis Tab. II. Fig. III. & IV. bis vel ter ad corruptum usque os tibiæ Tab. XXVII. Fig. I. Lit. B, perforavi, & postea foraminum interstitia forcipe Tab. IV Fig. II. & Tabul XX. Fig. I. excidi) monstravi. Hoc facto tibiam corruptam (Tab. XXVII. Fig. II.) extraxi, & caput fibulæ magis corrosum (Tab. XXVII. Fig. III.) vidi, & modiolo quoque excidi, atque hac ratione tibiam, á genu feré usque ad inferius caput. abstuli. Hoc peracto, utrique tibiæ capiti pulverem (ex rad. Aristoloch. long. Irid. Flor. & Lapid. chrysoliti præp.) inspersi, deinde filamenta decerpta, ceratum diapalmæ, spleniumque ex vino rubro, oleoque rosarum expressum adhibui, crus fasciis decussatis (Tab. XXVII. Fig. I.) in crucem (Tab. XXIIX. Fig. X.) obligavi & in suum canalem (Tab. XXVI. Fig. III. deposui, *Die tertio* post sectionem dolor aliquantulum remisit, & patiens ob constipationem alvi usus est seq. Enemate refrigerante & humectante.

℞. Decoct.

℞. Decoct. Acetos.
Mercurial.
Parietar.
Borrag. & Sonch. ℥viiij.
Mell. ros. sol. ℥iijs.
Ol. viol. ℥ij. M. F. Clyst.

Victus fuit tenuis & refregerans, ex ptisana hordeacea, panatella, prunis, aqua hordei, & vino granatorum. *Die* 4. ob putredinem carnis ab osse relictam, vulnus decocto divino lavi, eoque eloto filamenta carpta digestivo:

℞. Resin. Terebinth. lot. in aq. plantag.
& scordij. ℥ß.
Pulv. rad. trid. Flor.
Arist. long.
Scord. ana ʒj.
Thuris.
Aloes. ana ℈j.
Syrup. de ros. sicc. q. s.
M. in form. digestiv.

Oblinita apposui, desuper ceratum diapalmæ, & fascias decussatim adducendas.

Die quinto præscripsimus sacculum purgantem:

℞. Lign. Lentiscin.
Rad. Acetos. ana ʒiij.
Sarsapar. ʒvj.
Fol. sen. Alex. s. st. ℥js.
Rad. mech. nigr. ℥ß.
Turbith.
Hermod. ana ʒij.
Semin. cartham. contus. ʒvj.
Anis.
Fænicul. ana. ℈j.
Crem. Tart. ℥ß.
Gingib.
Galang. ana. ʒß.

Incis. & cont. ad sacculum infundantur in mensura j. aquæ hordei, & fiat Claretum.

De hac infusione sumsit æger alternis diebus tribus horis ante prandium, ℥iiij. Die 6. ab haustu clareti melius habuit patiens, & pede religato pus ad albedinem tetendit, fætorque ossis omnino remisit: quare vulnus, seu potius ulcus, quotidie modo dictis me-

dicamen-

dicamentis obligavi, usquead diem 12.

Expurgato ab humoribus vitiosis corpore, dié 13. præscripsi sequens decoctum.

℞. Rad. Sarsæp. ℥js.
chin. ℥j.
Lign. sant rubr. ℥ß.
Cortic. Lign. Sanct. ℥j.
inf. s. a. in. s. q. font. & coq. ad consumtionem
tertiæ partis, in finé decoctionis adde
Uvar. passer. ℥j. col.

De hoc decocto mane & vesperi, quatuor horis ante cibum, ℥iiij. sumsit. In prandio & cœna bibit secundum decoctum. Vulnus bené habuit, & in cavitatem tibiæ & capitis fibulæ candelam ceream magnitudine unius digiti transmisimus: caro cæpit in extremitatibus tibiæ tam inferius quàm superius crescere rubra, & vulnus pus laudabile effundere. Die 15. 16, & 17. patiens pulchré habuit, & circa extremitatem cavitatis superiorum frustulum ossis nigrum & adhuc semiputridem volsella extraxi. Die 20. alvus cita est Enemate, fudit pus coctum: extremitatibus tibiæ, ad majorem exiccationem, pulverem ex rad. Arist. long. Irid. Florent Scordio, Thur. &. sach. albiss. ana partib. æqualib. adhibui. Capiti fibulæ increvit caro rubra, & labiis ulceris, ad majorem exsiccationem, impositum fuit ceratum divinum. A decoctionis usu supra præscriptæ patiens quidem bene habuit, & illa atrophia totius corporis nonnihil remisit, nihilominus tamen alternis diebus, à die 24. usque ad 30. usus est clareto laxativo, & decocto chinæ præscripto.

Die 31. ab inferiore tibiæ capite, nonnulla frustula ossis dentibus volsellæ extraxi, foramini fibulæ, ob excrescentiam carnis & vulneri undique filamenta carpta imposui; labiis vulneris ceratum divinum adhibui, totum crus cerato diachalciteos, fasciis decussatis, deligavi, & pedem canali suo imposui. Vulnus his medicamentis tractatum fuit usque ad diem quadragesimum primum. A. die 42. usque ad 50. æger optimé valuit, & tarsum, metatarsum, ac digitos pedis huc & illuc movit: nam musculi pedem flectẽtes, ut tibiæus anticus, peroneus secundus, eumque ex tendentes, ut Gasterocnemius internus & externus in prima sectioné illæsi manserunt: ne tamen aliquis miretur, & sine fulcimento impossibele fuisse putet, sciat, spatio hujus temporis callum genitum &

fibulam

fibulam tibiæ ſuſtentaculum fuiſſe. *Die* 60. inquietè noctem tranſegit, & conqueſtus eſt de amaritudine oris, & pedis dolore, quapropter ſumſit pulverem ſequentem in juſculo cichorei alterato.

℞. Pulv. Rhab. el. ℈iijs.
Cinam. ℈ß.
Crem. Tart. ℈j.
Miſc.

à quo quinquies dejecit materiam bilioſam. Vulnere religato rectè patiens habuiſſet, niſi oſſiculum quod natura ſeparavit, cutim pupugiſſet: ſed extracto oſſiculo, plus quam benè valuit. *Die* 70. natura ex foramine fibulæ exiguum oſſiculum expulit, totumque foramen optima carne replevit. Capiti tàm inferiori quàm ſuperiori tibiæ caro rubicunda innaſcitur, & à lateribus inducitur cicatrix.

Die 80. totum vulnus ad indicis digiti longitudinem cicatrice fuit obductum, & totus pes una cum digitis huc & illuc ſine impedimento potuit moveri. *Die* 81. adhibitum fuit ſequens unguentum:

℞. Olei lumbric. terreſt.
Chamomil. ana ℥ß.
Unguent. nervin. & Evæ ana. ℥j. M.

Die 84. curavimus fieri inſtrumentum ex lamina ferrea, quod ſuperius ſpathæ, inferius ſtapedis formam repræſentavit. Hoc inſtrumento, quod goſſipio & linteo fuit ſubductum, tibiæ applicito, patiens grallæ incumbens prima vice cæpit ambulare. *Die* 94. optimè valuit, & grallâ depoſitâ, ſiniſtra manu nixus ſine impedimento domum exiit, vulnere ad pollicis magnitudinem adhuc aperto, & cicatrice nondum obducto, nihilominus tamen ob eryſipelas, cui erat obnoxius, ſingulis menſibus ſumſit pulverem Rhabarb. in juſculo radicum cichorei alterato:

℞. Pulv. Rhab. el. ℥j.
Gelapp. ℈j.
Crem. Tart. ℈ß.
Miſc.

Die

Die 120. benè valuit, sed ob defatigationem pes Erysipelas contraxit: quod sumto pulvere Rhab. præscripto, & pedi Linimento simplici adhibito, quarto post die evanuit, & patiens iterum sine baculo ambulavit, & optimè habuit usque in diem 200. quo cum forum pisces emptum peteret, nescio quo incessu callum tibiæ fregit: inspecta fractura, vulnus adhuc apertum scalpello citra dolorem dilatavi, & inveni duas fissuras, inter quas particulam mediam, magnitudine unius digiti transversi (T. *XXVII.* Fig. *V.*) fractam specillo huc & illuc movere potui. His rebus ita stantibus, cum nullus adesset dolor, & nulla inflammatio, modiolo fractam particulam perforavi, & interstitium instrumento (*Tab.* XX. *Fig. I.*) secui, & frustulatim extraxi: deinde utramque tibiæ partem, tàm inferiorem quàm superiorem scalpro derasi, & pulv. Arist. Irid. Flor. partibus callosis imposui, vulnus cerato diachalciteos & fasciis decussatis obligavi, & pedem in suum canalem collocavi, ita ut, observata optima victus ratione, & usu pulv. Rhab. iterum callus pedi inductus, & pristinæ sanitati restitutus fuerit, ut in Annum usque 1645. quo hæc scripsi, sine baculo ambulare potuerit.

OBSERVATIO LXXXII.

Excrescentiæ carnium.

EXcrescentias carnis in ulceribus digitorum manus & pedis, citò consumuntur, pulvere cum filamentis carptis apposito:

℞. Capit. Mort. Vitriol.
Spongiæ combust. ana ʒj.
M. F. Pulvis.

quibus consumptis, ulcus cerati divini auxilio cicatricem acquirit. Adolescens octodecim annorum conquestus est de magna gingivæ superioris excrescentia, quam, post totius procurationem, filo tenui paulatim adstricto excidi. Ablata carne æger per octiduum singulo mane fricavit dentes pulvere Magistrali (cujus ℥j. addita fuit ʒj. aluminis crudi.)

℞. Terræ porzell. ℥iiij.
Lign. aloes.
Santal. citrin. ana ℥j.
Mosch. ℈j.

Ireos.

Ireos. ℥j. M F. P. dentifric.
& lavit. os. seq. decreto:

℞. Alum Roche ʒij.
Balaustior.
Rosar. rubr.
Myrtill. ana p. s.
Bugul. pj.
Bulliant. in s. q. vini rubri Stiptici ad ℔js. & colentur pro collutione oris.

OBSERVATIO. LXXXIII.

Perniones exulcerati.

INnumeros â pernionibus exulceratis curatos vidi, ipsusque permultos curavi linimento sequenti, quod Iohannes Prevotius, in sua Medicina pauperum, meritò commendat:

℞. Fol. Tabac.
Cortic. med. samb. ana Mj.
Rad. asphod. alb. Minut. incis. ℥j.
Ol. communis. ℔j.

Coquantur lento igne, ad consumptionem totius humiditatis, & facta forti expressione, adde.

℞. Thur. subtiliss. pulv. ℥ß.
ceræ flav. ʒvj.
M. F. Linimentum,

perniones narium, aurium, manuum & pedum exulceratos citissimé sanans.

OBSERVATIO. LXXXIV.

Steatomato utriusque manus.

ANNO 1628. *Ioanni, Fratris mei Martini filio*, in externo sinistræ manus metacarpo, propé indicem exortum est tuberculum cui primo, cum ganglij figaram referret, at sine omni fructu, arcté superligavi laminam plumbeam. Anno 1629. puer,

tempore

tempore Bacchanalium sudavit in Balneo publico, & vesperi domum veniens correptus est ingenti manus totius inflammatione, quæ sub calida agni pelle efficaciter alias resolvente, ad suppurationem venit, & scalpelli Tab. XII. Fig. IV. operam requisivit. Abscessu debité aperto, materiaque purulenta & sebacea expurgata, vulnus per carnis generationem curavi. Autumno ejusdem anni, alius tumor comparuit in eadem quidem parte, sed propè carpum, qui paulatim crevit, & resolventibus tractatus, similiter degeneravit in abscessum ferro incidendum, quo inciso, prodiit materia ex sevo & pure pariter commixta, & vulnus medicamentis dein sarcoticis & epuloticis appositis brevi curatum fuit. Anno 1630 circa æquinoctium vernale, in utriusque manus metacarpo suborti sunt tumores sebacei, qui assumpto decocto sudorifero, *cujus basis erat radix sarsæparillæ*, insensibiliter, & citra topicum, fuerunt resoluti. Anno 1631. tumores exorti sunt in carpi & metacarpi utriusque lateris pluribus locis, qui in magnitudinem nucis juglandis excrescentes, inflammationem causarunt, & abscessus, qui scalpello facta via, materiam superioribus similem profuderunt. Anno 1632. tumores illi invaserunt cubitum utrumque: quapropter demum sua sicuram sudoriferam, â qua patiens ad sudandum valdé difficilis, plané abhorruit. Suppuratos igitur ferro incidi, materiaque sensibiliter educta, vulnera per duos menses aperta detinui, impositis turundis, lavando interim manus quotidié per horam in aqua *ex puteo villæ, propé Vlmam, Stribelinæ*, calefacta, easque spongiis involvendo, donec reliquiis discussis membra affecta pristinum robur acquirerent. Hac aqua puer, in cujus manibus extremis viginti quatuor abscessus scalpello allegato incidi, pulrimaque ossicula corrupta Acantabolo exemi, ab ulteriore recidiva præservatus, omnes manuum functiones, citra ullum impedimentum, obiit, singulo trimestri pulverem phlegmagogum assumens.

OBSERVATIO. LXXXV.

Fractura femoris cum vulnere.

ANNO 1642. *Die 22. Octobris*, Ulmæ saccus tritico repletus ex altissimis ædibus viri Nobilissimi Dn. Erhardi Schadæi decidit, prætereuntis *Catharinæ* Wechin / Giengensis femur in medio fregit, ita ut inferior ossis pars per cutim prorumperet, & patiens ob insignem, cum femoris tum dorsi, dolorem animo delinqueret. Ægra in Xenodochium delata, viribus per medicamenta interna & externa;

(℞. Aq. ceras. nigr. ℥iij.
Rosar.
Borrag. ana ℥j.
Cinam. ʒij.
Spir. Cephal. Anhalt. ʒj.
Magist. corall. ℈js.
Man. christ. perlat. ℥ß.
M. ad virtum, & sign.
Aqua corroborans.
℞. Aqua Odorif. Fuchsi ℥j.
rosf. ℥ß.
Acet. rutac. ℥ij. M.
Pro aqua naribus & pulsibus admovenda)

collectis, & facta femoris in diversa extensione T. XXVIII. Fig IIX. partes fractas citra scalpri beneficium composui.

Fracturâ composita, ossi fracto admovi pulverem ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ vulneri imposui turundam ex stuppa cannabina confectam & unguento stegnotico (*quod paravi ex pulvere adstringente Galeni, & albumine ovi subacto*) imbutam, ad sistendum sanguinis fluxum. Exterius femur obligavi tribus fasciis & sufficiente spleniorum numero (vid supra Tab. XXIX) munitum in canalem deposui. Tabul. XXVII. Membro benè composito, propter dolorem totius pedis affecti ac dorsi, & imminens inflammationis periculum, Chirurgus Xenodochij patienti venam medianam sinistri brachij incidit, & ℥iiij. sanguinis emisit. Die secundo & tertio conquesta est de dolore dorsi & ardore urinæ. *Die* 4. & 5. patiens sine querelis ad interrogata respondit, sed quia corpus fuit constipatum, Medicus Xenodochij ordinarius præscripsit aliquot bolos ex elect. Lenitiv. ℥j. qui dum formabantur, menses fluere cœperunt. *Die* 6. 7. 8. & 9. nihil quicquam circa fracturam sensit doloris, de levissima saltem tussicula, & maximo ad partes obscœnas pruritu, conquerens. Quapropter usa est sæpius de die mixtura ex syrupo violarum, de liquiritia, & tinctura rosarum. Dorso & partibus obscœnis prurientibus, post fomentationem ex aquâ dulci, adhibui album coctum & linimentum simplex. *Die* 10. religatum femur, cerato diapalmæ perforato, tribus fasciis pertusis, & sufficienti spleniorum (*fasciæ prius ex vino rubro exprimebantur*) ac ferularum numero iterum involvi; ut hâc ratione vulnus, citra fasciarum solutionem, urgente necessitate quotidié inspicere potuissem. Venter infimus ut maximè fuit tumidus, & ab umbilico usque ad pubem valde durus, cui per triduum applicui cataplasma ex pulvere malvæ, micâ panis, lacte & butyro non salito paratum. *Die* 14. tumor & durities infimi

ventris

ventris decrevit & remisit. Patiens, ob abscessum in clunibus suppuratum, conquesta est de stranguria & atrocissimo dolore circa os sacrum. *Die* 20. rupto abscessu, & deterso ulcere stranguria & dolor prædictus evanuit: sed quia ulcus clunium quotidianam requirebat medelam, membrum fractum in sua quiete permanere minimé potuit, usque in diem 30. quo patiens bené habuit, planè de nihilo conquerens. *Die* 40. novus suboriebatur abscessus sub poplite, qui ad suppurationem vergens maximè doluit, ruptusque fætidissimam materiam effudit. Qua de causa per siphonem injeci decoctum ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ, Herba scordij, Veronicæ, cardui benedicti, & melle rosato despumato, à quo dolor vehemens, & fætor gravissimus, omninò cessavit. Fracturam iterum tractavi medicamentis ossi & vulneri convenientibus, Cerato diapalmæ, fenestratis fasciis, spleniis oblongis, ac ferulis. *Die* 60. de tali tantoque circa vulnus dolore punctorio conquesta est, ut præ lachrymarum effusione vix loqui potuerit, dixitque se spectrum, quod in Xenodochio versari falsò creditur, non solum per plures noctes vidisse, atque hinc totum corpus cum lectica tremuisse, & dolorem originem traxisse. Sed ego existimo, ortum esse dolorem partim ex ulcere clunium, quod quotidiè debuit expurgari, & ob hanc rationem membrum fractum & compositum in quiete non permansit: partim, ob portionem ossis, quæ in hujusmodi casibus, circa hoc tempus, solet abscedere. *Die* 18. *Ianuarij* Anno 1643. conquesta est de acerbissimis doloribus circa vulnus femoris. Religato femore, inspectoque vulnere, specillo obtuso inveni frustulum ossis acutum, quod carnem perpetuò pupugit, & dolores acutissimos excitavit. Ideo statim vulnus scalpello sufficienter dilatavi, & *Die* 19. separatam ossis partem volsellæ dentibus arripui, & apprehensam extraxi, Tab. XXIIX. Fig. IX. *Die* 20. totum crus minus erat, quam diebus præteritis, & dolor pungitivus omninò intermisit. Post ossis abscessum femur ascia in crucem adducta Tabul. XXIIX. *Fig.* X. deligavi usque ad perfectam vulneris sanationem. Mense *Februario*, ulcere poplitis nondum consolidato, patiens mediante instrumento ferreo claudicans ambulare cæpit. *Die* 18. *Martij* 1645. abscessit ossis portio ad magnitudinem digiti annularis. *Die* 30. ulcus cicatrice fuit obductum.

OBSERVATIO. LXXXVI.

Spina Ventosa.

EXcellentissimus Spigelius Monacho cuidam Bononiensi, pollicem sinistræ manus, spina ventosa corruptum, forfice Tab. XX. *Fig.* I. & Tab. XXXII. *Fig.* VIII. adscidit, manuique muti-

mutilatæ, ad sistendum sanguinem & prohibendam inflammationem plagulas stegnotico imbutos, & vesicam oxycrato expressam appicuit, cubitumque fasciis, ad flexuram usque involvit. Consistente sanguine, ulcus medicamento detergente mundificavit, & epulotico divino consolidavit.

OBSERVATIO. LXXXVII.

Fractura cruris cum vulnere.

ANNO 1643. *Die* 5. Decembris hora septima, post meridiem, *Matthæus* Ritter junior, Ulmæ cecidit ex hypethra pensili, & fregit tibiam sinistram, spatio 4. digitorum transversorum supra caput inferius, cum vulnere, ossisque denudatione & prominentia in partem anteriorem. Reposita per solam extensionem fractura, dolor antea vehementissimus statim remisit. Crus itaque affectum & fractum tribus fasciis (Tabul. XXIX. E. F. G.) spleniisque (ejusdem Tabulæ H.) deligavi, & in canalem (Tab. XXVI. Fig. II.) rité deposui. Inter deligandum patiens, ob imminens animi deliquium sæpius cochlear aquæ corroborantis, quod constabat ex sequentibus assumsit:

℞. Aq. Ceras. nigr. ℥ij.
Pimpinell.
Rosar. ana ℥j.
Cinam. ʒj.
Spirit. Cephal. Anhalt. ʒß.
Pulv. Magist. Corall. rubr. ʒß.
Margar. præp. ℈j.
Lapid. Chrysol. præp. ∋ß.
Manus Christ. perlat. ʒiij. misc. ad vitrum.

Die 6. Decembris ob medicamentorum usum, dolor ex fractura omninò evanuit, & patiens usque in quartum decubitus diem benè habuit. *Die* 9. religato & inspecto vulnere nullum aderat inflammationis signum, nullusque dolor: quapropter ossi tibiæ filamenta arida, labiis plagæ digestivum:

℞. *R*esin. Therebint. lot. in aq. plantag. ℥ß.
Pulv. rad. aristol. long.
irid: Florent. ana ℈ij.
Syrup. de rос. sicc. ℥ij.
Vitell. ovi q. s. misc.

desuper

desuper ceratum diæpalma, fascias & splenia adhibui. *Die* 10. æger usus est Enemate laxativo, & abhinc usque in septimum decubitus diem pulchrè habuit.

Die 13. in religato vulnere pus bonum & coctum apparuit, nullusque dolor aut imflammatio, quæ alias hujusmodi fracturas concomitari solent, ægrum affecit: unde fracturam iisdem medicamentis curavi atque crus cerato dicto, fasciis, plagulis & ferulis (quia timor imflammationis jam præterijt.) Tab. XXIX. Fig. VI. del g. tum, in canalem deposui. *Die* 16. iterum religato & inspecto vulnere, omnia rectè habuerunt, nullus enim dolor adfuit, tumor nullibi apparuit,, & ex vulnere pus laudabile in parva quantitate emanavit: quapropter ossi â membrana sua detecto inspersi pulverem ex radicicus Aristolochiæ longæ & Iridis Florentinæ, vulneri sarcoticum adhibui, & crus diapalma, fascijs, spleniis ferulisque iterum involvi. Hoc die lusit chartis, canalem huc & illuc movit, atque totam tibiam in sinistram partem distorsit. *Die* 17. manè conquestus est de compressione canalis sub genu iu parte exteriore, infra caput fibulæ. Inspecto crure extuberantiam aliquam animadverti, religato vulnere tuberculum tetigi, & obliquam fibulæ fracturam inveni, quam procul dubio natura consolidasset, si tibiam semper immotam servasset æger.

Die 20. adhibui laminam ferream, ut extuberantiam fibulæ aliquantisper ad tibiam pelleret, quod etiam præstitit, sed frustulum ossis abscessurum esse prædixi. Fracturæ tibiæ, quæ bené habuit, pulverem Iridis Florentinæ cum filamentis carptis & aridis imposui, totumque pedem cerato diapalmæ fasciis, spleniis ac ferulis obligatum in canalem deposui. *Die* 25. patiens conqueritur de fractura fibulæ, quâ inspectâ invenio officulum, quod cutim nonnihil pupugit, unde ceratum, splenia & fascias, aliquantilum in dextram partem abduxi, ut dolor ex officula pungente remitteret. *Die* 6. Januar. Anno 1644. fractura tibiæ confirmari cepit, & fibulæ officulum in conspectum venit, cui pulverem Iridis Florentinæ & Aristologiæ longæ, cum filamentis decerptis, adhibui, atque crus cerato diachalciteos, spleniis, lamella ferrea, & fasciis obligavi, ut pes pristinam rectitudinem acquireret; *Die* 16. *Januar.* vulneri tibiæ applicui filamenta carpta, ceratum diapalmę, fascias, splenia & ferulas. Fractura fibulæ, pus album & coctum fudit, asperum officulum forcipe abstuli, & crus velut diebus preteritis obligavi. *Die* 5. *Frebuar.* natura fibulæ separavit officulum, & substantiam carne jam obduxit, quapropter ulcus filamentis carptis, cerato divino & fascijs laxè obligavi, partemque affectam in canalem debitè reposui. *Die* 25. ob excrescentiam carnis ulceri inspersi pulverem aluminis usti, qua consumpta, *Die* 4. *Martij* aliud

frustulum ossis extraxi, ulcus filamentis siccis & cerato divino tractavi, partemque integram, ut diebus præteritis obligatam deposui. *Die* 24. ob inordinatam victus rationem pus fuit viride; & ulcus sepsit: unde sequens vinum laxativum ordinavi:

℞ Radic. Gramin.
Irid. Flor. ana ʒjs.
Herb. Beton.
Veron.
Cent. min.
Borrag.
Absynth. ana p. ß.
Fol. sen Alexand. s. st. ℥j.
Rhab. elect. ʒiij.
Agaric troch. ʒij.
Hermodactilor.
Turbith. ana ʒjs.
Semin. carth. cont. ʒiijs.
Sem. anis.
fænicul. ana ℈js.
Crem. Tart. ʒiij.
Gingib.
Galang. ana ℈j.

Incisa & contusa indantur sacculo, qui in vini albi Mensura j. infundatur: de hac infusione patiens alternis diebus, duabus horis ante prandium, sumsit ℥iijs. Abusu hujus vini medicati æger béne habuit, & ulcus pus coctum, album ac minimé fætidum generavit. *Die* 14. *Aprilis* patiens optimé habuit, atque ob vulnus cicatrice obductum grallæ opera subnixus ambulare cæpit. *Die* 4. *Maij* æger lætissimus grallam deposuit, & minimè claudicans incessit.

OBSERVATIO. LXXXVIII.

Atheroma in femoris parte externa curatum.

HOnestissima virgo Margaretha, cujus cognonem honoris gratia silentio involvendum existimo, tringinta annorum, temperamenti calidi & sicci, conquesta est undecim annos de tumore citra dolorem duro, qui sua magnitudine ovum gallinaceum superavit, in femoris dextri parte sylvestri inter musculum glutæum appel-

appellatum & cutim exortus. Hic autem cum esset tumor tunicatus, neque internis neque externis medicamentis cedere vellet, facto prognostico, quod hujusmodi tumor non nisi chirurgia feliciter curari queat, præparatum antea corpus ab humoribus purgavi, & ANNO 1641. die 26. May. tumorem sequenti modo exemi. Primo cutim atramento in crucem signavi, deinde atramento exiccato super lineam cutim in quatuor angulos rectos scalpello Tab. II. Fig. I. secui, donec folliculus in conspectũ veniret. Sectione solius cutis in crucem facta, & sanguine spongia nonnihil deterso, quatuor cutis angulos, à subjecta tunica paulatim specillo separavi usque ad basin, ubi erat vena quam abscidi, & tunicam tumoris integram volsella extraxi: remoto citra læsionem folliculo vulneris labia statim ad mutuum contactum adduxi, & albumen ovi agitatum cum pulv. adstringente Galeni apposui. Obligato vulnere, folliculum dissecui, & in eo materiam pulticulæ similem inveni. *Die* 28. *Iulij* vulnus cicatrice fuit obductum, & patiens pristinæ sanitati restituta.

OBSEVTIO. LXXXVIX.

Vulnus carpi cum læsione arteriæ.

ANNO 1631. Mense Decemb. *Iohannes* Moser/ Sartor (anno ætatis 24.) temperamenti calidi & humidi, circa carpum & radium sinistræ manus, à discipulo suo adeo vulneratus est cultro, ut non solum vena, sed etiam arteria per transversum incisa fuisset, quam magnus sanguinis fluxus, & alia sæva symptomata, subsequebantur. Hoc vulnus statim Chirurgus *Nicolaus* Reutte juxta præcepta chirurgica obligavit. Secundo die sanguis tàm copiose effluxit, ut totum ægroti corpus, ob spirituum vitalium defectum, motibus convulsivis agitaretur. Ad vesperam ipsi subducta fuit alvus, injecto clystere leniente, à quo ter dejecit. Tertio die incisa fuit vena jecoraria dextri brachij, & eductus sanguinis ad ℥iv. Quarto dum obligaretur vulnus, nihil sanguinis ex ipso manavit. Quinto ob oris amaritudinem æger usus est sequenti syrupo cathartico:

℞. Syrup. rosf. sol ℥ijs.
Extra. Rhab. ʒj.
Diacarth. ℈js.
Mag. Tartar. ℈s.
Aq. Cichorii q. s. M. F. Syrup. liquid.

à quo duas sedes habuit. Sexto die conquerebatur de cardilagia &

capitis vertigine, unde assumsit syrop. Acetos. citri. & Granat. dulcium vino granatorum, & Aq. Pimpinell. ac cerasorum permixtum; in lipothymia magnum habuit levamen, ab usu vini granatorum. Septimo die noctem inquietam habuit, dixitque se tota nocte per somnum cum puero, qui ipsum sauciavit, pugnasse: &, quod majus est. conquestus est de sumptibus, & propter illos tam melancholicus fuit, ut huc & illuc in hypocausto curreret, â quo motu sanguis ebulliens ex arteria læsa, in omnem dimensionem exsiliit, ut nullo modo sisti queat. Itaque digitis compressa arteria, in media radij parte, extraxi magnam sanguinis concreti copiam ex vulnere, Tandem arteriæ sauciatæ spongiolam combustam, & pulvere lapid. chrysol. præp. atque adstring. Gal. aspersam, & albumine ovi agitato oblinitam imposui, conveniente fascia vulnus obligavi, & instrumentum ex bractea confectum Tab. XLIII. adhibui, quod obserari, & cochlea arteriam comprimere citra incommodi metum possit.

Octavo & 9. die quia manus usque ad mediam cubiti & radij partem inflammata erat, vesperi admisit Enema. Decimo die melius habuit, & pus flavum per fascias sudavit. *Die* 11. per totam noctem bené dormivit. Duodecimo die religato vulnere effluxit pus album, & vulnus latius apparuit, ob sanguinis concreti extractionem (ut in aneurismate fieri solet.) & impositam spongiam. Tendines quoque perforantes in conspectum venerunt inflammati, & summo cum dolore ad putredinem tendentes. Vulnere igitur, citra spongiolæ extractionem, deterso, arteriæ medicamenta prædicta imposui, vulnusque fasciis obligatum iterum instrumenti clavo obturavi.

Interim non neglecti fuerunt Syrup. refrig. & humectantes. Emulsiones ex Aq. & seminibus appropriatis, Magist. Coral. rub. & syrup. violar. paratæ.

Die 13. & 14. æger melius habuit, inflammatio namque & dolor manus læsæ aliquantulum remisit. *Die* 15. pus album de vulnere exivit, manus dolor remissior visus, & tumor ejusdem minor factus fuit, tendinesque calorem naturalem acquisiverunt *Die* 16, Dimidiam spongiolæ, quæ arteriæ incisæ orificio adhæsit, partem volsellâ extraxi, alteram vero reliqui ad foramen arteriæ; *Die* 17. extraxi reliquam spongiæ partem, vulneri applicui modò dicta medicamenta, & ceratum citrinum linimento simplici obductum, carpo fasciis convenientibus obligato adhibui etiam instrumentum. *Die* 18. orificium arteriæ conglutinatum, & tendines carne solida coopertos reperi. *Die* 24. & plaga per ceratum divinum consolita, patiens pristinæ sanitati restitutus fuit.

OB-

OBSERVATIO XC.

Concussio cerebri.

ANNO 1627. Mense Novembri, Iohannes Semlin / Oppingensis ex agro Ulmensi, famulus cujusdam rustici, temperamenti calidi & humidi, ante mensem in ædibus Marci Feyels fuit, in quibus more loci juvenculę, sive ancillæ filum duxerunt pensumque suum absolverunt. Hic vero noster Iohannes, tum temporis in illo hypocausto cum aliqua illarum juvencularum lusit; quod ipsi à reliquis præsentibus interdictum fuit, ut nugas relinqueret, sonst werde jhm der Baum gestelt werden / cujus processus hic est: Detinent aliquem corpore inverso, ut capite respiciat terram; pedibus verò suspendunt, & subitò iterum remittunt, ut terra capite quatiatur: quod & perpetrarunt in hoc ægroto, usque dum sanguis è naribus & auribus defluxerit, atque humi prostratus mortui instar jacuit. Videntes prædictæ juvenculæ dubium hunc actum, ipsum illicò aqua frigida asperserunt, quo revocentur illius spiritus. Hic aquâ perfusus, quasi à morte revocatus, surrexit, magnoque sinistri brachij, ac totius capitis dolore discessit. Secundo die, præsente hoc capitis ac brachij dolore, æger nihilominus frumentum ventilavit. Tertio & quarto pejus habuit, ita ut propter febrem & motus convulsivos lecto decumbere coactus fuerit. Sexto morbi die, curru petijt Oppingam. Septimo mater accersivit Chirurgos. Decimo, 11. 12. 13. & 14. antedictis convulsivis motibus vexabatur. *Die* 15. mater decumbentis urinam transmisit Clariss. D. D. Klebsattelio, Medico Geslingensium indefesso, qui præscripsit pulverem contra casum, ad dissolvendum sanguinem grumosum, cum syrupo acetosæ, acetositatis citri & aqua pimpinellæ. Hinc mutus & surdus, usque ad vigesimum quartum diem, laboravit comate, de qua aphonia ita vaticinatus est Hipp. sect. 7. aph. 58. quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri necesse est. Loquendi audiendique impotentiæ supervenit Diarrhæa, quæ per triduum durabat, ubi denuò loquentes alios audivit, & ipse loquens conquestus est de dolore vehementissimo sinistri brachij circa musculum deltoidem. *Die* verò 29. Inclytæ Reip. Ulmensis decreto contuli me Oppingam, ubi Iohannem inveni valdè conquerentem de magno capitis dolore circa suturam sagittalem & coronalem, siti & febre insigni, ardore & nigredine linguæ, totius brachij prædicti paralysi & tumore œdematoso & scirrhoso, qui circa musculum deltoidum ad suppurationem tendens ægrum maximè

 torsit.

torsit. Qua de causa statim revulsionis gratia præscripsi Enema sequens.

℞. Decoct. commun. pro clysterib. ℥ix.
Mell. ros. solut. ℥ijs.
Elect. Diacathol. ℥j.
Ol. chamomill. ℥ij. M. pro Clyst.

à quo æger quinquies dejecit excrementa biliosa & pituitosa.

Capitis bregmati tumefacto applicui cataplasma digerens & roborans:

℞. Mic. panis domest. ℥iij.
Furf. Tritic.
Farin. hord. ana ℥ij.
Pulv. Flor. ros.
Beton. ana ℥ß.
Ol. rosat. ℥iij.
Vini rubr. q. s.
Salis commun. ʒj.
M. ad ignem in form. cataplasm.

Scirrho œdematoso brachii impositum fuit cataplasma, quod constabat ex

Pane domest.
Farin. sem. lin.
Herb. Malv.
Alth.
Lacte & Ol. chamom.

Pro siti usus est:

Syrupo Acetositat. citri.
Acetosæ simpl.
Granat. ana ℥ij.
cum. aq. hord.

manè & vesperi scyphum seri caprini depurati exhausit. Cibus fuit cremor hordei & panatella, quæ conficitur ex mica panis, jusculo carnis, & butyro. Potus ad cibum fuit Aqua hordei. Suppurata, post aliquot dies, materia in brachio, quæ facilè ex tactu deprehendi potuit, abscessum inter musculum bicipitem & deltoidem scalpello aperui, ex quo magna purulentæ materiæ quantitas effluxit. Foramini inciso, ad mitigandum dolorem, turundam ovi vitello & albumine oblinitam imposui, & desuper Diachylon simplex adhibui, ad suppurandas reliquias. Sequenti die religato vulnere, specilli globosa parte ulcus explora-

vi, &

vi, & humeri os corruptum inveni. Ideò foramen ſpongia contorta nonnihil dilatavi, & dilatato turundam digeſtivo:

℞. Tereb. lot. in aq. ſcord. ℥ijs.
Ovi vitell. par.
Pulv. Ariſt. rot.
Irid. Flor. ana ℨß.
Mell. roſ. col. q. s. Miſc.

oblinitam impoſui. Interea corpus aliquoties purgatum fuit, ſacculo ſequenti:

℞. Rad. polypod. querc. ℥ij.
Irid. Flor.
Cichor. ana ℥ijs.
Herb. agrimon.
Beton.
Veron.
Prunell.
Abſynth. ana p. s.
Fol. ſen. Alex. ſ. ſt. ℥js.
Rhab. elect. ℥ß.
Agaric. rec. troch. ℨiij.
Sem. cartham. excort. ℥ß.
aniſ.
fœnicul. ana ℈js.
Crem. Tart. ℨiijß.
Cinam.
Gingib. ana ℈js.
Uvar. paſſ. ℥iij.

Incuſ. & contuſa ad ſacculum, qui in fund. in ℔ iiij. aquæ mulſæ, de qua alternis diebus ſumpſit ℥iiij duabus horis ante prandium. Pro majore oſſis exiccatione vulneri per ſiphonem injeci decoctum divinum, pulverem ariſtolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ. Exterius aliquoties brachio ſpongiam ex aqua ſalſa & vino rubro expreſſam ſuperligavi:

Die vigeſimo propter dolorem capitis uſus eſt ſequentibus catapotijs:

℞. Maſſ. pilul. aur. ℈ij.
Extract. coch. ℈j.
Mag. mech. nigr. gr. vij.
cum ſyrup. de beton.
F. Pilul. parv.
deaurentur,

à quibus decies dejecit. *Die* 60. frustulum ossis protrusum, & volsella arreptum extraxi, ulcusque postea cicatrice obduxi.

OBSERVATIO. XCI.

Manus ob spinam ventosam amputata.

DUM Patavii studiis Medicis operam dedi, & chirurgiam exercui, Nobilis quidam studiosus laboravit per aliquot Menses œdemate manus sinistræ, quod, post universalium usum, sub præstantissimis topicis nunquam diminui, sed tandem in vola exulcerari cæpit. Quapropter adhibuimus in consilium Excellentissimum Spigelium, qui, postquam ulceris qualitatem specillo explorasset, & os corruptum tetigisset, statim tumorem vocavit spinam ventosam, quæ malum est incurabile, & amputationem partis affectæ requirit. Provenit autem spina ventosa ab humore, qui occulta & infensa sua qualitate ossa primum citra omnem periostij læsionem atque doloris sensum corrodit, deinde œdema efficit minimè dolens, & post aliquot Menses partem exulcerat. Consensu ægri obtento, manum extremam supra radii & cubiti appendices scalpello falcato ac serra resecui (Tab. XXVII. Fig. XI. XIII. & XIV.) cubitoque spleniis, vesica & fasciis (Tab. XXVIII. Fig. I. II. III. IV. V. & VI.) obligato, in parte amputata reperi ossa metacarpi quidem corrupta, sed periostio undique (præterquam in illo loco, ubi ulcus) adhuc contecta.

OBSERVATIO XCII.

Vulnus cubiti periculosum.

ANNO 1638. Die 24. Iun. in Festo Divi Johannis Baptistæ, hora septima post meridiem, Nobilissimus Dn. *Fredericus à* Dfgenaw vulneratus est in duello, à Nobiliss. Dn. N. de Bettendorff / duorum digitorum transversorum infra cubiti dextri flexuram, totum brachium inter cubitum & radium perforante, atque lædente venas & musculorum tendines cum insigni dolore, & sanguinis effluxu. Primo vulnus chirurgus non imperitus, Iohan. Georgius Bauser / obligavit. Die secundo ante & post religationem fasciæ nobiliss. patiens conquestus est de vehementissimo dolore circa foramen vulneris tàm inter-

internum, quàm externum, ficut in omnibus articulorum vulneribus fieri folet. Ob id revulfionis gratia ufus eft fequenti Enemate:

R. Decoct. emoll. ℥viiij.
Elect. lenitiv. ℥i.
de fucc. rof. ʒij.
Ol. chamomill.
viol. ana ℥js.
M. F. Clyfter.

à quo duas fedes habuit. Tribus horis à rejecto clyftere aperta fuit vena mediana brachii finiftri. Foraminibus vulneris exiguam ex linteo turundam medicamento oblinitam, cujus defcriptio hæc eft, impofui:

R. Aloes fuccotr.
Thur.
Bol. Armen.
Lapid. Hæmatit.
Chryf. præp. ana ℈js.
Terr. Lemniæ.
Tutiæ præp. ana ℈ij.
Sanguin. dracon. ʒj.
Pulverifata mifceantur cum albumine ovi fubacto in formam unguenti.

ac brachium oleo rofarum & lumbricorum terreftrium calidè inunctum, fplenio in vino rubro expreffo, fafciaque duobus capitibus obligavi. Denique unguentum defenfivum Fernelii (quod omnium optimum eft) fummo humero applicui, & duabus elapfis horis integrum brachium pofcâ irrigari curavi. Potus fuit Aqua hordei, vino granatorum gratior redditus, cibus autem cremor hordei, & gelatina ex pedibus vitulinis. Tertio die melius habuit æger, vulnusque propter novum hæmorrhagiæ metum, non fuit religatum, fed totum membrum poftea irrigatum, oleisque prædictis inunctum. Die quarto religavi fafcias, turundam verò è vulnere non extraxi, fed appofitis filamentis carptis & unguento, quod conftabat ex albumine & vitello ovi, pulvereque fupra præfcripto oblinitis, brachium inunxi, ipfique fplenium in vino auftero expreffum & fafciam adhibui. Vefperi benè habuit æger, & pro cœna fumpfit cremorem hordei, & Endiviam vino granato-

rum.

rum, oleoque commini conditam. *Die* 5. de nihilo conquestus est patiens, vulnus religavi & turundam extraxi. Sanguine subsistente aliam turundam, eamque breviorem, vitello ovorum imbui, & pulvere prædicto asperſam, foraminibus imposui, alæ & summo humero defensivum applicui, brachiumque oleis inunctum, & splenio madefacto involutum fascia duobus capitibus donata obligavi. *Die* 6. patiens, ob alvi constipationem, & dolorem circa flexuram cubiti assumsit syrupum laxativum:

℞. Syrup. rof. fol. ℥ij.
Flor. caff. rec. extract. ℥j.
Sem. citr. pulv. ʒß.
Aq. cich. q. s. M.
F. Syrup. liquid.

A quo quinquies dejecit materiam biliosam & serosam. Vulnus fuit tractatum veluti die præterito. *Die* 7. parum puris cocti circa vulnus apparuit: quapropter unguento sanguinem sistenti addidi dimidiam partem thuris pulverisati, ut vulneri caro increſceret.

℞. Pulv. suprapræscript.
Thuris. ana ʒß.
Vitell ovor. q. s.
M. F. Unguentum.

quo imbuatur turunda vulneri imponenda. A die 8. usque ad 10. æger perbellè habuit. *Die* 11. dixit se præteritâ nocte nihil dormivisse, brachiumque propter insomnium grave huc & illuc movisse, ita ut externum foramen aliquid sanguinis denuò effudisset. Subsistente autem firmiter sanguine, vulnus tractavi ut die præterito, patientique ordinavi sequentem syrup. purgantem:

℞. Syrup. rof. fol. ℥ijs.
Extract. Rhab. ʒjs.
Mag. Tart. ℈j.
Aq. ceraf. nigr. q. s.
M. F. Syrup. liquid.

Die 12. 13. & 14. æger optimè dormivit, de nulloque amplius circa flexuram dolore conquestus est, & foramen illud externum, quod ob nimium brachij motum sanguinem funderet, generavit pus coctum. Die 16. loco turundæ, foraminibus filamenta carpta & sicca apposui, spongiamque novam & ex vino rubro calido expressam super ligavi fascia duobus capitibus prædita. Die 19. foramina cicatrice obduxi.

O B-

OBSERVATIO XCIII.

Excrescentia in femore magna.

JOanni Gerber/ Hamburgensi, militi Suecico circa vigesimum quartum suæ ætatis annum, in dextri femoris interna parte, exortum est tuberculum, quod biennij spatio in tantum increvit, ut sua magnitudine facilimè tria capita humana æquaret, & ægri ingressum impediret. Hanc excrescentiam empiricus quidam caustico corrodit, ut materiæ exitum procuraret ulcus postmodum epuloticis consolidaturus, sed cum nullam invenisset materiam fluxilem, empiricus aufugit, & ægrum omni auxilio destitutum reliquit. Patiens Anno 1634. Ulmam venit, ibique chirurgi Iohann. Georgij Bauleri operam imploravit, qui cum nullis medicamentis ulcus fœdum consolidare potuisset, meo Georgijque Riedlini consilio, natam exulceratam & valdè dolentem forfice apprehendit, & cauteriis cultellaribus abscidit, escharaque ablata ulcus cerato divino ad cicatricem pulcherrimam perduxit. Vid. Tab. XXXV. Fig. II. fol. 43. Inspecta natæ resectæ substantia, quæ omnino erat carnosa suisque venis & arteriis prædita, quæsivimus ex patiente, an à natura tam macelentus fuerit? hic respondit, se ante hujus natæ exortum & augmentum corpus habuisse mediocriter crassum. Ex qua responsione fuimus edocti, quod excrescentia omne ferè alimentum, quo totum nutriri corpus debuisset, per venas & arterias observatas attraxerit. Restituto jamjam Vlma discessuro consului, ut moderato victu uteretur, singulisque mensibus dorso sex cucurbiculas scarificatas adhiberet, donec corporis habitus paulatim iterum assuesceret sanguinem sibi assimilare, quem natura prius ad nutritionem tumoris transmittere consuevit. Hoc consilium juvenis per semestre diligenter observavit, & post hac incolumis vixit usque ad Annum 1644. quo sub exercitu Bavarico militans me visitavit, & pro datis consiliis magnas retulit gratias.

OBERVATIO. XCIV.

Vulnus sclopeti cum fractura tibiæ.

ANNO 1644. Die 31. Maij. hora 6. post meridiem *Leonardus* Henseler / Bubulcus Vlmensis, læsus est plumbea sclopeti glande, quæ non solum sinistram tibiam

paulo

paulo infra genu fregit, ut os extra vulnus prominerct; verum etiam crus dextrum fine offium læſione perforavit. Rebus ita habentibus, prima viſitatione, partibus affectis (ob medicamentorum aliorum defectum) ſequentia fuerunt adhibita. Dextro cruris vulneri oleum violarum, albumine ovi mixtum, ſiphone injeci, turundasque exiguas & eodem medicamento imbutas impoſui, deſuper ceratum diapalmæ, cataplaſma (ex farina hordei & malvarum, mica panis, & lacte paratum) & faſciam duobus capitibus præditam adhibui. Siniſtram deinde tibiam, quantum poſſibile fuit, compoſui & albumen ovi oleo violato concuſſum infudi, & foraminibus turundam ex filamentis aridis contortam immiſi, deſuper diapalma, atque prædictum cataplaſma applicui, pedemque faſciis ſerratis (Tab. XXVII. Fig. I. & Tab. XXVIII. Figur. X.) obligatum, in canalem ritè depoſui. *Die* 1. *Iunij*. fruſtulum offis, quod carnem & cutim pupugit, & ægrum tota nocte inquietum reddidit, forfice (T. XX. Fig. I. abſcidi Offe abſciſſo, foraminum interſtitium cutaneum ſyringotomo (Tab. XIV. Fig. II.) incidi, vulnuſque hac ratione dilatatum digeſtivo replevi:

℞. Reſin. Terebinth. lot. in aq. Plantag. ℥iij.
Olei lumbricor. terreſt. ℥js.
vitell. ovi. j.
Mell. roſ. col. q. s.
M. pro digeſtivo.
℞. radic. Ariſtol. rotund.
Iridis Florent. ana ℥j.
M. F. Pulvis.

Offibus aſperſi pulverem, filamenta arida appoſui; carni vero digeſtivo oblita: deinde vulneris labia cerato diapalmæ obtexi, pedemque cataplaſmate & faſciis ſerratis obligatum, denuò in ſuum canalem depoſui. Interim patiens ob animi deliquium per intervalla ſumpſit cochlear unum vel alterum ſequentis aquæ cordialis:

℞. Aq. ceraſ. nigr. ℥ij.
Borrag.
Roſarum ana ℥j.
Cinam. ℥ij.

Spir.

Spir. Cephal. Anhalt. ℈js.
Mag. Corall. rubr. ℈ij.
Man. Christ. perlat. ℥ß.
Misc.

Ad extinguendam sitim præscripsi Syrupum refrigerantem:
℞. Syrup. Acetos. simpl. ℥ij.
Granat. acid.
Acetositat. citr. ana ℥js.
quo miscuit aquam hordei pro potu ordinatam. Deinde propter præsentem dolorem, atque inflammationem imminentem, usus est Enemate refrigerante & humectante: quo rejecto, Barbitonsor venam medianam dextri brachij incidit, & sex uncias sanguinis emisit. *Die* 2. *Iunij*, æger aliquantulum melius habuit. *Die* 3. *Iunij*, cùm præterita nocte ob aliud ossis frustulum, quod carnosas partes maximè pupugit, inquietè dormivisset, illud modiolis excidi, ossi reliquo pulverem præscriptum inspergens, & labiis digestivum apponens. Æger eodem die, ob constipationem ventris, & maximum humorum ad partes læsas decursum assumpsit potionem medicam:
℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.
Elect. Lenitiv. ℥vj.
de succ. ros. ʒjs.
Decoct. fl. & fr. q. s.
M. & F. sec. art. potio.
à qua quinquies dejecit biliosam & serosam materiam. Die 4. melius habuit, quam die præterito. Die 5. conquestus est de doloribus colicis, quare ipsi exhibui Ol. amygd. dulc. ℥ijs. cum brodio florum chamomillæ, à quo dolor cessavit. Die 6. cum alvus denuò esset constipata, assumpsit potiunculam nuper præscriptam, à cujus operatione patiens optimè dormivit. Die 7. post escharæ casum, vulnus obligavi digestivo *sine oleo*, & loco cataplasmatis, ferè integrum crus cerato diapalmæ perforato, & fasciis serratis involvi. Die 8. vulneribus imposui sequens digestivum.
℞. Resin. Tereb. lot. in Aq. scord. ʒiij.
Pulv. radic. irid. Flor.
Aristoloch. rotund. ana ℥j.
Aloës.
Myrrh.

Thur. mascul.
Bol. armen. præp. ana. ℈j.
Balsam. Peruvian. ʒj.
Syrup. de rosf. sicc. &
Mell. rosf. col. ana q. s.
M. in form. linimenti.

Die 9, patiens, quot pedes attinet, benè habuit, sed iterum conquestus est de dolore colico, qui, post spontaneam biliosæ materiæ per alvum evacuationem, cessavit.

Propter vulneris fætorem siphone decoctum divinum injeci. *Die* 10. æger benè habuit, & vulnus tibiæ sinistræ fudit pus coctum, sub tibia fracta observavi particulam ossis putridam, quam decocto divino lavi & pulvere appropriato obtexi: dein vulnus linimento præscripto, & cerato diapalmæ obligavi. *A die* 15. æger benè habuit usque ad trigesimum, quo sinistræ tibiæ os in superficie & externa sui parte sese desquamavit. Vulnus dextræ tibiæ ad cicatricem tetendit. *Die* 17. *Iulij*, frustulum ossis separatum volsella extraxi. Vulnus tibiæ dextræ cicatrice fuit obductum. *Die* 15. Propter inordinatam victus rationem conquestus est de insigni dolore sinistri pedis, duorum transversorum digitorum supra genu. Religato vulnere, deprehendi abscessum, qui digitis pressus magnam puris quantitatem effudit. *Die* 26. patiens sumsit pulverem, propter amaritudinem oris.

℞ Rhab. elect. ʒj.
Mechoac. nigr. ℈j.
Crem. Tart. ℈ß.
M. F. Pulvis.

à quo sæpius dejecit materiam biliosam, & inde melius habuit. *Die* 25. *Augusti* extraxi frustrulum ossis, quod longitudinem digiti minimi æquaret. *Die* 14. *Septemb.* sub genu & circa anteriorem patellæ partem alius apparuit sinus, quem, cum per foramen superius expurgari non potuisset, instrumenti Tab. XIV. *Fig.* V. cuspide incerato perforavi, &, evacuata prius materia, spongia in vino expressa, fasciaque duobus capitibus agglutinavi. Post agglutinationem sinûs, vulnus paucissimis diebus cerati divini opera cicatrice obduxi, ita ut patiens die 4. Octobr. sine grallis ambulare, & mense Decembri suô citra impedimentum officio fungi cœperit.

OBSERVATIO. XCV.

Fractura femoris.

ANNO 1644. Die 24. Decembris *Ioanni* Kriesinger cauponi Grimmelfingensi, dum ligna ex sylvis veheret, plaustrum lignis onustum femur sinistrum cum vulnere fregit. Æger rheda delatus est Vlmam, ubi chirurgi Ioh. Meckenried & Georgius Riedlen femus vulneratum obligarunt. *Die* 27. ob maximum femoris dolorem atque inflammationem in subsidium vocatus, primo ad ægrum ingressu quæsivi, utrum vulnus ab osse fracto, an verò â stipite proveniat. Patiens & chirurgi vulnus stipiti adscripserunt. Cum autem indicassem, hoc plurimum ad curationem femoris facere, & ex femoralibus addisci posse: si enim perforata fuerint, vulnus proficisci ab extra; sin minus, ab intra. In femoralibus autem nullum foramen invenire potuerunt, ex quibus clarum fiebat, vulnus à fracto femore fuisse inflictum. Itaque femoris extensi fracturam composui, integrum femur tribus fasciis perforatis (ut vulnus magnum quotidiè expurgari possit) & medicamento idoneo (oleo scilicet rosarum, albumine ovi agitato, & aqua rosarum) ad inflammationem depellendam & dolorem nimium mitigandum insuccatis obligavi, & in suum canalem deposui. *Die* 28 ob inquietam noctem, & amaritudinem oris æger usus est syrupo liquido:

℞. Syrup. rof. fol. ℥ij.
Extract. Rhab. ℈iv.
Diacarth. ℈ij.
Mag. Tart. ℈j.
Aq. cichor. q. s.
M. F. P. brev.

à quo aliquoties dejecit materiam biliosam. *Die* 29. secta fuit vena mediana sinistri brachii & eductus sanguis ad ℥vij. Vesperi patiens sumsit haustum emulsionis syrupo violaceo edulcoratæ. Illam noctem quietissimè patiens transegit, & inflammatio cum dolore cessavit. Curata inflammatione, calli generationem ligaturis, medicamentis externis, & convenienti victus ratione, procuravi: patiens tamen claudicat in hunc usque diem, quoniam naturâ valdè iratus pedem canali impositum in quiete nunquam detinuit, sed nunc huc nunc illuc movit. Nec mirum est, quoniam, ut in fracturarum cura monui, adultiores in femore fracti,

etiamsi obedientissimi fuerint, rarissimè (& quidem tunc, quando femur beneficio instrumenti glossocomi Galeni Tab. XXI. Fig. IV. servatur extentum, si non per totum curationis tempus, saltem, dum excrementa alvi deponit æger, aut ipsi sternitur lectus) citra claudicationem curantur.

OBSERVATIO. XCVI.

Tinea capitis, cubitus convulsus.

VIrgo quædam Ulmensis, anno suæ ætatis duodecimo, ob consuetam narium hæmorrhagiam suppressam, nimio mensium fluxu laboravit, eoque restricto de horrenda capitis tinea & molestissima sinistri cubiti convulsione (quem extendere minimè potuit) valdè conquesta est. Purgato igitur corpore per pilulas de nitro Tralliani repetitis vicibus assumptas, & promotis iterum menstruis, caput inunxi quotidiè semel linimento de amiantho (quod ex historiæ lapidum & gemmarum Anselmi Boetij l. 2. c. 204. ipsus paravi) cubitum verò bis unguento Evæ seu polijchresto Spigelij, cujus descriptio videatur supra Tab. XLIII. fol. 63. quibus unguentis ægra brevi felicissimè curata fuit.

OBSERVATIO XCVII.

Lepra Græcorum.

ANNO 1641. Die 17. Decembris ego & Clariss. D.D. Ioan. Regulus Villinger, charissimus meus affinis, nobilem quandam Ulmensem visitavimus, adeo miseram & aspectu horrendam, ut verbis sufficienter exprimi nequeat Primò enim non potuit stare pedibus, nisi à duabus ancillis firmata: facie pallida; fronte rugosa & squamosa; oculis concavis, glabris superciliis, naribus internè à crustis totaliter obstructis, externè verò squamis obsitis, ore tumido & labiis lividis: inclinato capite, thorace incurvato, atrophia laborante, & crassissimis crustis undique obtecto. Sub axillis non aderant pili. Sic quoque dispositum fuit abdomen, seu infimus venter. Artus etiam macilentissimi, squamis crustisque omninò cooperti. Apices digitorum, tam manuum quàm pedum, nullum habuerunt sensum, propter insignem erosionem & crustarum crassitiem. Ultimò totum corpus

sæti-

fætidiſſimum ſpiravit odorem. His ſymptomatibus omnibus probè conſideratis, affectum nobilis, non Elephantiaſin, ſed lepram Græcorum appellavimus, & de reſtitutione multum ſperavimus, propterea quod ſumptus hic non deeſſent, neque etiam de obedientia patientis, quæ ſanitatem avidè expetiit, quicquam dubitaretur. Quare ad purificandum ſanguinem præſcripſimus ſequentem ſacculum catharticum.

℞ Rad. Polyp. querc.
Enul. camp.
Cichor. ana ℥ß.
Herb. Fumar.
Veronic.
Borrag.
Scolopend.
Dentis Leon.
Beton. ana p. j.
Fol. ſen. Alex. ſ. ſt. ℥j.
Rhab. elect. ℥ß.
Agaric. troch. ʒiij.
Mechoac. nigr. ʒij.
Rad. Helleb. nigr. ʒjs.
Semin. Carth. ℈iiij.
Gingib.
Cinam. acut. ana ℈j.

Inciſ. & contuſ. M. ad ſacculum, qui per 24. horas infundatur in menſura majori Mellicratis, de quo poſtea ſumat mane 2. horis ante prandium ℥vij per biduum: tertio die abſtineat à medicamento purgante, & quatuor horis ante prandium, tribusque ante cœnam ſumat portionem conditi (quod

℞. Conſerv. Borrag.
Enul. campan.
ana ʒvj.
Pulv. marg. præp.
corall. rubr. præp. ana ℈js.
Trochiſc. de vip. ℥ß.
Syrup. corall. q. s. M Pro Condit.)

& ſuperbibat hauſtum ſeri lactis caprini optimè depurati. Poſt reiterationem ſacculi purgantis, uſa eſt balneo aquæ dulcis (herbis alterato v. gr. Fumar. Malv. Veronic. Enulæ Campan.) per horam; poſtea, deterſo prius corpore ſe ipſam inunxit ſequenti unguento:

℞. Ung. Pomat. ℥ij.
Balſam. Peruv. ʒij.

Flor. ſulphur. ʒijs.
Olei Tart. ℥ij.
M. F. Ung,.

Ab uſu dictorum medicamentorum fœtor ille magnus & pruritus totius corporis continuus aliquantulum remiſit; & cruſtæ ab apicibus digitorum deciderunt. Ad carnis novæ generationem, quæ fuit eroſa in apicibus, admovi unguentum ex cerato citrino & oleo myrtino confectum. Dorſum ancillæ inuxerunt pinguedine viperina.

Pro potu ordinario bibit decoctum Chinæ. Hic poſſet aliquis objicere, hæc patiens laboravit atrophia totius corporis, cur uſa eſt carne viperina? Reſpondemus, morbi totius ſubſtantiæ cum non curentur niſi medicamentis tota ſubſtantia ſeu occulta qualitate agentibus: Lepra Græcorum eſt talis morbus, Ergo non curabitur, niſi medicamentis occulta propritate pugnantibus, inter quæ caro viperina non infimum obtinet locum. *Die 6. Ian.* 1642. aperta fuit vena communis ſiniſtri brachij, & unciæ quatuor emiſſæ ſanguinis, qui in ſuperficie viſus eſt albus, ſemiviridis, & putridus, in fundo verò nigerrimus & minimè concretus. Addebat Barbitonſor, qui venam incidit, ſe magnum fætorem percepiſſe, dum ſanguinem emitteret. Hiſce peractis, tertia vice uſa eſt ſacculo laxativo, & condito, in quo trochiſcorum de viperinæ carne quantitatem adauxi:

℞. Conſerv. Borrag. ℥x.
Trochiſcor. de vip. ʒiiij.
Corall. rubr. præp.
Marg. præp. ana ℈js,
Syr. corall. q. s. pro Condit.

quod materiam malignam à centro ad circumferentiam corporis efficaciſſimè expellit. Cum jam ſitus remiſiſſet, & ægra dormire incepiſſet, poſt aſſumptionem conditi non amplius bibit ſerum caprinum depuratum. Spatio quatuordecim dierum bis uſa eſt ſequentibus pilulis:

℞. Maſſ. pilul. aurear. ℈ij.
Extract. cochiar. ℈ß.
Mag. mech. nigr. gr. vij.
Extr. Helleb. nigr. ℈ß.
cum ſyrup. de beton.
F. pill. nº. xxj. deaurentur.

à qui-

à quibus decies dejecit. Post repetitum pilularum usum, pili in superciliis, sub auxillis, & in pube recrescere cœperunt. Rebus ita se habentibus, ob instans mensium tempus, patienti ulteriorem medicamentorum usum interdiximus, & consuluimus, ut in posterum menses diminutè fluentes, vel præter spem retardantes ʒj. pilularum de Ammoniaco Magistralium promoveret.

℞. Extract. Aloes cum aq. End.
Gumm. Ammon. aceto.
squillit. diss.
Myrrh. præp. ana ʒj.
Mastich.
Spec. diatrion. santal. ana ℈j.
Sal. Absynth. ʒj.
Syrup. de succ rос. q. s.
M. F. Massa.

His remediis ægra nobilis pristinæ sanitati fuit restituta.

OBERVATIO. XCVIII.

Inflammationes Erysipelatosæ & Oedematosæ.

IN Inflammationibus Erysipelatosis & Oedematosis simul, quæ ut plurimum artus invadunt, & magnum sæpé tam Medicis quâm Chirurgis negotium facessunt, nihil præstantius unquam expertus sum sequenti remedio, quod Excellentissimo Spigelio Chirurgus quidam Germanus, pro summo secreto, ut certè est, communicavit:

℞. Lixiv ex ciner. farment. vit. mediocr. ℔j.
Nitr. ʒjs.
Salis commun. ʒj.
Aceti ex vino optim. ℥j.
F. Mixtura.

quæ, post universalem curam, splenio duplici tepidè excepta, loco que affecto, fasciis strictè superligata, spatio trium dierum, vel ad summum quatuor, insignes tumores, qui etiam periculosam minantur gangrænam, mirè discutit, atque absorbet.

OBSERVATIO. XCIX.

Os tibiæ corruptum & scalpris derasum.

MIles quidam Gallus, laboravit gonorrhæa virulenta, eaque intempestivè per injectiones suppressa, aliquando ex equo decidit in silices, & crus superficialiter excoriavit. Ulcusculum remediis vulgaribus tractatum malignitatem adquirit, & os tibiæ corrodit. His perceptis curam sudoriferam proposui, eaque finita crus secundùm longitudinem scalpello incidi, vulnus stegnoticis dilatavi, os scalpro derasum pulveribus cephalicis obtexi, ulcus unguento citrino (*quod in ulceribus phagedenicis præstantissimum est, & mirè operatur*) incarnavi, & cerato notissimo ad cicatricem perduxi. vid. Tab. XLIII. sub Litt. R. Observat. Martini Schmid/ qui ejusmodi quoque cruris & ossis tibiæ corrosionem atque derasionem felici successu sustinuit.

OBSERVATIO C.

Lepra ex esu carnium leprosarum originem sumens.

ANNO 1637. tempore Autumnali, Ulmensis Lanio, in medio fermè Viennensi itinere, à venefica quadam hospite, inque diversorio, demortui cujusdam leprosi carnibus coctis, mensæque appositis tractatus fuit, quarum esu tota ipsius sanguinea massa infecta, brevi temporis interstitio, pro radici instar, malignas pustulas cum defædatione capitis inprimis, ad superficiem corporis expulit, & percepto rumore, quod scelesta illa fæmina, ob plura alia & varia delicta, publicè flammis combusta fuerit, vultuosus patiens de sanitatis suæ restitutione desperare cæpit: Nihilominus tamen ne sibi ipsi deesse videatur, chirurgum aliàs exercitatum in consilium vocavit, qui re non satis ponderata, solis externis unguentis eundem, sed inani spe, restituere attentavit, usque dum, aliquoties in nostris observationibus citatum, Clarissimum Dominum meum Collegam, Doctorem Iohannem Georgium Gockelium (ex cujus communicatione & hanc curationem habeo) summis precibus exoravit, ut hac in parte sibi gratificari, & extrema tentare velit.

Hic pro sua humanitate, & ægro & chirurgo, solidis rationibus demonstrans, absque juge internorum remediorum usurpatione, san-

sanguineæ massæ per præparantia, purgantia & venæ sectionem exacta depuratione; communicatæ malignitatis mediantibus sudoriferis discussione; hepatis corroboratione, &, vel tandem, externorum debita inunctione, huic, etsi nondum radicato, malo, occurri minimè posse. Quare carnario illi omnem in curando assiduitatem, & diligentiam promisit, modo patiens se in omnibus morigerum præstare velit, quod dum sanctè sponderet, curam sequenti methodo aggressus est.

I. Ordinata victus ratione, præscribendo videlicet cibos optimi nutrimenti, ac omni acredine destitutos, ut in morbi Gallici cura fieri debet; pro potu decoctum ligni Gujaci & sassafras cum seminibus anisi & fœniculi debitè præparari curavit. *Primo, ad sudorem movendum, reservato, altero vero tanquam debiliori ad sitim compescendam concesso.*

II. Corpus per biduum digestivo hoc ad expurgationem præparavit.

℞. Syrup. de duab. radic. ℥j.
Mell. ros. col. ℥ß.
Crem. Tart. pulveris. ℈js.
Aq. Asparag..
Fumar. ana ℥ij.
M. pro dosi una.

III. vitiosam ventriculi saburram, per sequens medicamentum, vino assumptum, removit.

℞. Mercur. opt. dulcif. ℈j.
Croc. metall. gr. vj.
Gutt. Gamand. gr. vij.
M. F. Pulvis.

IV. Hinc medianam dextri brachij primùm aperiri, detractis ℥v. sanguinis, jussit.

V. per aliquot dies concessa quiete, rursus ad corporis præparationem, quater in jusculo repetitam, accessit.

℞. Pulveris Tartari vitriol. ℥ß.
dentur doses quatuor & quælibet ad singularem chartam.

VI. Fæliciſſimé sanguinis mundificationem molitus est per appositas pilulas:

℞. Panchymag. Croll. ℈ij.
Mercur. dulcif. ℈j.
Gutt. Gamand. gr. vij.

cum aq. ceraſ. nigr.
Form. pilul. communes.
pro una doſi.

VII. Acceſſit ad ſudorifera, ubi æger maximè obediens quotidiè in prioris decocti ſaſſafras hauſtu, doſin ſequentis hydrotici accepit.

℞. Sulphur. Aurat. diaphor. à gr. xij.
uſque ad gr. xv. F. pulvis ad chartulam.

Quare, ad quatuor ſeptimanas, tempore matutino ſolum, in lecto per binas horas commorando, largiſſimum ſudorem movit, excepto ſeptimo quovis die, in quo ſuperius notatas pilulas reiterando aſſumſit.

VIII. Siniſtri hinc lateris vena tacta ſanguis emanans priori longè purior inventus eſt. IX. Sordium recrementa laconico abſterſa, & caput appropriatis, alterato lixivio, mundificatum fuit.

℞. Radic. Bryon. ℥j.
Lapat. acut. ℥ß.
Herr. Marrub.
Menth. Criſp.
Origan.
Bethon. ana Mß.
Flor. chamomill.
Rad. Aſar. cum toto ana p. ij.
Agaric. crud. ℥ß.
Craſſiuſculè l. a. conciſa coquantur in lixivio communi.

X. Remanentes quædam puſtulæ, in quibusdam corporis partibus & capite, depulſæ, & omnia externa inquinamenta ſequenti unguento in fine ſublata fuerunt.

℞. Unguent. alb. camphor. ℥j.
Mercur. dulc. ʒij.
Terendo probè M. ad vaſculum.

Sic divino favore, patiens mihi maximè notus, decem hebdomatibus feliciſſimè reſtitutus, aliquandiu decoctum ſaſſafras pro potu ordinario uſurpavit, ita ut per dies vitæ non amplius malum hoc repullulaverit.

TYPOGRAPHUS LECTORI.

Coronidis loco visum fuit hîc adjungere descriptionem Novi Instrumenti Chirurgici pro Uvula abscindenda, quam Vir doctissimus Thomas Bartholinus in *secunda sua Centuria Historiarum Anatomicarum rariorum* ante paucos annos publicavit, unde de verbo ad verbum HISTORIAM LXXXVIII. huc transtulimus.

Incolis Norwegiæ familiaris est Catarrhus, qui hyemali tempestate ad fauces & uvulam destillans hanc in tantam molem extendit, ut suffocationis periculum afferat, nisi maturè huic malo succurratur. Confugiunt verò medicamentis deficientibus ad manuum operam, forficeque quocunque obvio tumentem prolapsamque uvulam abscindunt sine ullo aut vitæ aut vocis dispendio. Sanguinem autem profluentem statim sedant pulte ex farina & aqua. Domestico morbo ut occurrant nihil non tentant. In quem usum Rusticus quidam Norwegus Canutus Thorberni in Diœcesi Bergensi, ingenio minimè plebejo, excogitavit nuper instrumentum singulare, magna celeritate & dexteritate nictu oculi uvulam tumidam exscindens, quod ad *Wormium* nostrum Magnum non ita pridem transmissum operæ duxi precium & Lectorum oculis depictum exhibere & brevibus describere.

Lamina ferrea oblonga, & angusta unciarum undecim longitudine, in extremo manubrio exornatur globulo ad firmiorem apprehensionem, paulatim deinde amplior circa medium fermè duarum unciarum latitudinem acquirit, hinc adscendens quadratam constituit capacitatem unius unciæ cum dimidia longitudine, cui inseritur lignum planum ad linguæ deprimendæ figuram efformatum dolatumque, tres circiter uncias longum, in extremitate rotundum, per ambitum circularem rima præditum profunda pro ferro acuto & incurvo recipiendo, quod ferrum machinis quibusdam ab altera parte laminæ extendi & exseri pro lubitu potest, ac uvulam abscindendam comprehendere inter ferri aciem & laminam ligneam. Altera hujus instrumenti facies clavum habet mobilem, qui ferreum funiculum una extremitate sibi annexum extendit vel retinet retractum donec laxari usus postulat. Retinacula

culă duo huic clavo adhærent, quorum unum extensum firmat clavum, alterum compressum laxat.

Interiori facie machinæ bellicæ speciem refert, exteriore verò plana spatulæ similis, quæ nonnihil incurva & linguam deprimit & Chirurgi visum non impedit, imò tegit subjectum machinæ clavum & retinacula, ut æger timidus nihil mali suspicari possit. Commodum omnino organon & his aliisque usibus accommodum. Celsus volsella utebatur, cujus incommoda recenset *Aquapendens* in Oper. Chir. qui forficulam eligit. *Hildanus* Cent. 2. Obs. 21. onerosum instrumentum ad uvulam depinxit & descripsit, quo tardior fit operatio, ægro non ita jucunda, Chirurgo denique operanti molesta.

Modus applicandi hic est: Primò clavo sublato elevatur quoque ferreus funiculus clavo alligatus, hinc funiculus sequax sursum pellitur, & ex extrema ligni rotundi rima protruditur, spaciumque relinquit pro excipienda uvula tumida. Hoc modo præparatum instrumentum aperto ore per Chirurgum linguæ superponitur, planâ parte sursum vergente, asperâ verò, ne machinas æger videat, deorsum spectante. In Fauces eo usque protrudatur organon, donec uvula inter ferreum funiculum incurvum acutumque & ligneum circulum comprehendatur. Apprehensâ uvulâ, digito tangendum est retinaculum secundum, ut in locum clavus redeat retrahatque annexum funiculum ferreum. Dictum factum concidente clavo & retracto funiculo, acutus ille circulus rimam suam repetendo uvulam comprehensam rescindit.

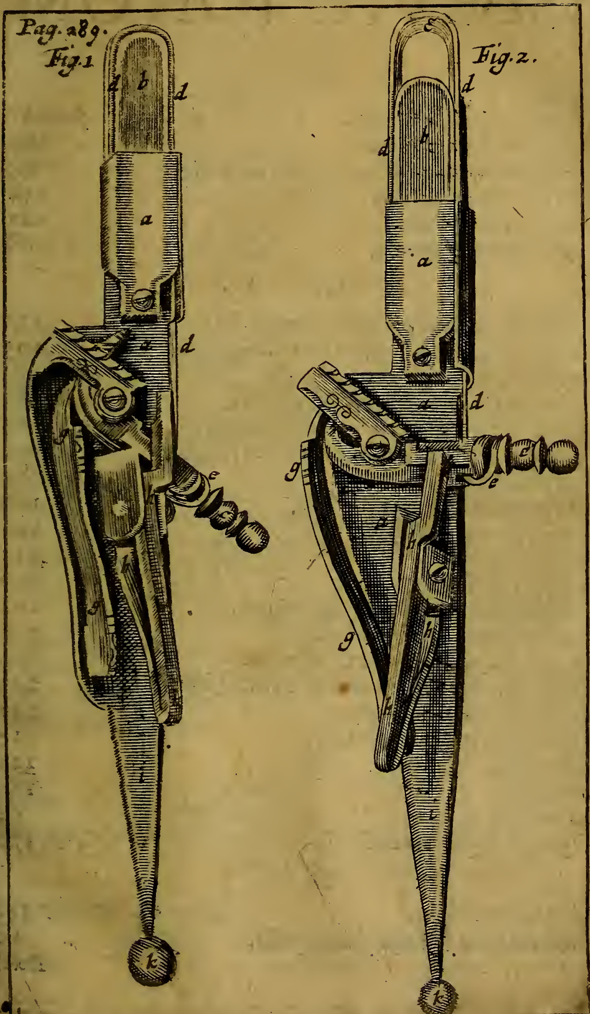
Commodum instrumentum etiam aliis in corpore tumoribus, & verrucis exstirpandis, quod incredibili celeritate, ægris nihil cogitantibus, timentibus nil, omnia absolvit brevissimè, nihil minus quam rus olet.

Ut rudi penicillo adumbraretur, sculptorem advocavi. Prima figura instrumentum exhibet clavo adhuc laxato & in rima sua funiculo ferreo latente. Altera clavum elevatum monstrat, funiculum sursum protrusum & ad excipiendam uvulam paratum. Singularum instrumenti particularum indicem signatæ literæ edicunt.

aaaaa *Ferrea lamina.*
bb *Lignum rotundum.*
cc *Clavus machinæ.*
ddddddd *Ferreus funiculus, circa laminam & lignum repens.*
ee *Ferreus funiculus circa clavum alligatus.*
e *Ferrei funiculi incurva pars, interius acuta.*
f *Spacium inter funiculum & lignum.*

gggg *Reti-*

gggg *Retinaculum clavi primum firmans.*
hhhhh *Retinaculum secundum retrahens.*
ii *Capulus organi ferreus.*
kk *Globulus extremus capulo appositus.*

INDEX
OBSERVATIONUM

A.

C.

D.

Dolor

I.

L.

M.

N.

O.

P.

S.

T.

Tumo-

INDEX RERUM.

A.

Y Anus

Con-

I.

L.

M.

Hic benevolum rectorem etiam atque etiam rogo, ut errorem, qui ex descriptione hujus figuræ elucescet, amica mente corrigere velit.

Sple-

Vul-

FINIS.